

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ – ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 1998 - 2000**

ΤΟ Β΄ ΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ:

ΝΟΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ, 1884 - 1889

(ΜΕ ΒΑΣΗ ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ
ΑΠΟ ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ)

**ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΛΑ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ 2003

ΤΟ Β΄ ΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ:

ΝΟΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ, 1884 – 1889

(ΜΕ ΒΑΣΗ ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ)

ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΛΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ 2003

...στη μητέρα μου
και στη Γεωργία...

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1645 - 1866.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ Ο ΟΡΓΑΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1868.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ (1868 - 1878).....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ (1878).....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ (1878).....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ ΤΟΥ Β΄ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ: ΝΟΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ, 1884 - 1889.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ (1878 - 1889).....	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1889.....	79
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	83

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΥ.....	86
Ο «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΚΡΗΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ» ΤΟΥ 1884.....	181
Ο «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ» ΤΟΥ 1888.....	194
ΠΙΝΑΚΕΣ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΧΑΡΤΕΣ, ΕΙΚΟΝΕΣ.....	214
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	243

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δεν είναι λίγες οι πτυχές της κρητικής ιστορίας που μας είναι παντελώς άγνωστες. Ειδικά η περίοδος της τουρκοκρατίας στην Κρήτη, αλλά και σε όλο τον ελλαδικό χώρο, είναι μια περίοδος παρεξηγημένη και σκοτεινή. Πολλοί αποφεύγουν να μιλούν γι' αυτά τα χρόνια της «σκλαβιάς» και της «παρακμής» του Ελληνισμού. Αρκετές από τις μελέτες που ασχολούνται με αυτήν την περίοδο επικεντρώνονται στα πολεμικά γεγονότα και στις ένδοξες επαναστάσεις. Λίγες είναι οι μελέτες που ασχολούνται με την κοινωνική και την οικονομική ιστορία της τουρκοκρατίας, με την απλή καθημερινότητα, τη συμβίωση και τη συνύπαρξη Χριστιανών και Μουσουλμάνων· άλλωστε υπήρξαν και ειρηνικές περίοδοι ανάμεσα στις συγκρούσεις. Δεν είναι ακόμα αρκετά γνωστές οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες έζησε ο Ελληνισμός. Θεωρείται πάντως μεγάλο κατόρθωμα, το να επιβιώσει ένας λαός μέσα στις πραγματικά δύσκολες συνθήκες εκείνης της εποχής και να διατηρήσει την ταυτότητά του και τη θρησκεία του.

Για αυτές τις άγνωστες πτυχές της κρητικής ιστορίας πληροφορίες μπορούν να μας δώσουν τα αρχεία που υπάρχουν στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο και στα Χανιά. Στον πρώτο όροφο του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης (Χανιά) βρίσκεται το Τουρκικό Αρχείο Χανίων (ΤΑΧ). Το ΤΑΧ περιλαμβάνει 3.600 περίπου κατάστιχα, που καλύπτουν κατά κύριο λόγο το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα και διακρίνονται σε οικονομικά (λογιστικά, φορολογικά), δικαστικά, δικαιοπρακτικά, διοικητικά και στρατιωτικά. Πρόκειται δηλαδή περί πραγματικού θησαυρού. Τα κατάστιχα είχαν συνταχθεί στα οθωμανικά (τουρκικά εκείνης της εποχής, με αραβικούς χαρακτήρες), στα ελληνικά, υπάρχουν όμως και δίγλωσσα. Η καταγραφή και η ταξινόμηση αυτών των κατάστιχων ξεκίνησε το 1995 από συναδέλφους της Τουρκολογίας και ολοκληρώθηκε το 2000. Πολλά από αυτά τα κατάστιχα βρίσκονταν σε πολύ άσχημη κατάσταση, αφού ήταν για πολύ καιρό παρατημένα. Στο σύνολο τους, μέχρι σήμερα, κανένα κατάστιχο δεν έχει μεταφραστεί, ούτε μελετηθεί και σχολιαστεί. Είναι απαραίτητο να ξεκινήσει σύντομα η συστηματική μελέτη και μετάφραση των κατάστιχων του ΤΑΧ.

Η συγκεκριμένη εργασία στηρίζεται κατά ένα μεγάλο βαθμό σε ένα από αυτά τα ανέκδοτα κατάστιχα. Ευτυχώς αυτό το κατάστιχο βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση και σε πολλά σημεία ήταν ευανάγνωστο, υπήρχαν βέβαια και σημεία, όπου δύσκολα μπορούσε κανείς κάτι να διακρίνει. Αυτό το κατάστιχο ήταν το μητρώο του Β' τάγματος της Κρητικής Χωροφυλακής, που έδρευε στα Σφακιά.

Σαν αφετηρία της διπλωματικής μου εργασίας είχα τη λέξη «Σφακιά». Οποιοσδήποτε ακούσει αυτή τη λέξη γνωρίζει για το δύσβατο εκείνης της περιοχής, για την περηφάνεια και τις ιδιαιτερότητες των Σφακιανών και για το ρόλο που έπαιξαν στους απελευθερωτικούς αγώνες της Κρήτης. Προχωρώντας όμως με τη μετάφραση του κατάστιχου διαπίστωσα πως ο νομός Σφακίων δεν ήταν μόνον η σημερινή επαρχία Σφακίων, αλλά περιελάμβανε και τις επαρχίες του Αποκόρωνα και του Αγίου Βασιλείου. Αυτό ήταν μόνο η αρχή. Από εκεί και πέρα έβγαιναν συνέχεια νέα στοιχεία και συμπεράσματα, τα οποία βρίσκονται στις επόμενες σελίδες της εργασίας.

Είναι τρομερά ενδιαφέρον να βλέπεις την ιστορία αυτού του τόπου μέσα από τη ματιά των κατακτητών. Όσοι γνωστοί μου έριξαν μια ματιά στο κατάστιχο, δυσανασχετούσαν όταν έβλεπαν την αραβική γραφή· είναι όμως και αυτό μέρος της κρητικής ιστορίας, γραμμένο όμως σε άλλη γλώσσα. Είναι επίσης ενδιαφέρον να βλέπεις γνωστές τοποθεσίες και ονόματα και να βλέπεις πώς ήταν η κατάσταση στο νομό Σφακίων πριν από 120 χρόνια. Για παράδειγμα, αν ανοίξει κανείς έναν απλό τηλεφωνικό κατάλογο και έχει δίπλα τη μετάφραση του κατάστιχου, θα δει τα ίδια ονόματα κατοίκων στις ίδιες κοινότητες (σε μεγαλύτερο βαθμό στην επαρχία Αποκόρωνα, σε μικρότερο βαθμό στον Άγιο Βασίλειο και στα Σφακιά).

Θέλω να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου από το μεταπτυχιακό κύκλο 1998 – 2000, τον κ. Βασίλη Δημητριάδη, την κ. Ελισάβετ Ζαχαριάδου και την κ. Γκιουλσούν Αϊβαλή για τη μεγάλη υπομονή τους και για τις υποδείξεις που μου έκαναν. Οφείλω να ευχαριστήσω τον κ. Σήφη Καμπανάκη από τη Σχολή Δοκίμων Αστυφυλάκων Ρεθύμνης, τον κ. Ιωάννη Παπιομύτογλου από τη δημόσια βιβλιοθήκη Ρεθύμνου, τη συνάδελφο Χρυσούλα Χριστοδουλάρα για τη βοήθεια που προσέφερε όσον αφορά το TAX, τον κ. Ηλία Κολοβό, την κ. Ζαχαρένια Σημανδηράκη και την κ. Λίτσα Κορομηλάκη από το Ιστορικό Αρχείο Κρήτης στα Χανιά.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω για τη συμπαράσταση και για τη συνεχή βοήθεια τη μητέρα μου και τη Γεωργία Δήμου.

Δημήτριος Παπάλας
Ηράκλειο Κρήτης. Μάρτιος 2003.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Ορκίζομαι ότι θά εκπληρώσω ευσυνειδότης τά καθήκοντα τά οποία ο περί χωροφυλακής νόμος καί οι λοιποί εν ισχύϊ νόμοι μοί επιβάλλουσι καί ότι θά καταγγέλλω αμέσως εις τάς αρμοδίας αρχάς πάσαν εγκληματικήν πράξιν, ής γνώσιν ήθελον λάβει κατά τήν εκτέλεσιν τού καθήκοντός μου, ως καί τούς δράστας αυτής, ειδοποιών αυτάς καί περί τού τόπου τής διαμονής των».¹ Με αυτόν τον όρκο οι απλοί χωροφύλακες έμπαιναν στο σώμα της Κρητικής Χωροφυλακής, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

Η Κρητική Χωροφυλακή ιδρύθηκε με τη σύμβαση της Χαλέπας το 1878. Ελάχιστα πράγματα γνωρίζουμε σήμερα για το συγκεκριμένο θεσμό· ξέρουμε για παράδειγμα για την ίδρυση του και για τις αρχικές διατάξεις. Για τη σύνθεση του και τη λειτουργία του δεν ξέρουμε σχεδόν τίποτα. Στο «Εγχειρίδιο της ιστορίας της αστυνομίας στην Ελλάδα» σημειώνεται πως «ένα από τα πάγια αιτήματα των κρητικών επαναστάσεων ήταν η ίδρυση ντόπιας χωροφυλακής» και πως «το αίτημα αυτό υλοποιήθηκε μόλις το 1899, δηλαδή με την αυτονόμηση της Κρήτης»². Αναφορά όμως για την ύπαρξη χωροφυλακής στα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας δεν υπάρχει.

Η συγκεκριμένη εργασία στηρίζεται κατά ένα μεγάλο βαθμό στο μητρώο του Β' τάγματος της Κρητικής Χωροφυλακής. Το Β' τάγμα στη δεκαετία του 1880 ήταν εγκατεστημένο στο σαντζάκι (νομός/διοίκηση) Σφακίων. Το συγκεκριμένο κατάστιχο μεταξύ άλλων μας πληροφορεί πόσοι υπάλληλοι υπηρετούσαν στο Β' τάγμα, πόσοι λόχοι και πόσες ομάδες αποτελούσαν το τάγμα, τί μισθό έπαιρναν οι υπάλληλοι, τα ονοματεπώνυμα τους, τον τόπο κατοικίας τους, την προσωπική τους κατάσταση, διάφορα προσωπικά χαρακτηριστικά του κάθε υπαλλήλου, ημερομηνίες εισόδου στο σώμα και διάφορες παρατηρήσεις, αν έφευγε από το σώμα ο χωροφύλακας. Είναι πολύ ενδιαφέρον να βλέπει κανείς πως μπορούσαν να συνυπάρχουν και να συνεργάζονται Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι (είτε αυτοί ήταν Τουρκοκρητικοί, είτε Αλβανοί) μέσα σε ένα αστυνομικό σώμα.

Τα τέλη του 19^{ου} αιώνα στην Κρήτη ήταν μια περίοδος γεμάτη με συγκρούσεις και πάθη. Οι Χριστιανοί ζητούσαν, με τις συχνές επαναστάσεις που έκαναν, την Ένωση του νησιού με την Ελλάδα, ενώ οι Μουσουλμάνοι ήθελαν να παραμείνει η κατάσταση που υπήρχε. Ανάμεσα στις επαναστάσεις υπήρχαν ειρηνικές περίοδοι και γίνονταν προσπάθειες ανασυγκρότησης. Για την

¹ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 10.

² Καραβίτης Γεώργιος και Δανούσης Κωνσταντίνος: *Εγχειρίδιο της ιστορίας της αστυνομίας στην Ελλάδα*, Αθήνα 1997, σ. 69.

τήρηση της τάξης και της ασφάλειας στο νησί ιδρύθηκε το 1878 η Κρητική Χωροφυλακή. Η ίδρυση ενός τέτοιου σώματος ήταν μια αρκετά φιλόδοξη προσπάθεια. Η κατάσταση δυστυχώς ήταν διαρκώς τεταμένη. Οι Γενικοί Διοικητές του νησιού (που στην περίοδο 1877 - 1889 ήταν όλοι Έλληνες) αντιμετώπιζαν πολλά προβλήματα. Πέρα από τις φυλετικές συγκρούσεις, η οικονομική κατάσταση δεν μπορούσε να ορθοποδήσει και επιπλέον εμφανίστηκαν και πολιτικές αντιπαλότητες. Στην Κρητική Χωροφυλακή, ανάμεσα στους απλούς υπαλλήλους, που προσπαθούσαν να βγάλουν το μεροκάματο τους για να μπορέσουν να επιβιώσουν αυτοί και οι οικογένειές τους, υπήρχαν ασφαλώς και κακοποιά στοιχεία.

Σ' αυτήν την εργασία στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια μικρή επισκόπηση της περιόδου 1645 – 1866, όπως και μια αναφορά σε διάφορες όψεις της κρητικής κοινωνίας. Στο δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τον Οργανικό Νόμο, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου διοικήθηκε το νησί τη δεκαετία 1868 - 1878 και ψηφίστηκε μια νέα διοικητική διαίρεση. Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στη Σύμβαση της Χαλέπας (1878), με την οποία μεταξύ άλλων ιδρύθηκε η Κρητική Χωροφυλακή. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια μικρή ανάλυση για τη χωροφυλακή στην Κρήτη πριν από το 1878. Στο έκτο κεφάλαιο σημειώνονται οι αρχικές διατάξεις για την κατάρτιση της Κρητικής Χωροφυλακής. Στο έβδομο κεφάλαιο υπάρχουν τα στοιχεία που μας δίνει το συγκεκριμένο κατάστιχο και στο όγδοο, που είναι και το κύριο μέρος της εργασίας, γίνεται ανάλυση των στοιχείων αυτών. Στο ένατο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στη δεκαετία της Σύμβασης της Χαλέπας (1878 - 1889) και στο δέκατο στην άτυχη επανάσταση του 1889 με όλες τις αλλαγές που επέφερε. Στα δύο τελευταία κεφάλαια δίνονται στοιχεία και για την Κρητική Χωροφυλακή. Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, υπάρχει η μετάφραση του κατάστιχου, οι δύο βασικοί κανονισμοί της χωροφυλακής (του 1884 και του 1888) και ακολουθούν αναλυτικοί πίνακες, διαγράμματα, διάφοροι χάρτες του νησιού και εικόνες. Στο τέλος υπάρχει βιβλιογραφία.

Η εργασία αυτή, πέρα από το κατάστιχο, στηρίχθηκε και στα άρθρα της εφημερίδας της Γενικής Διοικήσεως, την «Κρήτη». Μέχρι σήμερα δεν έχω βρεί κάποιο μεγάλο άρθρο ή κάποιο βιβλίο που να αναφέρεται στην Κρητική Χωροφυλακή των τελευταίων ετών της τουρκοκρατίας. Γίνονται μόνο μικρές αναφορές σε κάποια άρθρα. Σκοπεύω να ασχοληθώ στο μέλλον διεξοδικά με την ιστορία της Κρητικής Χωροφυλακής' εκτός από το Β' τάγμα στα Σφακιά, υπήρχαν και τέσσερα άλλα τάγματα εγκατεστημένα στους άλλους νομούς της Κρήτης.

**ΜΕΡΟΣ
ΠΡΩΤΟ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1645 - 1866

Ο Κρητικός Πόλεμος (1645-1669), η διοικητική διαίρεση της Κρήτης, φορολογία, εξισλαμισμοί, οι γενίτσαροι, οι χαϊνήδες, η επανάσταση του Δασκαλογιάννη (1770), η επανάσταση του 1821, η Αιγυπτιοκρατία (1830-1840), η στάση του 1841, οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις του 1851, το *Hatt-i Hümayun* του 1856, το «κίνημα του Μαυρογένη» το 1858.

Η περίοδος της τουρκοκρατίας στην Κρήτη ξεκινά ουσιαστικά με τον Κρητικό Πόλεμο, τη σύγκρουση δηλαδή ανάμεσα στη Βενετία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ο πόλεμος αυτός διήρκεσε από το 1645 έως το 1669 και προσέλαβε πανευρωπαϊκές διαστάσεις, αφού πολλοί ευρωπαίοι ηγεμόνες έστειλαν στρατιωτική βοήθεια στους Βενετούς.

Η Κρήτη στα μέσα του 17^{ου} αιώνα ήταν ο τελευταίος προμαχώνας της χριστιανικής Ανατολής. Η Κύπρος είχε πέσει στα χέρια των Τούρκων το 1570. Ο επόμενος στόχος τους ήταν η Κρήτη. Οι Τούρκοι σχεδίαζαν για μεγάλο χρονικό διάστημα την κατάκτηση του νησιού. Η αφορμή δόθηκε το 1644, όταν γαλέρες των ιπποτών του Αγίου Ιωάννη από τη Μάλτα αιχμαλώτισαν ένα τουρκικό πλοίο, που μετέφερε μουσουλμάνους προσκυνητές στη Μέκκα. Οι Ιωαννίτες ιππότες έβρισκαν συχνά καταφύγιο στα κρητικά παράλια και μολονότι οι Βενετοί αρνήθηκαν κάθε ανάμειξή τους στο περιστατικό, οι Τούρκοι αποφάσισαν να εκστρατεύσουν εναντίον της Κρήτης.

Στα μέσα Ιουνίου του 1645 εμφανίστηκε ένας μεγάλος οθωμανικός στόλος δυτικά των Χανίων. Το απόγευμα της 23^{ης} Ιουνίου του 1645 τα οθωμανικά στρατεύματα αποβιβάστηκαν και προχώρησαν προς τα Χανιά. Μετά από πολιορκία που κράτησε δύο μήνες η πόλη των Χανίων παραδόθηκε. Ο επόμενος στόχος ήταν το Ρέθυμνο, που μετά από στενή πολιορκία έπεσε το Νοέμβριο του 1646. Με τον καιρό έπεσε όλη η ύπαιθρος στα χέρια των Τούρκων. Ιδιαίτερα η περιοχή της Σητείας γνώρισε μεγάλες καταστροφές.¹

Ο τελευταίος στόχος των Τούρκων ήταν ο Χάνδακας. Η πολιορκία της πόλης ξεκίνησε το Μάιο του 1648 και ο Χάνδακας άντεξε για 21 χρόνια, μέχρι το Σεπτέμβριο του 1669, οπότε οι Βενετοί παρέδωσαν την πόλη ύστερα από διαπραγματεύσεις. Με την άλωση του Χάνδακα όλη η Κρήτη περιήλθε στην τουρκική κατοχή (για περισσότερες λεπτομέρειες περί του Κρητικού Πολέμου βλ. το χάρτη 1, στις σελ. 232 - 233). Η Βενετία κατείχε ακόμη τρία θαλάσσια φρούρια, που και αυτά θα πέσουν στα τουρκικά χέρια: η Γραμπούσα παραδόθηκε το 1692, ενώ η Σούδα και η Σπιναλόγκα έπεσαν το 1715.²

¹ Θεοχάρης Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, Ηράκλειο Κρήτης 1990, σ. 251-262. *The Encyclopaedia of Islam*, Leiden 1986, vol. III, σ. 1086. Γεώργιος Παναγιωτάκης: *Κρήτη, Ιστορία-Εικόνες*, Ηράκλειο 1991, τόμος Β', σ. 13. Γιάννης Τσίβης: *Χανιά, 1252-1940*, Αθήνα 1990, σ. 60-80.

² Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 262-270, 282-284.

Οι Τούρκοι μετά από την κατάκτηση του Χάνδακα επιδόθηκαν στη διοικητική και στρατιωτική οργάνωση του νησιού. Η Κρήτη το 1669 έγινε εγιαλέτι (επαρχία) της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στην αρχή διατηρήθηκε το διοικητικό σύστημα των Βενετών, δηλαδή η διαίρεση του νησιού σε τέσσερα διαμερίσματα, που τώρα λέγονταν σαντζάκια: των Χανίων, του Ρεθύμνου, του Χάνδακα και της Σητείας. Μετά από λίγους μήνες το σαντζάκι της Σητείας ενώθηκε με αυτό του Χάνδακα. Η περιοχή των Σφακίων δόθηκε αρχικά ως τιμάριο (γή που παραχωρούνταν έναντι στρατιωτικών υπηρεσιών) στον Τούρκο αρχιστράτηγο Γαζή Χουσεΐν, ο οποίος την παραχώρησε το 1658, ως βακουφική (αφιερωμένη) στις δύο ιερές πόλεις των Μουσουλμάνων, τη Μέκκα και τη Μεδίνα (βλ. το χάρτη 2, στη σελ. 234).³

Από τους πρώτους χρόνους της κατοχής επιβλήθηκε στους κατοίκους του νησιού ένα πολύπλοκο σύστημα φορολογίας, που ήταν από τα βαρύτερα στον τουρκοκρατούμενο ελληνικό χώρο. Εκτός από τους νόμιμους φόρους υπήρχε και ένα πλήθος έκτακτων εισφορών. Επιπλέον, οι αγρότες ήταν υποχρεωμένοι να παραδίδουν σε Τούρκους αξιωματούχους διάφορα προϊόντα ως πεσκέσια (δώρα).⁴

Οι δύσκολες συνθήκες ζωής και κυρίως οι φορολογικές και κοινωνικές καταπιέσεις οδήγησαν πολλούς Κρητικούς στην άρνηση της χριστιανικής θρησκείας και στον εξισλαμισμό. Υπάρχουν διάφορα είδη εξισλαμισμού: (α) οι ατομικοί, όπου μεμονωμένα άτομα, συνήθως από την υψηλή κοινωνική τάξη, για να μην χάσουν την περιουσία τους και τα προνόμια τους, προσέρχονταν στο μουσουλμανισμό. (β) Με τους μικτούς γάμους που γίνονταν στο νησί, αφού οι Τούρκοι δεν είχαν φέρει γυναίκες μαζί τους για να μη θεωρηθεί άκυρος ο γάμος, οι γυναίκες ασπάζονταν τη θρησκεία του Ισλάμ. (γ) Επιπλέον, υπήρχαν και οι ομαδικοί εξισλαμισμοί, όπου ολόκληρα χωριά μαζί με τον ιερέα τους γίνονταν Μουσουλμάνοι (όπως στην κοινότητα Ατσιπάδες της επαρχίας Αγίου Βασιλείου, όπου όλοι οι κάτοικοι προσχώρησαν στο Ισλάμ, μετά την επανάσταση του 1770). Υπήρχαν βέβαια και οι περιπτώσεις κρυπτοχριστιανών, που ασπάζονταν φαινομενικά το Ισλάμ.⁵

Ο τουρκικός στρατός στην Κρήτη αποτελούνταν από δύο τάξεις γενιτσάρων, τους αυτοκρατορικούς και τους ντόπιους, τους περιβόητους γερλήδες. Οι τελευταίοι προέρχονταν από εξισλαμισμένους Κρητικούς και φέρονταν πολύ πιο σκληρά στον απλό λαό από ό,τι οι γνήσιοι Τούρκοι. Οι γενίτσαροι δημιουργούσαν πολλά προβλήματα, ακόμα και στους

³ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 272-273. Περιοδικό *ΤΑΙΩΣ*, επιμέλεια Παπαμανουσάκης Στρατής, Χανιά 1993, τόμος Γ', σ. 88-89. Χαλίλ Ιναλτζίκ: *Η οθωμανική αυτοκρατορία*, Αθήνα 1995, σ. 366, 371.

⁴ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 278-280.

⁵ Παύλος Χιδίρογλου: «Εξισλαμισμοί στην Κρήτη». *Πεπραγμένα του Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1981, τόμος Γ', σ. 343-349. Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 287-290. Στέργιος Σπανιάκης: *Κρήτη, τουρισμός-ιστορία-αρχαιολογία*, Ηράκλειο Κρήτης, Β' τόμος, σ. 110-111.

Τούρκους διοικητές του νησιού, δεν υπάκουαν σε κανένα νόμο και δεν δέχονταν περιορισμούς. Το σώμα των γενιτσάρων τελικά καταργήθηκε από το σουλτάνο Μαχμούτ Β΄ το 1826.

Από τα πρώτα χρόνια της τουρκοκρατίας πολλοί νέοι που δεν άντεχαν άλλο τις καταπιέσεις και τους εξευτελισμούς κατέφευγαν στα βουνά, από όπου με νυχτερινές καταδρομές προσέβαλλαν τους Τούρκους. Οι Τούρκοι τους ονόμαζαν χαϊνηδες (από την αραβική λέξη χαϊν, που σημαίνει προδότης, αχάριστος) και ήταν κάτι ανάλογο με τους κλέφτες στην ηπειρωτική Ελλάδα.⁶

Μια οργανωμένη προσπάθεια αντίστασης ήταν η επανάσταση του Δασκαλογιάννη το 1770. Αυτό το γεγονός εντάσσεται στο πλαίσιο της πολιτικής της Ρωσίας και αποτέλεσε μέρος των «Ορλοφικών». Δυστυχώς για τους επαναστάτες βοήθεια από τη Ρωσία δεν ήρθε, η επανάσταση κατέληξε σε αποτυχία και ο ίδιος ο Δασκαλογιάννης θανατώθηκε με φρικτό τρόπο. Η επαρχία των Σφακίων καταστράφηκε. Αυτή η επανάσταση μπορεί να ήταν το πρώτο σκίρτημα ελευθερίας στο νησί, αλλά ήταν και μια οδυνηρή εμπειρία για τις τραγικές συνέπειες της αποτυχίας· θα ακολουθούσαν για την Κρήτη και πολλές άλλες.⁷

Η ελληνική επανάσταση του 1821 εξαπλώθηκε και στην Κρήτη, παρά την έλλειψη όπλων και εφοδίων και τη στρατιωτική υπεροχή των Τούρκων. Μετά από δέκα χρόνια αγώνα, με αρκετές επιτυχίες και πολλές θυσίες, η επανάσταση τελείωσε χωρίς δικαίωση. Με το πρωτόκολλο του Λονδίνου (1830) η Κρήτη έμεινε έξω από τα όρια του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Επιπλέον, το νησί παραχωρήθηκε στον αντιβασιλέα της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή, ως αποζημίωση για τις υπηρεσίες που προσέφερε στο σουλτάνο κατά τη διάρκεια της επανάστασης στην Κρήτη και στην Πελοπόννησο (από το 1822 και μετά αιγυπτιακά στρατεύματα αποβιβάστηκαν στο νησί για την καταστολή της εξέγερσης).⁸

Η Αιγυπτιοκρατία κράτησε συνολικά δέκα χρόνια, ως το 1840. Η αιγυπτιακή διοίκηση επανέφερε την τάξη και αντιμετώπισε φαινομενικά ισότιμα Μουσουλμάνους και Χριστιανούς. Έγιναν πολλά δημόσια έργα, που για να πραγματοποιηθούν απαιτούνταν μεγάλα χρηματικά ποσά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η φορολογία. Οι Κρητικοί δυσαρεστήθηκαν και αποκορύφωμα αυτής της αντίδρασης ήταν το κίνημα των Μουρνιών το Σεπτέμβριο του 1833. Η αντίδραση των Αιγυπτίων υπήρξε άμεση και το κίνημα καταπνίγηκε βίαια.⁹

Το Κρητικό Ζήτημα ήταν πλέον μέρος του μεγάλου Ανατολικού Ζητήματος. Η Οθωμανική

⁶ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 276, 300-303. Γ. Τσίβης: *Χανιά, 1252-1940*, σ. 118-119, 123.

⁷ Γρηγόριος Παπαδοπετράκης: *Ιστορία των Σφακίων*, επανέκδοση, Αθήνα 1971, σ. 123-158. Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 307-312. Ιωάννης Κονδυλάκης: *Ιστορία και γεωγραφία της Κρήτης*, Αθήνα 1901, σ. 84-85.

⁸ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 321-350. Ι. Κονδυλάκης: *Ιστορία και γεωγραφία της Κρήτης*, σ. 87-99.

⁹ Γ. Παναγιωτάκης: *Κρήτη, Ιστορία-εικόνες*, τόμος Β΄, σ. 14. Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 351-355. Henri Tuot: *Η κρητική επανάσταση*, Αθήνα 1991, σ. 20-21. Ι. Κονδυλάκης: *Ιστορία και γεωγραφία της Κρήτης*, σ. 100-101.

Αυτοκρατορία ήδη από τον 17^ο αιώνα είχε αρχίσει να παρακμάζει. Ανάμεσα στις ευρωπαϊκές δυνάμεις άρχισαν να δημιουργούνται ανταγωνισμοί: η Ρωσία, ως ανερχόμενη δύναμη τότε, ζητούσε διέξοδο σε «θερμή» θάλασσα, πράγμα που δεν ήθελαν οι άλλες δυνάμεις, η Αγγλία, η Γαλλία και η Αυστροουγγαρία. Δημιουργήθηκε έτσι μία αλυσίδα, άλλοτε συμμαχιών, άλλοτε συγκρούσεων σε στρατιωτικό, πολιτικό, διπλωματικό και οικονομικό πλαίσιο. Η επόμενη κρίση του Ανατολικού Ζητήματος ξέσπασε το 1839. Η Αίγυπτος συγκρούστηκε με την Οθωμανική Αυτοκρατορία και ηττήθηκε. Με την ανάμειξη των Μεγάλων Δυνάμεων η Κρήτη επανήλθε στη σουλτανική κυριαρχία (συνθήκη του Λονδίνου στις 3 Ιουλίου 1840).¹⁰

Η επανάσταση του 1841 που είχε υποκινηθεί από εξόριστους κρητικούς οπλαρχηγούς δεν βρήκε απήχηση στο λαό και κατεστάλη γρήγορα. Το ελληνικό κράτος τότε ήταν αδύναμο και δεν μπόρεσε να βοηθήσει τους επαναστάτες.¹¹

Τα επόμενα χρόνια ήταν περίοδος ειρήνης για το νησί. Οι Μουσουλμάνοι λόγω των επαναστάσεων κατέφευγαν στις πόλεις: στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο και στα Χανιά η πλειοψηφία των κατοίκων ήταν Μουσουλμάνοι. Αρκετοί Μουσουλμάνοι ήταν εγκατεστημένοι στις πιο πεδινές επαρχίες του νησιού, όπως στο Μονοφάτσι και στο Τέμενος του σαντζακίου Ηρακλείου. Γενικά οι Χριστιανοί κυριαρχούσαν στην ύπαιθρο.¹²

Το 1851 έγιναν κάποιες διοικητικές μεταρρυθμίσεις στην Κρήτη. Η πρωτεύουσα του εγιαλετίου της Κρήτης μεταφέρθηκε από το Ηράκλειο στα Χανιά. Το νησί διαιρέθηκε σε 23 καζάδες (επαρχίες). Στην πρωτεύουσα κάθε επαρχίας υπήρχε η έδρα του έπαρχου, που πλαισιωνόταν από ένα μουσουλμάνο και ένα χριστιανό φρούραρχο. Σε κάθε επαρχία υπήρχε και ένα συμβούλιο, που είχε διοικητικά, δικαστικά και αστυνομικά καθήκοντα και ήταν υπεύθυνο για την είσπραξη των φόρων. Εκείνη την εποχή στην Ευρώπη είχαν ξεσπάσει φιλελεύθερα κινήματα (από το 1848 και μετά), που είχαν και κάποιο αντίκτυπο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στην Κρήτη. Δεν παρατηρήθηκαν όμως δυναμικές εκδηλώσεις. Διοικητής της Κρήτης ήταν τότε ο Σαλίχ Βαμίκ πασάς, που άφησε αγαθή εντύπωση στο λαό της Κρήτης. Ο διάδοχος του, ο Βελή πασάς, αντίθετα επανέφερε τη σκληρότητα περασμένων εποχών.¹³

Ο πόλεμος στην Κριμαία (1853-1856) είχε επιπτώσεις και στο Κρητικό Ζήτημα. Με τη συνθήκη των Παρισίων το 1856 ο σουλτάνος υποχρεώθηκε να εκδώσει το *Hatt-i Hümayun*, με το οποίο παραχωρούνταν σημαντικά προνόμια στους χριστιανούς υπηκόους της

¹⁰ Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 355-356. Victor Bérard: *Κρητικές υποθέσεις*, Αθήνα 1994, σ. 19-21.

¹¹ Η.Τυρότ: *Η κρητική επανάσταση*, σ. 21. Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 356.

¹² Η.Τυρότ: *Η κρητική επανάσταση*, σ. 21. Νικόλαος Σταυράκης: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, Αθήνα 1890, μέρος πρώτο, σ. 189-192.

¹³ Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 357. Ν.Σταυράκης: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος πρώτο, σ. 158-159. Στ.Σπανάκης: *Κρήτη, τουρισμός-ιστορία-αρχαιολογία*, τόμος Β', σ. 414-415.

Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Μερικά από αυτά ήταν η ανεξιθρησκεία, η προσωπική ελευθερία, η εξασφάλιση της τιμής και της ιδιοκτησίας. Από το 1856 έως και το 1898, δηλαδή έως και την αυτονομία της Κρήτης, όλες οι επαναστάσεις στο νησί είχαν λίγο πολύ ως αφορμή την παραβίαση αυτών των προνομίων.¹⁴

Τον Απρίλιο του 1858 συγκεντρώθηκαν στα Μπουτσουνάρια των Χανίων 5.000 Κρητικοί και διαμαρτυρήθηκαν για την αυταρχική διοίκηση του τότε διοικητή Βελή πασά, για την επιβολή νέων φόρων και για την απαγόρευση της κυκλοφορίας. Από τον πρωτεργάτη της στάσης ονομάστηκε αυτό το γεγονός «κίνημα του Μαυρογένη». Είχε τελικά θετικά αποτελέσματα, διότι απεσταλμένοι του σουλτάνου απομάκρυναν το Βελή πασά και διόρισαν ως αντικαταστάτη το Σαμή πασά. Με ειδικό φερμάνι, που εκδόθηκε τον Ιούλιο του 1858, κατοχυρώθηκαν πολλά προνόμια, καθώς και ο θεσμός των Δημογεροντιών. Οι Δημογεροντίες ασχολούνταν με θέματα κοινωνικής πρόνοιας, παιδείας, κληρονομικού και οικογενειακού δικαίου. Συστάθηκαν στις έδρες των τριών σαντζακίων, στα Χανιά, στο Ρέθυμνο και στο Ηράκλειο.¹⁵

¹⁴ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 358. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Αθήνα 1977, τόμος ΙΓ', σ. 169.

¹⁵ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 358-359. Στ. Σπανάκης: *Κρήτη, τουρισμός-ιστορία-αρχαιολογία*, τόμος Β', σ. 274. V. Bégar: *Κρητικές υποθέσεις*, σ. 13-14. Κάλια Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, Αθήνα 1988, σ. 32. Για μια γενικότερη εικόνα και για άλλες όψεις της περιόδου 1645-1858, βλ. το άρθρο του Αντώνη Αναστασόπουλου: «Η Κρήτη στο οθωμανικό πλαίσιο», *Κρητολογικά Γράμματα 17*, Ρέθυμνο 2001, σ. 97-110.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΟΡΓΑΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1868

Η επανάσταση του 1866-1869, η αφορμή, η στάση της Ελλάδας και των ευρωπαϊκών δυνάμεων, τα γεγονότα του Αρκαδίου και ο αντίκτυπος τους, οι βασικές διατάξεις του Οργανικού Νόμου, το τέλος της επανάστασης.

Η επανάσταση του 1866 έδειξε τον μεγάλο πόθο των Κρητικών για ελευθερία και ένωση με την Ελλάδα. Σαν αφορμές θεωρούνται οι παραβιάσεις των διαταγών του *Hatt-i Hümayun*, η επιβολή νέων φόρων και η ανάμειξη του τότε διοικητή της Κρήτης, του Ισμαήλ πασά, στο μοναστηριακό ζήτημα. Το τελευταίο ζήτημα δημιουργήθηκε όταν κληρικοί και λαϊκοί ζήτησαν το 1862 να τεθεί η μοναστηριακή περιουσία υπό τον έλεγχο των Δημογεροντιών, ώστε να δημιουργηθούν σχολεία στο νησί. Αντίθετοι ήταν ο μητροπολίτης Διόνυσος, οι επίσκοποι και οι ηγούμενοι των μοναστηριών. Ο Ισμαήλ πασάς αναμείχθηκε στην εκλογή των πληρεξούσιων που θα συζητούσαν αυτό το θέμα και ευνόησε την παράταξη του μητροπολίτη.¹

Αρχικά ιδρύθηκε μια μυστική εταιρία που είχε σκοπό τη συνεννόηση με εξόριστους Κρητικούς στην Ελλάδα και να προετοιμάσει την επανάσταση. Η πρώτη μεγάλη παγκρήτια συνέλευση έγινε στα Μπουτσουνάρια των Χανίων στις 14 Μαΐου του 1866, όπου συνετάχθη υπόμνημα προς το σουλτάνο. Αντίγραφα αυτού του υπομνήματος δόθηκαν και στους πρόξενους των ξένων δυνάμεων στα Χανιά. Η συνέλευση ζητούσε από τον σουλτάνο να μειωθούν οι υπέρογκοι δασμοί και οι φόροι, να γίνει τροποποίηση στην εκλογή των συμβούλων των δημογεροντιών, να ιδρυθεί δανειστική τράπεζα, να αναδιοργανωθούν τα δικαστήρια, να υπάρχει σεβασμός στις προσωπικές ελευθερίες και να εξασφαλιστεί η ανεξιθρησκεία. Η απάντηση από την Κωνσταντινούπολη που ήρθε δύο μήνες αργότερα ήταν αρνητική.²

Οι ξένες δυνάμεις ήθελαν τη διατήρηση του «status quo» και δήλωναν την άρνησή τους απέναντι στην κήρυξη της επανάστασης. Μόνον οι Ρώσοι ευνοούσαν την ιδέα της επανάστασης, αλλά μόνο για να απαλλαγούν από το διπλωματικό αδιέξοδο, στο οποίο βρέθηκαν μετά την ήττα τους στον Κριμαϊκό πόλεμο το 1856.³

¹ Γ. Παναγιωτάκης: *Κρήτη, ιστορία-εικόνες*, τόμος Β', σ. 14. Γιάννης Χρηστάκης-Γεώργιος Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, Αθήνα 1995, σ. 282-283. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 253.

² ΚΡΗΤΗ, *Το Αφιέρωμα*, Αθήνα 1985, μέρος Α'. *Ιστορία*, Τόμος 5, σ. 14-16. Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 361. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 254.

³ ΚΡΗΤΗ, *Το Αφιέρωμα*, τόμος 5, σ. 18. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 254-255.

Ελευθέριος Πρεβελάκης: «Η μεγάλη κρητική επανάσταση (1866-1869)». *Πεπραγμένα Β' Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1969, τόμος Δ', σ. 405.

Αρνητική απέναντι στην περίπτωση εξέγερσης ήταν και η κυβέρνηση του Μπενιζέλου Ρούφου στην Ελλάδα. Τότε το ελληνικό κράτος βρισκόταν σε στρατιωτική και οικονομική αδυναμία και δεν μπορούσε να βοηθήσει τους εξεγερμένους Κρητικούς. Ένας θετικός παράγοντας τότε ήταν ο λαϊκός ενθουσιασμός.⁴

Μετά από την αρνητική απάντηση του σουλτάνου ξέσπασε η επανάσταση με κύριο σύνθημα «ένωση ή θάνατος». Αμέσως άρχισαν να στέλνονται από την Ελλάδα όπλα και εθελοντές, παρά τον αποκλεισμό του νησιού. Οι Κρήτες επαναστάτες ήταν 25.000 περίπου, ήταν έμπειροι πολεμιστές και καλοί γνώστες του τόπου. Από την άλλη μεριά υπήρχαν 45.000 Τούρκοι και Αιγύπτιοι στρατιώτες και 10.000 Τουρκοκρητικοί.⁵

Οι Μουσουλμάνοι με το ξέσπασμα της επανάστασης εγκατέλειψαν τα χωριά και κατέφυγαν στις πόλεις και οι Χριστιανοί άφησαν τις πόλεις και πήγαν στα ορεινά χωριά για περισσότερη ασφάλεια. Οι επαναστάτες αρχικά σημείωσαν αρκετές επιτυχίες. Με την άφιξη, όμως, του Μουσταφά πασά στην Κρήτη ήρθαν και οι πρώτες δυσκολίες· η ήττα στο Βαφέ έριξε το ηθικό των επαναστατών. Ακολούθησε το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου το Νοέμβριο του 1866, που κινητοποίησε τη διεθνή κοινή γνώμη εναντίον των Τούρκων και θύμισε σε πολλούς τον αγώνα του 1821. Η επανάσταση μετά από αυτό το γεγονός ξαναφούντωσε. Στο διεθνή τύπο δημοσιεύθηκαν άρθρα υπέρ των Κρητικών και της επανάστασης. Εθελοντές και δημοσιογράφοι έφτασαν στο νησί, διεξήχθησαν έρανοι για να ενισχυθεί ο αγώνας και η περίθαλψη των γυναικόπαιδων. Χρηματικά ποσά στάλθηκαν από τη Ρωσία και την Αμερική για την αποστολή τροφίμων στο νησί.⁶

Η επανάσταση συνεχιζόταν, αλλά με αρκετές δυσκολίες. Στους επόμενους μήνες κατελήφθησαν ακόμη και τα Σφακιά, οι έριδες μεταξύ των αρχηγών της επανάστασης αυξάνονταν και ανάμεσα στους εθελοντές υπήρξαν και τυχοδιωκτικά στοιχεία που διεξήγαγαν λεηλασίες και αρπαγές. Οι εκστρατείες του Μουσταφά πασά δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα, ο ίδιος ανακλήθηκε και στην θέση του ήρθε ο Ομέρ πασάς· από όσες περιοχές περνούσε με τα στρατεύματά του, κατέστρεφε και ερήμωνε τα πάντα και διενεργούσε τρομερές ωμότητες σε βάρος των αμάχων.⁷

Η νέα ελληνική κυβέρνηση του Κουμουνδούρου ενθάρρυνε τον Κρητικό Αγώνα. Η Γαλλία

⁴Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 363-364. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 255.

⁵Ε. Πρεβελάκης: «Η μεγάλη κρητική επανάσταση (1866-1869)», σ. 410-411. *ΚΡΗΤΗ, Το Αφιέρωμα*, τόμος 5, σ. 20. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 256. Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 363-364.

⁶Μένδελσον Βαρθόλδος: *Επαναστατική εικόν των δυτικών της Κρήτης διαμερισμάτων*, Αθήνα 1870, σ. 19-21. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 257-262. Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 363-366.

Γ. Χρηστάκης-Γ. Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 261-265. Εμμανουήλ Μαρκόγλου: *Το ενδιαφέρον του Αμερικανικού λαού δια την Κρητική επανάστασιν 1866-1869*, Αθήνα 1970, σ. 11-13.

⁷Στέφανος Ξανθοδίδης: *Επίτομος ιστορία της Κρήτης*, Αθήνα 1909, σ. 152-155. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 262-270. *ΚΡΗΤΗ, Το Αφιέρωμα*, τόμος 5, σ. 45-51, 53-57.

και η Ρωσία ζητούσαν την αποστολή μιας διεθνούς επιτροπής για να εξεταστούν τα αιτήματα των επαναστατών. Τον Αύγουστο του 1867 η Γαλλία, η Ρωσία, η Ιταλία και η Πρωσία ζήτησαν με διάβημα να σταματήσουν οι εχθροπραξίες για τρεις μήνες. Επιπλέον και η Αγγλία ζήτησε την παροχή μεταρρυθμίσεων στο νησί. Μετά από όλα αυτά ο σουλτάνος αποφάσισε να σταματήσουν οι εχθροπραξίες και χορήγησε αμνηστία· αυτά τα μέτρα άρχισαν να ισχύουν από την 5^η Σεπτεμβρίου του 1867. Η κυβέρνηση της Κωνσταντινούπολης έστειλε το μεγάλο βεζίρη Ααλή πασά με το νέο διοικητικό οργανισμό, γνωστό με τον τίτλο «Οργανικός Νόμος». Ο Ααλή πασάς έφτασε στα Χανιά στις 22 Σεπτεμβρίου· με την άφιξη του αποφυλακίσθηκαν πολλοί κρατούμενοι και μοιράστηκαν τρόφιμα στους Κρητικούς. Στις 11 Νοεμβρίου μπροστά σε μία ψευδοσυνέλευση, στην οποία συμμετείχαν 30 Μουσουλμάνοι και 20 Χριστιανοί, ο Ααλή πασάς ανέγνωσε το φερμάνι με τις βασικές διατάξεις του Οργανικού Νόμου.⁸

Στην τελευταία συνεδρίαση της ψευδοσυνέλευσης στις 3 Φεβρουαρίου του 1868 ανακοινώθηκε το νέο φερμάνι, στο οποίο, εκτός από τις βασικές διατάξεις του Οργανικού Νόμου, περιλαμβάνονταν και ειδικοί κανονισμοί για τα δικαστήρια, τα διοικητικά συμβούλια και τη Γενική Συνέλευση.

Σε γενικές γραμμές ο Οργανικός Νόμος προέβλεπε τα εξής:

- Η Κρήτη θα διοικούνταν από ένα Γενικό Διοικητή (Βαλή), που θα διοριζόταν από το σουλτάνο.

- Ο Γενικός Διοικητής θα είχε κοντά του δύο συμβούλους, ένα Χριστιανό και ένα Μουσουλμάνο.

- Το συμβούλιο της Γενικής Διοίκησης θα αποτελούνταν από το Γενικό Διοικητή, τους δύο συμβούλους του, τον επιθεωρητή της δικαιοσύνης, το Μητροπολίτη, το δεφτερδάρη (γενικός έφορος), δύο γενικούς γραμματείς, τρεις Χριστιανούς και τρεις Μουσουλμάνους, εκλεγμένους από τη Γενική Συνέλευση. Το συμβούλιο αυτό θα συζητούσε για διοικητικά, οικονομικά και φορολογικά μέτρα και θα παρουσίαζε τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό κάθε έτους.

- Η Κρήτη χωρίστηκε σε πέντε σαντζάκια (διοικήσεις), ενώ ως τότε ήταν χωρισμένη σε τρία. Η νέα διοικητική διαίρεση προέβλεπε τα εξής πέντε σαντζάκια: Χανίων, Σφακίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασηθίου (βλ. το χάρτη 3, στη σελ. 235).

Κάθε σαντζάκι χωριζόταν σε καζάδες (επαρχίες).

Αναλυτικότερα:

⁸ ΚΡΗΤΗ, *Το Αφιέρωμα*, τόμος 5, σ. 58-60. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 305. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 271. Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 119-122, 124-132.

- A) Σαντζάκι Χανίων: καζάς Κισσάμου, Σελύνου, Κυδωνίας και η πόλη των Χανίων.
- B) Σαντζάκι Σφακίων: καζάς Αποκόρωνα, Σφακίων και Αγίου Βασιλείου (βλ. χάρτες 4 και 5, στις σελ. 236 - 239 και τον πίνακα 6, στη σελ. 219).
- Γ) Σαντζάκι Ρεθύμνου: καζάς Ρεθύμνου, η πόλη του Ρεθύμνου, Αμαρίου και Μυλοποτάμου.
- Δ) Σαντζάκι Ηρακλείου: καζάς Μαλεβιζίου, Τεμένους, η πόλη του Ηρακλείου, Πεδιάδας, Μονοφατσίου και μέρος Ρίζου, Καινούργιου και Πυργιώτισσας.
- E) Σαντζάκι Λασηθίου: καζάς Μεραμπέλλου, Λασηθίου, Βιάννου και Ρίζου, Ιεράπετρας και Σητείας.

Οι καζάδες υποδιαιρούνταν σε ναχιγιέδες (δήμους) και αυτοί με τη σειρά τους σε καριγιέδες (κοινότητες). Συνολικά εκείνη την εποχή η Κρήτη αποτελούνταν από πέντε σαντζάκια, 23 καζάδες, 88 ναχιγιέδες και 1.092 κοινότητες.

Οι τέσσερις άλλες διοικήσεις (εκτός δηλαδή των Χανίων) θα είχαν επικεφαλής διοικητές, από τους οποίους δύο θα ήταν Χριστιανοί και δύο Μουσουλμάνοι. Οι επαρχίες θα είχαν επικεφαλής έπαρχους. Οι διοικητές και οι έπαρχοι θα είχαν δίπλα τους από ένα βοηθό του άλλου θρησκευματος κι ένα συμβούλιο.⁹ Σε αυτά τα συμβούλια διορίζονταν και Χριστιανοί ως υπάλληλοι. Στα υπόλοιπα διατάγματα του Οργανικού Νόμου που αφορούσαν τα δικαστήρια, τις Δημογεροντίες και τη Γενική Συνέλευση διαφαίνονταν τα εξής: συμμετοχή και των Χριστιανών και των Μουσουλμάνων στα δικαστήρια, ισοτιμία των δύο γλωσσών και συμμετοχή αιρετών συμβούλων σε όλα τα συμβούλια διοίκησης. Επιπλέον, παραχωρήθηκαν φορολογικές ελαφρύνσεις και συγκεκριμένα οι κάτοικοι του νησιού δε θα πλήρωναν το φόρο της δεκάτης για δύο χρόνια και οι Χριστιανοί το στρατιωτικό φόρο. Τέλος, ιδρύθηκε και εμπορική τράπεζα.¹⁰

Στις 14 Φεβρουαρίου ο Ααλή πασάς αναχώρησε για την Κωνσταντινούπολη. Ουσιαστικά δεν κατάφερε και πολλά πράγματα. Γενικός Διοικητής της Κρήτης διορίστηκε ο Χουσεΐν πασάς. Τις θέσεις των διοικητικών υπαλλήλων τις πήραν ευνοούμενοι των Τούρκων. Η επανάσταση όμως συνεχιζόταν, καθώς μόνον οι πεδινές περιοχές σταμάτησαν τον αγώνα. Σημειώθηκαν μάλιστα κάποιες επιτυχίες από τους επαναστάτες, οι Τούρκοι όμως άλλαξαν τακτική στις επιχειρήσεις τους. Σταμάτησαν τις εκστρατείες τους με ισχυρές δυνάμεις και έχτισαν πύργους στα επίκαιρα σημεία του νησιού για να αποκόψουν τις δυνάμεις των επαναστατών. Με τον καιρό αυτό το σύστημα απέδωσε. Σημειώθηκε και έλλειψη τροφίμων και εφοδίων σε διάφορα επαναστατικά σώματα, που έτσι αναγκάστηκαν να σταματήσουν τον αγώνα.¹¹

⁹ Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 306-307. Περιοδικό *ΤΑΛΩΣ*, τόμος Δ1, Χανιά 1994, σ. 71-105. Για τη διοικητική διαίρεση βλ. *ΤΑΛΩΣ*, Χανιά 1994, τόμος Δ2, σ. 399-418, 442-456, όπου και αναλυτικοί πίνακες. Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλυτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 135-149.

¹⁰ Όλες οι διατάξεις του Οργανικού Νόμου βρίσκονται στο περιοδικό *ΤΑΛΩΣ*, στον τόμο Δ1, σ. 71-105.

Ακολούθησε και η διπλωματική εγκατάλειψη του Κρητικού Ζητήματος. Μία - μία οι ξένες δυνάμεις με τελευταία τη Ρωσία σταμάτησαν την όποια επέμβαση τους στο θέμα. Ακόμα και οι ελληνικές κυβερνήσεις αμφιταλαντεύονταν: άλλες φορές έστελναν εθελοντές στο νησί και άλλες φορές σταματούσαν τη χρηματική ενίσχυση του αγώνα. Η αντίσταση είχε καταπέσει, αν και σημειώνονταν κάποιες επιτυχίες. Το 1869 έβρισκε μόνο το ανατολικό τμήμα της Κρήτης να πιστεύει στη συνέχιση της επανάστασης. Τελικά και οι τελευταίοι οπλαρχηγοί κατέθεσαν τα όπλα· όσοι δεν το έπραξαν επικηρύχθηκαν. Είχε προηγηθεί και ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις το Δεκέμβριο του 1868, που παρολίγο να οδηγούσε σε πόλεμο. Με τη διάσκεψη στο Παρίσι τον Ιανουάριο του 1869 απαγορεύτηκε στην Ελλάδα ο σχηματισμός εθελοντικών σωμάτων και ο εφοδιασμός πλοίων που είχαν σκοπό την ενίσχυση των εξεγερθέντων.¹²

¹¹ Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 307. Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 375. Ιωάννης Μαμαλάκης: «Σοβαρές επιτυχίες των επαναστατών το 1868 στην Κρήτη». *Πεπραγμένα Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1975, τόμος Γ', σ. 207-212.

¹² Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 376. Του ιδίου: *Αντώνιος Τρυφίτσος*, Καστέλλι Πεδιάδος 1997, σ. 24-27. *Ιστορία του Ελληνικού έθνους*, τόμος ΙΓ', σ. 272-276.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ (1868 - 1878)

Τα αποτελέσματα της επανάστασης, η εφαρμογή του Οργανικού Νόμου, η επανάσταση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και ο αντίκτυπος στην Κρήτη, το τουρκικό σύνταγμα και η αντίδραση των Κρητικών.

Η επανάσταση τελικά εξέπνευσε, χωρίς να εκπληρωθεί ο πόθος των Κρητικών να ενωθούν με την Ελλάδα. Πικρία, απογοήτευση και κούραση ήταν αυτά που αισθάνονταν οι ηττημένοι επαναστάτες. Οι θυσίες σε ανθρώπινα θύματα ήταν μεγάλες, όπως και οι υλικές καταστροφές. Με την επανάσταση του 1866 - 1869 υπολογίζεται πως 30.000 άτομα χάθηκαν στον αγώνα ή κατέφυγαν στην Ελλάδα σαν πρόσφυγες. Στην ύπαιθρο καταστράφηκαν σπίτια, καλλιέργειες και δέντρα. Το μόνο θετικό ήταν τα προνόμια που έδινε ο Οργανικός Νόμος, με τον οποίο διοικήθηκε η Κρήτη ως την επόμενη επανάσταση του 1878.¹

Τα χρόνια μετά από την επανάσταση ήταν χρόνια ειρήνης και ανασύνταξης. Ο Οργανικός Νόμος άρχισε όμως να παραβιάζεται αμέσως μετά την εφαρμογή του. Όλοι οι διοικητές ήταν μουσουλμάνοι στρατιωτικοί που δεν έκαναν καμία μεταρρύθμιση και στρέφονταν εναντίον του χριστιανικού στοιχείου. Μοναδική εξαίρεση ήταν τα έτη 1871 και 1873-1875, όταν ήταν διοικητής ο Ρεούφ πασάς, ο οποίος ασχολήθηκε με τα δημόσια έργα και έκανε περιοδείες στο νησί για να ενημερωθεί για την κατάσταση του τόπου. Αυτά τον έκαναν δημοφιλή στους Χριστιανούς, πράγμα που ώθησε τους Μουσουλμάνους να υπονομεύσουν την θέση του.²

Οι 250.000 χριστιανοί κάτοικοι της Κρήτης είχαν στη Γενική Συνέλευση 38 αντιπροσώπους, οι 70.000 Μουσουλμάνοι έστελναν 36 και οι λιγότεροι από 1.000 Εβραίοι είχαν έναν αντιπρόσωπο. Η κοινοβουλευτική δύναμη των Χριστιανών ήταν έτσι μειωμένη και καμία θέση ή πρόταση τους δεν μπορούσε να εγκριθεί. Γενικά, στη διοίκηση, στα δικαστήρια, στις οικονομικές υπηρεσίες οι αναλογίες Χριστιανών - Μουσουλμάνων ήταν ελεγχόμενες, για να μην διαταραχθούν οι ισορροπίες που ίσχυαν και οφελούσαν βέβαια τους Μουσουλμάνους. Για παράδειγμα, το 1875 λειτουργούσαν 17 δικαστήρια και μόνον ένα είχε χριστιανό πρόεδρο. Ακόμα και οι χριστιανοί υπάλληλοι ήταν πολλές φορές ασυνείδητοι και αδίστακτοι.

¹ Θ. Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 377. Ν. Σταυράκης: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος πρώτο, σ. 191-193. Κώστας Τριανταφύλλου: «Κρήτες καταφυγόντες εις τας Πάτρας κατά τους νεώτερους χρόνους». *Πεπραγμένα Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1975, τόμος Γ', σ. 361-363.

Για τον πληθυσμό της Κρήτης καθ' όλη τη διάρκεια της τουρκοκρατίας, βλ. πίνακα 1, στις σ. 215-216.
² Κ. Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλυτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 164-178.

Η δυσαρέσκεια των Χριστιανών αυξάνονταν και με τη συνεχή αποξένωση τους από το διοικητικό καθεστώς, τα πράγματα όδευαν σε αδιέξοδο. Αυτό φαινόταν και σε πολλά σατιρικά κείμενα που κυκλοφορούσαν εκείνα τα χρόνια.

Η κατάσταση που επικρατούσε στην Κρήτη ήταν γνωστή στην Κωνσταντινούπολη. Δεν μπορούσε όμως να γίνει τίποτα, αφού τότε η αυτοκρατορία βρισκόταν σε πολιτικό αδιέξοδο και αντιμετώπιζε τρομερά προβλήματα.³

Η κατάσταση στην Κρήτη εντάθηκε, όταν ξέσπασε επανάσταση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη την άνοιξη του 1875. Τότε παρατηρήθηκε επαναστατική δραστηριότητα στην Κρήτη· οργανώθηκαν κομιτάτα για τη στήριξη των επαναστατών. Η κυβέρνηση στην Κωνσταντινούπολη βλέποντας πως υπήρχε πιθανότητα να ανοίξει και άλλο ένα μέτωπο, προχώρησε σε πολιτική παροχών. Ο μεγάλος βεζίρης σε διάταγμά του το Σεπτέμβριο του 1875 υποσχέθηκε να ακυρώσει όσα μέτρα είχαν ληφθεί αντίθετα προς τις διατάξεις του Οργανικού Νόμου. Οι κάτοικοι του νησιού θα απαλλάσσονταν και από την προσαύξηση της φορολογίας της δεκάτης. Οι τοπικοί άρχοντες της Κρήτης τελικά δεν τήρησαν τα μέτρα του σουλτάνου και οι Χριστιανοί είδαν για μια ακόμη φορά να καταπατούνται τα δικαιώματά τους.⁴

Πέρα από αυτά επικρατούσαν μεταξύ των Χριστιανών διάφορα ρεύματα, για το που θα κατέληγε το Κρητικό Ζήτημα: (α) Η Ένωση με την Ελλάδα, που αποκλειόταν όμως από την ευρωπαϊκή διπλωματία. (β) Η αυτονομία, που αργά ή γρήγορα θα προχωρούσε στην ένωση. (γ) Η ιδέα του αγγλικού προτεκτοράτου, που υποστήριζαν μερικοί οπλαρχηγοί και ένα μικρό μέρος του λαού.⁵

Στη Γενική Συνέλευση του 1876 ζητήθηκε από τους Χριστιανούς του νησιού η κατοχύρωση του Οργανικού Νόμου με σουλτανικό φερμάνι και με σημαντικές τροποποιήσεις, για την πιο δίκαιη εκπροσώπηση των Χριστιανών στις πόλεις και στις επαρχίες. Η απάντηση που ήρθε από την Κωνσταντινούπολη τον Αύγουστο του 1876, ατέρριπτε τα περισσότερα αιτήματα των Χριστιανών, αποδεχόταν μόνο κάποια δευτερεύοντα αιτήματα.⁶

Το Δεκέμβριο του 1876 η Οθωμανική Αυτοκρατορία απέκτησε το πρώτο της σύνταγμα, που εκδόθηκε από τον πρωθυπουργό Μιδάτ πασά και από μια επιτροπή λαϊκών και νομοδιδασκάλων. Το 1876 ήταν άλλο ένα έτος πολιτικής αστάθειας για την αυτοκρατορία,

³ Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 243-248.

Θ.Δετοράκης: «Η πολιτική σάτιρα στην Κρήτη τον 19^ο αιώνα». *Πεπραγμένα Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, τόμος Γ1, σ. 109-117.

Για την κατάσταση που επικρατούσε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία,

βλ. Bernhard Lewis: *The emergence of modern Turkey*, Oxford university press 1961, κυρίως στις σ. 73-125.

⁴ Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 380. Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 249-253.

⁵ Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 260-262.

⁶ ό.π., σ. 270-277, 287-288.

διότι από το σουλτανικό θρόνο πέρασαν τρία πρόσωπα: ο *Abdülaziz*, που βρισκόταν στο θρόνο από το 1861 και εκθρονίστηκε. Για λίγους μήνες έγινε σουλτάνος ο *Murad E'*, που έπασχε από νευροπάθεια και τέλος ο *Abdülhamid*, που παρέμεινε στο θρόνο ως το 1909.

Στην Κρήτη υπήρχε ο φόβος πως το νησί θα συμπεριλαμβανόταν στις διατάξεις του τουρκικού συντάγματος και θα καταργούνταν τα όποια δικαιώματα δόθηκαν στους Κρητικούς με τον Οργανικό Νόμο. Στις 20 Μαρτίου του 1877 έφτασε στα Χανιά ο νέος διοικητής της Κρήτης, Σαμήχ πασάς. Είπε τότε στο λαό πως θα εφήρμοζε τους «υπάρχοντες νόμους», αλλά δεν διευκρίνισε αν επρόκειτο για τον Οργανικό Νόμο ή το οθωμανικό σύνταγμα.

Για τις 10 Απριλίου του 1877 είχε προγραμματιστεί μια μεγάλη συνάθροιση 1.000 - 1.500 ατόμων για τη σύνταξη ενός υπομνήματος, όπου θα ζητούσαν να τροποποιηθεί ο Οργανικός Νόμος και να εξαιρεθεί η Κρήτη από το σύνταγμα, ώστε να θεωρηθεί ως αυτοδιοικούμενη επαρχία, όπως όριζε ο Οργανικός Νόμος. Η εμφάνιση του τουρκικού στρατού ανέβαλε τη συνάθροιση. Για μιαν ακόμη φορά η ένταση κορυφώθηκε και φάνηκε πιθανή η έκρηξη μιας νέας επανάστασης.⁷

Εν τω μεταξύ υπογράφηκε στις 15 Ιανουαρίου του 1877 μια μυστική σύμβαση στη Βουδαπέστη ανάμεσα στη Ρωσία και την Αυστροουγγαρία. Στο ενδεχόμενο ενός πολέμου Ρωσίας - Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η Αυστροουγγαρία θα καταλάμβανε τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και αν θα διαμελιζόταν η Οθωμανική Αυτοκρατορία, η Ελλάδα θα έπαιρνε την Κρήτη, τη Θεσσαλία και μέρος της Ηπείρου.⁸

⁷ ό.π., σ. 278-279, 312-318.

⁸ ό.π., σ. 306.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΙΑΣ (1878)

Ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος του 1877, η κρητική επανάσταση του 1878, η Σύμβαση της Χαλέπας, οι κυριότερες διατάξεις της σύμβασης και η ίδρυση της Κρητικής Χωροφυλακής.

Το Ανατολικό Ζήτημα βρέθηκε σε νέα κρίση με την κήρυξη του Ρωσοτουρκικού πολέμου την άνοιξη του 1877. Οι Κρητικοί βρήκαν με αυτό το γεγονός μια ευνοϊκή ευκαιρία για να ξεκινήσουν νέο αγώνα εναντίον των Τούρκων. Στην Αθήνα ιδρύθηκε το «Κρητικόν Κέντρον» που συγκέντρωνε όπλα και εφόδια για τους επαναστάτες. Στην Κρήτη για την οργάνωση του αγώνα και τη «διαχείριση» του Κρητικού Ζητήματος εκλέχθηκε μια 24μελής επιτροπή. Δημιουργήθηκαν επίσης επαναστατικά κομιτάτα στα Χανιά, το Βάμο και το Ρέθυμνο.

Η ελληνική κυβέρνηση βλέποντας τη Ρωσία να κερδίζει τον πόλεμο έδειξε ανοικτά πως θα βρισκόταν με το μέρος των επαναστατών. Οι Τούρκοι που είχαν τα στρατεύματά τους στο μέτωπο με τους Ρώσους δεν μπορούσαν να αντιδράσουν δυναμικά κατά των Κρητικών. Αποφάσισαν τότε να προχωρήσουν στην τακτική του συμβιβασμού. Οι δυο εκπρόσωποι της Υψηλής Πύλης, ο Κωστής Αδοσίδης πασάς και ο Σελήμ εφέντης θα έδιναν νέες παραχωρήσεις και προνόμια στον Οργανικό Νόμο. Ο εκπρόσωπος των Κρητικών Ι. Τσουδερός απάντησε πως: (α) η Κρήτη θα κηρυχθεί αυτόνομη ηγεμονία, πληρώνοντας ετήσιο φόρο στο σουλτάνο και (β) ο διοικητής του νησιού θα είναι χριστιανός και θα εκλέγεται με την εγγύηση των Μεγάλων Δυνάμεων. Ο Αδοσίδης πασάς ζήτησε δέκα μέρες προθεσμία για να δοθεί απάντηση από την Κωνσταντινούπολη. Η προθεσμία πέρασε χωρίς απάντηση και η επανάσταση ξεκίνησε.¹

Οι επαναστάτες σημείωσαν αρκετές επιτυχίες και οι Τούρκοι κλείστηκαν στα φρούρια που ήταν απόρθητα. Στο μεταξύ οι Ρώσοι έφτασαν έξω από τα τείχη της Κωνσταντινούπολης και οι Τούρκοι ζήτησαν ανακωχή. Ακολούθησε η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου το Φεβρουάριο του 1878 και σύμφωνα με το 15^ο άρθρο αυτής της συνθήκης οι Τούρκοι υποχρεώθηκαν απλά να εφαρμόσουν τον Οργανικό Νόμο. Η επανάσταση στην Κρήτη είχε ξεκινήσει στα μέσα του Ιανουαρίου του 1878, ενώ έγινε μια προσπάθεια ανακωχής στα τέλη Φεβρουαρίου. Οι εχθροπραξίες συνεχίστηκαν - με την παραβίαση της ανακωχής από τους Τούρκους στις 15 Μαρτίου - ως και τον Ιούλιο, οπότε οι Μεγάλες Δυνάμεις επέβαλαν ανακωχή.²

¹ Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 312-314.

² Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 383. *ΚΡΗΤΗ, Το Αφιέρωμα*, τόμος 5, σ. 96-97. Σπύρος Λουκάτος: «Η Κρήτη κατά την κρίση του Ανατολικού ζητήματος 1875-1881». *Πεπραγμένα Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Ρέθυμνο 1995, τόμος Γ1, σ. 199-205.

Το Κρητικό Ζήτημα θα συζητούνταν στο συνέδριο του Βερολίνου, που ήταν η αναθεώρηση της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου. Οι δυο αντιπρόσωποι της Κρήτης που θα πήγαιναν στο συνέδριο του Βερολίνου δεν έφτασαν τελικά ποτέ, λόγω της αντίδρασης της ελληνικής κυβέρνησης, που φοβόταν μήπως οι Κρητικοί ζητούσαν αντί της ένωσης την αυτονομία. Τελικά στο συνέδριο του Βερολίνου ζητήθηκε από την Οθωμανική Αυτοκρατορία να εφαρμόσει τον Οργανικό Νόμο με κάποιες τροποποιήσεις που θα κρίνονταν αναγκαίες. Οι Τούρκοι ήταν αρκετά ικανοποιημένοι που αποκλείστηκε η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Οι Κρητικοί δεν ικανοποιήθηκαν και συνέχισαν τον αγώνα. Με την παρέμβαση της Αγγλίας οι Τούρκοι είχαν δύο επιλογές: ή να παραχωρήσουν αυτονομία ή να τροποποιήσουν τον Οργανικό Νόμο· οι Τούρκοι δέχτηκαν ασφαλώς τη δεύτερη λύση.³

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ

Τον Οκτώβριο του 1878 υπογράφηκε μετά από δυο μήνες διαπραγματεύσεων η Σύμβαση της Χαλέπας (προάστιο των Χανίων, όπου έγιναν οι διαπραγματεύσεις). Οι δύο εκπρόσωποι της Τουρκίας ήταν ο Γαζή Αχμέτ Μουχτάρ πασάς και ο Σελήμ εφέντης, οι οποίοι, μαζί με τον Γενικό Διοικητή της Κρήτης, τον Κωστή Αδοσίδη πασά, άρχισαν τις διαπραγματεύσεις με τους εκπροσώπους των Κρητικών. Η Σύμβαση της Χαλέπας ήταν ένα σημαντικό βήμα για τη λύση του Κρητικού Ζητήματος. Διαμορφώθηκε ένα καθεστώς ημιαυτονομίας που έδινε πολλά προνόμια. Παρόλα αυτά δεν ανταποκρινόταν πλήρως στους πόθους του κρητικού λαού.

Μερικές από τις κυριότερες διατάξεις ήταν:

- 1) Ο Γενικός Διοικητής μπορεί να είναι και Χριστιανός. Η θητεία του είναι πενταετής.
- 2) Η Γενική Συνέλευση αποτελείται από 80 μέλη (49 Χριστιανούς και 31 Μουσουλμάνους). Η διάρκεια της ετήσιας συνόδου της Γενικής Συνέλευσης ήταν 40 μέρες. Για να ψηφιστεί κάποιο νομοσχέδιο ή να αλλάξει κάποιος νόμος, ίσχυε η πλειοψηφία των 2/3.
- 3) Ο Γενικός Διοικητής έχει δίπλα του ένα σύμβουλο από το άλλο θρήσκευμα.
- 4) Επίσημη γλώσσα στη Γενική Συνέλευση και στα δικαστήρια αναγνωρίζεται η ελληνική. Τα πρακτικά των συμβουλίων και των δικαστηρίων θα συντάσσονται και στις δύο γλώσσες.
- 5) Η δικαστική εξουσία θα είναι πλέον ανεξάρτητη από την εκτελεστική.
- 6) Ιδρύεται η Κρητική Χωροφυλακή.
- 7) Οι μισθοί των υπαλλήλων θα πληρώνονται σε μεταλλικό νόμισμα και όχι σε χαρτονόμισμα (τον Οκτώβριο του 1876 είχε γίνει μια προσπάθεια οι πληρωμές να γίνονται με χαρτονομίσματα).

³ Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 384. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 315.

8) Χορηγείται γενική αμνηστεία.

9) Επιτρέπεται η σύσταση φιλεκπαιδευτικών συλλόγων, τυπογραφείων και η έκδοση εφημερίδων.

10) Σε κάθε ένα από τα πέντε σαντζάκια θα υπήρχε ο *mutasarrif* (διοικητής) και επικεφαλής κάθε καζά θα ήταν ένας *kaymakam* (έπαρχος).

Υπήρχαν και κάποιες δευτερεύουσες διατάξεις, όπως για την οπλοκατοχή (οι πολίτες θα μπορούσαν να έχουν όπλα, αλλά δεν έπρεπε να τα φέρουν δημόσια), για τις χριστιανικές ορφανικές τράπεζες, για τα υποθηκοφυλάκεια, τα συμβολαιογραφεία κλπ.

Το άρθρο 12 είναι αυτό που δίνει την εντολή σχηματισμού της Κρητικής Χωροφυλακής. Το σώμα θα στελεχωνόταν μόνον από ντόπιους Χριστιανούς και Μουσουλμάνους και μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις θα γίνονταν δεκτοί κάτοικοι άλλων περιοχών της αυτοκρατορίας. Ο αρχηγός της χωροφυλακής θα διοριζόταν από την Κωνσταντινούπολη· οι υπόλοιποι αξιωματικοί και οι απλοί χωροφύλακες από τη Γενική Διοίκηση της Κρήτης.

Λίγες μέρες μετά από την υπογραφή της Σύμβασης της Χαλέπας ξεκίνησε η συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης για την ψήφιση και την κατοχύρωση των νέων νομοσχεδίων, μεταξύ αυτών και της χωροφυλακής.⁴

⁴ Περιοδικό *ΤΑΛΩΣ*, τόμος Δ1, σ. 107-112. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 315-316.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ (1878)

Στην Κρήτη υπήρχε χωροφυλακή και πριν από το 1878. Το σώμα (*asakir-i zaptiye*, στρατιωτική χωροφυλακή) αποτελείτο από 4.000 άνδρες, πεζούς και έφιππους. Το 1872 μειώθηκε σε 2.500, αριθμός που παρέμεινε σταθερός ως το 1878 με μικρές διακυμάνσεις. Η ανώτερη ηγεσία και οι αξιωματικοί ήταν όλοι Μουσουλμάνοι· οι Χριστιανοί κατείχαν τις κατώτερες θέσεις. Οι περισσότεροι από τους χωροφύλακες, τους ζαπτιέδες όπως ονομάζονταν, ήταν Αλβανοί, Μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα. Ήταν απόγονοι των Αλβανών, που είχαν εγκατασταθεί στην Κρήτη κατά την περίοδο της Αιγυπτιοκρατίας, στρατολογημένοι από τον Μουσταφά πασά και από τους λοχαγούς του Μεχμέτ Αλή. Οι έφιπποι χωροφύλακες, κυρίως Αλβανοί, φρόντιζαν για την ασφάλεια της υπαίθρου και των ταξιδιωτών και εκτελούσαν και ταχυδρομικά καθήκοντα. Οι ντόπιοι Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι ζαπτιέδες αναλάμβαναν αστυνομικά καθήκοντα στις πόλεις. Οι χωροφύλακες διοικούνταν από έναν συνταγματάρχη, που έδρευε στα Χανιά και εξαρτιόταν από το Γενικό Διοικητή, καθώς και από τέσσερις ταγματάρχες. Γενικά, έχει παρατηρηθεί πως οι Χριστιανοί ήταν απρόθυμοι να καταταγούν στο σώμα της χωροφυλακής· ένας σχετικά μεγάλος αριθμός κατετάγη έπειτα από την εφαρμογή του Οργανικού Νόμου, το 1868.

Ο μισθός των απλών χωροφυλάκων ήταν πραγματικά άθλιος· μια τουρκική λίρα, δηλαδή εκατό γρόσια το μήνα, ένα ψωμί ως σιτηρέσιο κάθε μέρα και μια στολή το χρόνο. Τον Αύγουστο του 1874 οι χωροφύλακες είχαν να πληρωθούν 16 - 18 μήνες και τον Ιούνιο του 1877 είχαν να πάρουν μισθούς δύο ετών. Σε εποχές αναταραχών, οι μουσουλμάνοι χωροφύλακες έπαιρναν το μέρος των ομοθρήσκων τους και έβρισκαν την ευκαιρία να αφοπλίσουν και να κακομεταχειριστούν τους Χριστιανούς. Η διοίκηση πολλές φορές δεν μπορούσε καν να τους επιβληθεί. Όλα αυτά άλλαξαν ριζικά μετά τη Σύμβαση της Χαλέπας.

Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα, μπορεί να δει κανείς πως το σώμα της χωροφυλακής απορροφούσε ένα μεγάλο μέρος των δαπανών που γίνονταν στην Κρήτη.

Συγκεκριμένα το 1872:

Δαπάνες	Γρόσια το χρόνο
Δαπάνες διοίκησης Χανίων	2.204.856
Δαπάνες διοίκησης Σφακίων	673.860
Δαπάνες διοίκησης Ρεθύμνου	757.200
Δαπάνες διοίκησης Ηρακλείου	1.098.060
Δαπάνες διοίκησης Λασηθίου	749.820
ΔΑΠΑΝΕΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ	4.634.952
Συντάξεις της κυβέρνησης	299.640
Αποδοχές των πληρεξούσιων στη συνέλευση	118.400
Μισθός μητροπολίτη Κρήτης	60.000
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	10.596.788

Επιπλέον, το στρατολογικό τμήμα της Κρήτης απορροφούσε 13.200.000 γρόσια, το ναυτικό 4.400.000 γρόσια και τα δημόσια έργα του νησιού 1.540.000 γρόσια. Οι συνολικές δαπάνες διακυβέρνησης της Κρήτης έφτασαν το 1872 στα 29.736.788 γρόσια. Το 1872 με τη μείωση του αριθμού των χωροφυλάκων, μειώθηκε και το κονδύλι από 4.634.952 σε 2.650.000 περίπου γρόσια.¹

¹ Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: *Ελληνικός αλυτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις*, σ. 155, 181-183, 185-186.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης της Χαλέπας ιδρύεται η Κρητική Χωροφυλακή. Στη ζ' και η' συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης ψηφίστηκε και εγκρίθηκε το «σχέδιον καταρτισμού της χωροφυλακής της νήσου Κρήτης». Οι συγκεκριμένες συνεδριάσεις έλαβαν χώρα στις 10 και 11 Ιανουαρίου του 1879.

Οι κυριότερες διατάξεις είναι οι εξής:

- 1) Το σώμα του συντάγματος της Κρητικής Χωροφυλακής αποτελείται από ένα συνταγματάρχη, έναν επιμελητή συντάγματος, πέντε ταγματάρχες, πέντε επιμελητές ταγμάτων, 24 λοχαγούς, 24 υπολοχαγούς, 24 ανθυπολοχαγούς, 24 επιλοχίες, 96 λοχίες, 173 δεκανείς και από 1.555 απλούς χωροφύλακες. Επιπλέον, οι έφιπποι χωροφύλακες ήταν 8 λοχίες, 13 δεκανείς και 99 απλοί χωροφύλακες. Συνολικά 1.932 πεζοί και 120 έφιπποι, δηλαδή 2.052 άτομα υπηρετούσαν στο σώμα. Αργότερα αυτός ο αριθμός θα μειωνόταν, όταν η τάξη θα επέστρεφε στο νησί.
- 2) Ο συνταγματάρχης της χωροφυλακής θα έδρευε στα Χανιά και θα βρισκόταν κάτω από τις διαταγές της Γενικής Διοίκησης.
- 3) Έδρες των ταγματάρχων θεωρούνται οι έδρες των σαντζακίων, δηλαδή: σαντζάκι Χανίων με έδρα τα Χανιά, σαντζάκι Σφακίων με έδρα το Βάμο, σαντζάκι Ρεθύμνου με έδρα το Ρέθυμνο, σαντζάκι Ηρακλείου με έδρα το Ηράκλειο και σαντζάκι Λασηθίου με έδρα τη Νεάπολη.
- 4) Ο επιμελητής του συντάγματος έχει την ίδια έδρα με αυτήν του συνταγματάρχη· ο επιμελητής του τάγματος έχει την ίδια έδρα με τον ταγματάρχη του. Επιμελητής του κάθε λόχου θα γινόταν όποιος από τους υπολοχαγούς, τους ανθυπολοχαγούς ή τους επιλοχίες είχε την περισσότερη ικανότητα «εις το γράφειν». Τελικά ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση πως πιο κατάλληλη θεωρείται η λέξη «λογιστής» από τη λέξη «επιμελητής».
- 5) Κάθε λόχος αποτελείται από 80 άτομα. Οι 24 λόχοι χωρίζονται ως εξής:

Σαντζάκι	Λόχοι	Άτομα (συνολικά)
Χανίων	6	480
ΣΦΑΚΙΩΝ	4	320
Ρεθύμνου	5	400
Ηρακλείου	6	480
Λασηθίου	3	240

Επιπλέον, οι έφιπποι χωροφύλακες (120 άτομα) διανέμονται ως εξής:

Σαντζάκι	Προσωπικό	Άτομα (συνολικά)
Χανίων	3 λοχίες, 4 δεκανείς, 33 απλοί χωροφύλακες	40
ΣΦΑΚΙΩΝ	1 λοχίας, 2 δεκανείς, 12 απλοί χωροφύλακες	15
Ρεθύμνου	1 λοχίας, 2 δεκανείς, 17 απλοί χωροφύλακες	20
Ηρακλείου	2 λοχίες, 4* δεκανείς, 24 απλοί χωροφύλακες	30
Λασηθίου	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 13 απλοί χωροφύλακες	15

* Στο φύλλο 499 της εφημερίδας «ΚΡΗΤΗ» σημειώνεται πως οι ιππείς στο σαντζάκι Ηρακλείου είναι « 30, εξών δύο λοχία και δύο δεκανείς». Μάλλον προκειται για λάθος, διότι αν ήταν μόνο δύο οι δεκανείς δεν θα έβγαινε σωστό το άθροισμα στους δεκανείς (11 αντί 13). Επιπλέον όλοι οι ιππείς ήταν 30 και δύο δεκανείς δεν θα αρκούσαν για το σώμα των ιππέων στο σαντζάκι Ηρακλείου.

- 6) Στους έφιππους χωροφύλακες καταργούνται οι βαθμοί άνω του λοχία. Όσοι δεκανείς και απλοί χωροφύλακες διαμένουν μακριά από τους λοχίες, υπόκεινται στις διαταγές αξιωματικών της πεζής χωροφυλακής, τους οποίους υποδεικνύει ο ταγματάρχης.
- 7) Η χορήγηση άρτου στους απλούς χωροφύλακες καταργείται και δίνεται αντί αυτού το ποσό των 45 γροσίων το μήνα, ως επιπλέον του μισθού του καθενός. Επίσης, η τροφή των ίπων καταργείται· ο κάθε έφιππος χωροφύλακας παίρνει μαζί με το μισθό του 140 γρόσια για τη συντήρηση του αλόγου. Κάθε χρόνο δίνονταν ένα ποσό σε όλους τους χωροφύλακες (εκτός από τον συνταγματάρχη, τον λογιστή συντάγματος, τους ταγματάρχες και τους λογιστές των ταγμάτων) για την αγορά παπουτσιών και ενδυμασίας. Τα διοικητικά συμβούλια θα φρόντιζαν για την κατασκευή του ιματισμού, ώστε να ήταν ομοιόμορφος και διακριτικός για τους λοχαγούς, τους υπολοχαγούς και τους ανθυπολοχαγούς αφ' ενός και αφ' ετέρου για τους κατώτερους αξιωματικούς και τους απλούς χωροφύλακες.
- 8) Α. Οι μηνιαίοι μισθοί των πεζών χωροφυλάκων ορίζονται ως εξής:

Βαθμός	Αριθμός ατόμων	Μισθός (σε γρόσια)	Συνολικά
Συνταγματάρχης	1	1.800	1.800
Λογιστής συντάγματος	1	900	900
Ταγματάρχες	5	900	4.500
Λογιστές ταγμάτων	5	450	2.250
Λοχαγοί	24	450	10.800
Υπολοχαγοί	24	300	7.200
Ανθυπολοχαγοί	24	250	6.000
Επιλοχίες	24	225	5.400
Λοχίες	96	200	19.200
Δεκανείς	173	175	30.275
Απλοί χωροφύλακες	1.555	150	233.250

Οι 1932 πεζοί χωροφύλακες χρειάζονταν κάθε μήνα για τους μισθούς τους 321.575 γρόσια.

Οι μηνιαίοι μισθοί της έφιππης χωροφυλακής ορίζονται ως εξής:

Βαθμός	Αριθμός ατόμων	Μισθός (σε γρόσια)	Συνολικά
Λοχίες	8	$200 + 140 = 340$	2.720
Δεκανείς	13	$175 + 140 = 315$	4.095
Απλοί χωροφύλακες	99	$150 + 140 = 290$	28.710

Οι 120 έφιπποι χωροφύλακες χρειάζονταν κάθε μήνα για τους μισθούς τους 35.525 γρόσια.

Τα χρήματα που χρειάζονταν για τους μισθούς της χωροφυλακής κάθε μήνα ήταν

357.100 άρα κάθε χρόνο απαιτούνταν 4.285.200 γρόσια.

Β. Οι ενδυμασίες και τα παπούτσια των 72 ανώτερων αξιωματικών (24 λοχαγοί, 24 υπόλοχαγοι και 24 ανθυπολοχαγοί) κόστιζαν 350 γρόσια το άτομο, άρα 25.200 γρόσια το χρόνο.

Οι ενδυμασίες και τα παπούτσια των 24 επιλοχιών, 96 λοχιών, 173 δεκανέων, 1.555 απλών χωροφυλάκων και 120 ιππέων κόστιζαν 200 γρόσια το άτομο, άρα 393.600 γρόσια το χρόνο. Κάθε χρόνο απαιτούνταν για τις ενδυμασίες και τα παπούτσια των χωροφυλάκων συνολικά 418.800 γρόσια.

Γ. Για τη γραφική ύλη όλου του συντάγματος απαιτούνταν 3.000 γρόσια κάθε χρόνο.

Για το φωτισμό των φυλακών και των αστυνομικών σταθμών απαιτούνταν 3.000 οκάδες λάδι (μία οκά λάδι κόστιζε 6 γρόσια), άρα 18.000 γρόσια κάθε χρόνο.

Για τα ενοίκια των αστυνομικών σταθμών απαιτούνταν 12.000 γρόσια κάθε χρόνο.

Για τα οδοιοπορικά των χωροφυλάκων που συνοδεύουν κακούργους και εγκληματίες, επιπλέον 10.000 γρόσια κάθε έτος.

Υπήρχαν και έκτακτα έξοδα κάθε χρόνο, όπως ενοίκια ζώων και έκτακτες αποστολές ανώτερων αξιωματικών. Στο σύνολο τους 15.000 γρόσια.

Συνολικά, πέρα από τους μισθούς, τις ενδυμασίες και τα παπούτσια, η χωροφυλακή χρειαζόταν κάθε χρόνο 58.000 γρόσια. Τα ετήσια έξοδα τους σώματος έφταναν τα 4.762.000 γρόσια.

Αρχικά ο μισθός των απλών χωροφυλάκων ήταν 140 γρόσια, όμως η συνέλευση αποφάσισε το ποσό να ανέβει στα 150 γρόσια. Ακόμα και στην έφιππη χωροφυλακή αυξήθηκαν οι μισθοί (οι λοχίες από 320 θα λάμβαναν 340 γρόσια, οι δεκανείς από 300 θα έπαιρναν 320 γρόσια και ο μισθός των απλών χωροφυλάκων από 250 θα ανέβαινε στα 290 γρόσια.).

9) Για τα πέντε τελευταία κονδύλια (όσα δηλαδή αναφέρονται στο 8Γ), που τα έξοδα τους έφταναν τα 58.000 γρόσια, έπρεπε πρώτα να γίνει έλεγχος και να δοθεί έγκριση από τα διοικητικά συμβούλια.

10) Από το μισθό του συνταγματάρχη έως και το μισθό του απλού χωροφύλακα παρακρατούνταν το 2% για το σχηματισμό ταμείου συντάξεως της χωροφυλακής. Τελικά, με πρόταση του Ι.Σφακιανάκη, αποφασίστηκε η αναβολή αυτής της πρότασης· αργότερα θα αποφαιζόταν η ίδρυση ταμείου συντάξεως. Ο νόμος «περί συντάξεως της χωροφυλακής» δημοσιεύτηκε πέντε χρόνια αργότερα, το 1884.

11) Το σώμα της χωροφυλακής, εκτός του συνταγματάρχη, θα αποτελούνταν από ντόπιους Χριστιανούς και Μουσουλμάνους. Σε περίπτωση που δε συμπληρωνόταν ο απαιτούμενος αριθμός, θα προσλαμβάνονταν άτομα και εκτός Κρήτης.

12) Οι περαιτέρω διατάξεις προβλέπονταν από τους σχετικούς κανονισμούς του κράτους, τους οποίους ο κάθε χωροφύλακας ήταν υποχρεωμένος να γνωρίζει και να εφαρμόζει. Το πρώτο τάγμα ήταν εγκατεστημένο στο σαντζάκι Χανίων, το δεύτερο τάγμα στο σαντζάκι Σφακίων, το τρίτο τάγμα στο σαντζάκι Ρεθύμνου, το τέταρτο τάγμα στο σαντζάκι Ηρακλείου και το πέμπτο τάγμα στο σαντζάκι Λασηθίου. Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε την αναλογία χωροφυλάκων με αυτήν του πληθυσμού σε κάθε σαντζάκι:

Σαντζάκι	Πληθυσμός (το 1881)	Σύνολο χωροφυλάκων (πεζοί και έφιπποι)
Χανίων	61.473	524
ΣΦΑΚΙΩΝ	30.887	337
Ρεθύμνου	46.591	422
Ηρακλείου	87.965	512
Λασηθίου	52.249	257
ΕΓΓΙΑΛΕΤΙ ΚΡΗΤΗΣ	279.165	2.052

Παρατηρείται πως το σαντζάκι Χανίων έχει τους περισσότερους χωροφύλακες, αφού τα Χανιά ήταν τότε η πρωτεύουσα της Κρήτης. Αντίθετα, το σαντζάκι Λασηθίου, παρόλο που βρίσκεται στην τρίτη θέση από πλευράς πληθυσμού, έχει τους λιγότερους χωροφύλακες. Αυτό συζητήθηκε στη Γενική Συνέλευση και η απόφαση ήταν πως ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της υπηρεσίας, θα άλλαζε και ο αριθμός των υπαλλήλων σε κάθε σαντζάκι.

Αυτές ήταν οι αρχικές διατάξεις της Γενικής Συνέλευσης για την ίδρυση της Κρητικής Χωροφυλακής. Η έκθεση αυτή διαβάστηκε πρώτα στα ελληνικά, μετά μεταφράστηκε και στα τουρκικά. Την επόμενη μέρα (δηλαδή στις 11 Ιανουαρίου 1879) έγινε η ψηφοφορία και κάποιες αλλαγές στα άρθρα που έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω.¹

¹ Περιοδικό *ΤΑΙΩΣ*, τόμος Δ2, σ. 522-527. Εφημερίδα *ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879). Φύλλο 500 (20 Ιανουαρίου 1879). Μανόλης Πιτυκάκης: «Η κρητική χωροφυλακή», *Κρητική Πρωτοχρονιά*, Αθήνα 1962, έτος δεύτερο, σ. 211. Ν.Σταυράκης: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ ΤΟΥ Β' ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ: ΝΟΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ, 1884 - 1889.

Στο Τουρκικό Αρχείο Χανίων, που βρίσκεται στον πρώτο όροφο του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης, ανάμεσα στα 3.600 κατάστιχα βρίσκεται και ένα με τον εξής τίτλο καταγραφής: στρατιωτικό σώμα νομού Σφακίων, 2^ο τάγμα. 99 Α 2. 1884 - 1890. ΑΑΚ 1948. Ανήκει στην κατηγορία των στρατιωτικών κατάστιχων, που αναφέρονται στη διάρθρωση και τη λειτουργία των σωμάτων στρατού και χωροφυλακής στην Κρήτη. Σε κάθε κατάστιχο υπάρχει κολλημένη μια ετικέτα. Πάνω στην ετικέτα σημειώνεται ένας τίτλος καταγραφής, όπου αρχικά ένας κωδικός (δηλαδή ένας αριθμός και ένα γράμμα) δηλώνει την κατηγορία του κάθε κατάστιχου. Για παράδειγμα στα κατάστιχα της χωροφυλακής αναφέρονται οι εξής κωδικοί: (56 Δ): Μισθολόγια. (99 Α): Μητρώα, που περιλαμβάνουν τους υπηρετούντες στο σώμα της χωροφυλακής. Έχουν συνταχθεί κατά τάγμα ή λόχο, ενώ το σώμα των έφιππων χωροφυλάκων καταγράφεται χωριστά. (99 Β): Μητρώα και μισθολόγια. (100): Βιβλίο συντάξεων. (101): Βιβλίο προστίμων. Υπάρχουν και άλλοι κωδικοί, που δηλώνουν κατάστιχα αλληλογραφίας, βιβλία προσαγωγών, αδειών και λογιστικά.

Ο τίτλος καταγραφής του κατάστιχου που εξετάζεται αναλύεται ως εξής:

Στρατιωτικό σώμα νομού Σφακίων, 2^ο τάγμα: Πρόκειται για το 2^ο τάγμα της Κρητικής Χωροφυλακής, που είναι εγκατεστημένο στο σαντζάκι Σφακίων.

99 Α: Μητρώο που περιλαμβάνει τους χωροφύλακες του 2^{ου} τάγματος. Πρώτα αναγράφονται οι πεζοί χωροφύλακες κατά λόχο και στο τέλος του κατάστιχου βρίσκονται οι έφιπποι χωροφύλακες.

1884-1890: Οι περισσότεροι από τους χωροφύλακες που αναφέρονται μέσα στο κατάστιχο, εισήχθησαν στο σώμα μετά το 1884. Η τελευταία χρονολογία που αναφέρεται στο κατάστιχο είναι το 1889 και όχι το 1890. Το 1889 ήταν μια χρονιά όπου έγιναν μεγάλες αλλαγές στους κανονισμούς της χωροφυλακής.

ΑΑΚ 1948: Το 1995, όταν ξεκίνησε η πρώτη πρόχειρη καταγραφή των κατάστιχων, το συγκεκριμένο κατάστιχο πήρε αύξοντα αριθμό καταγραφής 1948. Τα 3.600 κατάστιχα δεν είχαν κατάταξη και πολλά από αυτά ήταν σε πολύ άσχημη κατάσταση.

Το συγκεκριμένο κατάστιχο έχει διαστάσεις 46,5 x 33,5 εκατοστά. Βρίσκεται σε αρκετά καλή κατάσταση. Από έξω υπάρχει μόνο ένας πλαγιότιτλος, που γράφει (σε μεταγραφή: *zarfi isfaki ikinci günye aburui defteridir*) «κατάστιχο μητρώου του δευτέρου τάγματος της χωροφυλακής Σφακίων». Είναι γραμμένο εξ ολοκλήρου στην τουρκική γλώσσα εκείνης της εποχής, δηλαδή με αραβικούς χαρακτήρες.

Το κατάστιχο αποτελείται από 248 σελίδες, από τις οποίες η πρώτη και οι σελίδες 244 έως και 247 είναι κενές.

Ανοίγοντας το κατάστιχο, στις σελίδες που βλέπουμε στα δεξιά, πάνω πάνω είναι τυπωμένα σε κάθε σελίδα τα εξής:

طابور : -ci *abur*, -ο τάγμα. Ο λογιστής του τάγματος (αυτός που συντάξε το κατάστιχο) μόνο σε λίγες σελίδες πρόσθεσε τον αραβικό αριθμό ۲ (2), ώστε να σχηματιστεί η φράση « 2^ο τάγμα ».

كريد ضبطيه الاينك : *girid zapıye alayniñ*, του συντάγματος της Κρητικής Χωροφυλακής. Ο λογιστής του τάγματος αμέσως μετά, αλλά μόνο σε λίγες σελίδες συμπληρώνει τη φράση اسفاكى ايكنجى : *isfaki ikinci*, «δεύτερο Σφακίων», εννοώντας το δεύτερο τάγμα. Αμέσως μετά ακολουθεί η φράση:

طابورينك كنيه دفتريدر : *aburunıñ günye defteridir*, κατάστιχο μητρώου του τάγματος.

Στις σελίδες που βλέπουμε στα αριστερά, πάνω αριστερά είναι τυπωμένη η εξής φράση:

جى بلوك : -ci *bölük*, -ος λόχος. Ο λογιστής του τάγματος σε πολύ λίγες σελίδες σημειώνει κάποιον αριθμό. Ανοίγοντας έτσι το κατάστιχο συναντάμε πάνω τις φράσεις:

(2) ο τάγμα, του συντάγματος της Κρητικής Χωροφυλακής, κατάστιχο μητρώου (του δευτέρου) τάγματος (Σφακίων), (1 ή 2 ή 3 ή 4) ος λόχος.

ΟΙ ΣΤΗΛΕΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΔΙΝΟΥΝ.

Σε κάθε σελίδα ο λογιστής του τάγματος με μαύρο μελάνι (και σπάνια με μπλε) σημειώνει από δύο μέχρι και επτά χωροφύλακες.

Στις σελίδες που βλέπουμε στα δεξιά υπάρχουν τυπωμένες οι εξής στήλες:

Αύξοντες αριθμοί (متسلسل نومروسى : <i>muteselsil numarasi</i>)				Στρατιωτικοί βαθμοί (عسكريه) مراتب: <i>meratip askeriye</i>	Μισθός (مخصوصهسى) (معاش : <i>meaş</i> <i>mahşusası</i>)	Όνομα και επώνυμο (و شهرتى) اسم : <i>ism</i> <i>ve</i> <i>şöhreti</i>)	Τόπος κατοικίας (محل اقامتى : <i>mahal ikameti</i>)			
A/A (نومروسى) كنيه : <i>günye</i> <i>numarasi</i>)	Λόχου (بلوك : <i>bölük</i>)	Ομάδας (طاقم : <i>akım</i>)	Εγγυητικού (كفالت : <i>kefalet</i>)			Νομός (سنجاق : <i>sancağ</i>)	Επαρχία (قضا : <i>kaža</i>)	Δήμος (ناحيه : <i>nâ +iy</i> <i>e</i>)	Κοινότητα (قرية : <i>kariye</i>)	

Ατομική κατάσταση
(احوال ذاتيهسى : *ahval zatıyesi*)

Έγγαμος ή άγαμος (متاهل اولوب اولمديغى : <i>muteehhil</i> <i>olup olmadiği</i>)	Έγγράμματος ή αγράμματος (اوقور يازار اولوب اولمديغى : <i>okur yazar olup olmadiği</i>)	Ηλικία (سنى : <i>seni</i>)
--	---	-----------------------------------

Αναλυτικά οι στήλες μας δίνουν τις εξής πληροφορίες:

(Α΄.) Οι αύξοντες αριθμοί. Υπάρχουν τέσσερις στήλες που αναφέρονται σε αύξοντες αριθμούς.

- 1) Αύξοντας αριθμός μητρώου : Ο κάθε χωροφύλακας έχει από έναν αύξοντα αριθμό. Αν για οποιονδήποτε λόγο αποχωρήσει από τη συγκεκριμένη θέση, ο αντικαταστάτης του γράφεται ακριβώς από κάτω και θα έχει τον ίδιο αύξοντα αριθμό μητρώου.
- 2) Λόχου. Σ' αυτή τη στήλη αναγράφεται ο αριθμός του λόχου, στον οποίο υπηρετεί ο χωροφύλακας.
- 3) Ομάδας. Κάθε λόχος χωρίζεται σε ομάδες. Εδώ αναγράφεται ο αριθμός της ομάδας, στην οποία ανήκει ο υπαξιωματικός ή ο απλός χωροφύλακας.
- 4) Εγγυητικού. Ο κάθε χωροφύλακας που κατατασσόταν στο σώμα έδινε ένα ποσό ως εγγύηση. Ο αριθμός που σημειώνεται σε αυτή τη στήλη ανήκει σε ένα λογιστικό κατάστιχο, που τηρούσε ο λογιστής του τάγματος. Εκεί ο λογιστής σημείωνε με αύξοντα αριθμό το ονοματεπώνυμο του χωροφύλακα και το ποσό που κατέβαλε ως εγγύηση. Αυτός ο αύξοντας αριθμός του λογιστικού κατάστιχου σημειώνεται στη συγκεκριμένη στήλη του κατάστιχου που εξετάζεται.

(Β΄.) Στρατιωτικός βαθμός. Αναγράφεται ο στρατιωτικός βαθμός των ατόμων που υπηρετούν στο Β΄ τάγμα, από τον απλό χωροφύλακα μέχρι και τον ταγματάρχη.

(Γ΄.) Μισθός. Ο λογιστής σημείωνε το ποσό που έπαιρνε κάθε μήνα ο υπάλληλος της χωροφυλακής. Το ποσό που έπαιρναν ήταν σε μεταλλικά γρόσια.

(Δ΄.) Ονοματεπώνυμο. Σ' αυτή τη στήλη αναγράφεται το όνομα του υπάλληλου, η λέξη ولد : *veled* (για τους Χριστιανούς) ή بن : *bin* (για τους Μουσουλμάνους), που σημαίνει ...γιός του..., το όνομα του πατέρα του (όχι πάντα) και το επίθετό του. Για παράδειγμα: Νικόλας γιός του Μανώλη Βουγιουκαλάκη, ή Νουμάν γιός του Ιμπραήμ Γιαννιτσαράκη.

(Ε΄.) Τόπος κατοικίας. Υπάρχουν τέσσερις στήλες που καθορίζουν τον τόπο κατοικίας του κάθε υπαλλήλου.

- 1) Σαντζάκι. Αναγράφεται ο νομός.
- 2) Καζάς. Αναγράφεται η επαρχία.
- 3) Καριγιές. Αναγράφεται ο δήμος.

4) Ναχιγιές. Αναγράφεται η κοινότητα, το χωριό.

(ΣΤ΄.) Ατομική κατάσταση. Σε τρεις στήλες δίνονται πληροφορίες για την ατομική κατάσταση του κάθε υπάλληλου.

1) Αν είναι έγγαμος ή άγαμος.

2) Αν γνωρίζει ανάγνωση και γραφή ή όχι. Εδώ συνολικά συναντάμε τέσσερις κατηγορίες.

α) Γνωρίζει ανάγνωση και γραφή.

β) Είναι αγράμματος.

γ) Γνωρίζει λίγο ανάγνωση.

δ) Γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή.

3) Η ηλικία του κάθε υπαλλήλου.

Στις σελίδες που βλέπουμε στα αριστερά υπάρχουν τυπωμένες οι εξής στήλες:

Χαρακτηριστικά (شکل و شمائل : <i>şekl ve şemail</i>)				Ημερομηνία κατάταξης (تاریخ دخولی : <i>tari +i do +ulu</i>)			Αριθμός διαταγής κατάταξης (نامسنك تعبيت) نومروسی <i>:tabiiyet</i> <i>namesiniñ</i> <i>numarası</i>)	Ημερομηνία διαγραφής, αφέσεως ή μετάθεσης ή προβίβασης (ترقين ايله نقل و ترفيع رتبه) تاریخ : <i>tari +i terkin ile</i> <i>naql ve terfiu rutbe</i>)			Παρατηρήσεις (ملاحظات : <i>mula+azat</i>)
Ύψος (بوی : <i>boy</i>)	Χρώμα προσώπου (چهره : <i>çehre</i>)	Μουστάκι (بیق : <i>biyik</i>)	Μάτια (كوز : <i>göz</i>)	Ημέρα (كون : <i>gün</i>)	Μήνας (ماه : <i>mah</i>)	Έτος (سنه : <i>sene</i>)	Ημέρα (كون : <i>gün</i>)	Μήνας (ماه : <i>mah</i>)	Έτος (سنه : <i>sene</i>)		

Αναλυτικά αυτές οι στήλες μας δίνουν τις εξής πληροφορίες:

(Ζ΄.) Χαρακτηριστικά. Σε τέσσερις στήλες δίνονται λεπτομέρειες για διάφορα εξωτερικά χαρακτηριστικά κάθε υπαλλήλου, όπως:

1) το ύψος του.

2) Το χρώμα του προσώπου του.

3) Το χρώμα του μουστακιού του.

4) Το χρώμα των ματιών του.

(Η΄.) Η ημερομηνία κατάταξης του υπαλλήλου στο σώμα της χωροφυλακής. Η ημερομηνία μας δίνεται αναλυτικά σε τρεις στήλες:

- 1) Η ημέρα.
 - 2) Ο μήνας και
 - 3) το έτος.
- (Θ´.) Ο αριθμός διαταγής κατάταξης. Για να μπορέσει κάποιος να καταταγεί στο σώμα της χωροφυλακής ξεκινούσε με μια αίτηση. Οι αξιωματικοί διορίζονταν από τη Γενική Συνέλευση (εκτός από τον συνταγματάρχη, που διοριζόταν από την Κωνσταντινούπολη), οι υπαξιωματικοί και οι απλοί χωροφύλακες από τις τοπικές συνελεύσεις. Στις συνεδριάσεις των συνελεύσεων έβγαιναν οι ανακοινώσεις και οι διαταγές, με τις οποίες γινόταν κάποιος δεκτός στο σώμα. Οι αριθμοί αυτών των αποφάσεων σημειώνονταν από τον λογιστή στη συγκεκριμένη στήλη.
- (Γ´.) Η ημερομηνία διαγραφής, αφέσεως ή μετάθεσης ή προβίβασης. Όταν κάποιος χωροφύλακας έφευγε ή διαγραφόταν από το σώμα, ή τον μετέθεταν σε άλλο λόχο ή τάγμα ή ανέβαινε σε βαθμό, η ημερομηνία αυτής της αλλαγής σημειωνόταν στις συγκεκριμένες στήλες:
- 1) Η ημέρα.
 - 2) Ο μήνας και
 - 3) το έτος της αλλαγής.
- Οι ημερομηνίες που αναφέρονται στο κατάστιχο είναι του μουσουλμανικού οικονομικού έτους και όχι της Εγίρας.
- (ΙΑ´.) Παρατηρήσεις. Στην τελευταία στήλη ο λογιστής σημείωνε διάφορες παρατηρήσεις που αφορούσαν το συγκεκριμένο υπάλληλο. Συνήθως, όταν υπήρχε ημερομηνία διαγραφής, αφέσεως, μετάθεσης ή προβίβασης, ο λογιστής έγραφε σ' αυτήν τη στήλη το λόγο της αλλαγής. Επίσης, σημείωνε την πρώτη εγγραφή του υπαλλήλου στο σώμα, αν επρόκειτο για κάποιον παλαιότερο υπάλληλο, που ανανέωνε τη θητεία του στη χωροφυλακή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ

Σ' αυτό το κεφάλαιο πέρα από την ανάλυση του κατάστιχου και των πληροφοριών που μας παρέχει, θα γίνει και μια επισκόπηση της δεκαετίας 1879 – 1889, όσον αφορά το Β' τάγμα της χωροφυλακής στο σαντζάκι Σφακίων καθώς και μια αναφορά στα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις, τις υπηρεσίες και τα δικαιώματα των υπαλλήλων της χωροφυλακής. Στις σελ. 86 - 180 υπάρχει η μετάφραση του κατάστιχου, οπότε μπορεί να ανατρέξει εκεί ο αναγνώστης, αν απορεί με κάποιο σημείο της ανάλυσης.

(Α') Αύξοντες αριθμοί.

1) **Αύξοντας αριθμός μητρώου.** Σε κάθε θέση υπαλλήλου αντιστοιχεί και ένας αύξοντας αριθμός. Αν κάποιος υπάλληλος φύγει από τη συγκεκριμένη θέση (π.χ. αν απολυθεί από το σώμα), ο αντικαταστάτης του αναγράφεται ακριβώς από κάτω. Για παράδειγμα:

Αύξοντας αριθμός μητρώου	Όνομα και επίθετο
583	Γιώργης γιός του Γιάννη Μαυροματάκη
583	Γιάννης γιός του Μανώλη Λαγουδάκη

Υπάρχουν και περιπτώσεις, όπου από την ίδια θέση περνούν και τέσσερα άτομα (π.χ. στον α/α 572).

Οι αύξοντες αριθμοί μητρώου σ' αυτό το κατάστιχο ξεκινούν από τον αριθμό 357 και φτάνουν ως και τον αριθμό 625. Οι αριθμοί από το 490 έως και το 499 δεν αναφέρονται ο λογιστής από τον α/α 489 πάει κατ' ευθείαν στο 500. Ακόμα ξεχνάει μετά τον α/α 409 δύο υπαλλήλους, περνώντας δύο σελίδες και συνεχίζει με το 410. Οι θέσεις του Β' τάγματος στα Σφακιά το 1889 ήταν 261.

Οι αριθμοί από το ένα (1) έως και το 356 βρίσκονται στο κατάστιχο: στρατιωτικό σώμα νομού Χανίων, 1^ο τάγμα, 99 Α 4, 1868-1890. ΑΑΚ 1982. Είναι το μητρώο όπου καταγράφονταν οι υπάλληλοι του 1^{ου} τάγματος του σαντζακίου Χανίων. Από τον αριθμό 626 και μετά αναγράφονται οι υπάλληλοι του 3^{ου} τάγματος του σαντζακίου Ρεθύμνης και βρίσκονται στο κατάστιχο: στρατιωτικό σώμα νομού Ρεθύμνης, 3^ο τάγμα, 99 Α 1, 1879-1889. ΑΑΚ 2651. Οι αύξοντες αριθμοί συνεχίζονται στο κατάστιχο του 4^{ου} τάγματος του σαντζακίου Ηρακλείου και του 5^{ου} τάγματος, που ήταν εγκατεστημένο στο σαντζάκι Λασηθίου. Όλα αυτά τα κατάστιχα βρίσκονται στο Τουρκικό Αρχείο Χανίων (ΤΑΧ).

2) **Αύξοντας αριθμός λόχου.** Σ' αυτή τη στήλη ο λογιστής έγραφε τον αριθμό του λόχου,

δηλαδή 1 ή 2 ή 3 ή 4. Στους έφιππους χωροφύλακες, προς το τέλος του κατάστιχου, ο λογιστής σημείωνε μια λέξη: سواريان : *sunariyan*, δηλαδή ιππείς.

Το 1889 το Β΄ τάγμα αποτελούνταν «εκ τριών και ημίσεως λόχων».

Από τον Αύγουστο του 1888 ο κάθε λόχος στην Κρητική Χωροφυλακή αποτελούνταν από 70 άτομα. Δηλαδή 3 ½ λόχοι x 70 άτομα = 245 άτομα. Προσθέτοντας τον ταγματάρχη και τον λογιστή του τάγματος, φτάνουμε στα 247 άτομα, που ήταν οι πεζοί χωροφύλακες. Οι έφιπποι χωροφύλακες την ίδια χρονιά ήταν 14. Συνολικά το Β΄ τάγμα το 1889 είχε 261 άτομα.

Από την ίδρυση της Κρητικής Χωροφυλακής, στα τέλη του 1878 και στα επόμενα χρόνια, ο αριθμός των υπαλλήλων μεταβαλλόταν συνεχώς, όπως μας δείχνουν οι επόμενοι πίνακες για το Β΄ τάγμα:

	Το 1879	
4 λόχοι	80 άτομα ο κάθε λόχος	320 άτομα
Οι έφιπποι χωροφύλακες	15 άτομα	15 άτομα
Επιπλέον, ο ταγματάρχης και ο λογιστής του τάγματος		2 άτομα
	Συνολικά	337 άτομα¹

Στην απογραφή του Νικ. Σταυράκη, που διεξήχθη το 1881, αναφέρονται στο σαντζάκι Σφακίων **210 χωροφύλακες.**²

Το 1882 κάθε λόχος της Κρητικής Χωροφυλακής αποτελούνταν από 65 άτομα. Αυτό σημαίνει πως και πάλι ο αριθμός των υπαλλήλων μεταβλήθηκε.³

	Το 1884	
3 ½ λόχοι	80 άτομα ο κάθε λόχος	280 άτομα
Οι έφιπποι χωροφύλακες	14 άτομα	14 άτομα
Επιπλέον, ο ταγματάρχης και ο λογιστής του τάγματος		2 άτομα
	Συνολικά	296 άτομα⁴

Το 1887 ο αριθμός αυτός των υπαλλήλων παρέμεινε σταθερός, στα **296 άτομα.**⁵

¹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879).

² Ν. Σταυράκης: Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μέρος δεύτερο, σ. 30.

³ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 630 (15 Μαρτίου 1882).

⁴ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884). Φύλλο 714 (4 Αυγούστου 1884).

⁵ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 911 (22 Δεκεμβρίου 1887).

	1888 και μετά	
3 ½ λόχοι	70 άτομα ο κάθε λόχος	245 άτομα
Οι έφιπποι χωροφύλακες	14 άτομα	14 άτομα
Επιπλέον, ο ταγματάρχης και ο λογιστής του τάγματος		2 άτομα
		Συνολικά 261 άτομα⁶

Στην εποχή που εξετάζουμε, στο Β΄ τάγμα ο πρώτος λόχος αποτελούνταν από 35 άτομα, ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος λόχος από 70 άτομα. Με τον ταγματάρχη, τον λογιστή του τάγματος και τους 14 έφιππους χωροφύλακες φτάνουμε στους 261 υπαλλήλους.

Παρατηρείται γενικά μια συνεχής αυξομείωση του αριθμού των υπαλλήλων του Β΄ τάγματος μέσα στη δεκαετία 1879 - 1889. Το ίδιο συνέβαινε βέβαια και στα υπόλοιπα τάγματα της Κρητικής Χωροφυλακής. Για το Β΄ τάγμα υπάρχει ο ακόλουθος πίνακας:

Έτος	Σύνολο υπαλλήλων
1879	337
1881	210
1884	296
1887	296
1888	261
1889	261

Για το σύνταγμα της Κρητικής Χωροφυλακής υπάρχει ο παρακάτω ενδεικτικός πίνακας⁷:

Έτος	Σύνολο υπαλλήλων συντάγματος
1879	2.052
1880	1.804
1881	1.397
1884	1.797
1888	1.499

Παρατηρούνται γενικά σε όλο το σύνταγμα σημαντικές αυξομειώσεις του αριθμού των

⁶ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888).

⁷ Εφημερίδα ΤΑ ΑΠΤΕΡΑ, φύλλο 8 (21 Ιουνίου 1889).

υπαλλήλων της χωροφυλακής. Αυτό είχε και τις ανάλογες επιπτώσεις στο Β΄ τάγμα του σαντζακίου των Σφακίων. Παρακάτω θα επισημανθούν κάποιοι από τους λόγους αυτής της αυξομείωσης.

3) Αύξοντας αριθμός ομάδας. Κάθε λόχος χωριζόταν σε ομάδες. Ο πρώτος λόχος αποτελούνταν από τέσσερις ομάδες, ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος λόχος από εννέα ομάδες. Τις ομάδες επάνδρωναν υπαξιωματικοί (λοχίες και δεκανείς) και απλοί χωροφύλακες. Ο λογιστής σ' αυτή τη στήλη σημείωνε δύο αριθμούς. Ο πρώτος ήταν ο αριθμός της ομάδας και ο δεύτερος έδειχνε ποιο μέλος της ομάδας ήταν ο συγκεκριμένος υπάλληλος. Για παράδειγμα το 4/2, έδειχνε πως αυτός ο χωροφύλακας ήταν το 2^ο μέλος της τέταρτης ομάδας, το 8/6, έδειχνε το 6^ο μέλος της όγδοης ομάδας. Κάθε ομάδα αποτελείται από έξι έως και εννέα άτομα. Σύμφωνα όμως με τον κανονισμό της χωροφυλακής, οι απλοί χωροφύλακες που γνώριζαν καλύτερα την περιοχή στην οποία υπηρετούσαν έπαιρναν απόσπαση από την ομάδα τους για κάποιο χρονικό διάστημα (2 μήνες σύμφωνα με τον κανονισμό του 1884 και 3 μήνες σύμφωνα με τον κανονισμό του 1888) και προσχωρούσαν στο μεταβατικό σώμα. Κάθε λόχος είχε και από ένα μεταβατικό σώμα, που το αποτελούσαν τουλάχιστον δέκα άνδρες με επικεφαλής έναν αξιωματικό. Τα μεταβατικά σώματα είχαν ως κύρια αποστολή την καταδίωξη των φυγόδικων και των φυγόποινων (βλ. το άρθρο 20 του κανονισμού του 1884 και τα άρθρα 77 - 80 του κανονισμού του 1888).

Στο κατάστιχο δεν διευκρινίζεται ποιοι υπάλληλοι είχαν πάει στα μεταβατικά σώματα.

Ίσως μια ή δυο ομάδες από κάθε λόχο να αποτελούσαν το μεταβατικό σώμα.

Αναλυτικά ο κάθε λόχος αποτελούνταν από:

Α΄ λόχος

Ομάδα	Προσωπικό	Σύνολο
1 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 1 λογιστής λόχου, 1 βοηθός λογιστή (του τάγματος), 5 απλοί χωροφύλακες	9 άτομα
2 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 7 απλοί χωροφύλακες	9 άτομα
3 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
4 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
Οι αξιωματικοί, που δεν ανήκουν σε ομάδα	1 λοχαγός, 1 υπολοχαγός και 1 επιλοχίας	3 άτομα
Ο πρώτος λόχος αποτελείται από τέσσερις ομάδες, συνολικά		35 άτομα.

Β' λόχος

Ομάδα	Προσωπικό	Σύνολο
1 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 1 λογιστής λόχου, 1 βοηθός λογιστή (του τάγματος), 4 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
2 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
3 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
4 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
5 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
6 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
7 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
8 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 5 απλοί χωροφύλακες	6 άτομα
9 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 5 απλοί χωροφύλακες	6 άτομα
Οι αξιωματικοί, που δεν ανήκουν σε ομάδα	1 λοχαγός, 1 υπολοχαγός 1 ανθυπολοχαγός και 1 επιλοχίας	4 άτομα
Ο δεύτερος λόχος αποτελείται από εννέα ομάδες, συνολικά		70 άτομα.

Γ' λόχος

Ομάδα	Προσωπικό	Σύνολο
1 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 1 λογιστής λόχου, 5 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
2 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
3 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
4 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
5 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
6 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
7 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
8 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 5 απλοί χωροφύλακες	6 άτομα
9 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 5 απλοί χωροφύλακες	6 άτομα
Οι αξιωματικοί, που δεν ανήκουν σε ομάδα	1 λοχαγός, 1 υπολοχαγός 1 ανθυπολοχαγός και 1 επιλοχίας	4 άτομα
Ο τρίτος λόχος αποτελείται από εννέα ομάδες, συνολικά		70 άτομα.

Δ' λόχος

Ομάδα	Προσωπικό	Σύνολο
1 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 1 λογιστής λόχου, 5 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
2 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
3 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
4 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
5 ^η ομάδα	1 λοχίας, 1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	8 άτομα
6 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
7 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 6 απλοί χωροφύλακες	7 άτομα
8 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 5 απλοί χωροφύλακες	6 άτομα
9 ^η ομάδα	1 δεκανέας, 5 απλοί χωροφύλακες	6 άτομα
Οι αξιωματικοί, που δεν ανήκουν σε ομάδα	1 λοχαγός, 1 υπολοχαγός 1 ανθυπολοχαγός και 1 επιλοχίας	4 άτομα
Ο τέταρτος λόχος αποτελείται από εννέα ομάδες, συνολικά		70 άτομα.

Στους έφιππους χωροφύλακες, που στο Β' τάγμα είναι 14 άτομα (1 λοχίας, 2 δεκανείς και 11 απλοί χωροφύλακες), ο λογιστής του τάγματος σ' αυτή τη στήλη κάνει τα εξής: στο λοχία δεν σημειώνει τίποτα, στους δύο δεκανείς σημειώνει στον έναν τον αριθμό ένα (1) και στον δεύτερο τον αριθμό δύο (2). Στους 11 χωροφύλακες σημειώνει και από έναν αριθμό, από το ένα (1) έως και το έντεκα (11).

Κάθε ομάδα επάνδρωνε και έναν αστυνομικό σταθμό. Για το πού βρίσκονταν αυτοί οι σταθμοί, το κατάστιχο δεν αναφέρει τίποτα. Ψάχνοντας σε άλλα κατάστιχα και σε εφημερίδες εκείνης της εποχής δεν βρήκα καμία πληροφορία. Τελικά, βρέθηκαν κάποια στοιχεία, σε ανέκδοτα έγγραφα από την εποχή της αυτονομίας του νησιού, που αναφέρονται στη χωροφυλακή του 1900, δηλαδή έντεκα χρόνια μετά το έτος της τελευταίας καταγραφής στο κατάστιχο.

Επαρχία	Αστυνομικοί σταθμοί (το 1900) στις εξής κοινότητες *
Αποκόρωνα	Βάμος, Φρε, Καλύβες, Αρμένιοι, Καλαμίτσι - Αμυγδάλου, Εμπροσνερός, Γεωργιούπολη, Κουρνάς, Ασί Γωνιά. <i>Σταθμός έφιππης χωροφυλακής: Γεωργιούπολη.</i>
Σφακίων	Χώρα Σφακίων, Αγία Ρούμελη, Άγιος Ιωάννης, Ανάπολη, Ασκύφου, Πατσιανός, Γαύδος.
Αγίου Βασιλείου	Σπήλι, Σελιά, Κοξαρέ, Άρδακτος, Μέλαμπες, Άγιος Ιωάννης (Αλοτός ή Καυμένος δεν διευκρινίζεται.).

Βέβαια στα 1900 η Κρήτη είχε ήδη περάσει από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στην αυτονομία, οπότε και οι αλλαγές ήταν πάρα πολλές. Η γνώμη μου είναι πως πολλοί από τους παραπάνω αστυνομικούς σταθμούς λειτουργούσαν και πριν από το 1900, μάλλον και στην εποχή που εξετάζεται εδώ. Μπορεί κάποιοι να καταργήθηκαν και κάποιοι να ιδρύθηκαν ως καινούργιοι αργότερα, όπως για παράδειγμα στη Γεωργιούπολη, όπου ιδρύθηκε νέος σταθμός.

4) Αύξοντας αριθμός εγγυητικού. Ο συγκεκριμένος αριθμός παραπέμπει στον αριθμό ενός λογιστικού κατάστιχου. Κάθε υπάλληλος που διοριζόταν στο σώμα, έδινε ως εγγύηση δέκα τουρκικές λίρες, δηλαδή 1.000 γρόσια ενώπιον του ταγματάρχη του. Ο ταγματάρχης έλεγε τότε στο νεοδιορισθέντα υπάλληλο, πως αν έφευγε από το σώμα ή παραιτούνταν μέσα σε λιγότερο από δύο χρόνια (δύο χρόνια ήταν ο υποχρεωτικός χρόνος υπηρεσίας), το ποσό αυτό θα πήγαινε προς όφελος του ταμείου συντάξεως της χωροφυλακής. Όταν καταβαλόταν το ποσό, ο ταγματάρχης έδινε ένα πιστοποιητικό και το όνομα του χωροφύλακα γραφόταν στο μητρώο των υπαλλήλων του σώματος. Ο λογιστής σημείωνε σ' ένα λογιστικό κατάστιχο τον υπάλληλο και ο συγκεκριμένος αύξοντας αριθμός του λογιστικού κατάστιχου σημειωνόταν και στη στήλη του κατάστιχου που εξετάζεται. Αν μέσα σε 15 μέρες από την ημέρα του διορισμού του δεν είχε καταβληθεί το ποσό της εγγύησης, ο υπάλληλος διαγραφόταν από τις τάξεις της χωροφυλακής.⁸

Στο 10^ο άρθρο του «αρχικού σχεδίου καταρτισμού της χωροφυλακής» υπήρχε ο κανονισμός, ότι από τον μηνιαίο μισθό του απλού χωροφύλακα μέχρι και αυτόν του συνταγματάρχη θα παρακρατούνταν το 2% για το σχηματισμό ταμείου σύνταξης.⁹

* Τα συγκεκριμένα έγγραφα βρίσκονται στον 1^ο όροφο του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης, σε παραπλήσιο δωμάτιο του ΤΑΧ, μαζί με πολλά άλλα έγγραφα και κατάστιχα της εποχής της αυτονομίας (1898-1913).

⁸ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 15-17 του «κανονισμού της εν Κρήτη χωροφυλακής». Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 10 του «κανονισμού της εν Κρήτη χωροφυλακής».*

Τα σημαντικότερα από τα άρθρα του νόμου «περί συντάξεως της χωροφυλακής» είναι τα εξής:

1) Αφού περάσουν 20 χρόνια από την ημέρα του διορισμού του, ο χωροφύλακας αποκτά δικαίωμα σύνταξης. Λαμβάνει σύνταξη ίση με το μισό του μέσου όρου των μισθών των τεσσάρων τελευταίων ετών της υπηρεσίας του. Αν υπηρέτησε για πάνω από 20 χρόνια, τότε για κάθε έτος παραπάνω προστίθεται στη σύνταξή του το 1/50 του ποσού της σύνταξης που θα έπαιρνε αν σταματούσε κανονικά στα 20 χρόνια.

2) Αν κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του ο χωροφύλακας αρρωστήσει ή τραυματιστεί βαριά, π.χ. αν τυφλωθεί, ακρωτηριαστεί ή αν «αχρηστευθεί» ένα ή περισσότερα από τα άκρα του, τότε έχει δικαίωμα σύνταξης. Το ίδιο μπορεί να γίνει και με ελαφρύτερα τραύματα.

3) Δικαίωμα σύνταξης έχουν και οι χήρες των χωροφυλάκων, εφόσον δεν ξαναπαντρευτούν. Αν ξαναπαντρευτούν η σύνταξή διακόπτεται. Σύνταξη λαμβάνουν:

α) όσων οι άνδρες τους φονεύτηκαν την ώρα της υπηρεσίας.

β) όσων οι άνδρες πέθαναν από τραύματα που προήλθαν από την υπηρεσία τους.

γ) όσων οι άνδρες πέθαναν από νοσήματα που προήλθαν από την υπηρεσία τους.

δ) οι χήρες συνταξιούχων, εάν ο γάμος έγινε τουλάχιστον ένα χρόνο πριν από την συνταξιοδότηση του χωροφύλακα.

4) Η σύνταξη μπορεί να διακοπεί αν ο συνταξιούχος καταδικάστηκε για κακούργημα ή πλημμέλημα. Όσο διαρκεί η ποινή η σύνταξή διακόπτεται.

5) Το ταμείο σύνταξης έχει τους εξής πόρους:

α) το 2% επί του μηνιαίου μισθού όλων των υπηρετούντων στο σώμα.

β) Τα ποσοστά που κρατήθηκαν από τους μισθούς από το 1878 μέχρι την εφαρμογή του συγκεκριμένου νόμου (δημοσιεύθηκε στις 20 Οκτωβρίου 1884).

γ) Οι κρατήσεις από τους αποσιάζοντες.

δ) Οι μισθοδοσίες των κενών θέσεων μέχρι την κάλυψη τους από το διορισμό του αντικαταστάτη.

ε) Οι εγγυήσεις που καταβάλλονταν.

στ) Τα πειθαρχικά πρόστιμα κλπ.

Υπάρχουν και άλλα άρθρα, που αναλύουν την κατάθεση αιτήσεων και δικαιολογητικών εγγράφων για τη χορήγηση σύνταξης.¹⁰

⁹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879), άρθρο 10 του «σχεδίου καταρτισμού της χωροφυλακής της νήσου Κρήτης».

¹⁰ Περιοδικό ΤΑΛΩΣ, τόμος Δ2, σ. 527-537.

(B´.) Στρατιωτικός βαθμός. Σ' αυτή τη στήλη σημειώνεται το αξίωμα του κάθε υπαλλήλου. Στο B´ τάγμα συναντάμε τους εξής στρατιωτικούς βαθμούς:

- 1) طابور اغاسی : *ḩabur ağası* , **ταγματάρχης.**
- 2) طابور کاتبی : *ḩabur kâtibi* , **λογιστής τάγματος.**
- 3) یوزباشی : *yüzbaşı* , **λοχαγός.**
- 4) ملازم اول : *mülâzim envel* , **υπολοχαγός.**
- 5) ملازم شانی : *mülâzim şanı* , **ανθυπολοχαγός.**
- 6) سر چاوش : *ser çavuş* , **επιλοχίας.**
- 7) چاوش : *çavuş* , **λοχίας.**
- 8) اونباشی : *onbaşı* , **δεκανέας.**
- 9) نفر : *nefer* , **(απλός) χωροφύλακας.**
- 10) کاتب بلوک : *kâtib-i bölük* , **λογιστής λόχου.**
- 11) کاتب معاونه : *kâtib-i muavine* , **βοηθός λογιστή (του τάγματος).**

Στο B´ τάγμα, υπάρχουν συγκεκριμένα ανά λόχο:

A´ λόχος	B´ λόχος	Γ´ λόχος	Δ´ λόχος	Τάξη ιππικού
1 λοχαγός	1 λοχαγός	1 λοχαγός	1 λοχαγός	
1 υπολοχαγός	1 υπολοχαγός	1 υπολοχαγός	1 υπολοχαγός	
	1 ανθυπολοχαγός	1 ανθυπολοχαγός	1 ανθυπολοχαγός	
1 επιλοχίας	1 επιλοχίας	1 επιλοχίας	1 επιλοχίας	
2 λοχίες	5 λοχίες	5 λοχίες	5 λοχίες	1 λοχίας
4 δεκανείς	9 δεκανείς	9 δεκανείς	9 δεκανείς	2 δεκανείς
24 χωροφύλακες	50 χωροφύλακες	51 χωροφύλακες	51 χωροφύλακες	11 χωροφύλακες
1 λογιστής λόχου	1 λογιστής λόχου	1 λογιστής λόχου	1 λογιστής λόχου	
1 βοηθός λογιστή τάγματος	1 βοηθός λογιστή τάγματος			
ΣΥΝΟΛΙΚΑ				
35 άτομα	70 άτομα	70 άτομα	70 άτομα	14 άτομα

Προσθέτοντας τον ταγματάρχη και τον λογιστή του τάγματος φτάνουμε στα 261 άτομα.

Αυτός ο αριθμός ίσχυε από το 1888 έως και τα μέσα του 1889. Ουσιαστικά ο αριθμός των απλών χωροφυλάκων οδηγούσε στις αυξομειώσεις της χωροφυλακής κατά την περίοδο 1879 - 1889. Για παράδειγμα στο B´ τάγμα το 1887 ο αριθμός των απλών χωροφυλάκων ήταν 228 άτομα και ο συνολικός του τάγματος 296 άτομα. Όταν δηλαδή μειώθηκε ο αριθμός

τους, έπεσε και ο συνολικός αριθμός των υπαλλήλων του τάγματος.¹¹

Το Β' τάγμα έχει αναλυτικά:

Βαθμός	Αριθμός ατόμων	Παρατηρήσεις
Ταγματάρχης	1	
Λογιστής τάγματος	1	
Λοχαγοί	4	
Υπολοχαγοί	4	
Ανθυπολοχαγοί	3	Ο α' λόχος ως μικρότερος δεν έχει ανθυπολοχαγό.
Επιλοχίες	4	
Λοχίες	18	17 στην πεζή και 1 στη έφιππη χωροφυλακή.
Δεκανείς	33	31 στην πεζή και 2 στην έφιππη χωροφυλακή.
Χωροφύλακες	193	176 στην πεζή, 11 στην έφιππη χωροφυλακή, 4 λογιστές λόχων και 2 βοηθοί λογιστή. Οι 6 αυτοί λογιστές είχαν το βαθμό του απλού χωροφύλακα.
ΣΥΝΟΛΟ	261 άτομα.	

Τα καθήκοντα και οι υπηρεσίες της χωροφυλακής.

Α) Καθήκοντα του ταγματάρχη.

Η έδρα του ταγματάρχη βρίσκεται στην πρωτεύουσα του σαντζακίου' στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο Βάμος Αποκόρωνα¹² (το 1880 περίπου και για δύο χρόνια πρωτεύουσα του σαντζακίου Σφακίων ήταν το χωριό Φυλακή, μια που βρισκόταν κοντά στα σύνορα και των τριών επαρχιών, δηλαδή του Αποκόρωνα, των Σφακίων και του Αγίου Βασιλείου. Λόγω του νοσηρού κλίματος εκείνης της περιοχής, η πρωτεύουσα επανήλθε στην κοινότητα του Βάμου¹³). Ο ταγματάρχης διατελούσε κάτω από τις διαταγές του διοικητή του σαντζακίου, στο οποίο υπηρετούσε. Ο διορισμός του γινόταν από τη Γενική Διοίκηση. Έπρεπε υποχρεωτικά να γνωρίζει ανάγνωση και γραφή.¹⁴ Όταν παρουσιαζόταν ανάγκη, ο διοικητής του σαντζακίου έστελνε τον ταγματάρχη προς εκτέλεση αστυνομικών καθηκόντων, ενώ στο σημείο όπου παρεβρισκόταν, αναλάμβανε την αρχηγεία όλων των χωροφυλάκων. Έπρεπε να βρισκόταν σε διαρκή επαφή με τις τοπικές αρχές. Επιθεωρούσε τους λόχους και τους αστυνομικούς σταθμούς και εξέταζε τους αξιωματικούς και τους χωροφύλακες, εάν

¹¹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 911 (22 Δεκεμβρίου 1887).

¹² Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879).

¹³ Στ.Σπανάκης: ΚΡΗΤΗ, τουρισμός-ιστορία-αρχαιολογία, Β' τόμος, σ. 114-383.

Ν.Σταυράκης: Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μέρος πρώτο, σ. 164.

¹⁴ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 6, 9 και 52.

εκτελούσαν σωστά την υπηρεσία τους· επίσης πρόσεχε αν προέκυπταν παράπονα ή αν γινόταν κατάχρηση εξουσίας. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, έδινε αναφορά για τις περαιτέρω ενέργειες. Πληροφορούνταν για τα αποσπάσματα των αστυνομικών σταθμών και για τα μεταβατικά σώματα αν ανταποκρίνονταν στις εκάστοτε περιστάσεις. Γνωστοποιούσε και στην τοπική διοίκηση, εγγράφως, τα τυχόν εγκλήματα που έγιναν. Αν υπήρχε ανάγκη μετέβαινε και ο ίδιος στον τόπο του εγκλήματος προς «ανακάλυψιν και σύλληψιν των ενόχων».¹⁵ Συνεργαζόταν και με τον επιθεωρητή του συντάγματος.¹⁶ Από τον ταγματάρχη περνούσε και ο υποψήφιος χωροφύλακας καταβάλλοντας την εγγύηση. Ο ταγματάρχης ήταν υπεύθυνος για τη σωστή επιλογή των νέων χωροφυλάκων· οποιοδήποτε παράπτωμα των χωροφυλάκων επιβάρυνε τον ταγματάρχη.¹⁷ Ο ταγματάρχης συμμετείχε στην εκλογή των υπαξιωματικών και πρότεινε τους καταλληλότερους κατά τη γνώμη του.¹⁸ Οι δύο ταγματάρχες του κατάστιχου, ακολουθώντας τον κανονισμό της χωροφυλακής, που δεν τους επέτρεπε να υπηρετήσουν στο σαντζάκι που κατοικούσαν, έφυγαν από εκεί και ήρθαν στο Βάμο Αποκόρωνα.¹⁹ Ο ένας ταγματάρχης είχε ως τόπο κατοικίας του την Αμνάτο Ρεθύμνου και ο αντικαταστάτης του κατοικούσε στο Πετροκέφαλο Ηρακλείου.

Β) Καθήκοντα του λοχαγού.

Ο λοχαγός διατελούσε κάτω από τις άμεσες διαταγές των διοικητών των καζάδων. Ασχολούνταν με την υπηρεσία των λόχων, κρατούσε τακτική αλληλογραφία με τον ταγματάρχη του, ανέφερε οποιοδήποτε κώλυμα που προέκυπτε κατά τη διάρκεια και την εκτέλεση της υπηρεσίας του και οτιδήποτε άλλο προέκυπτε στη δικαιοδοσία του. Αν συνέβαινε κάτι, διέτασσε προσωρινά μέτρα και ειδοποιούσε αμέσως τον ταγματάρχη του. Επιθεωρούσε τους σταθμούς της χωροφυλακής που βρίσκονταν στη δικαιοδοσία του και εξέταζε εάν οι υπηρεσίες εκτελούνταν σύμφωνα με το νόμο, όπως και αν τηρούνταν οι κανόνες περί ιματισμού, οπλισμού και των αποσκευών των χωροφυλάκων. Επέβλεπε αν εκτελούνταν τα εντάλματα συλλήψεων και αν τύχαινε και δεν εκτελούνταν, έδινε αναφορά στους προϊστάμενους του.

Ο λοχαγός ήταν υποχρεωμένος να έχει στο γραφείο του ένα πρωτόκολλο με τα εισερχόμενα και τα εξερχόμενα έγγραφα. Οι διαταγές που εκδόθηκαν και η αλληλογραφία της υπηρεσίας καταχωρούνταν σε ιδιαίτερο βιβλίο. Όλα τα βιβλία φυλάγονταν σε αρχείο και όταν ο λοχαγός έφευγε από τη θέση του, αυτά τα βιβλία παραδίδονταν στο διάδοχο του.²⁰ Ακόμα, σε ξεχωριστό

¹⁵ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 52-54.

¹⁶ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 879 (27 Αυγούστου 1887), άρθρο 13.

¹⁷ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 900 (17 Νοεμβρίου 1887).

¹⁸ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 10 και 11.

¹⁹ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 70. Φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 75.

²⁰ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 55 και 56.

βιβλίο καταχωρούνταν τα εντάλματα συλλήψεων και προφυλακίσεων και σημειωνόταν η ημερομηνία εκτέλεσης των καθηκόντων. Στο τέλος κάθε έτους ο λοχαγός έστελνε αυτό το βιβλίο στον συνταγματάρχη του και εκείνος με τη σειρά του στον εισαγγελέα των εφετών.²¹

Γ) Η συνήθης υπηρεσία της χωροφυλακής.

«Αι συνήθεις εργασίαι των χωροφυλάκων» παρουσιάζονται στην εφημερίδα «Κρήτη» σε 29 άρθρα. Σε γενικές γραμμές είναι οι εξής:

- Προλαμβάνουν συγκρούσεις μεταξύ των πολιτών.
- Μεριμνούν για την πρόληψη αδικημάτων.
- Περιπολούν στα μέρη δικαιοδοσίας τους και συλλέγουν πληροφορίες για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονταν στους ανώτερους τους.
- Σπεύδουν για την καταδίωξη και τη σύλληψη των εγκληματιών.
- Συλλαμβάνουν τους κλέφτες αντικειμένων.
- Ειδοποιούν τους ανώτερους τους ή τις αρμόδιες αρχές όταν δούν πυρκαγιά, φόνο ή οποιοδήποτε άλλο έγκλημα ή αν βρουν κάποιον νεκρό. Φροντίζουν για το σβήσιμο των πυρκαγιών.
- Οδηγούν στην πλησιέστερη αρχή τραυματίες, ασθενείς και εκτεθειμένους σε κίνδυνο.
- Συλλαμβάνουν αυτούς που βιαιοπραγούν κατά της ατομικής ασφάλειας και της ιδιοκτησίας των πολιτών.
- Συλλαμβάνουν αυτούς που καταστρέφουν τα δάση, καρποφόρα δέντρα, φυτά και καλλωπιστικά δέντρα.
- Συλλαμβάνουν αυτούς που «τρέχουν απερίσκεπτα» στους δημόσιους δρόμους, στις πλατείες και στις πόλεις με ζώηλατες άμαξες. Επιτηρούν τη συγκοινωνία.
- Επαγρυπνούν στις αγορές, σε γιορτές, σε πανηγύρια και στις δημόσιες τελετές, ώστε να τηρείται η ησυχία και η ασφάλεια.
- Μεταφέρουν τους υπόδικους και τους κατάδικους.
- Οφείλουν να εκτελούν την υπηρεσία τους με αξιοπρέπεια, να μην κάνουν κατάχρηση της εξουσίας τους και να μη μεταχειρίζονται βία.
- Υποχρεούνται να εκτελούν τις διαταγές των διοικητικών και δικαστικών αρχών, ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας. Χορηγούν τη συνδρομή τους στις δημοτικές αρχές, στους υπάλληλους και στους δικαστικούς κλητήρες.
- Όσοι από τους χωροφύλακες μεταφέρουν υπόδικους ή κατάδικους, λαμβάνουν έγγραφη

²¹ ο.π.: άρθρο 57.
Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 34.

διαταγή, όπου σημειώνεται ο σταθμός από όπου αναχώρησαν, ο τόπος στον οποίο πηγαίνουν, τα ονοματεπώνυμα και ο αριθμός των χωροφυλάκων. Από τους μεταφερόμενους αφαιρούνται τα μαχαίρια και τα όπλα και για μεγαλύτερη ασφάλεια δένονται με χειροπέδες.

- Όταν καταδιώκονται «κακούργου», οι χωροφύλακες δεν πρέπει να παρενοχλούν τους κατοίκους, ούτε να μεταχειρίζονται βία κατά των συγγενών των «κακούργων».
- Σε περίπτωση που οι χωροφύλακες συναντούν δυσκολίες στην εκπλήρωση της αποστολής τους, ζητούν τη συνδρομή της επαρχιακής αρχής ή των δημάρχων, των Δημογεροντιών ή των ειδικών παρέδρων.
- Οι χωροφύλακες έχουν το δικαίωμα χρήσης του όπλου τους όταν: (α) βρίσκονται σε νόμιμη άμυνα, (β) γίνεται απόπειρα απελευθέρωσης των «κακούργων» που μεταφέρονται, (γ) πρέπει να αποτρέψουν απόδραση από τις φυλακές (οι φυλακές στο σαντζάκι Σφακίων βρίσκονταν στο Βάμο Αποκόρωνα.²²) και (δ) όταν συναντήσουν εγκληματίες και καταδικασμένους και αυτοί δεν παραδοθούν παρά τις προειδοποιήσεις των χωροφυλάκων. Φωνάζουν τρεις φορές «στήθι» και πυροβολούν στον αέρα για εκφοβισμό. Αν δεν παραδοθούν, οι χωροφύλακες έχουν το δικαίωμα να σκοπεύσουν εναντίον των εγκληματιών. Αν κατά την εκδίωξη οι εγκληματίες περάσουν τα σύνορα δικαιοδοσίας των χωροφυλάκων, οι χωροφύλακες ειδοποιούν τα πλησιέστερα αποσπάσματα.
- Οι σταθμάρχες επιβλέπουν τους αγροφύλακες και οφείλουν να τους βοηθήσουν σε περίπτωση ανάγκης. Αν συμβεί κάτι, τότε ειδοποιούν και τον αρμόδιο εισαγγελέα, ειρηνοδίκη ή δήμαρχο.²³

Δ) Η υπηρεσία των λογιστών.

Ο λογιστής του τάγματος έχει την ίδια έδρα με αυτήν του ταγματάρχη (δηλαδή το Βάμο Αποκόρωνα) και εκτελεί τη γραφική υπηρεσία του τάγματος. Ως βοηθός έχει δύο απλούς χωροφύλακες που γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή. Ο ένας βοηθός είναι Χριστιανός και ο άλλος Μουσουλμάνος. Στο Β' τάγμα, σύμφωνα με το κατάστιχο, ο μουσουλμάνος βοηθός του λογιστή του τάγματος υπηρετούσε στον α' λόχο, ο χριστιανός βοηθός ήταν στο β' λόχο. Ο λογιστής κρατάει το πρωτόκολλο των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων. Σε ιδιαίτερο φάκελο βρίσκονταν οι αιτήσεις και οι αναφορές που ελήφθησαν, τα σχέδια των διαταγών που εκδόθηκαν από τον ταγματάρχη, όπως και το μητρώο των αξιωματικών, των υπαξιωματικών και των απλών χωροφυλάκων του τάγματος. Τα εγγυητικά που δίνονταν από

²² Ν. Σταυράκης: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος πρώτο, σ. 206.

²³ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 35.

Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 58-66.

τους χωροφύλακες καταχωρίζονταν από τον λογιστή σε ένα από τα άλλα βιβλία που κρατούσε.²⁴

Στο Β΄ τάγμα υπήρχαν επιπλέον και τέσσερις λογιστές· κάθε λόχος είχε από ένα λογιστή. Αρχικά λογιστής λόχου γινόταν όποιος από τους υπολοχαγούς, ανθυπολοχαγούς ή επιλοχίες είχε τη μεγαλύτερη ικανότητα στην ανάγνωση και γραφή. Αργότερα αυτός ο λογιστής είχε το βαθμό του απλού χωροφύλακα και εκτελούσε όλη την υπηρεσία του γραφείου του λόχου. Ο κάθε λογιστής λόχου κρατούσε διαφόρων ειδών βιβλία, όπως: (α) για τις άδειες απουσίας όλων των χωροφυλάκων του λόχου, (β) για τις εισπράξεις προστίμων που επιβλήθηκαν, λόγω αστυνομικών παραβάσεων και (γ) τα έντυπα αποδείξεως πληρωμής των μισθοδοσιών της χωροφυλακής.²⁵

Είναι εντυπωσιακός ο αριθμός των βιβλίων που έπρεπε να κρατάει ο κάθε λόχος και το κάθε τάγμα. Αυτό βέβαια συνέβαινε και στους άλλους θεσμούς της Κρήτης. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία, παρόλο που βρισκόταν τότε σε μεγάλη παρακμή, παρέμενε ένα γραφειοκρατικό κράτος. Κάθε υπηρεσία είχε και τα κατάστιχά της. Σήμερα πολλά από αυτά βρίσκονται στο TAX και είναι μια σημαντική πηγή πληροφοριών.

Ε) Προσόντα πρόσληψης των χωροφυλάκων.

Τα γενικά προσόντα για την πρόσληψη των χωροφυλάκων είναι τα εξής: οι απλοί χωροφύλακες έπρεπε να είχαν ηλικία ανώτερη των 20 ετών και μικρότερη των 50 ετών. Κανένας που υπηρετούσε στο σώμα δεν έπρεπε να είχε καταδικαστεί για κακούργημα ή πλημμέλημα. Οι σωματικά και διανοητικά ανίκανοι δεν μπορούσαν να γίνουν υπάλληλοι της χωροφυλακής. Οι αξιωματικοί έπρεπε να γνωρίζαν υποχρεωτικά ανάγνωση και γραφή. Ως απλοί χωροφύλακες και υπαξιωματικοί προτιμούνταν οι άγαμοι και αυτοί που γνώριζαν ανάγνωση και γραφή. Ο απλός χωροφύλακας για να προσληφθεί στο σώμα έπρεπε να είχε μαζί του τα εξής πιστοποιητικά: (α) του αρμόδιου δημάρχου πως έχει την κατάλληλη ηλικία, (β) του αρμόδιου δημοτικού ή επαρχιακού γιατρού πως δεν πάσχει από κάποιο σωματικό ελάττωμα και (γ) του αρμόδιου εισαγγελέα, ώστε να φανεί πως ο χωροφύλακας είχε καθαρό ποινικό μητρώο.²⁶

Οι έφιπποι χωροφύλακες έπρεπε να είχαν κατάλληλο άλογο, που θα εξεταζόταν από μια επιτροπή που αποτελούνταν από τον ταγματάρχη και έναν ειδικό σε αυτά τα θέματα. Τα

²⁴ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879), άρθρο 4. Φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρα 28 και 30. Φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 67-71.

²⁵ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879), άρθρο 4. Φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 29. Φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 72.

²⁶ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρα 21-24. Φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 6-8 και 12.

έξοδα για την απόκτηση αλόγου και για τις αποσκευές που χρειαζόταν επιβάρυναν τους ίδιους τους υπαξιωματικούς και τους απλούς χωροφύλακες της έφιππης χωροφυλακής.²⁷

ΣΤ) Οι ορκωμοσίες.

Ο ταγματάρχης ορκιζόταν ενώπιον του διοικητή του σαντζακίου όπου υπηρετούσε. Ο όρκος του έλεγε τα εξής: «Ορκίζομαι ότι θά εκπληρώσω ευσυνειδώς τά καθήκοντα τά οποία ο περί χωροφυλακής νόμος καί οι λοιποί εν ισχύϊ νόμοι μοί επιβάλλουσι».

Τον ίδιο όρκο έδιναν και οι υπόλοιποι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί ενώπιον του ειρηνοδικείου Βάμου (όσοι βέβαια ανήκαν στο Β΄ τάγμα), μπροστά στον ειρηνοδική ή ενός των παρέδρων. Ο ταγματάρχης ήταν παρών στις ορκωμοσίες λοχαγών και ένας αξιωματικός αρκούσε στην ορκωμοσία κατώτερου αξιωματικού ή υπαξιωματικού.

Οι απλοί χωροφύλακες ορκίζονταν, παρουσία ενός αξιωματικού, μπροστά στο ειρηνοδικείο. Ο όρκος τους έλεγε τα εξής: «Ορκίζομαι ότι θά εκπληρώσω ευσυνειδώς τά καθήκοντα τά οποία ο περί χωροφυλακής νόμος καί οι λοιποί εν ισχύϊ νόμοι μοί επιβάλλουσι καί ότι θά καταγγέλλω αμέσως εις τάς αρμόδιας αρχάς πάσαν εγκληματικήν πράξιν, ής γνώσιν ήθελον λάβει κατά τήν εκτέλεσιν τού καθήκοντός μου ως καί τούς δράστας αυτής, ειδοποιών αυτάς καί περί τού τόπου τής διαμονής των».²⁸

(Γ΄.) Μισθός. Σ' αυτή τη στήλη ο λογιστής σημείωνε το μηνιαίο μισθό του κάθε υπαλλήλου το ποσό που λάμβανε ήταν σε μεταλλικά γρόσια. Το 1889 οι μισθοί ήταν οι εξής:

Βαθμός	Άτομα	Μισθός (σε γρόσια)	Σύνολο (σε γρόσια)
Ταγματάρχης	1	1.000	1.000
Λογιστής τάγματος	1	400	400
Λοχαγός	4	500	2.000
Υπολοχαγός	4	375	1.500
Ανθυπολοχαγός	3	350	1.050
Επιλοχίας	4	270	1.080
Λοχίας	17	225	3.825
Δεκανέας	31	200	6.200
Απλός χωροφύλακας	176	180	31.680
Έφιππος λοχίας	1	375	375
Έφιππος δεκανέας	2	350	700
Έφιππος απλός χωροφύλακας	11	330	3.630
Βοηθός λογιστή	2	280	560

²⁷ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 31-33.

²⁸ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 10.

Λογιστής α' λόχου	1	205	205
Λογιστής β', γ' και δ' λόχου	3	230	690
Συνολικά το Β' τάγμα για τους 261 υπαλλήλους του χρειαζόταν κάθε μήνα			54.895 γρόσια.

Παρατηρείται πως οι έφιπποι χωροφύλακες λάμβαναν 150 γρόσια παραπάνω από τους πεζούς ομόβαθμους τους, για τις τροφές και την φροντίδα του αλόγου. Οι βοηθοί του λογιστή του τάγματος υπηρετούσαν στον πρώτο και στο δεύτερο λόχο. Σαν απλοί χωροφύλακες που ήταν, ο μισθός τους ήταν 180 γρόσια και επιπλέον 100 γρόσια ως «επιμίσθιον». Οι λογιστές του β', γ' και δ' λόχου, που ήταν και αυτοί απλοί χωροφύλακες, λάμβαναν ως «επιμίσθιο» 50 γρόσια, άρα στο σύνολο 230 γρόσια.²⁹

Ο λογιστής του α' λόχου έπαιρνε μόνο 25 γρόσια «επιμίσθιον» αντί των 50, διότι ο α' λόχος είχε ακριβώς το μισό προσωπικό σε σύγκριση με τους άλλους λόχους (35 αντί 70 ατόμων) και έτσι αυτός ο λογιστής ασχολούνταν με τις υποθέσεις λιγότερων υπαλλήλων.

Στον παράκατω πίνακα θα φανούν σε μια διαδρομή δέκα ετών - από το 1879 έως και το 1889 - οι αλλαγές στη μισθοδοσία των υπαλλήλων της χωροφυλακής (ο μισθός που σημειώνεται είναι ο μηνιαίος ενός ατόμου):

Βαθμός	1879 ³⁰	1882 ³¹	1884 ³²	1889
Ταγματάρχης	900	1.000	1.300	1.000
Λογιστής τάγματος	450	370	500	400
Λοχαγός	450	450	600	500
Υπολοχαγός	300	320	400	375
Ανθυπολοχαγός	250	250	350	350
Επιλοχίας	225	210	270	270
Λοχίας	200	180	225	225
Δεκανέας	175	165	200	200
Απλός χωροφύλακας	150	150	180	180
Έφιππος λοχίας	340	300	375	375
Έφιππος δεκανέας	215	270	350	350
Έφιππος απλός χωροφύλακας	290	250	330	330

Οι μισθοί παρουσίαζαν συνεχείς αυξομειώσεις. Για παράδειγμα το 1884, οι μισθοί όλων των

²⁹ ο.π.: άρθρο 18.

³⁰ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 499 (16 Ιανουαρίου 1879), άρθρο 8. Φύλλο 500 (20 Ιανουαρίου 1879), άρθρο 8.

³¹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 630 (15 Μαρτίου 1882).

³² Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 18.

υπαλλήλων αυξήθηκαν σημαντικά, ενώ λίγο αργότερα οι μισθοί των ανώτερων αξιωματικών μειώθηκαν. Από το βαθμό του απλού χωροφύλακα μέχρι και το βαθμό του ανθυπολοχαγού οι μισθοί παρέμειναν στάσιμοι από το 1884 μέχρι τη χρονιά του κατάστιχου (1889). Ακόμη και το ποσό που δίνονταν στους έφιππους χωροφύλακες για τη φροντίδα των αλόγων τους παρουσίαζε αυξομειώσεις. Ο μισθός, κυρίως του απλού χωροφύλακα πρέπει να θεωρούνταν πενιχρός, ειδικά όταν ήταν κάποιος παντρεμένος με παιδιά. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι τιμές κάποιων προϊόντων, στις πόλεις των Χανίων και του Ηρακλείου:

Προϊόν	Χανιά (το 1880) ³³	Ηράκλειο (το 1881) ³⁴	Ηράκλειο (το 1887) ³⁵
Ελαιόλαδο	3,59 γρόσια η οκά	4,20 γρόσια η οκά	4 γρόσια η οκά
Ντόπιο σιτάρι	0,58-0,60 γρόσια η οκά	0,66 γρόσια η οκά	0,66 γρόσια η οκά
Ντόπιο κριθάρι	0,34-0,36 γρόσια η οκά	0,38 γρόσια η οκά	0,45 γρόσια η οκά
Ρύζι (Γένοβας)	3 γρόσια η οκά		2,30 γρόσια η οκά

(Υποδιαίρεση του γροσίου ήταν ο παράς. 1 γρόσι = 40 παράδες.)

Τα μεγαλύτερα οικονομικά προβλήματα τα αντιμετώπιζαν κυρίως οι απλοί χωροφύλακες, που το 1889 είχαν να πληρωθούν για μήνες. Η περίοδος 1878 - 1889 μπορεί μεν να ήταν ειρηνική και χωρίς επαναστάσεις, αλλά τα οικονομικά του νησιού δεν μπορούσαν να ορθοποδήσουν και το δημόσιο ταμείο έμενε συχνά άδειο.³⁶

Η Κρήτη από το 1878 απέκτησε το δικαίωμα να συντάσσει τον δικό της προϋπολογισμό. Μόνο στα πρώτα χρόνια κατάφερε να υπάρχει καθαρό περίσσειμα στα ταμεία της. Κατά την περίοδο 1879 - 1889 ο μέσος όρος ελλειμμάτων ήταν μεγαλύτερος από το μέσο όρο των περισσευμάτων. Για παράδειγμα στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο προϋπολογισμός της Γενικής Διοίκησης Κρήτης για το έτος 1887:

Εσοδα	Ποσά	Εξοδα	Ποσά
Άμεσοι φόροι (δεκάτη κλπ.)	5.345.000	Διοικητική υπηρεσία	2.519.080
Διάφορα εισοδήματα	488.600	Λογιστική υπηρεσία	342.000
Δημόσια νομήματα και κτήματα	38.000	Δικαστική υπηρεσία	2.349.480
		ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ	5.211.460
Μεταλλεία	12.000	Δημόσια έργα	2.839.000
Το μισό των τελωνιακών προσόδων	2.000.000	Διάφορες δαπάνες	1.447.258
Αθροισμα εσόδων	7.883.600	Αθροισμα εξόδων	14.708.278

³³ Στρατής Παπαμανουσάκης: «Τα Χανιά το 1880», *περιοδικό Χανιά*, τεύχος του έτους 1980, σ. 28

³⁴ *Εφημερίδα ΜΙΝΩΣ*, φύλλο 6 (24 Ιανουαρίου 1881), εμπορικό δελτίο.

³⁵ *Εφημερίδα ΜΙΝΩΣ*, φύλλο 311 (28 Φεβρουαρίου 1887), εμπορικό δελτίο.

³⁶ Ι.Δ.Μουρέλλου: *Ιστορία της Κρήτης*, Ηράκλειο 1950, έκδοση Β', τόμος Γ', σ. 1546.

Παρουσιάζεται το 1887 ένα έλλειμμα 6.824.678 γροσίων που έπρεπε να καλυφθεί. Τα μεγαλύτερα έξοδα προέρχονταν από την υπηρεσία της χωροφυλακής και οι υπάλληλοι απαιτούσαν τους μισθούς τους. Για να μπορέσει να εξισορροπήσει την κατάσταση η Γενική Διοίκηση Κρήτης δανειζόταν ποσά από τράπεζες της Κωνσταντινούπολης.³⁷ Ίσως αυτά τα πολλά έξοδα της Κρητικής Χωροφυλακής να οδηγούσαν στην αυξομείωση του αριθμού των υπαλλήλων της στη δεκαετία 1879 - 1889. Τα ολικά έξοδα του σώματος της χωροφυλακής κυμαίνονταν κάθε χρονιά άνω των 4.500.000 γροσίων, δηλαδή το ένα τρίτο των ολικών εξόδων αφορούσε την υπηρεσία της χωροφυλακής.³⁸

(Δ΄.) Ονοματεπώνυμο. Σ' αυτή τη στήλη αναγράφεται το όνομα του υπαλλήλου, η λέξη *veled* (για τους Χριστιανούς) ή *bin* (για τους Μουσουλμάνους), που σημαίνει ...γιός του..., το όνομα του πατέρα του υπαλλήλου (όχι πάντα) και το επίθετό του. Με την πρώτη ματιά καταλαβαίνει κανείς αν ο υπάλληλος είναι Χριστιανός ή Μουσουλμάνος. Ακόμα συμπεραίνουμε, πως όταν κάποιος υπάλληλος έφευγε για οποιονδήποτε λόγο από τη θέση του, ο αντικαταστάτης του ήταν πάντα ομοθρησκός του, δηλαδή Χριστιανός έπαιρνε τη θέση Χριστιανού και Μουσουλμάνος τη θέση Μουσουλμάνου.

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε τις σταθερές θέσεις του Β΄ τάγματος, ανάλογα με τη θρησκεία:

Βαθμός & λόχοι	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
Ταγματάρχης		1	1
Λογιστής τάγματος		1	1
Α΄ λόχος	11	24	35
Β΄ λόχος	70		70
Γ΄ λόχος	70		70
Δ΄ λόχος	50	20	70
Έφιππη χωροφυλακή	10	4	14
Το Β΄ τάγμα έχει 211 Χριστιανούς και 50 Μουσουλμάνους, συνολικά 261 υπαλλήλους.			

Ο ταγματάρχης και ο λογιστής του τάγματος, που βρίσκονταν στο ίδιο γραφείο, στο Βάμο Αποκόρωνα, ήταν και οι δύο Μουσουλμάνοι. Μουσουλμάνοι εμφανίζονται μόνο στον α΄ και στον δ΄ λόχο και στην έφιππη χωροφυλακή. Όλοι οι άλλοι υπάλληλοι ήταν Χριστιανοί. Αυτό έχει να κάνει με τον τόπο κατοικίας των υπαλλήλων (θα αναλυθεί παρακάτω).

³⁷ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 911 (22 Δεκεμβρίου 1887). Ελευθέριος Πρεβελάκης: «Το καθεστώς της Χαλέπας και το φιρμάνι του 1889». Κρητικά Χρονικά, Ηράκλειο 1963, τεύχος Ι΄, σ. 170-173.

³⁸ Ν.Σταυράκης: Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μέρος πρώτο, σ. 207.

Συνολικά,στη χρονική περίοδο που διαπραγματεύεται το κατάστιχο, πέρασαν 451 άτομα για τις 261 σταθερές θέσεις του Β΄ τάγματος. Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζεται πόσοι Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι πέρασαν ως υπάλληλοι στο Β΄ τάγμα.

Βαθμός	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός αριθμός	Σταθερές θέσεις
Ταγματάρχης		2	2	1
Λογιστής τάγματος		1	1	1
Λοχαγοί	5	1	6	4
Υπολοχαγοί	6	1	7	4
Ανθυπολοχαγοί	2	1	3	3
Επιλοχίες	7	1	8	4
Λοχίες (πεζοί & έφιπποι)	21	6	27	18
Δεκανείς (πεζοί & έφιπποι)	35	17	52	33
Απλοί χωροφύλακες (πεζοί & έφιπποι)	274	61	335	187
Βοηθοί λογιστή	2	1	3	2
Λογιστές λόγων	7		7	4
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	359 Χριστιανοί	92 Μουσουλμάνοι	451 άτομα	261 άτομα

Μερικούς υπάλληλους στο κατάστιχο τους συναντάμε δύο φορές, έναν τρεις φορές και έναν μάλιστα τέσσερις φορές. Αυτό οφείλεται είτε στις μεταθέσεις, είτε σε προβιβασμούς (βλ. στήλη των παρατηρήσεων).

Συνολικά 211 Χριστιανοί και 50 Μουσουλμάνοι ήταν διορισμένοι στις σταθερές θέσεις του Β΄ τάγματος, προσφέροντας τις υπηρεσίες τους και φροντίζοντας για την ασφάλεια στο σαντζάκι των Σφακίων. Εκτός από τη θέση του ταγματάρχη, που ήταν πάντα μουσουλμάνος, σε θέσεις αξιωματικών ήταν χριστιανοί, με τους λοχαγούς μάλιστα να έχουν τους τιμητικούς τίτλους του εφέντη και του αγά. Βρίσκονταν δηλαδή σε ανώτερες θέσεις από πολλούς μουσουλμάνους. Αυτό δείχνει πως για να λειτουργήσει το σώμα της χωροφυλακής, έπρεπε να υπήρχε πειθαρχία και συνεργασία, κατανόηση και σεβασμός μεταξύ των υπαλλήλων.

Στον α΄ λόχο ο λοχαγός, ο λογιστής λόχου και εννέα απλοί χωροφύλακες ήταν Χριστιανοί, δηλαδή 11 άτομα. Οι υπόλοιποι υπάλληλοι του λόχου, δηλαδή 24 άτομα, ήταν Μουσουλμάνοι. Στο β΄ και γ΄ λόχο όλοι οι υπάλληλοι ήταν Χριστιανοί.

Στον δ' λόχο ο υπολοχαγός, ο επιλοχίας, ο λογιστής, τρεις από τους πέντε λοχίες, έξι από τους εννέα δεκανείς και 38 από τους 50 απλούς χωροφύλακες ήταν Χριστιανοί, δηλαδή συνολικά 50 άτομα. Οι υπόλοιποι, δηλαδή ο λοχαγός, ο ανθυπολοχαγός, δύο λοχίες, τρεις δεκανείς και 13 απλοί χωροφύλακες ήταν Μουσουλμάνοι, συνολικά 20 άτομα.

Στους έφιππους χωροφύλακες ο λοχίας, ο ένας από τους δύο δεκανείς και οκτώ από τους έντεκα απλούς χωροφύλακες ήταν Χριστιανοί, σύνολο δέκα άτομα. Οι υπόλοιποι, δηλαδή ένας δεκανέας και τρεις απλοί χωροφύλακες, δηλαδή τέσσερα άτομα, ήταν Μουσουλμάνοι.

Η πλειοψηφία των μουσουλμάνων υπαλλήλων ήταν Τουρκοκρητικοί. Με μια απλή ματιά σ' αυτή τη στήλη φαίνεται αμέσως ποιός υπάλληλος είναι Τουρκοκρητικός: μουσουλμανικό όνομα και επίθετο με την κατάληξη -άκης. Από τους 92 μουσουλμάνους οι 86 είναι Τουρκοκρητικοί, οι υπόλοιποι έξι υπάλληλοι δεν έχουν επίθετα Τουρκοκρητικά: Πρόκειται για τον λογιστή του τάγματος, τον Χατζή Νουμάνογλου Αχμέτ Μουχτάρ εφέντη, που μάλλον στάλθηκε από την Κωνσταντινούπολη στο νησί και είχε την κατοικία του στην Κυριάννα Ρεθύμνου. Επίσης, δύο υπάλληλοι από τον α' λόχο, ο Μεχμέτ, γιός του Ιμπραήμ Κόρδογλου από τα Πεμόνια Αποκόρωνα και ο Σουλεϊμάν, γιός του Μεχμέτ Αρναούτ, Αλβανός που κατοικούσε στην κοινότητα Παλαίλιμος Ρεθύμνου. Τέλος, από τον δ' λόχο, ο λοχαγός Μερσίν εφέντη, που προέρχεται από την περιοχή Αργυροκάστρου. Σε δύο υπαλλήλους που προέρχονται από την Αμνάτο Ρεθύμνου, δεν σημειώνεται το επίθετό τους, οπότε εδώ δεν μπορεί να βγει κάποιο συμπέρασμα. Πρόκειται για τον Ιμπραήμ, γιό του Χουσεϊν και τον Μεχμέτ, γιό του Χουσεϊν.

Το 11ο άρθρο του «σχεδίου καταρτισμού της χωροφυλακής της νήσου Κρήτης» έλεγε πως το σώμα θα αποτελούνταν από ντόπιους Χριστιανούς και Μουσουλμάνους και μόνο αν δεν συμπληρωνόταν ο απαιτούμενος αριθμός, θα προσλαμβάνονταν άτομα και εκτός Κρήτης. Το κατάστιχο σ' αυτή την περίπτωση μας δείχνει πως αυτή η διάταξη τηρήθηκε κατά γράμμα.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται ο πληθυσμός του σαντζακίου Σφακίων το 1881 (από την απογραφή που έγινε εκείνη τη χρονιά από το Νικόλα Σταυράκη και εκδόθηκε στην Αθήνα το 1890, βλ. και πίνακες 4 και 5, στη σελ. 218, όπως και το διάγραμμα 2, στις σελ. 228 - 230). Η δεκαετία 1879 - 1889 κύλησε ειρηνικά και ο πληθυσμός σε τέτοιες περιόδους αυξανόταν.

Σαντζάκι (νομός) Σφακίων ³⁹ . Πληθυσμός το 1881.			
Καζάς (επαρχία)	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικά
Αποκόρωνα	16.197	276	16.473
Σφακίων	5.183	4	5.187
Αγίου Βασιλείου	8.215	725	8.940
Σαντζάκι Σφακίων	29.595	1.005	30.600

Παρατηρείται αμέσως μια δυσαναλογία με τον αριθμό των υπαλλήλων της χωροφυλακής σε σχέση με τον πληθυσμό του σαντζακίου· αυτό βέβαια θα συνέβαινε και στα υπόλοιπα σαντζάκια. Οι χριστιανοί υπάλληλοι ήταν 211 και οι μουσουλμάνοι 50, αριθμός που είναι αρκετά μεγάλος, αφού το 96,2 % (29.595 κάτοικοι) του πληθυσμού του σαντζακίου των Σφακίων ήταν Χριστιανοί και μόλις το 3,8% (1.005 κάτοικοι) Μουσουλμάνοι. Ειδικά στον καζά (επαρχία) των Σφακίων υπήρχαν μόνο τέσσερις Μουσουλμάνοι, που ήταν υπάλληλοι και όχι σταθεροί κάτοικοι και κατοικούσαν στη Χώρα Σφακίων.⁴⁰

(Ε΄.) Τόπος κατοικίας. Στις επόμενες τέσσερις στήλες που υπάρχουν στο κατάστιχο, σημειώνεται ο τόπος κατοικίας του κάθε υπαλλήλου. Συγκεκριμένα αναγράφονται:

- 1) **Το σαντζάκι** (ο νομός).
- 2) **Ο καζάς** (η επαρχία).
- 3) **Ο ναχιγιές** (ο δήμος) και
- 4) **ο καριγιές** (η κοινότητα, το χωριό).

Οι υπάλληλοι του Β΄ τάγματος έρχονταν και από άλλα μέρη, εκτός του σαντζακίου Σφακίων, είτε λόγω μετάθεσης, είτε για διάφορους άλλους λόγους. Στην πρώτη στήλη, όπου αναγράφεται το σαντζάκι, ο λογιστής σημειώνει συνήθως τη λέξη اسفάκι : *isfaki*, δηλαδή Σφακιά, μια και που οι περισσότεροι κατοικούσαν εντός των ορίων του σαντζακίου. Στον πίνακα 7, στις σελ. 220 - 226, αναγράφονται αναλυτικά οι τόποι κατοικίας των υπαλλήλων, που ζούσαν εντός του σαντζακίου Σφακίων. Υπάρχουν όμως και οι εξής περιπτώσεις υπαλλήλων, που είχαν την κατοικία τους εκτός του σαντζακίου Σφακίων:

Στον α΄ λόγο:

Συνολικά 7 άτομα από το σαντζάκι Χανίων [τέσσερις μέσα από την πόλη των Χανίων, ένας από την κοινότητα Βλιθιά του καζά Σελίνου (διπλοεγγεγραμμένος, μία σαν απλός χωροφύλακας και με προβιβασμό ως δεκανέας), ένας από την κοινότητα Συμπραγού του καζά Κισάμου και ένας από τα Περιβόλια του καζά Κυδωνίας].

³⁹ Ν. Σταυράκης: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 77-78.

⁴⁰ ο.π.: μέρος πρώτο, σ. 200.

Συνολικά 7 άτομα από το σαντζάκι Ρεθύμνου [ένα άτομο από τον Πατσό του καζά Αμαρίου, τρία άτομα από την κοινότητα Παλαιίλιμος του καζά Ρεθύμνης, ένας από τα Καπεδιανά του ναχιγιέ Χρωμοναστηρίου του καζά Ρεθύμνης, ένας από το Μονοπάρι του καζά Ρεθύμνου και ένας από το Γεράνι του καζά Ρεθύμνου].

Ένα άτομο από την πόλη του Ηρακλείου, το οποίο το συναντάμε τέσσερις φορές στο κατάστιχο.

Ένα άτομο από την Ιεράπετρα του σαντζακίου Λασηθίου.

Αυτά τα 15 άτομα που υπηρετούν στο α΄ λόχο ήταν όλοι Μουσουλμάνοι. Τον υπάλληλο από την πόλη του Ηρακλείου, τον υπολογίζω ως υπάλληλο του δ΄ λόχου.

Στον β΄ λόχο:

Ένας υπάλληλος προέρχεται εκτός του σαντζακίου Σφακίων. Συγκεκριμένα έρχεται από τα Ανώγεια του καζά Μυλοποτάμου του σαντζακίου Ρεθύμνου και είναι Χριστιανός.

Στον γ΄ λόχο:

Όλα τα άτομα προέρχονται από το σαντζάκι Σφακίων.

Στον δ΄ λόχο:

Ο λοχαγός προέρχεται από το εγιαλέτι της Ηπείρου και συγκεκριμένα από το χωριό Καλυβάκι του καζά Τεπελενίου του σαντζακίου Αργυροκάστρου.

Επιπλέον, πέντε άτομα κατοικούσαν στο σαντζάκι Ρεθύμνου [δύο άτομα από την Αμνάτο του καζά Ρεθύμνου, ένα άτομο από τα Καπεδιανά του καζά Ρεθύμνου, ένα άτομο από το Καϊναρτζέ του καζά Μυλοποτάμου και ένα άτομο από τον Πατσό του καζά Αμαρίου.].

Ένα άτομο προέρχεται μέσα από την πόλη του Ηρακλείου. Είναι τέσσερις φορές εγγεγραμμένος. Ξεκινά ως απλός χωροφύλακας στον δ΄ λόχο, γίνεται δεκανέας στον ίδιο λόχο. Συνεχίζει στον α΄ λόχο ως δεκανέας και επιστρέφει στον δ΄ λόχο με προβιβασμό, ως λοχίας. Αυτά τα επτά άτομα που υπηρετούν στον δ΄ λόχο είναι όλοι Μουσουλμάνοι. Στην έφιππη χωροφυλακή ένα άτομο προέρχεται από την Αργυρούπολη (*Istanbul köy*) του καζά Ρεθύμνου του ομώνυμου νομού και είναι Χριστιανός. (Το ότι το *Istanbul köy* ήταν η Αργυρούπολη στηρίζεται σε προφορική μαρτυρία συναδέλφου. Παλαιότερα ήταν γνωστή με την ονομασία Πόλη, οπότε οι Οθωμανοί παρέφρασαν το όνομα, όπως έκαναν και με την Κωνσταντινούπολη).

Οι ταγματάρχες που υπηρετούσαν στο σώμα και ο λογιστής του τάγματος δεν προέρχονταν από το σαντζάκι Σφακίων και εγκαταστάθηκαν τελικά στο Βάμο. Ο ένας ταγματάρχης προερχόταν από την Αμνάτο Ρεθύμνου. Ο αντικαταστάτης του ήρθε από το

Πετροκέφαλο (κοντά στον Άγιο Μύρωνα ή *catal köy*) του καζά Μαλεβιζίου του σαντζακίου Ηρακλείου.

Ο λογιστής του τάγματος προερχόταν από την κοινότητα Κυριάννα Ρεθύμνου.

Ο επόμενος πίνακας περιέχει τους υπάλληλους που κατοικούσαν εντός των ορίων του σαντζακίου Σφακίων, χωρισμένοι στους τρεις καζάδες και ανά λόχο. Όσοι υπάλληλοι είναι εγγεγραμμένοι στο κατάστιχο παραπάνω από μία φορά, υπολογίζονται όσες φορές είναι σημειωμένοι στο κατάστιχο, στο α' σύνολο. Στο β' σύνολο αυτοί οι υπάλληλοι υπολογίζονται μια μόνο φορά.

Καζάς	α' λόχος	β' λόχος	γ' λόχος	δ' λόχος	έφιππη χωροφυλακή	Σύνολο
Αποκόρωνα	38	114	6	1	8	167/161
Σφακίων	1	1	110		3	115/112
Αγίου Βασιλείου	8			126	4	138/130
Εντός των ορίων του σαντζακίου Σφακίων	47	115	116	127	15	420/403
Εκτός των ορίων του σαντζακίου Σφακίων	17 (+2 ταγματάρχες +1 λογιστής τάγματος)	1		9	1	31/27
Συνολικά	67	116	116	136	16	451/430

Συνολικά στις 245 σταθερές θέσεις των 4 λόχων της πεζής χωροφυλακής υπηρέτησαν 432 άτομα. Προσθέτοντας τα 16 άτομα που υπηρέτησαν στις 14 σταθερές θέσεις της έφιππης χωροφυλακής και τα τρία άτομα, που υπηρέτησαν στη θέση του ταγματάρχη και του λογιστή του τάγματος, φτάνουμε στον αριθμό 451, που είναι και τα εγγεγραμμένα άτομα στο μητρώο του Β' τάγματος.

Στον α' λόχο οι περισσότεροι υπάλληλοι είναι από τον καζά Αποκόρωνα και αρκετοί προέρχονται από μέρη εκτός του σαντζακίου Σφακίων. Στο β', γ' και δ' λόχο παρατηρείται μια ομοιομορφία. Στο β' λόχο σχεδόν όλοι οι χωροφύλακες έχουν τον

τόπο κατοικίας τους στον καζά Αποκόρωνα. Στο γ' λόχο η συντριπτική πλειοψηφία προέρχεται από τα χωριά του καζά Σφακίων. Στο δ' λόχο οι περισσότεροι υπάλληλοι προέρχονται από την επαρχία Αγίου Βασιλείου. Στην έφιππη χωροφυλακή δεν φαίνεται κάποια ομοιομορφία, οι περισσότεροι υπάλληλοι προέρχονται από τον Αποκόρωνα, τον πολυπληθέστερο καζά του σαντζακίου.

Για να καλυφθούν οι 50 σταθερές θέσεις που ανήκαν στους Μουσουλμάνους και επειδή οι Μουσουλμάνοι στο σαντζάκι Σφακίων ήταν λίγοι, επιστρατεύονταν υπάλληλοι από τα υπόλοιπα σαντζάκια της Κρήτης, ακόμη και από τη μακρινή Ιεράπετρα. Δεν είναι τυχαίο πως από τους 27 υπαλλήλους που προέρχονται εκτός σαντζακίου Σφακίων, οι 25 είναι Μουσουλμάνοι και μόνο δύο Χριστιανοί. Απλά δεν υπήρχαν πολλοί Μουσουλμάνοι στο σαντζάκι των Σφακίων που θα ήθελαν να υπηρετήσουν στο σώμα. Οι αρχές έστελναν έτσι υπαλλήλους από τα τέσσερα άλλα σαντζάκια της Κρήτης.

Ο λογιστής του τάγματος που συνέταξε το κατάστιχο που εξετάζουμε έκανε κάποια μικρά λάθη, σημειώνοντας κάποια χωριά σε λάθος ναχιγιέδες, όπως για παράδειγμα στο α/α 537, όπου ο συγκεκριμένος υπάλληλος κατοικεί στο χωριό Ασφέντου, που ανήκει στο ναχιγιέ Ίμπρου και όχι στο ναχιγιέ Καλλικράτη. Στη μετάφραση του κώδικα, που υπάρχει στο δεύτερο μέρος της εργασίας, σημειώνεται μέσα σε αγκύλες ο σωστός ναχιγιές ή οποιαδήποτε άλλη παρατήρηση σε λάθος του λογιστή.

(ΣΤ΄.) Ατομική (προσωπική) κατάσταση. Συνολικά υπάρχουν τρεις στήλες που δίνουν πληροφορίες για την ατομική κατάσταση του κάθε υπαλλήλου. Συγκεκριμένα:

- 1) Στην πρώτη στήλη σημειώνεται αν ο υπάλληλος είναι **παντρεμένος ή όχι**. Εδώ συναντάμε δύο κατηγορίες: **متأهل** : *muteehhil*, έγγαμος ή **بيكار / غير متأهل** : *bekâr / gair-i muteehhil*, άγαμος.

Στον πίνακα που ακολουθεί σημειώνεται η οικογενειακή κατάσταση των υπαλλήλων του Β' τάγματος:

Βαθμός	Έγγαμοι	Άγαμοι	Συνολικά
Ταγματάρχες	2		2
Λογιστής του τάγματος	1		1
Λοχαγοί	4	2	6
Υπολοχαγοί	7		7
Ανθυπολοχαγοί	3		3
Επιλοχίες	6	2	8
Λοχίες (πεζοί & έφιπποι)	15	12	27
Δεκανείς (πεζοί & έφιπποι)	26	26	52

Απλοί χωροφύλακες (πεζοί & έφιπποι)	146	187	333*
Υπόλοιποι λογιστές	7	3	10
ΣΥΝΟΛΟ 217 έγγαμοι και 232 άγαμοι υπάλληλοι στο Β΄ τάγμα.			

* Οι απλοί χωροφύλακες είναι 335, πληροφορίες υπάρχουν για τους 333.

Παρατηρείται πως όλοι σχεδόν οι αξιωματικοί είναι παντρεμένοι. Αντίθετα, ένα μεγάλο μέρος των υπαξιωματικών και των απλών χωροφυλάκων είναι άγαμοι. Αυτό βέβαια το ζητούσε και ο κανονισμός της χωροφυλακής.⁴¹ Βέβαια κάποιο ρόλο παίζει και η ηλικία στην οποία βρισκόταν και ο κάθε υπάλληλος.

2) Στη δεύτερη στήλη σημειώνεται αν ο υπάλληλος γνωρίζει ανάγνωση και γραφή ή όχι.

Εδώ συναντάμε τέσσερις κατηγορίες : (α) اوقور يازار , *oḵur yazar* , εγγράμματος (ξέρει ανάγνωση και γραφή), (β) اوقوماز / أمى , *oḵumaz/ ami*, αγράμματος, (γ) از اوقور , *az oḵur* , γνωρίζει λίγο ανάγνωση και (δ) از اوقور يازار , *az oḵur yazar* , γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή.

Στον παρακάτω πίνακα σημειώνονται οι εγγράμματοι ή μη του Β΄ τάγματος ανάλογα με το βαθμό του κάθε υπαλλήλου:

Βαθμός	Εγγράμματοι	Αγράμματοι	Γνωρίζουν λίγο ανάγνωση	Γνωρίζουν λίγο ανάγνωση και γραφή	Σύνολο
Ταγματάρχες	2				2
Λογιστής του τάγματος	1				1
Λοχαγοί	5*	1			6
Υπολοχαγοί	5	1	1		7
Ανθυπολοχαγοί	3				3
Επιλοχίες	4	2		2	8
Λοχίες (πεζοί & έφιπποι)	13	10	1	3	27

⁴¹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 8.

Δεκανείς (πεζοί & έφιπποι)	18	28	3	3	52
Απλοί χωροφύλακες (πεζοί & έφιπποι)	67	232	11	23	333*
Υπόλοιποι λογιστές	10				10
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	128 εγγράμματοι	274 αγράμματοι	16 γνωρίζουν λίγο ανάγνωση	31 γνωρίζουν λίγο ανάγνωση και γραφή	449

* Ο λοχαγός του δ' λόχου γνωρίζει μόνο Ελληνικά (*rumce*).

Οι απλοί χωροφύλακες είναι 335, στοιχεία δίνονται για τους 333.

Παρατηρείται πως οι περισσότεροι αξιωματικοί ήξεραν να διαβάζουν και να γράφουν.

Ο λοχαγός του δ' λόχου ήξερε να διαβάζει και να γράφει μόνον ελληνικά (*رومجه* , *rumce*) και αυτό σημειώνεται από τον λογιστή του τάγματος. Σύμφωνα με τον κανονισμό οι αξιωματικοί έπρεπε να γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή.⁴²

Στους υπαξιωματικούς και στους απλούς χωροφύλακες παρατηρείται ένα μεγάλο ποσοστό αγραμμάτων. Αυτό δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη, αφού 110 χρόνια πριν, στα 1890 περίπου, το ποσοστό αγραμματοσύνης στην Κρήτη ήταν πολύ μεγάλο. Ο Νικ. Σταυράκης στη στατιστική που διενήργησε στην Κρήτη το 1881, αναφέρει πως το 81,75 % των Χριστιανών σε όλο το νησί είναι αγράμματοι, ενώ στους Μουσουλμάνους το ποσοστό έφτανε το 80,8 %. Στο σαντζάκι Σφακίων τα αντίστοιχα ποσοστά αγραμμάτων ήταν 78,75 % και 57,1 %, σημειώνεται όμως πως ο αριθμός των Μουσουλμάνων στο συγκεκριμένο σαντζάκι είναι πολύ μικρός σε σύγκριση με αυτόν των Χριστιανών. Εκείνη την εποχή, σύμφωνα με το Νικ. Σταυράκη, όλοι οι κάτοικοι του νησιού (Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι) γνώριζαν και μιλούσαν την ελληνική γλώσσα. Λίγοι γνώριζαν την τουρκική γλώσσα και ακόμα λιγότεροι μπορούσαν να γράφουν στα τούρκικα αυτοί ήταν κυρίως υπάλληλοι.⁴³ Στο κατάστιχο δεν διευκρινίζεται ποιά γλώσσα γνώριζαν ή όχι οι υπάλληλοι.

Παρόλο που προτιμούνταν στο σώμα εγγράμματοι υπαξιωματικοί και απλοί χωροφύλακες,

⁴² Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 6.

⁴³ Ν. Σταυράκης: Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μέρος πρώτο, σ. 199-200, μέρος δεύτερο, σ. 147-148, 152, πίνακες 16 και 17.

τα ποσοστά του παραπάνω πίνακα δείχνουν πως στην πλειονότητά τους οι υπάλληλοι ήταν αγράμματοι, επειδή εγγράμματοι απλά δεν υπήρχαν.⁴⁴

3) Στην τρίτη στήλη σημειώνεται η ηλικία του υπαλλήλου τη στιγμή που εγγραφόταν στο μητρώο. Από το κατάστιχο βγαίνουν τα εξής συμπεράσματα:

Βαθμός	Ηλικία (μέσος όρος των ατόμων)	Άτομα (συνολικά)
Ταγματάρχες	44 ετών	2
Λογιστής του τάγματος	35 ετών	1
Λοχαγοί	36,3 ετών	6
Υπολοχαγοί	38,4 ετών	7
Ανθυπολοχαγοί	34,3 ετών	3
Επιλοχίες	34 ετών	8
Λοχίες (πεζοί & έφιπποι)	33,3 ετών	26*
Δεκανείς (πεζοί & έφιπποι)	31,06 ετών	50*
Απλοί χωροφύλακες (πεζοί & έφιπποι)	29,2 ετών	333*
Υπόλοιποι λογιστές	29,6 ετών	9*

* Οι λοχίες είναι συνολικά 27, στοιχεία υπάρχουν για τους 26. Οι δεκανείς είναι 52, στοιχεία υπάρχουν για τους 50. Οι απλοί χωροφύλακες είναι 335, ηλικία σημειώνεται για τους 333. Οι υπόλοιποι λογιστές είναι 10, στοιχεία υπάρχουν για τους 9.

Σύμφωνα με τον κανονισμό του 1884, οι απλοί χωροφύλακες για να διορισθούν έπρεπε να είχαν ηλικία μεταξύ 20 και 50 ετών.⁴⁵ Στο νεώτερο κανονισμό του 1888, τα όρια ηλικίας ήταν το κατώτερο τα 25 έτη και το ανώτερο τα 50 έτη.⁴⁶ Στο κατάστιχο υπάρχει μόνο μια περίπτωση που υπερέβη το ανώτερο όριο· στο α/α 384, ένας μουσουλμάνος υπάλληλος ήταν 53 ετών όταν μπήκε στο σώμα.

Οι υπόλοιποι λογιστές έχουν τον ίδιο μέσο όρο ηλικίας με τους απλούς χωροφύλακες, αφού βρίσκονται και στον ίδιο βαθμό (η μόνη διαφορά είναι πως οι λογιστές γνώριζαν να γράφουν και να διαβάζουν).

Όσο ανεβαίνουν οι στρατιωτικοί βαθμοί, τόσο ανεβαίνει και ο μέσος όρος ηλικίας. Όταν έμενε κενή μια θέση, ο υπάλληλος που είχε τα προσόντα και τον κατάλληλο χρόνο υπηρεσίας στο σώμα και βρισκόταν στον αμέσως χαμηλότερο βαθμό έπαιρνε την κενή θέση.

⁴⁴ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 8.

⁴⁵ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρο 21.

⁴⁶ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρο 68.

Σ' αυτές τις τρεις στήλες με τα προσωπικά χαρακτηριστικά των χωροφυλάκων, συναντάμε και κάποια κενά. Όταν ο λογιστής του τάγματος δεν είχε κάποιο ή κάποια από τα στοιχεία ενός υπαλλήλου, άφηνε κενό στη συγκεκριμένη στήλη και δεν σημείωνε τίποτα.

Στις σελίδες που βρίσκονται στα αριστερά υπάρχουν τυπωμένες και άλλες στήλες που μας δίνουν τις εξής πληροφορίες:

(Ζ΄) Προσωπικά χαρακτηριστικά. Σε τέσσερις στήλες αναγράφονται τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του κάθε υπαλλήλου. Συγκεκριμένα:

- 1) **το ύψος του.** Εδώ σημειώνεται το ανάστημα του κάθε υπαλλήλου (قیصه , *ki/a* , κοντού, اورطه , *ōrṭa* , μεσαίου ή اوزنی , *ūzun* , μεγάλου αναστήματος).
- 2) **Το χρώμα του προσώπου του,** για παράδειγμα اسمر , *esmer* , μαυριδερό.
- 3) **Το χρώμα του μουστακιού του,** για παράδειγμα قره , *kara* , μαύρο και
- 4) **το χρώμα των ματιών του,** για παράδειγμα كستانه , *kestane* , καστανά.

Για παραδείγμα, στο α/α 524, ο Νικόλας, γιός του Μανώλη Βουγιουκαλάκη από τον Καλλικράτη του καζά Σφακίων, είναι μεγάλου αναστήματος, μελαγχρινός, έχει μαύρο μουστάκι και καστανά μάτια. Στο α/α 581 ο Μιχάλης, γιός του Γιώργη Τζαγκαράκη από τα Ακούμια του καζά Αγίου Βασιλείου, είναι μεσαίου αναστήματος, έχει λευκά χαρακτηριστικά στο πρόσωπο, μαύρο μουστάκι και καστανά μάτια.

Είναι πάντως χαρακτηριστικό πως σχεδόν όλοι οι υπάλληλοι έχουν μουστάκι (εξαιρούνται δυο με τρεις περιπτώσεις), πράγμα που δείχνει πως στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, αλλά και όχι μόνο τότε, το μουστάκι ήταν της «μόδας».

(Η΄) Ημερομηνία εισόδου. Σε τρεις στήλες συνολικά ο λογιστής του τάγματος σημείωνε την ημερομηνία εισόδου του υπάλληλου στο σώμα. Συγκεκριμένα:

- 1) **Την ημέρα.**
- 2) **Το μήνα και**
- 3) **το έτος.**

Στην στήλη της ημέρας σημειώνεται συνήθως ένας αριθμός. Όταν ο λογιστής δεν γνώριζε τότε ακριβώς κατετάγη ο χωροφύλακας, σημείωνε μια από τις δύο λέξεις: ابتداى , *iptid ay*, αρχές του μήνα ή غايه , *ḡaye* , τέλη (του μήνα).

Στη δεύτερη στήλη σημειώνεται ο μήνας του οικονομικού έτους των Μουσουλμάνων και στην τρίτη στήλη το έτος (όχι της Εγίρας). Για να βρεθεί η χριστιανική ημερομηνία προσθέτουμε 584, ή 585 όταν ο μήνας είναι ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος.

Αναλυτικά:

Χριστιανικός μήνας	Μουσουλμανικός μήνας	Μεταγραφή
Ιανουάριος	كانون ثانى	<i>kânun şani</i>
Φεβρουάριος	شباط	<i>şuba</i> □
Μάρτιος	مارت	<i>mart</i>
Απρίλιος	نيسان	<i>nisan</i>
Μάιος	مايس	<i>mayis</i>
Ιούνιος	حزيران	<i>aziran</i>
Ιούλιος	تموز	<i>temmuz</i>
Αύγουστος	آغستوس	<i>ağustos</i>
Σεπτέμβριος	ايلول	<i>eylül</i>
Οκτώβριος	تشرين اول	<i>teşrin evvel</i>
Νοέμβριος	تشرين ثانى	<i>teşrin şani</i>
Δεκέμβριος	كانون اول	<i>kânun evvel</i>

Για παράδειγμα: η ημερομηνία 24 *teşrin şani* 1302 που υπάρχει στο κατάστιχο, είναι η 24^η Νοεμβρίου 1886, η 22 *kânun şani* 1304 είναι η 22^η Ιανουαρίου 1889. Στην μετάφραση του κατάστιχου υπάρχουν ήδη οι χριστιανικές ημερομηνίες. Οι ημερομηνίες είναι με το Ιουλιανό ημερολόγιο.

(Θ΄.) Αριθμός διαταγής κατάταξης. Στο σαντζάκι Σφακίων υπήρχε ένας διοικητής, που διοριζόταν από το σουλτάνο και βρισκόταν κάτω από τις διαταγές του Γενικού Διοικητή Κρήτης. Δίπλα στον διοικητή Σφακίων υπήρχε ένα διοικητικό συμβούλιο, με γνωμοδοτικό κυρίως χαρακτήρα. Η έδρα του διοικητή και του συμβουλίου ήταν στο Βάμο. Επιπλέον, σε κάθε καζά υπήρχε και ένας έπαρχος με ένα επαρχιακό συμβούλιο. Έδρες των επάρχων και του επαρχιακού συμβουλίου στο σαντζάκι Σφακίων ήταν ο Βάμος, η Χώρα Σφακίων και το Σπήλι. Οι αξιωματικοί της χωροφυλακής διορίζονταν από τη Γενική Συνέλευση του νησιού. Στις συνεδριάσεις των τοπικών συνελεύσεων μεταξύ των άλλων συζητούνταν και θέματα για το σώμα της χωροφυλακής, όπως και για τους διορισμούς υπαξιωματικών και απλών χωροφυλάκων, που γίνονταν από αυτά τα τοπικά συμβούλια.

Σ' αυτή τη στήλη σημειώνεται ο αριθμός της διαταγής για την κατάταξη του υπαλλήλου στο σώμα. Στο κατάστιχο ο λογιστής σημείωσε λίγους μόνο αριθμούς. Στον επόμενο πίνακα υπάρχουν οι αριθμοί των διαταγών για την κατάταξη και οι ημερομηνίες εισόδου των συγκεκριμένων υπαλλήλων στο σώμα, που γινόταν λίγες μέρες μετά. Η ημερομηνία εισόδου αναγραφόταν στην προηγούμενη στήλη (Η΄.). Συνολικά σημειώνονται 14 τέτοιοι αριθμοί. Είναι οι εξής:

Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία εισόδου στο σώμα
2079/2730	8 Νοεμβρίου 1888
42	22 Ιανουαρίου 1889
736	24 Μαρτίου 1889
942/1222	17 Απριλίου 1889
943	13 Απριλίου 1889
944	17 Απριλίου 1889
999	24 Απριλίου 1889
1030	26 Απριλίου 1889
1034	29 Απριλίου 1889
1063	5 Μαΐου 1889
1093	αρχές Μαΐου 1889
1217	27 Μαΐου 1889
544	12 Ιουνίου 1889
586/375	αρχές Ιουλίου 1889

(Γ΄) Ημερομηνία διαγραφής,αφέσεως ή μεταθέσεως ή προβίβασης. Σε περίπτωση που κάποιος υπάλληλος διαγραφόταν και έφευγε από το σώμα ή έπαιρνε μετάθεση στο ίδιο ή σε άλλο τάγμα ή προβιβαζόταν σε ανώτερο βαθμό, δηλαδή έφευγε από τη συγκεκριμένη θέση που βρισκόταν, ο λογιστής σημείωνε στις τρεις στήλες την ημέρα, το μήνα και το έτος αυτής της αλλαγής. Η ημερομηνία είναι του οικονομικού έτους των Μουσουλμάνων, όπως ακριβώς και στη στήλη ημερομηνίας εισόδου. Με τον ίδιο τρόπο βρίσκουμε και τη χριστιανική ημερομηνία.

Ο αντικαταστάτης του υπαλλήλου που έφευγε σε μερικές περιπτώσεις ερχόταν την επόμενη μέρα στο σώμα. Συνήθως μέσα σε δύο με τρεις εβδομάδες η κενή θέση καλυπτόταν.

(ΙΑ΄.) Παρατηρήσεις. Στην τελευταία στήλη ο λογιστής σημειώνει διάφορες παρατηρήσεις, που αφορούσαν τον κάθε υπάλληλο. Για παράδειγμα, σημειώνεται η ημερομηνία της πρώτης ένταξης του υπαλλήλου στο σώμα που μπορεί και να έγινε σε άλλο τάγμα. Όταν υπάρχει η ημερομηνία διαγραφής, απόλυσης, μετάθεσης ή προβίβασης, στη στήλη αυτή σημειώνεται ο λόγος της αλλαγής στη συγκεκριμένη θέση, π.χ. μετάθεση σε άλλο τάγμα ή προβίβαση ενός απλού χωροφύλακα στη θέση του δεκανέα. Πολλοί υπάλληλοι έφυγαν από το σώμα κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης ή λόγω κάποιου πλημμελήματος, όπως σημειώνει ο λογιστής. Υπάρχουν και περιπτώσεις, όπου γίνεται μετάθεση από άλλο τάγμα στο Β΄ ή από το Β΄ σε άλλο τάγμα. Μερικοί από τους υπαλλήλους πέθαναν ενώ υπηρετούσαν ακόμη στο σώμα.

Όλες αυτές οι περιπτώσεις σημειώνονται σ' αυτή τη στήλη.

Μερικά παραδείγματα:

- Συνολικά 58 υπάλληλοι εκδιώχθηκαν από το σώμα λόγω πλημμελήματος. Από το β' λόγο οκτώ (8) χριστιανοί, από το γ' λόγο εικοσιπέντε (25) χριστιανοί και από το δ' λόγο πέντε (5) μουσουλμάνοι και είκοσι (20) χριστιανοί υπάλληλοι, δηλαδή πέντε μουσουλμάνοι και 53 χριστιανοί υπάλληλοι.
- Συνολικά διεγράφησαν από την επιθεώρηση 45 υπάλληλοι. Από τον α' λόγο διαγράφηκαν οκτώ (8) άτομα, τέσσερις (4) Μουσουλμάνοι και τέσσερις (4) Χριστιανοί. Απ' αυτούς έξι αποβλήθηκαν στις 6 Οκτωβρίου 1888, ένας στις 7 Οκτωβρίου 1888 και ένας στις 15 Αυγούστου 1889. Από το β' λόγο διαγράφηκαν δέκα (10) υπάλληλοι (όλοι χριστιανοί) και μάλιστα στις 7 Οκτωβρίου 1888. Από το γ' λόγο διαγράφηκαν επτά (7) άτομα (όλοι χριστιανοί) στις 10 Οκτωβρίου 1888. Ένας υπάλληλος μάλιστα βρέθηκε μεθυσμένος κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης. Από το δ' λόγο διαγράφηκαν είκοσι (20) άτομα, δεκατέσσερις (14) Χριστιανοί και έξι (6) Μουσουλμάνοι. Οι δεκαοκτώ απ' αυτούς τους υπάλληλους αποβλήθηκαν στις 14 Οκτωβρίου 1888 και δύο στις 15 Αυγούστου 1889. Στο σύνολο αποβλήθηκαν 35 χριστιανοί και 10 μουσουλμάνοι υπάλληλοι. Βγαίνει επίσης το συμπέρασμα πως στο χρονικό διάστημα μεταξύ 6 και 14 Οκτωβρίου 1888 έγινε επιθεώρηση στο Β' τάγμα και διαγράφηκαν από την χωροφυλακή Σφακίων συνολικά 42 υπάλληλοι.
- Δύο χριστιανοί υπάλληλοι παραιτήθηκαν κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης (ένας από τον γ' λόγο και ένας από τον δ' λόγο).
- Έξι υπάλληλοι παραιτήθηκαν από το σώμα χωρίς να σημειώνεται ο λόγος της παραίτησης τους. Ήταν όλοι χριστιανοί (ένας από τον α' λόγο, τρεις από το β' λόγο, ένας από το γ' λόγο και ένας από το δ' λόγο).
- Έντεκα υπάλληλοι αποβλήθηκαν από το σώμα, για διάφορους λόγους, π.χ. με την αποπεράτωση του χρόνου της θητείας τους εκδιώχθηκαν από το σώμα ή λόγω εκκρεμοτήτων με τις εγγυήσεις (τέσσερις υπάλληλοι από τον α' λόγο, όλοι μουσουλμάνοι και επτά από το β' λόγο, όλοι χριστιανοί).
- Δέκα χριστιανοί υπάλληλοι από τον α' λόγο λιποτάκτησαν και μάλιστα όλοι στις 15 Ιουλίου 1889, κατά τη διάρκεια της επανάστασης, όταν ξεκίνησαν οι συγκρούσεις μεταξύ Χριστιανών και Μουσουλμάνων.
- Επτά υπάλληλοι διαγράφηκαν από τη χωροφυλακή με διαταγή του νομάρχη (από τον α' λόγο ένα άτομο, από το β' λόγο πέντε άτομα και από το δ' λόγο ένα άτομο) όλοι τους ήταν χριστιανοί.
- Τρεις χριστιανοί υπάλληλοι απολύθηκαν, χωρίς να σημειώνεται η αιτία της απόλυσης τους

(δύο από το β' λόχο, ένας από το γ' λόχο).

- Δύο χριστιανοί υπάλληλοι διαγράφηκαν από το σώμα, χωρίς να σημειώνεται ο λόγος της διαγραφής τους (και οι δύο ήταν από το β' λόχο).
- Δύο χριστιανοί υπάλληλοι από το γ' λόχο συνταξιοδοτήθηκαν.
- Δύο υπάλληλοι πέθαναν ενώ υπηρετούσαν ακόμα στο σώμα (ένας ήταν ο ταγματάρχης και ο άλλος ιππέας χριστιανός).
- Ένας χριστιανός υπάλληλος του γ' λόχου τέθηκε σε διαθεσιμότητα.

Παρατηρώντας αυτά τα παραδείγματα μπορεί να διακρίνει κανείς πως πολλοί υπάλληλοι του Β' τάγματος (από αυτούς οι περισσότεροι ήταν χριστιανοί) έφυγαν από το σώμα πριν προλάβουν να συμπληρώσουν τα δύο χρόνια, που ήταν και ο υποχρεωτικός χρόνος υπηρεσίας. Τί μπορεί να υποθέσει κανείς εδώ; Ίσως ο αυστηρός κανονισμός του σώματος να τηρείτο κατά γράμμα. Ίσως ανάμεσα στους υπαλλήλους να υπήρχαν και πολλά κακοποιά στοιχεία. Ίσως πάλι λόγω των θρησκευτικών και πολιτικών αντιπαραθέσεων που υπήρχαν εκείνη την εποχή υπήρχε αντίκτυπος και στο σώμα της Κρητικής Χωροφυλακής. Αν κάποιος άνηκε στο αντίπαλο πολιτικό κόμμα, με το παραμικρό παράπτωμα μπορεί και να έφευγε από το σώμα. Οπωσδήποτε το κατάστιχο αντικατοπτρίζει κατά κάποιο τρόπο τις προσπάθειες που γίνονταν τότε για την εξασφάλιση της τάξης στο νησί. Ταυτόχρονα δείχνει όμως και τις εντάσεις που επικρατούσαν στην Κρήτη κατά τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ (1878 - 1889)

Οι Γενικοί Διοικήτες της Κρήτης, οι πολιτικές αντιπαλότητες,

Διάφορα στοιχεία για την Κρητική Χωροφυλακή.

Το Νοέμβριο του 1877 διορίστηκε από την Υψηλή Πύλη ως Γενικός Διοικητής της Κρήτης ο Κωστής Αδοσίδης πασάς¹ ήταν μάλιστα ο πρώτος που ήταν Χριστιανός και διαδέχθηκε τον τότε διοικητή Χασάν Σαμίχ πασά. Ο Αδοσίδης έδειξε ενδιαφέρον για την ισονομία και για μία φιλελεύθερη διοίκηση στο νησί. Παρέμεινε σ' αυτήν τη θέση μέχρι τη σύνταξη της Σύμβασης της Χαλέπας. Στην Κωνσταντινούπολη το ίδιο χρονικό διάστημα είχε γίνει μια καταγγελία, πως ο Αδοσίδης προσπάθησε να επιβάλει ηγεμονία στο νησί, κάτω από την προστασία της Αγγλίας.

Η περίοδος 1878 – 1889 ήταν μια σχετικά ήρεμη περίοδος για το νησί, αφού δεν σημειώθηκε κάποια δυναμική επαναστατική δραστηριότητα. Με την υπογραφή της Σύμβασης της Χαλέπας τον Οκτώβριο του 1878 και μετά από πολλές συζητήσεις, ο ίδιος ο σουλτάνος ανέθεσε το αξίωμα του Γενικού Διοικητή της Κρήτης στον Αλέξανδρο Καραθεοδωρή. Μέχρι το 1889 πέρασαν πέντε Γενικοί Διοικητές² όλοι τους ήταν Χριστιανοί. Ο Αλέξανδρος Καραθεοδωρής ήταν ο αντικαταστάτης του Κωστή Αδοσίδη, αλλά παρέμεινε μόνο για μικρό χρονικό διάστημα. Μετά από 2 - 3 εβδομάδες ως Γενικός Διοικητής, πήρε τη θέση του υπουργού των εξωτερικών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.¹

Ο πρώην πρεσβευτής των Τούρκων στην Αθήνα Ιωάννης Φωτιάδης διορίστηκε στις 2 Ιανουαρίου του 1879 ως αντικαταστάτης του Καραθεοδωρή. Παρέμεινε σ' αυτή τη θέση ως το Μάιο του 1885. Κατά τη διάρκεια της θητείας του ιδρύθηκαν και λειτούργησαν πολλά σχολεία, δημιουργήθηκαν φιλεκπαιδευτικοί σύλλογοι και η δικαστική εξουσία άρχισε να οργανώνεται. Άρχισαν επίσης να εκδίδονται και ελληνικές εφημερίδες. Η εφημερίδα της Γενικής Διοικήσεως «Κρήτη» υπήρχε ήδη από το 1867 και συνέχισε να εκδίδεται μέχρι το 1896. Στα Χανιά εμφανίστηκαν μεταξύ άλλων οι εφημερίδες «τα Άπτερα» (1880-1881), «τα Λευκά Όρη» (1881-1885), η «Άμυνα» (1885-1887) και άλλες. Στο Ηράκλειο κυκλοφόρησαν η «Μίνως» (1881-1889), η «Εβδομάς» (1885-1889) και άλλες. Ακόμα και στο Ρέθυμνο και στο Λασιθί εκδίδονταν εφημερίδες.²

¹ Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: «Ο διορισμός χριστιανού γενικού διοικητή στην Κρήτη, 1878.» *Πεπραγμένα του Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1981, τόμος Γ', σ. 74-101.

Ι.Δ.Μουρέλλου: *Ιστορία της Κρήτης*, τόμος Γ', σ. 1540-1545.

² Βασίλειος Ψυλάκης: *Ιστορία της Κρήτης*, Αθήνα χ.χ. Τόμος Δ', σ. 478-480.

Ζαχαρένια Σημανδηράκη: «Η πνευματική και πολιτιστική ζωή στην Κρήτη πριν 100 χρόνια». *Περιοδικό Κρήτη*, τεύχος 245, σ. 42.

Στη διάρκεια της θητείας του Ιωάννη Φωτιάδη άρχισαν να εμφανίζονται πολιτικές διαμάχες μεταξύ των Χριστιανών. Ολόκληρη η Κρήτη χωρίστηκε σε δύο πολιτικά στρατόπεδα. Από τη μία ήταν οι συντηρητικοί, που ο λαός τους ονόμαζε «καραβανάδες», επειδή κατείχαν τις κρατικές θέσεις και υπήρχε η φήμη πως απομυζούσαν το δημόσιο ταμείο. Από την άλλη ήταν οι «ξυπόλυτοι», που αντιπροσώπευαν τις φιλελεύθερες και προοδευτικές τάσεις εκείνης της εποχής. Παρόμοια διαίρεση είχαν και οι Μουσουλμάνοι του νησιού. Υπήρχε το κόμμα των αγάδων και το κόμμα των μπέδων. Αντίθετα από ό,τι θα περίμενε κανείς, οι αγάδες υποστήριζαν τους συντηρητικούς και οι μπέδες τους προοδευτικούς.

Στους συντηρητικούς άνηκαν μεταξύ άλλων ο Χατζη-Μιχάλης Γιάνναρης, ο Ν.Σταυράκης, ο Ι.Σφακιανάκης και άλλοι ισχυροί παράγοντες του νησιού. Στους φιλελεύθερους άνηκαν ο δικηγόρος Κ.Μητσοτάκης, ο Κ.Μοάτσος, ο Αντ.Μιχελιδάκης. Αργότερα προσχώρησε στους φιλελεύθερους ο νεαρός Ελευθέριος Βενιζέλος, κάνοντας τότε τα πρώτα του βήματα στον πολιτικό στίβο. Αυτές οι πολιτικές αντιπαλότητες δίχασαν τον κρητικό λαό που έφτασε σε πολλές ακρότητες, σε βανδαλισμούς και φόνους.³

Το 1881 έγινε μια διεθνής σύσκεψη στην Κωνσταντινούπολη για τον καθορισμό των Ελληνοτουρκικών συνόρων. Στην Κρήτη έγινε μια κίνηση από τους Χριστιανούς, που ζήτησαν την Ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Οι Μουσουλμάνοι αντέδρασαν και διαμαρτυρήθηκαν στους πρόξενους των Μεγάλων Δυνάμεων ζητώντας να παραμείνουν τα πράγματα όπως είναι. Τελικά η Θεσσαλία τότε προσαρτήθηκε στην Ελλάδα, ενώ οι Κρητικοί για μία ακόμη φορά δεν κατάφεραν τίποτα.⁴

Το 1885 η ένοπλη συγκέντρωση που ξεκίνησε ο Κ.Μητσοτάκης στα Μπουτσουνάρια Χανίων, η παραίτηση των δικαστών που ανήκαν στους «ξυπόλυτους», η αποχώρηση των βουλευτών από τη βουλή και η άρνηση του λαού να πληρώσει το φόρο της δεκάτης έδειξαν στην Υψηλή Πύλη πως ο Φωτιάδης - που η ίδια η κρητική βουλή τον είχε αποκηρύξει - έπρεπε να παραιτηθεί. Στις 22 Μαΐου 1885 διορίστηκε νέος Γενικός Διοικητής ο Ιωάννης Σάββας πασάς. Οι Χριστιανοί αντέδρασαν έντονα και αποδοκίμασαν αυτή την απόφαση της Κωνσταντινούπολης. Ο Ιωάννης Σάββας ήταν παλαιότερα διοικητής στο σαντζάκι Σφακίων (το 1866 με αγγαρείες των κατοίκων έφτιαξε στο Βάμο δρόμους, στρατώνες, ένα τζαμί, ένα σχολείο και ένα μεγαλοπρεπέστατο διοικητήριο), ήταν επίσης πολύ καλός γνώστης της τουρκικής γλώσσας και πολιτικής. Ήταν πρόσωπο αρεστό στο σουλτάνο και στους Μουσουλμάνους. Ο ίδιος παρέμενε Χριστιανός μόνο για λόγους σκοπιμότητας. Μόνο μετά από την παρέμβαση των πρόξενων των Μεγάλων Δυνάμεων που εγγυήθηκαν πως θα

³ Ι.Δ.Μουρέλλου: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 1542-1543. Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 387.

⁴ Ι.Δ.Μουρέλλου: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 1542.

διοικούσε ορθά και «με πατρικήν διάθεσιν», μπόρεσε ο Ιωάννης Σάββας να ξεκινήσει την άσκηση των καθηκόντων του. Κατά τη διάρκεια της θητείας του έγινε το πραξικόπημα της Βουλγαρίας στην Ανατολική Ρωμυλία και αποκλείστηκαν τα λιμάνια της Ελλάδας, αλλά και της Κρήτης από το στόλο των Μεγάλων Δυνάμεων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι Κρητικοί να σταματήσουν τα όποια επαναστατικά σχέδια είχαν. Στις αρχές του 1887 οι Κρητικοί αντέδρασαν για μία ακόμη φορά, όταν η Υψηλή Πύλη μελετούσε τον περιορισμό των προνομίων του Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης. Ο σουλτάνος βλέποντας πως ο Σάββας δυσκολευόταν να κρατήσει την τάξη στο νησί - ώστε να πραγματοποιηεί έτσι τους σκοπούς των Τούρκων - τον αντικατέστησε στις αρχές του Φεβρουαρίου του 1887 με τον Κωνσταντίνο Ανθόπουλο.

Ο Ανθόπουλος ασχολήθηκε περισσότερο με τα θέματα της δικαιοσύνης και της παιδείας. Δεν είχε όμως τόλμη και δύναμη στην πολιτική. Παρόλο που είχε προσωπικότητα «εξαιρετική», δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει τις κομματικές αντιπαλότητες. Οι δολοφονίες και τα «φυλετικά πάθη» αυξάνονταν διαρκώς, τα ταξίδια στην ύπαιθρο δεν ήταν ασφαλή, η διεξαγωγή του εμπορίου δεν τα πήγαινε καλά. Η κατάσταση στην Κρήτη ήταν τεταμένη και ο Ανθόπουλος παραιτήθηκε τελικά το Μάιο του 1888.

Τη θέση του Ανθόπουλου πήρε ο Νικόλαος Σαρτίνσκι πασάς. Ο Σαρτίνσκι ήταν παλαιότερα διοικητής του σαντζακίου Σφακίων και είχε διαδεχθεί μάλιστα στη θέση αυτή τον Ιωάννη Σάββα. Οι Χριστιανοί τον δέχτηκαν «ευχαρίστως καί μέ αγάπην». Οι τοπικές αντιθέσεις και οι πολιτικοί ανταγωνισμοί για μία ακόμη φορά δεν άφησαν τον διοικητή να εκτελέσει ομαλά το έργο του.

Την άνοιξη του 1888 έγιναν εκλογές, τις οποίες κέρδισαν για πρώτη φορά μετά από μια δεκαετία οι «ξυπόλυτοι». Οι «καραβανάδες» ξεσηκώθηκαν από φόβο μην χάσουν την εξουσία τους. Κατηγόρησαν μάλιστα τον Σαρτίνσκι που δεν τους βοήθησε και «τρόμαζαν» στην περίπτωση που οι «ξυπόλυτοι» θα έδωχαν τους δικούς τους ανθρώπους από τις δημόσιες θέσεις. Αποφάσισαν και συνέταξαν ολόκληρο σχέδιο δράσης, που θα το έθεταν σε εφαρμογή, στην περίπτωση που θα έχαναν τις εκλογές του 1889. Τον Μάρτιο του 1889 έγιναν οι δημοτικές εκλογές που κέρδισαν οι «ξυπόλυτοι». Τον Απρίλιο του 1889 έγιναν οι εκλογές για την ανάδειξη των αντιπροσώπων της Γενικής Συνέλευσης. Αναφέρεται μάλιστα πως αυτές οι εκλογές έγιναν μέσα σε όργιο νοθείας και παρανομίας. Οι «ξυπόλυτοι» θριάμβευσαν, αφού εξέλεξαν τα 2/3 των 49 χριστιανών αντιπροσώπων. Οι «καραβανάδες» αντέδρασαν σ' αυτό το αποτέλεσμα με περίεργο τρόπο: στη συνεδρίαση της 6^{ης} Μαΐου του 1889 πέντε μέλη των «καραβανάδων» υπέβαλαν ψήφισμα Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από τους περισσότερους βουλευτές.

Οι μουσουλμάνοι βουλευτές εξαγριώθηκαν. Ο Σαρτίνσκης, ως πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης, κατάφερε με δυσκολία να διελύσει τη συνεδρίαση και να εκδώσει ένταλμα σύλληψης των ηγετικών στελεχών των «καραβανάδων». Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να στραφεί η τουρκική κυβέρνηση ενάντια στον Γενικό Διοικητή και οι «ξυπόλυτοι» έμειναν στη Γενική Συνέλευση χωρίς αντιπολίτευση. Ο απλός λαός στο άκουσμα του ψηφίσματος και υποκινούμενος από μέλη των «καραβανάδων» που κατέφυγαν στα βουνά, παραμέρησε τις πολιτικές του διαφορές και κήρυξε την επανάσταση.⁵

ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Όπως ειπώθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, σύμφωνα με το 12^ο άρθρο της Σύμβασης της Χαλέπας, ιδρύεται η Κρητική Χωροφυλακή που θα αποτελούνταν από ντόπιους, Χριστιανούς και Μουσουλμάνους. Στη ζ' και η' συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης (10 και 11 Ιανουαρίου 1879) ψηφίστηκε το σχέδιο καταρτισμού της Κρητικής Χωροφυλακής. Τον Ιούλιο του 1884 στην ΙΕ' συνεδρίαση συντάχθηκε ο «κανονισμός τής εν τή νήσω Κρήτη Χωροφυλακής», που αποτελούνταν από 79 άρθρα και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα της Γενικής Διοίκησης «Κρήτη». Ο κανονισμός αυτός κάλυπτε στα δέκα κεφάλαια του όλα τα αντικείμενα που αφορούσαν ένα οργανωμένο αστυνομικό σώμα. Ήταν καλά μελετημένος και αρκετά σαφής. Μετά από λίγα χρόνια έγιναν κάποιες τροποποιήσεις στον κανονισμό. Τον Αύγουστο του 1888 στην ΙΘ' συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης ψηφίστηκε ο νέος «κανονισμός τής εν Κρήτη Χωροφυλακής» και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Κρήτη». Αποτελούνταν από 15 κεφάλαια και 121 άρθρα, ήταν δηλαδή λεπτομερέστατος, αλλά σύμφωνα με τον Πιτυκάκη δεν περιείχε ουσιαστικές καινοτομίες.⁶

Οι αξιωματικοί της χωροφυλακής θεωρούνταν από τα σημαντικά πρόσωπα της κρητικής κοινωνίας. Για παράδειγμα, όταν έγιναν στο Ρέθυμνο το 1885 οι εκδηλώσεις για την επέτειο του ολοκαυτώματος του Αρκαδίου, παρόντες ήταν και αξιωματικοί της χωροφυλακής. Ακόμα, ο Αντώνιος Τρυφίτσος, μεγάλος οπλαρχηγός από την επαρχία Πεδιάδος Ηρακλείου, που συμμετείχε στις μεγάλες επαναστάσεις των Κρητικών (όπως σε αυτήν του 1866 - 1869), υπηρετούσε στο διάστημα της περιόδου 1878 - 1889 στην Κρητική Χωροφυλακή και συγκεκριμένα στην επαρχία Πεδιάδας, με το βαθμό του λοχαγού.⁷

⁵ Β.Ψιλάκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 480-484. Κ.Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου: «Ο διορισμός χριστιανού γενικού διοικητή στην Κρήτη, 1878», σ. 89-90. Ι.Δ.Μουρέλλου: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 1543-1546.

Στ.Σπανάκης: *Κρήτη, τουρισμός-ιστορία-αρχαιολογία*, Β' τόμος, σ. 114.

Γιάννης Γρυντάκης: «Το Ρέθυμνο στην επανάσταση του 1889». *Κρητολογικά Γράμματα*, τεύχος 11, σ. 97-100. Το ψηφίσμα των «καραβανάδων» βρίσκεται στο περιοδικό *ΤΑΛΩΣ*, τόμος Δ2, σ. 665-666.

⁶ Μ.Πιτυκάκης: «Η κρητική χωροφυλακή». *Κρητική Πρωτοχρονιά*, έτος δεύτερο, 1962, σ. 211.

⁷ Εμμανουήλ Γενεράλις: «Επί τή επέτειω της ολοκαυτώσεως του Αρκαδίου, 8 Νοεμβρίου 1885», *Κρητολογικά Γράμματα*, Ρέθυμνο 1996, τεύχος 12, σ. 41. Θ.Δετοράκης: *Αντώνιος Τρυφίτσος. Γενικός αρχηγός Πεδιάδος, 1828-1897*, σ. 28-29.

Στην εφημερίδα «Κρήτη» δημοσιεύονταν συχνά νέες αποφάσεις - διατάγματα της Γενικής Συνέλευσης, που αφορούσαν το σώμα της χωροφυλακής. Μερικά παραδείγματα:

- Πέρα από τις υποχρεώσεις, που ήταν μέσα στους «κανονισμούς» του 1884 και του 1888, οι υπάλληλοι της χωροφυλακής ήταν υποχρεωμένοι να τηρούν και να εκτελούν τις νέες και έκτακτες αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Όταν το λαθρεμπόριο σημείωνε έξαρση στο νησί, αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μειώνονται τα έσοδα του δημοσίου από τα τελωνεία. Αυτό συνέβει για μία ακόμη φορά στα τέλη του 1887. Ο τότε Γενικός Διοικητής Κωνσταντίνος Ανθόπουλος ζήτησε βοήθεια από τους τελωνειακούς υπάλληλους και από το σώμα της χωροφυλακής. Ζήτησε να «τοποθετηθούν» αστυνομικοί σταθμοί σε επίκαιρα σημεία, ώστε να επιβλέπονται τα παράλια του νησιού. Ακόμα ζήτησε από τα μεταβατικά σώματα να επιτηρούν και να προφυλάσσουν τις ακτές, που ήταν ιδανικές για τη διακίνηση του λαθρεμπορίου. Η «συνήθης υπηρεσία» της χωροφυλακής δεν έπρεπε όμως να παρεμποδίζεται από τις παραπάνω επιπλέον υποχρεώσεις.⁸

- Κάθε τόσο δημοσιεύονταν οι «αγγελίες, που αφορούσαν τη δημόσια ασφάλεια». Ανάμεσα σ' αυτές ήταν και οι συλλήψεις που έκανε η χωροφυλακή, όπως και τα αδικήματα ή τα εγκλήματα που διέπραξαν οι συλληφθέντες. Για παράδειγμα, συναντάμε κλοπές, ζωοκλοπές, βιαίες απαγωγές, αντίσταση κατά της χωροφυλακής, τραυματισμούς και φόνους.⁹

- Όταν εμφανίζονταν μολυσματικές ασθένειες, όπως για παράδειγμα ο τύφος και η ευλογιά, σε διάφορα μέρη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η Γενική Διοίκηση της Κρήτης έπαιρνε κάποια μέτρα προφύλαξης. Όταν έμπαιναν κάποιοι από τους ασθενείς σε καραντίνα, οι χωροφύλακες χωρίς να ανταμείβονται, φρόντιζαν τους ασθενείς ώστε να αποκτούν τα αναγκαία «πρός τό ζήν». Ο Γενικός Διοικητής ζητούσε από τους ταγματάρχες και τους λοχαγούς να υποβάλλουν σε εμβολιασμό εκείνους τους υπάλληλους που δεν ήταν εμβολιασμένοι. Όσοι ολιγορούσαν στην εκτέλεση αυτής της εντολής τιμωρούνταν.¹⁰

- Ο Γενικός Διοικητής έβγαζε συχνά διαταγές, με τις οποίες ζητούσε από τη χωροφυλακή να καταδιωχθούν και να συλληφθούν οι «φυγόποινοι και φυγόδικοι».¹¹ Όταν οι χωροφύλακες έφερναν το έργο τους εις πέρας, ο Γενικός Διοικητής πολλές φορές, μέσα από την εφημερίδα «Κρήτη», εξέφραζε την ευαρέσκεια του (όπως στις αρχές Φεβρουαρίου του 1883, όπου ο Ιωάννης Φωτιάδης συνεχάρη «τη διοίκηση και τη χωροφυλακή του τμήματος Σφακίων για τη

⁸ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 911 (22 Δεκεμβρίου 1887).

⁹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 879 (27 Αυγούστου 1887).

¹⁰ Περιοδικό ΤΑΛΩΣ, τόμος Δ2, σ. 538-539.

¹¹ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 683 (28 Νοεμβρίου 1883).

δραστηριότητα και το ζήλο με τον οποίο ενήργησε αποτελεσματικά, στη σύλληψη συνολικά δέκα φυγόδικων»¹².

- Ο Κωνσταντίνος Ανθόπουλος τον Οκτώβριο του 1887 ζήτησε από τους υπάλληλους του Β΄ τάγματος να εισπράξουν τους «θερινούς φόρους» από τον καζά Αποκόρωνα.¹³

Παρατηρείται πως οι χωροφύλακες επιβαρύνονταν μερικές φορές με διάφορες επιπλέον αποστολές ή εργασίες, που δεν ανήκαν στον «κανονισμό της χωροφυλακής».

- Στην εφημερίδα της Γενικής Διοίκησης γίνεται πολλές φορές λόγος και για τη στολή των υπαλλήλων της χωροφυλακής. Μέχρι το 1884 χορηγούνταν στους χωροφύλακες μια στολή το χρόνο και μάλιστα μόνον η χειμερινή, που ήταν χοντρή και μάλλινη. Αυτό βέβαια έφερνε τους χωροφύλακες σε δυσάρεστη θέση, ειδικά τα καλοκαίρια, κάτω από τον καυτό κρητικό ήλιο.¹⁴ Τελικά, στα τέλη του 1884, με τον προϋπολογισμό που έκανε η Γενική Συνέλευση, αποφάσισε να χορηγηθούν και καλοκαιρινές στολές στους υπάλληλους της χωροφυλακής.¹⁵

Στον προϋπολογισμό του 1887 αναφέρεται πως η χειμερινή στολή και τα παπούτσια από το βαθμό του απλού χωροφυλάκα μέχρι και του επιλοχία κόστιζαν 170 γρόσια· η καλοκαιρινή στολή κόστιζε 65 γρόσια. Ο «ιματισμός» των αξιωματικών από τον ανθυπολοχαγό μέχρι και το λοχαγό κόστιζε 320 γρόσια, δεν σημειώνεται όμως αν έπαιρναν και καλοκαιρινή στολή· μάλλον έπαιρναν μια μόνον ενδυμασία το χρόνο.¹⁶ Η Γενική Διοίκηση διακήρυττε διαγωνισμούς μειοδοσίας για την προμήθεια υφάσματος για την ενδυμασία των χωροφυλάκων. Για παράδειγμα, το 1883 έγινε προκήρυξη μειοδοτικού διαγωνισμού για την προμήθεια 10.941 πήχεων υφάσματος, με πάχος δύο πήχεις (1 πήχης = 64 εκατοστά του μέτρου), ώστε να ετοιμαστούν οι χειμερινές ενδυμασίες της πεζής και της έφιππης χωροφυλακής. Όσοι ενδιαφέρονταν γι' αυτό το διαγωνισμό έπρεπε να περνούσαν από το γραφείο του Γενικού Διοικητικού Συμβουλίου ως τις 30 Ιουλίου 1883, για να ενημερωθούν για το πρόγραμμα των όρων της μειοδοσίας.¹⁷ Βλέπουμε πως ο διαγωνισμός ξεκινούσε μέσα στο καλοκαίρι, ώστε να υπάρχει χρόνος για να ετοιμαστούν οι νέες στολές για το χειμώνα.

- Αρκετές φορές γίνεται λόγος και για τις μεταθέσεις των λόχων. Σύμφωνα με τον κανονισμό, οι ταγματάρχες δεν μπορούσαν να υπηρετήσουν στο σαντζάκι (νομό) τους, εκεί όπου ήταν δηλαδή ο τόπος κατοικίας τους. Οι λοχαγοί δεν μπορούσαν να υπηρετήσουν στον καζά (επαρχία) τους, ενώ το ίδιο ίσχυε και για τους υπαξιωματικούς και τους απλούς

¹² Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο της 5^{ης} Φεβρουαρίου του 1883.

¹³ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 888 (12 Οκτωβρίου 1888).

¹⁴ Στρ. Παπαμανουσάκης: «Τα Χανιά το 1880», σ. 34.

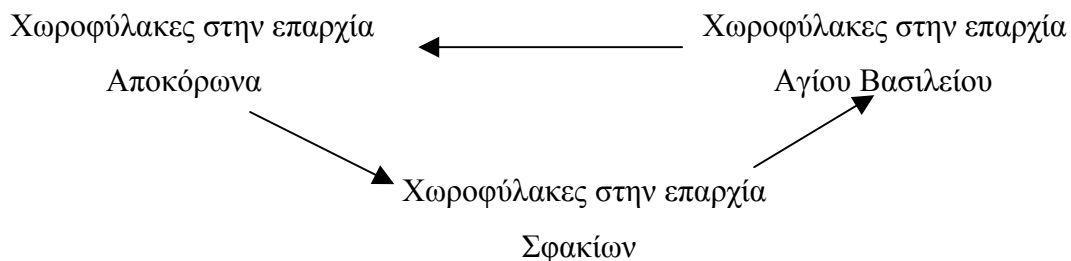
¹⁵ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 714 (4 Αυγούστου 1884).

¹⁶ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 911 (22 Δεκεμβρίου 1887).

¹⁷ Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 675 (9 Ιουλίου 1883).

χωροφύλακες, οι οποίοι μετατίθονταν μέσα στα όρια της επαρχίας τους, αλλά σε ναχιγιέδες (δήμους) μακριά από τον τόπο κατοικίας τους.¹⁸ Ο συγκεκριμένος κανονισμός βγήκε, αφού είχε παρατηρηθεί πως όσοι υπηρετούσαν κοντά στον τόπο της κατοικίας τους έλειπαν συχνά από την υπηρεσία τους και απασχολούνταν με τις δικές τους εργασίες. Πολλές φορές «μεροληπτούσαν» υπέρ των συγχωριανών τους και των συνεπαρχιωτών τους. Αυτό ανάγκασε τη Γενική Διοίκηση να ψηφίσει το νόμο για τις μεταθέσεις των υπαλλήλων. Το αποτέλεσμα ήταν οι υπάλληλοι να μη λείπουν πλέον από την υπηρεσία τους, αλλά τώρα διέμεναν σε ξένο τόπο, στον οποίο δεν γνώριζαν ούτε τα άτομα, ούτε τις τοποθεσίες. Η αποτελεσματικότητα στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους μειώθηκε έτσι κατά πολύ μεγάλο βαθμό. Το μέτρο αυτό έφερε τα αντίθετα αποτελέσματα, τα εγκλήματα και οι ζωοκλοπές αυξάνονταν. Βλέποντάς τα αυτά, η Γενική Διοίκηση αποφάσισε να επιστρέψουν οι υπαξιωματικοί και οι απλοί χωροφύλακες στις επαρχίες τους, όπου θα ήταν περισσότερο αποτελεσματικοί. Οι υπόλοιποι αξιωματικοί θα επέστρεφαν και αυτοί στην επαρχία τους, εκτός των ταγματάρχων αυτοί θα μετατίθονταν ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας και με απόφαση της Γενικής Διοίκησης.¹⁹ Στο Β΄ τάγμα που μας αφορά, μια διαταγή για τις μεταθέσεις των λόχων βγήκε στα μέσα Ιανουαρίου του 1889. Συγκεκριμένα οι μεταθέσεις θα γίνονταν ως εξής:

Νομός Σφακίων

Όλοι οι υπάλληλοι θα έφευγαν από την επαρχία όπου υπηρετούσαν και θα πήγαιναν στη γειτονική επαρχία, όπως όριζε η διαταγή. Θα εξαιρούνταν πέντε άτομα από κάθε λόχο, οι οποίοι θα αποτελούσαν το μεταβατικό σώμα. Λίγους μήνες αργότερα ζητήθηκε από τη Γενική Διοίκηση να επανέλθουν οι λόχοι στις επαρχίες τους, αλλά οι υπάλληλοι δεν θα έπρεπε να υπηρετούν στους δήμους τους.²⁰

Η ίδρυση της Κρητικής Χωροφυλακής ήταν πράγματι μια φιλόδοξη προσπάθεια. Εκείνη η εποχή ήταν γεμάτη με φυλετικές και πολιτικές εντάσεις, που εμπόδιζαν τη χωροφυλακή στη σωστή εκτέλεση των καθηκόντων της. Για τη «βελτίωση του σώματος» της χωροφυλακής,

¹⁸ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884), άρθρα 70 και 71. Φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888), άρθρα 73-75.

¹⁹ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 614 (10 Οκτωβρίου 1881).

²⁰ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 991 (18 Ιανουαρίου 1889). Φύλλο 1042 (11 Ιουνίου 1889).

μέσα στη δεκαετία του 1880 εισήχθη και «ο επιθεωρητής». Ένας «επιθεωρητής» με βαθμό ταγματάρχη θα επιθεωρούσε κάθε δύο μήνες και από ένα τάγμα της χωροφυλακής. Τα υπόλοιπα καθήκοντα του επιθεωρητή βρίσκονται στον «κανονισμό» του 1888, στα άρθρα 43 – 51.

«Ο επιθεωρητής της χωροφυλακής» υπήρχε και πρωτότερα, όπως μας μαρτυρούν οι «οδηγίες» που δίνονταν από τη Γενική Διοίκηση.²¹ Επιθεωρήσεις στους υπάλληλους έκαναν και οι υπαξιωματικοί και οι λοχαγοί, αλλά και οι ταγματάρχες, σύμφωνα πάντα με τους δύο κανονισμούς (του 1884 και του 1888). Ποιός ήταν άραγε ο λόγος, να γίνονται επιθεωρήσεις και από έναν άλλον αξιωματικό; Κατά πάσα πιθανότητα η υπηρεσία της χωροφυλακής δεν θα εκτελούνταν σωστά σε πολλές περιπτώσεις.

- Πολλές φορές κάποια από τα άρθρα των «κανονισμών» τυπώνονταν και για δεύτερη φορά στην εφημερίδα της Γενικής Διοίκησης. Για παράδειγμα, ο Ιωάννης Φωτιάδης υπενθύμιζε στους λοχαγούς ποιά βιβλία έπρεπε να κρατάει ο λόχος,²² δηλαδή τα άρθρα 30, 33 - 34, 48 και 69 του «κανονισμού» του 1884. Ο Κωνσταντίνος Ανθόπουλος λίγα χρόνια μετά σημείωνε ξανά «τα προσόντα» που έπρεπε να έχει κάποιος, ώστε να γίνει δεκτός στις τάξεις της χωροφυλακής,²³ δηλαδή τα άρθρα 6, 9, 21 - 23 του «κανονισμού» του 1884, ζητώντας από τους ταγματάρχες να συμμορφωθούν επακριβώς με το περιεχόμενο αυτών των διαταγών. Μάλλον και σε αυτές τις περιπτώσεις οι υπάλληλοι δεν τηρούσαν «τον κανονισμό», οπότε οι διατάξεις έβγαιναν ξανά.

- Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, σ' αυτή τη δεκαετία υπήρξαν και έντονες πολιτικές διαμάχες. Η Γενική Διοίκηση ζητούσε από τους χωροφύλακες να μην εμπλέκονται σ' αυτές τις συγκρούσεις. Για παράδειγμα, τον Αύγουστο του 1887 έγιναν στα Χανιά συμπληρωματικές εκλογές για την ανάδειξη δημάρχου. Ο Κωνσταντίνος Ανθόπουλος ζήτησε από το συνταγματάρχη της χωροφυλακής, τον Αλβανό Εμίν μπέη, να στείλει τους χωροφύλακές του για να επιτηρούν τον κόσμο που ψήφιζε τις τρεις εκείνες ημέρες, που ήταν και η διάρκεια των εκλογών. Αν κάποιος ήθελε να εξαγοράσει τη ψήφο των εκλογέων ή αν κάποιος ήθελε να πουλήσει τη ψήφο του, έπρεπε αμέσως να συλληφθεί και να οδηγηθεί στα κρατητήρια και τα χρήματα να κατασχεθούν.²⁴

Στις κρίσιμες εκλογές του 1889, στις οποίες κέρδισαν οι «ξυπόλυτοι», ο Νικόλαος Σαρτίνσκης ζήτησε να απέχουν οι υπάλληλοι της χωροφυλακής από κάθε παρέμβαση στις εκλογές. Δεν έπρεπε να επηρεάζουν τους εκλογείς, απλά να επιβλέπουν τη διαδικασία. Αν

²¹ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888). Φύλλο 905 (28 Νοεμβρίου 1887). Φύλλο 879 (27 Αυγούστου 1887), προσθήκαι καί συμπληρώσεις εις τόν Κανονισμόν τής Χωροφυλακής, άρθρα 10-13.

²² *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 725 (22 Σεπτεμβρίου 1884).

²³ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 900 (17 Νοεμβρίου 1887).

²⁴ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 879 (27 Αυγούστου 1887).

συνέβαινε κάτι, οι πολίτες μπορούσαν να καταγγείλουν το γεγονός. Οι αξιωματικοί θα ήταν υπεύθυνοι για κάθε παρεκτροπή και οι τιμωρίες θα ήταν αυστηρές.²⁵

Οι χωροφύλακες όμως κομματίζονταν σε τέτοιο βαθμό, ώστε από το 1888 γινόταν σκέψη να χρησιμοποιηθούν στο σώμα της χωροφυλακής και Αλβανοί.²⁶ Αυτό δείχνει και το κατάστιχο του Β΄ τάγματος, όπου διακρίνονται και Αλβανοί χωροφύλακες (Αρναούτ, Αρναουτάκης κλπ.). Αλβανοί υπηρετούσαν στη χωροφυλακή μέχρι το 1878. Με την ίδρυση της Κρητικής Χωροφυλακής γίνονταν δεκτοί ντόπιοι Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι, άρα οι Αλβανοί αποκλείονταν.

- Ένα σημαντικό στοιχείο για τη χωροφυλακή μας δίνει και ο Βασίλειος Ψιλάκης. Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια της θητείας του Κωνσταντίνου Ανθόπουλου «μία αποθριωμένη Μαφία, κάτω από την διεύθυνσίν των αγάδων και μέ επί κεφαλής τόν ίδιον τόν αρχηγόν τής χωροφυλακής Αλβανόν Εμίν βέην, τρομοκρατούσε τόν χριστιανικόν πληθυσμόν».²⁷ Πιθανόν σε αυτή τη «μαφία» να συμμετείχαν και χωροφύλακες μουσουλμάνοι.

Σ' αυτή τη δεκαετία βλέπουμε από τη μία ένα αστυνομικό σώμα να προσπαθεί να τηρήσει την ασφάλεια και την τάξη στο νησί και να επιφορτίζεται και με επιπλέον αποστολές. Ταυτόχρονα όμως συνέβαλλε στις πολιτικές και φυλετικές εντάσεις εκείνης της περιόδου. Υπήρχαν υπάλληλοι που ασκούσαν σωστά τα καθήκοντα τους, ενώ την ίδια στιγμή συνάδελφοί τους, που ανήκαν στο ίδιο ή στο άλλο θρήσκευμα, εκμεταλλευόμενοι τη θέση τους έκαναν πολλές αφθαιρέσεις, αδικήματα, ακόμα και εγκλήματα. Εντύπωση προκαλεί και ένας διάλογος μεταξύ βουλευτών στη Γενική Συνέλευση, όπου σε ένα σημείο αναφέρεται πως είτε υπάρχει χωροφυλακή στο νησί είτε δεν υπάρχει, είναι το ίδιο πράγμα. Σ' άλλο σημείο του διαλόγου λέγεται πως δεν χρειάζονταν καν τα κονδύλια για την αγορά όπλων και φυσιγγίων για τους υπάλληλους, αφού οι πιο πολλοί είχαν ήδη τα δικά τους όπλα και φυσιγγία.²⁸

²⁵ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 1000 (1 Φεβρουαρίου 1889).

²⁶ Ελευθέριος Πρεβελάκης: «Το καθεστώς της Χαλέπας και το φερμάνι του 1889». *Κρητικά Χρονικά*, Ηράκλειο 1963, τεύχος Ι΄, σ. 177.

²⁷ Βασ.Ψιλάκης: *Ιστορία της Κρήτης*, τόμος Δ΄, σ. 481.

²⁸ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 985 (3 Ιανουαρίου 1889).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1889

Γεγονότα της επανάστασης, η αντίδραση των Τούρκων, το φιρμάνι του 1889, τα αποτελέσματα της επανάστασης. Στοιχεία για την Κρητική Χωροφυλακή.

Με την εκλογική ήττα των «καραβανάδων» τον Απρίλιο του 1889, το νησί της Κρήτης μπήκε σε νέες περιπέτειες. Στη συνεδρίαση της 6^{ης} Μαΐου πέντε μέλη των «καραβανάδων» κατέθεσαν ψήφισμα, ζητώντας την Ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Κατηγόρησαν επίσης το πολίτευμα της Κρήτης ως «σαθρό» και εξέφρασαν τη γνώμη τους για την τραγική κατάσταση του τόπου, αναφερόμενοι μεταξύ άλλων στη μη τήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, την άσχημη οικονομική κατάσταση, τη διαφθορά στις δημόσιες υπηρεσίες, τη δικαστική εξουσία που δεν εκτελούσε σωστά το έργο της, τα δημόσια έργα που σταμάτησαν, τα προνόμια και τα δικαιώματα που είχε η Κρήτη και που «περιεφρονήθησαν και κατεπατήθησαν». Για την Κρητική Χωροφυλακή είπαν πως «εγένετο μέσον εξωνήσεως των χαρακτήρων, ικανοποίησεως ευτελών προσωπικών και κομματικών συμφερόντων και, εν γένει, μέσον διαφθοράς του Λαού». Σύμφωνα με τους «καραβανάδες» η μοναδική λύση σε όλα αυτά τα προβλήματα θα ήταν η Ένωση με την Ελλάδα.¹

Στο άκουσμα αυτού του ψηφίσματος ο λαός ενθουσιάστηκε, ξέχασε τις πολιτικές του αντιθέσεις και ετοιμάστηκε για μια νέα επανάσταση. Η Υψηλή Πύλη, θορηβημένη από αυτές τις εξελίξεις, έστειλε το Μαχμούτ πασά, ο οποίος πρότεινε να γίνουν κάποιες εσωτερικές βελτιώσεις αντί να γίνει η Ένωση. Οι «καραβανάδες» ζητούσαν την απομάκρυνση του Σαρτίνσκη και τη διεξαγωγή νέων εκλογών. Ενώ ο Μαχμούτ πασάς βρισκόταν σε διαπραγματεύσεις, ανακλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Η Υψηλή Πύλη είχε άλλα σχέδια για τη λύση του προβλήματος στην Κρήτη. Την ίδια στιγμή η ελληνική κυβέρνηση του Χαρίλαου Τρικούπη αποκήρυξε τη νέα επανάσταση των Κρητικών.²

Οι επαναστάτες αντιμετώπισαν ήδη από την αρχή μεγάλα προβλήματα, αφού δεν ήταν καθόλου καλά προετοιμασμένοι και είχαν ελάχιστα πολεμοφόδια. Ο σουλτάνος βρήκε με αυτή την επανάσταση μια πολύ καλή ευκαιρία να καταργήσει όλα τα προνόμια της Σύμβασης της Χαλέπας. Στην Κρήτη οι συγκρούσεις άρχισαν ουσιαστικά τον Ιούλιο. Οι Μουσουλμάνοι εγκατέλειψαν την ύπαιθρο πηγαίνοντας στις πόλεις και οι επαναστάτες έτσι βρήκαν την ευκαιρία να καταστρέψουν τις περιουσίες τους, καίγοντας και χαλώντας τα σπίτια των Τουρκοκρητικών. Την ίδια στιγμή οι τραυματισμοί και οι ξυλοδαρμοί των Χριστιανών στις

¹ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 675 (9 Ιουλίου 1883)*. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 318.

² Β.Ψιλάκης: *Ιστορία της Κρήτης*, τόμος Δ', σ. 484-485. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 318.

πόλεις αυξάνονταν διαρκώς. Ακολούθησαν πολλές ακρότητες, όπως λεηλασίες και δολοφονίες και από τις δύο πλευρές. Μεγαλύτερη ζημιά έπαθαν όμως οι Χριστιανοί, που ήταν απροετοίμαστοι για μια επανάσταση.

Η Υψηλή Πύλη συγκέντρωσε τελικά τον Αύγουστο 40 - 50.000 στρατιώτες και τους έστειλε στην Κρήτη. Ανακάλεσε τον Σαρτίνσκη και ως τοποτηρητής της Γενικής Διοίκησης διορίστηκε ο στρατιωτικός Σακίρ πασάς. Ο Σακίρ είχε λάβει ρητή διαταγή από το σουλτάνο να επαναφέρει την τάξη στο νησί. Στις 14 Αυγούστου κηρύσσεται ο στρατιωτικός νόμος. Ο Σακίρ πασάς καταφέρνει να ηρεμήσει τα πράγματα στις πόλεις και να βάλει τέλος στις ακραίες ενέργειες των Μουσουλμάνων. Στην ύπαιθρο οι επαναστάτες αρνούνται να υποταχθούν, θέλοντας να συνεχίσουν τον αγώνα. Η αντίσταση που συνάντησαν τα τουρκικά στρατεύματα εξαγρίωσε τον Σακίρ, που κατέφυγε σε απειλές κατά του κρητικού λαού και στην απαγόρευση της οπλοκατοχής. Πάνω από οκτακόσιοι οπλαρχηγοί και πρόκριτοι φυλακίστηκαν, ενώ τα στρατοδικεία καθημερινά καταδίκάζαν πολλούς επαναστάτες σε θάνατο. Όλες αυτές οι ακρότητες συνεχίστηκαν μέχρι και το Νοέμβριο, οπότε στις 22 του ίδιου μήνα έφτασε στην Κρήτη νέο φερμάνι, σύμφωνα με το οποίο, νέος Γενικός Διοικητής διορίζεται ο Σακίρ πασάς.³ Με το πρόσχημα ότι οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί δεν λειτούργησαν στην Κρήτη, ο σουλτάνος ανακάλεσε τους κανονισμούς της Σύμβασης της Χαλέπας, με όλα τα προνόμια της πολιτικής και θρησκευτικής ελευθερίας που περιείχαν. Στις διατάξεις του νέου φερμανίου διακρίνονται τα εξής:

- Ο Γενικός Διοικητής θα διοριζόταν από το σουλτάνο και θα είχε θητεία αόριστης διάρκειας.
- Οι πληρεξούσιοι του λαού στη Γενική Συνέλευση θα εκλέγονταν έμμεσα από εκλέκτορες.
- Η ψήφιση των νόμων καθορίστηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην αρκούν οι ψήφοι μόνο των χριστιανών πληρεξούσιων.
- Τα δικαστήρια αναδιοργανώνονται και γίνεται αναδιάρθρωση των δικαστικών αρμοδιοτήτων τους με τέτοιο τρόπο, που στρέφονταν εις βάρος των Χριστιανών.
- Έγιναν αλλαγές και στην είσπραξη της φορολογίας.
- Για την Κρητική Χωροφυλακή ο σουλτάνος κατέληξε στο συμπέρασμα πως με την πρόσληψη ντόπιων στο σώμα προέκυψε τελικά «βλάβη αντί ωφελείας». Τις θέσεις των

³ Ι.Δ.Μουρέλλου: *Ιστορία της Κρήτης*, τόμος Γ', σ. 1546-1547. Β.Ψιλάκης: *Ιστορία της Κρήτης*, τόμος Δ', σ. 485-486. Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 388-389.
Ο στρατιωτικός νόμος του Σακίρ πασά βρίσκεται στο περιοδικό *ΤΑΛΩΣ*, τόμος Δ1, σ. 122-126.
Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ, φύλλο 1060 (7 Αυγούστου 1889). *ΚΡΗΤΗ*, το *Αφιέρωμα*, τόμος 5, σ. 104-109.

αξιωματικών πλέον θα τις καταλάμβαναν άτομα από άλλες περιοχές της αυτοκρατορίας εκτός δηλαδή της Κρήτης· οι ντόπιοι θα προσλαμβάνονταν μόνον ως απλοί χωροφύλακες (*nefer*).⁴

Με το φερμάνι του 1889 η Κρήτη ήταν σαν να γύρισε στο παλαιό καθεστώς πριν από τον Οργανικό Νόμο (1868). Οι Κρητικοί το μόνο που μπορούσαν να κάνουν ήταν παθητική αντίσταση, που εκδηλώθηκε μεταξύ άλλων με παραιτήσεις από δημόσιες θέσεις. Η περίοδος που ακολούθησε μέχρι την αυτονομία το 1898, ήταν γεμάτη εντάσεις, συγκρούσεις και βιαιοπραγίες σε καθημερινή βάση. Η κατάσταση βελτιώθηκε για μικρό χρονικό διάστημα με την «τυχερή» επανάσταση του 1895, που σε αντίθεση με την «άτυχη» του 1889, οι Μεγάλες Δυνάμεις επενέβησαν αυτή τη φορά. Η τουρκοκρατία στην Κρήτη έληξε τελικά το 1898 με δραματικό τρόπο και με τρομερές σφαγές.⁵

Για την Κρητική Χωροφυλακή υπάρχουν τα εξής στοιχεία:

Το 1889 υπήρχε σοβαρό έλλειμμα στο δημόσιο ταμείο της Κρήτης και οι υπάλληλοι της χωροφυλακής δεν έπαιρναν για πολύ καιρό τους μισθούς τους. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με το κατάστιχο του Β΄ τάγματος, οι προσλήψεις στο σώμα συνεχίζονταν κανονικά. Ο Μαχμούτ πασάς, ο απεσταλμένος του σουλτάνου που ήταν υπεύθυνος για τις διαπραγματεύσεις με τους επαναστάτες, παραδέχτηκε πως για τις καθυστερήσεις στις πληρωμές των χωροφυλάκων ευθύνονταν οι οικονομικές δυσχέρειες του νησιού, αλλά και οι θεομηνίες που έπληξαν τον τόπο.⁶

Σύμφωνα με στοιχεία του Ελευθέριου Πρεβελάκη, τον Ιούλιο του 1889 λιποτάκτησαν όλοι οι χριστιανοί χωροφύλακες, μαζί με τους αξιωματικούς τους, όπως και ένα μέρος των μουσουλμάνων χωροφυλάκων. Στο κατάστιχο του Β΄ τάγματος δεν αναφέρεται κάτι τέτοιο. Η τελευταία ημερομηνία που σημειώνεται είναι η 15^η Αυγούστου 1889. Εκείνη την ημέρα, κάποιοι υπάλληλοι της χωροφυλακής διατηρήθηκαν στο σώμα και μετατέθηκαν σε άλλο τάγμα. Το σίγουρο είναι πως τις ημέρες των αναταραχών πρέπει να έγιναν και πολλές αλλαγές στο σώμα της χωροφυλακής. Πάντως στις βιαιοπραγίες συμμετείχαν και πολλοί μουσουλμάνοι χωροφύλακες, κυρίως Αλβανοί, που έπαιρναν το μέρος των ομοθρήσκων τους.

Αλλού σημειώνεται πως με την έκδοση του φερμανίου τον Αύγουστο απολύθηκαν «σχεδόν άπαντες οι Χριστιανοί Αξιωματικοί καί Χωροφύλακες». Για να αντικαταστηθούν οι απολυθέντες, οργανώθηκε ένα νέο σώμα χωροφυλακής (ζανταρμά) στη Θεσσαλονίκη και

⁴ Περιοδικό *ΤΑΙΩΣ*, τόμος Δ1, σ. 126-131. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 319-320. Ελ.Πρεβελάκης: «Το καθεστώς της Χαλέπας και το φερμάνι του 1889», σ. 175-178.

⁵ Θ.Δετοράκης: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 390-398. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 320-323.

⁶ Ελ.Πρεβελάκης: «Το καθεστώς της Χαλέπας και το φερμάνι του 1889», σ. 172. *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 1046 (24 Ιουνίου 1889).

συνολικά 200 άνδρες με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Ταχσίν πασά, στάλθηκαν στην Κρήτη.⁷

Όσον αφορά τη διαταγή του φερμανίου για το σώμα της χωροφυλακής, είναι σίγουρο πως τηρήθηκε. Στις αρχές του 1891 συναντάμε τους εξής αξιωματικούς στο Β΄ τάγμα, στο σαντζάκι των Σφακίων: Μουσταφά μπέης (ταγματάρχης), Μουσταφά Σαΐτ μπέης (λογιστής του τάγματος), Αχμέτ εφέντης, Μερσίν αγάς, Μπολιντάς αγάς (λοχαγοί), Τζεμπάρ αγάς, Μουσταφά μπέης, Ζεκεριά αγάς (υπολοχαγοί), Αλή εφέντης, Χαϊρουλλάχ εφέντης (ανθυπολοχαγοί).⁸ Πράγματι όλοι οι αξιωματικοί είναι Μουσουλμάνοι και μερικοί από αυτούς υπηρετούσαν στο Β΄ τάγμα και πριν από την επανάσταση (τους βρίσκουμε και στο κατάστιχο). Πάντως τις θέσεις των χριστιανών αξιωματικών τις πήραν Μουσουλμάνοι.

Αυτή η άδικη για τους Χριστιανούς κατάσταση, διατηρήθηκε μέχρι και το 1895. Με την επανάσταση που ξέσπασε εκείνη τη χρονιά και την παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, το σώμα της χωροφυλακής αναδιοργανώθηκε μετά από πολλές προσπάθειες και παρά την αντίθετη στάση των Τούρκων. Το νέο σχέδιο στάλθηκε στο σουλτάνο τον Οκτώβριο του 1896 και σύμφωνα με αυτό τα 2/3 του σώματος θα ήταν Χριστιανοί και το 1/3 Μουσουλμάνοι. Το σώμα θα είχε τώρα στρατιωτική οργάνωση, ο αρχηγός του θα ήταν Χριστιανός και Ευρωπαίος και θα διοριζόταν από το σουλτάνο. Εκείνη τη χρονιά στάλθηκαν και εκατό μαυροβούνιοι χωροφύλακες, οι οποίοι παρέμειναν στο νησί μέχρι και το 1899.

Η Κρητική Χωροφυλακή συνέχισε να υπάρχει, έστω και με διαφορετική σύνθεση, και κατά την περίοδο της αυτονομίας (1898 - 1913). Οι Ιταλοί ανέλαβαν την καλύτερη οργάνωση του σώματος, ίδρυσαν μεταξύ άλλων μια μουσική μπάντα, ένα νοσοκομείο, ένα ξυλουργείο και ένα «οπλοδιορθωτήριο». Το σώμα της χωροφυλακής συμμετείχε ενεργά στο κίνημα του Θερίσσου (1905), όπου ετάχθη με το μέρος του Πρίγκηπα και όχι με τον Βενιζέλο. Τέλος, Κρήτες Χωροφύλακες συμμετείχαν στην απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης το 1912, πράγμα που μαρτυρεί και η φωτογραφία στη σελ.234. Την επόμενη χρονιά η Κρητική Χωροφυλακή ενσωματώθηκε στην «Ελληνική Βασιλική Χωροφυλακή».⁹

⁷ Ελ.Πρεβελάκης: «Το καθεστώς της Χαλέπας και το φερμάνι του 1889», σ. 177. Γ.Γρυντάκης: «Το Ρέθυμνο στην επανάσταση του 1889», σ. 107-108. Π.Τσάκωνας: *Ιστορία της κρητικής χωροφυλακής*, σ. 7.

⁸ *Εφημερίδα ΚΡΗΤΗ*, φύλλο της 8^{ης} Ιανουαρίου 1891.

⁹ Π.Τσάκωνας: *Ιστορία της κρητικής χωροφυλακής*, σ. 8. Γ.Χρηστάκης-Γ.Πατεράκης: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, σ. 322-323.

Για τους Μαυροβούνιους χωροφύλακες, βλ. το άρθρο του Ιωάννη Σκούρτη: «Μαυροβούνιοι χωροφύλακες στην Κρήτη (1896-1899)». *Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, τόμος Γ2, σ. 521-531. Μ.Πιτυκάκης: *Η κρητική χωροφυλακή*, σ. 212-218. Γ.Καραβίτης-Κ.Δανούσης: *Εγχειρίδιο ιστορίας της αστυνομίας στην Ελλάδα*, σ. 69-72.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Για την Κρητική Χωροφυλακή στα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας μπορούμε να πούμε συμπερασματικά πως η ίδρυση της, μέσα στις αντίξοες συνθήκες εκείνης της εποχής, ήταν μια φιλόδοξη προσπάθεια. Οι Κρητικοί επαναστατούσαν συνεχώς από το 1821 και μετά, ζητώντας την Ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Από την άλλη πλευρά, η παρηκμασμένη Οθωμανική Αυτοκρατορία ήθελε να κρατήσει το νησί στα εδάφη της κάνοντας παραχωρήσεις, κάτω και από τις πιέσεις των Μεγάλων Δυνάμεων. Μια από αυτές τις παραχωρήσεις ήταν και η Σύμβαση της Χαλέπας το 1878. Με αυτή τη σύμβαση ιδρύθηκε και η Κρητική Χωροφυλακή. Στην Κρήτη υπήρχε σώμα χωροφυλακής και πριν από το 1878 αλλά με διαφορετική σύνθεση. Από το 1878 και μετά στο σώμα γίνονταν δεκτοί μόνο ντόπιοι, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι.

Η κατάσταση στην Κρήτη μετά το 1878 ήταν άλλοτε ήρεμη και άλλοτε τεταμένη. Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα έδρασε η Κρητική Χωροφυλακή. Άλλοτε η χωροφυλακή πετύχαινε τους σκοπούς της, που ήταν η τήρηση της τάξης και της ασφάλειας στο νησί και άλλοτε όχι. Η όλη κατάσταση που επικρατούσε τότε, μείωνε την αποτελεσματικότητα του έργου της χωροφυλακής.

Πέρα από τις συγκρούσεις μεταξύ Χριστιανών και Μουσουλμάνων, που μάστιζαν συνεχώς την Κρήτη, εμφανίστηκαν και πολιτικές αντιπαλότητες ανάμεσα στους Χριστιανούς (κόμματα των «καραβανάδων» και των «ξυπόλυτων») αλλά και στους Μουσουλμάνους (κόμματα των «αγάδων» και των «μπέηδων»). Μερικές φορές και υπάλληλοι της χωροφυλακής συμμετείχαν σ' αυτές τις παρεκτροπές.

Η «Κρητική Χωροφυλακή» σήμερα μας δείχνει και κάτι άλλο: Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι μπορούσαν να συνυπάρχουν και να συνεργάζονται μέσα σ' ένα αστυνομικό σώμα, στο ίδιο τάγμα ή στον ίδιο λόχο, ακόμα και στον ίδιο αστυνομικό σταθμό, που επανδρωνόταν από έξι έως και εννέα άτομα. Δεν έπαιζε κανέναν ρόλο αν ο ανώτερος ήταν Χριστιανός ή Μουσουλμάνος. Τα πράγματα όμως άλλαζαν σε στιγμές εντάσεων και κατά τη διάρκεια των επαναστάσεων.

Η οικονομική κατάσταση του νησιού εκείνη την εποχή βρισκόταν σε άσχημη κατάσταση. Το επάγγελμα του χωροφύλακα ήταν για πολλούς κατοίκους του νησιού μια λύση ανάγκης, αφού στη φτώχεια, μέσα στην οποία ζούσε το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Κρήτης, παρείχε ένα σίγουρο μισθό. Ο μισθός μπορεί να ήταν μικρός και μάλλον πενιχρός, αλλά ήταν απόλυτα αναγκαίος για την επιβίωση πολλών οικογενειών, είτε χριστιανικών, είτε μουσουλμανικών σ' εκείνη τη δύσκολη περίοδο των τελευταίων ετών της τουρκοκρατίας.

Έχει μείνει παράδοση στην Κρήτη, από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και μετά, να υπηρετούν πολλοί κάτοικοι του νησιού στο σώμα της χωροφυλακής και αργότερα και στην αστυνομία. Υπάρχουν διάφοροι λόγοι: ένας σίγουρος μισθός, η περιπέτεια και η δράση που προσφέρει η θέση του χωροφύλακα και που πολλοί Κρητικοί αποζητούν και η δυνατότητα να ξεφύγουν από την ανεργία ή από τις περιορισμένες δυνατότητες που προσφέρουν οι διάφορες φτωχές περιοχές του νησιού. Πολλές φορές αποτελεί και παράδοση σε οικογένειες τα παιδιά να ακολουθούν το επάγγελμα του πατέρα.

Παρατηρώντας έγγραφα και κατάστιχα εκείνης της εποχής, τούρκικα ή ελληνικά, μπορεί να δει κανείς την ιστορία και την απλή καθημερινότητα αυτού του τύπου να ζωντανεύει μπροστά στα μάτια του. Για παράδειγμα στο συγκεκριμένο κατάστιχο βλέπει κανείς μεταξύ άλλων: γνωστές τοποθεσίες, ονόματα και εξωτερικά χαρακτηριστικά ατόμων, που μπορεί να παραμένουν τα ίδια στους απόγονους, 120 χρόνια αργότερα. Επίσης, οι αστυνομικοί σταθμοί που υπάρχουν σήμερα στο Βάμο, στο Φρε, στους Αρμένους, στον Κουρνά, στη Χώρα Σφακίων, στην Ανώπολη, στο Σπήλι, στα Σελιά και στις Μέλαμπες, υπήρχαν ήδη από τη δεκαετία του 1880. Κάποιοι άλλοι σταθμοί καταργήθηκαν (λόγω και της ερήμωσης πολλών περιοχών) και κάποιοι άλλοι ιδρύθηκαν λίγα χρόνια αργότερα, με την αυτονομία και την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

Για πολλές από τις άγνωστες πτυχές της κρητικής ιστορίας πληροφορίες μπορούν να μας δώσουν, όπως ειπώθηκε και στον πρόλογο, τα αρχεία που υπάρχουν στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο και στα Χανιά. Ειδικά το ΤΑΧ (Τουρκικό Αρχείο Χανίων) έχει 3.600 κατάστιχα, που καλύπτουν κυρίως την περίοδο 1850 – 1900. Είναι απαραίτητο να ξεκινήσει η συστηματική μελέτη και μετάφραση αυτών των κατάστιχων, ώστε να έχουμε πληρέστερη εικόνα της σκοτεινής περιόδου της τουρκοκρατίας. Διότι σ' αυτή την περίοδο φάνηκε και η δύναμη του ελληνικού λαού: κατάφερε να επιβιώσει μέσα σε τρομερά δύσκολες συνθήκες.

**ΜΕΡΟΣ
ΔΕΥΤΕΡΟ**

**Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΥ:**

**ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΩΜΑ ΝΟΜΟΥ ΣΦΑΚΙΩΝ,
2^ο ΤΑΓΜΑ.**

99 Α 2

1884 – 1890.

ΑΑΚ 1948.

Μέσα στις αγκύλες σημειώνεται οποιαδήποτε διόρθωση σε λάθος που έκανε ο συντάκτης του κατάστιχου.

Μέσα στις παρενθέσεις γίνονται δικές μου προσθήκες, για τη διευκόλυνση του αναγνώστη. Όπου υπάρχει ερωτηματικό, το σημείο εκείνο ήταν δυσανάγνωστο.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.2-9 του κατάστιχου)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
357	-	-	-	Ταγματάρχης	1000	Παστελάκης Αλή αγάς	Ρέθυμνο	Μυλοκό- ταμος [Ρέθυμνο]	Αμνάτος	Αμνάτος
(357)	-	-	-	"	(1000)	Νουμπάκης Μουσταφά μπέης	Καντιγιέ (Ηράκλειο)	Μαλεβίζι	Çatal Köy (Άγιος Μύρωνας)	Πετρο- κέφαλο
358	-	-	-	Λογιστής του τάγματος	400	Χατζή Νουμάν- ογλου Αχμέτ Μουχτάρ εφέντι	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Αμνάτος	Κυριάνα
359	1	-	-	Λοχαγός	500	Παύλος Πολεντάς αγάς	Σφακιά	Σφακιά	Ασκήφου	Αμμουδάρι
360	(1)	-	-	Υπολοχαγός	375	Ιμπράκη Ιμπραήμ εφέντι	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Ραμνή
361	1	-	63	Επιλοχίας	270	Σουλεϊμάν γίος του Μαχασάκη	Χανιά	Κίσαμος	Βουκολιές [Πανέθη- μος]	Συμπραγού
362	1	1	119	Λοχίας	225	Τζεμάλ γίος του Μπισηράκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Εξώπολη
363	1	2	-	Λοχίας	225	Χασάν γίος του Ραχβανάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
364	1	1	-	Δεκανέας	200	Εμίν Καμηλάκης	Χανιά	Σέλυνο	Κάντανος [Παλαιό- χωρά]	Βλιθιάς
(364)	(1)	(1)	188	(Δεκανέας)	(200)	Αρίφ γίος του Χουσεϊν Καραλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Αρμένιοι	Αρμένιοι
365	1	1/1	165	Βοηθός του λογιστή	280	Μεχμέτ γίος του Μουσταφά Κασφάκη	Χανιά Νέφς	Χανιά Νέφς	Χανιά Νέφς	Χανιά Νέφς
366	1	1/2	156	Λογιστής του λόχου	205	Γιάννης γίος του Μανούσου Μαρινάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Βαφές
"	"	"	"	"	"	Σπυρίδων γίος του Χαραλάμη Παπαδολαμ- πάκη	"	"	"	Νίπκος

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	45	αρχές Αυγούστου 1885	-	14 Δεκεμβρίου 1888	Πέθανε.
έγγαμος	εγγράμματος	43	22 Ιανουαρίου 1889	42	-	Μπήκε κατόπιν διαταγής στο σώμα ως λοχαγός στο 4 ^ο τάγμα, στον 1 ^ο λόχο την 1 ^η Ιανουαρίου του 1862.
έγγαμος	εγγράμματος	35	24 Οκτωβρίου 1886	-	-	Μπήκε κατόπιν διαταγής ως υπολοχαγός στο 3 ^ο τάγμα, στο 2 ^ο λόχο την 15 ^η Ιανουαρίου του 1865.
έγγαμος	αγράμματος	45	9 Μαρτίου 1884	-	15 Ιουλίου 1889	Προηγουμένως ως λοχαγός...;
έγγαμος	εγγράμματος	47	1 Ιουλίου 1879	-	-	Πρώτα...
άγαμος	αγράμματος	42	1 Αυγούστου 1887	-	15 Αυγούστου 1889	Μπήκε τη 16 ^η Οκτωβρίου του 1879. Κατά το σχηματισμό του μητρώου διατηρήθηκε ως λογίας.
έγγαμος	εγγράμματος	48	αρχές Ιουλίου 1879	-	15 Αυγούστου 1889	Μπήκε στις αρχές Οκτωβρίου του 1878. Κατά το σχηματισμό διατηρήθηκε ως απλός γαροφύλακας στον 1 ^ο λόχο.
άγαμος	εγγράμματος	27	16 Δεκεμβρίου 1883	-	15 Αυγούστου 1889	Ήρθε από το πρώτο (τάγμα) Χανίων. Μετάθεση στο πρώτο τάγμα Χανίων, στον 1 ^ο λόχο.
έγγαμος	αγράμματος	35	11 Μαΐου 1887	-	6 Οκτωβρίου 1888	Μπήκε τη 16 ^η Οκτωβρίου του 1879. Κατά την επιθεώρηση διεγράφη από το σώμα.
άγαμος	εγγράμματος	28	2 Νοεμβρίου 1888	-	15 Αυγούστου 1889	...; Κατά το σχηματισμό διατηρήθηκε
έγγαμος	εγγράμματος	48	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	15 Αυγούστου 1889	Μπήκε τη 16 ^η Ιουλίου 1872. Κατά το σχηματισμό του μητρώου παρέμεινε στο 2 ^ο λόχο.
έγγαμος	εγγράμματος	25	8 Νοεμβρίου 1887	-	τέλη Ιουνίου 1889	Μπήκε στις αρχές Αυγούστου του 1885.
άγαμος	εγγράμματος	28	2 Ιουλίου 1889	-	15 Ιουλίου 1889	Αποβολή λόγω λιποταξίας.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.10-13.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
367	1	1/3	166	Χωροφύλακας	180	Αχμέτ γιός του Μουσταφά Πεταλάκη	Σφακιά	Αποκόρνας	Βάμος	Βάμος
(367)	(1)	(1/3)	-	"	180	Αλή γιός του Αχμέτ Αμπράκη (,)	"	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
(367)	(1)	(1/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Αχμέτ γιός του Μουσταφά Ιμπράκη	"	Αποκόρνας	Φρέ	Ραμνή
368	1	1/4	-	Χωροφύλακας	180	Αχμέτ γιός του Χασάν Ομεράκη	Σφακιά	Αποκόρνας	Βάμος	Βάμος
(368)	(1)	(1/4)	194	(Χωροφύλακας)	(180)	Χαλίλ γιός του Σαλήχ (,) Σουλεϊμάνη	Σφακιά	"	Αρμένιοι	Αρμένιοι
(368)	(1)	(1/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μουσταφά γιός του Αλή Τζιντζαβανάκη	Χανιά	Χανιά	Χανιά	συνοικία Τοπαχάνε
369	1	1/5	-	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Βασίλη Φραντζεσκάκη	Σφακιά	Αποκόρνας	Φρέ	Ραμνή
(369)	(1)	(1/5)	187	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικόλας γιός του Μανώλη Γιαννικάκη	"	"	Βάμος	Βάμος
370	1	1/6	107	Χωροφύλακας	180	Αλή γιός του Χουσεϊν Λουσκάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
(370)	(1)	(1/6)	-	"	180	Χασάν γιός του Αλή Χασανάκη	"	"	"	Ντιμπλοχόρι
(370)	(1)	(1/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Ηζζέτ γιός του (,) Καραλάκη	Λασηθί	Ιεράπετρα Νέος	"	"

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	27	αρχές Δεκεμβρίου 1879	-	11 Ιουνίου 1889	-
"	αγράμματος	25	12 Ιουνίου 1889	-	30 Ιουνίου 1889	Μετάθεση στον 4 ^ο λόχο, στην ομάδα 7/6.
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Μετάθεση στον 1 ^ο λόχο στα Χανιά.
άγαμος	εγγράμματος	26	αρχές Νοεμβρίου 1882	-	15 Σεπτεμβρίου 1888	Μετάθεση στον ίδιο λόχο ως δεκανέας, στην ομάδα 4.
άγαμος	αγράμματος	28	4 Νοεμβρίου 1888	-	17 Ιουλίου 1889	-
"	εγγράμματος	26	20 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στο 2 ^ο λόχο.
άγαμος	αγράμματος	35	7 Ιουλίου 1887	-	6 Οκτωβρίου 1888	Κατά την επιθεώρηση απεβλήθη από το σώμα.
-	αγράμματος	26	2 Νοεμβρίου 1888	-	15 Ιουλίου 1889	Λιποτάκτησε.
άγαμος	αγράμματος	27	11 Νοεμβρίου 1887	-	11 Ιουνίου 1889	-
"	"	27	12 Ιουνίου 1889	-	30 Ιουνίου 1889	Μετάθεση στον 4 ^ο λόχο και εγγραφή στην ομάδα 1/4.
"	"	27	22 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.14-19)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
371	1	1/7	226	Χωροφύλακας	180	Αχμέτ γιός του Ισμαήλ Κονηδάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Ρούστικα	Παλαι- λιμνος
"	"	"	"	"	(180)	Σουλεϊμάν γιός του Αχμέτ Αντραράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Βάμος
372	1	2	123	Δεκανέας	200	Μουσταφά γιός του Αχμέτ Κναράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
"	"	"	"	"	"	Αλή γιός του Χουσεϊν Κυλανάκη	Καντιγιέ (Ηράκλειο)	-	-	συνοικία Φιντίκ πασά
(372)	(1)	(2)	-	(Δεκανέας)	(200)	Σερίφ γιός του Μεχμέτ Χατζηδε- βισάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Αρμένιοι
373	1	2/1	122	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Φραγκισού Νικολα- ράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Ασπρο- σουκιά
374	1	2/2	-	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Γιώργη Πυλακα- νάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Αρμένιοι
(374)	(1)	(2/2)	186	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Γιάννη Νηγιάκη	"	"	Βάμος	Κεφαλάς
375	1	2/3	-	Χωροφύλακας	180	Αναγνώσ- της γιός του Χρήστου Παπαδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Χίλιο- μοδού
(375)	(1)	(2/3)	191	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Γιώργη Κελαϊδάκη	"	"	"	Μελιδόνι
376	1	2/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Μανώλη Νουράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Μελιδόνι
(376)	(1)	(2/4)	189	(Χωροφύλακας)	(180)	Σήφης γιός του Κωνσταντή Παγωνάκη	"	"	"	Φρέ
"	"	"	"	"	"	Γιώργης γιός του Μανούσου Κελαϊδάκη	"	"	Αρμένιοι	Παλιό- καστρο

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	28	14 Σεπτεμβρίου 1886	-	22 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη λόγω...εγγύησης.
έγγαμος	αγράμματος	40	7 Δεκεμβρίου 1888	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου διατηρήθηκε στον 2° λόχο.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	28	αρχές Αυγούστου 1887	-	30 Ιουνίου 1889	Μπήκε στις αρχές Σεπτεμβρίου 1884, στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 4/1. Μετάθεση στον 4° λόχο, ως δεκανέας στην ομάδα 4.
άγαμος	αγράμματος	25	αρχές Ιουλίου 1889	-	20 Ιουλίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 4° λόχο, ως δεκανέας στην ομάδα 4, την 25 ^η Φεβρουαρίου του 1889. Μετάθεση στον 4° λόχο, ως λοχίας στην ομάδα 3.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	30	21 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου διατηρήθηκε στον 2° λόχο.
έγγαμος	αγράμματος	28	13 Σεπτεμβρίου 1887	-	15 Ιουλίου 1889	Αποβολή λόγω λιποταξίας.
έγγαμος	αγράμματος	30	22 Ιουλίου 1887	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	45	2 Νοεμβρίου 1888	-	15 Ιουλίου 1889	Αποβολή λόγω λιποταξίας.
έγγαμος	εγγράμματος	30	αρχές Αυγούστου 1888	-	6 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	αγράμματος	35	3 Νοεμβρίου 1888	-	15 Ιουλίου 1889	Αποβολή λόγω λιποταξίας.
άγαμος	αγράμματος	30	10 Δεκεμβρίου 1887	-	6 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	32	2 Νοεμβρίου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	...Με διαταγή του νομάρχη διαγράφεται.
"	"	30	2 Ιουλίου 1889	-	15 Ιουλίου 1889	Αποβολή λόγω λιποταξίας.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.20-25)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγηγτικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
377	1	2/5	118	Χωροφύλακας	180	Ισμαήλ γιός του Μουσταφά Μποτα- τάκη	Ρέθυμνο	Αμάρι	Μέρονας	Πατσός
(377)	(1)	(2/5)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Αχμέτ γιός του Μουσταφά Μπρεδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Καλύβες
378	1	2/6	137	Χωροφύλακας	180	Μουσταφά γιός του Μουσταφά Ρατζαπάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Ρούστικα	Παλαί- λιμος
(378)	(1)	(2/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μουσταφά γιός του Μεχμέτ Τζιτουνάκη	Χανιά Νέφς	-	-	συνοικία Hunkâr [Σπλάντζια]
379	1	2/7	120	Χωροφύλακας	180	Γαβριήλ γιός του Νικόλα Γαβριλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Πρόβαρμα
(379)	(1)	(2/7)	-	(Χωροφύλακας)	180	Γιώργης γιός του Γιώργη Κακατζάκη	"	"	Φρέ	Νάπος
380	1	3	142	Δεκανέας	200	Χασάν γιός του Ιμπραήμ Μπρανιου- τάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Ατσιπό- πουλο	Γεράνι
(380)	(1)	(3)	-	(Δεκανέας)	(200)	Μεχμέτ γιός του Ιμπραήμ Κόρδογλου	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Πεμόνια
381	1	3/1	137	Χωροφύλακας	180	Ιμπραήμ γιός του Μεχμέτ Χατζηδε- βισάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Αρμένιοι
(381)	"	"	"	"	180	Εμίν Καμηλάκης	Χανιά	Σέλυνο	Χανιά [Παλαιό χωρα]	Βλιθιάς
382	1	3/2	-	Χωροφύλακας	180	Ανδρέας γιός του Πετράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Ασί Γωνιά
(382)	(1)	"	108	"	(180)	Νικόλας γιός του Χριστό- δουλου Παπαδάκη	"	"	Βάμος	Κεφαλάς

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	30	9 Φεβρουαρίου 1887	-	20 Ιουλίου 1889	-
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	28	25 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	αγράμματος	30	14 Σεπτεμβρίου 1886	-	20 Ιουλίου 1889	-
"	"	28	25 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2° λόχο.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	28	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	9 Ιουνίου 1889	-
έγγαμος	εγγράμματος	30	12 Ιουνίου 1889	544	15 Ιουλίου 1889	Απεβλήθη λόγω λιποταξίας.
άγαμος	εγγράμματος	35	αρχές Ιανουαρίου 1886	-	20 Ιουλίου 1889	Μπήκε στις αρχές Απριλίου του 1881.
"	αγράμματος	31	27 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	...Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2° λόχο.
άγαμος	εγγράμματος	26	21 Ιουλίου 1887	-	30 Απριλίου 1889	Μετάθεση στο 1° τάγμα, στον 5° λόχο.
"	αγράμματος	40	1 Μαΐου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2° λόχο.
άγαμος	αγράμματος	26	αρχές Ιουνίου 1886	-	τέλη Σεπτεμβρίου 1888	Παραιτήθηκε.
έγγαμος	εγγράμματος	33	10 Οκτωβρίου 1888	-	15 Ιουλίου 1889	Απεβλήθη λόγω λιποταξίας.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.26-32.)				Στρατιωτικός αριθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
383	1	3/3	-	Χωροφύλακας	180	Χουσεϊν γιός του Μουσταφά Μιοριανάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Ατσιόπουλο	Μονοπάρι
(383)	(1)	(3/3)	199	(Χωροφύλακας)	(180)	Μερτζάν γιός του Μεχμέτ Πιρακάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Αρμένιοι
(383)	(1)	(3/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μουσταφά γιός του Μουσά Μουσαδάκη	"	"	Αρμένιοι	Καλόβες
384	1	3/4	170	Χωροφύλακας	180	Σουλεϊμάν γιός του Μεχμέτ Αρσαούτ	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Ρούστικα	Παλαίλιμνος
385	1	3/5	1	Χωροφύλακας	180	Μεχμέτ γιός του Ιμπραήμ Ιμπράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Ραμνή
386	1	3/6	-	Χωροφύλακας	180	Νουμάν γιός του Ιμπραήμ Γιαντισαράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Αρμένιοι
(386)	(1)	(3/6)	218	(Χωροφύλακας)	(180)	Απτούλλάχ γιός του Αχμέτ Ατζαμάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
(386)	(1)	(3/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Τζεζιλ γιός του Μουσταφά Μουσταάκη	Χανιά	Χανιά	Περιβόλια	Περιβόλια
387	1	4	-	Δεκανέας	200	Χουσεϊν γιός του Χασάν Κορδιτάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
(387)	(1)	(4)	136	"	(200)	Αχμέτ γιός του Χασάν Ομεράκη	"	Αποκόρωνας	Βάμος	Βάμος
388	1	4/1	134	Χωροφύλακας	180	Αζίλ γιός του Χατζή-δερβισάκη Τζιμπεδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
389	1	4/2	121	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Σταυριανού Λιδαράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Καλαμίτσι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Έγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	25	αρχές Σεπτεμβρίου 1888	-	6 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	"	27	5 Νοεμβρίου 1888	-	17 Ιουλίου 1889	-
έγγαμος	"	35	αρχές Αυγούστου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	-
έγγαμος	αγράμματος	53	14 Σεπτεμβρίου 1886	-	15 Αυγούστου 1889	...Επικυρώθηκε με τον αριθμό 129, στις 20 Οκτωβρίου 1888. Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	8 Ιουνίου 1888	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	αγράμματος	26	22 Ιουλίου 1887	-	6 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	7 Νοεμβρίου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	Μετάθεση στον 4 ^ο λόχο, στην ομάδα 4/1.
"	αγράμματος	26	23 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	αγράμματος	30	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	3 Σεπτεμβρίου 1888	Απεβλήθη με την αποπεράτωση του χρόνου (της θητείας του).
"	εγγράμματος	26	16 Σεπτεμβρίου 1888	-	15 Αυγούστου 1889	Μπήκε κατόπιν διαταγής στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 1/4, στις αρχές Νοεμβρίου 1882. Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	28	αρχές Μαΐου 1888	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	αγράμματος	28	7 Νοεμβρίου 1887	-	15 Ιουλίου 1889	Απεβλήθη λόγω λιποταξίας.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.32-37.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
390	1	4/3	115	Χωροφύλακας	180	Αλή γιός του Μουσταφά Πεταλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
391	1	4/4	111	Χωροφύλακας	180	Παναγιώτης γιός του Παπαμιχε- λάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Φρέ
392	1	4/5	130	Χωροφύλακας	180	Δερβής γιός του Αχμέτ Χατζή- χασανάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Αρμένιοι	Καλύβες
393	1	4/6	-	Χωροφύλακας	180	Χασάν γιός του Αλή Κοντομα- νάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Άγιος Βασίλειος Νέφς
(393)	(1)	(4/6)	227	(Χωροφύλακας)	(180)	Μουσταφά γιός του Χαμεδάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Χρόμο- ναστήρι	Καπεδιανά
(393)	(1)	(4/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Χασάν γιός του Αχμέτ Μουστε- λάκη	Χανιά	Χανιά	Χανιά	συνοικία Hunkâr [Σπλάντζια]

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή άγαμος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	26	αρχές Μαΐου 1888	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	αγράμματος	28	2 Σεπτεμβρίου 1886	-	15 Ιουλίου 1889	Αποβολή λόγω λιποταξίας.
έγγαμος	αγράμματος	30	14 Σεπτεμβρίου 1887	-	15 Αυγούστου 1889	Απεβλήθη.
άγαμος	εγγράμματος	26	14 Σεπτεμβρίου 1888	-	22 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη λόγω...εγγύησης.
άγαμος	αγράμματος	26	11 Ιανουαρίου 1889	-	20 Ιουλίου 1889	-
"	"	27	22 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Κατά το σχηματισμό του μητρώου, διατηρήθηκε στον 2 ^ο λόχο.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.38-41.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικό				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
394	2	-	-	Λοχαγός	500	Σήφης αγός Φραγκα- δάκης	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Μπρο- νερό
(394)	(2)	-	-	(Λοχαγός)	500	Χρήστος εφέντη γιός του Κωστή Βολουδάκη	"	"	Φρέ	Βαφές
(394)	(2)	-	-	(Λοχαγός)	(500)	Γιάννης γιός του Παύλου Παλογιαν- νάκη	"	Σφακιά	Ίμπρος	Ίμπρος
395	2	-	-	Υπολοχαγός	375	Μανώλης αγός Γιάνναρης	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Μπρο- νερό
(395)	(2)	-	-	(Υπολοχαγός)	(375)	Μάρκος γιός του Πετράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Ασί Γωνιά
396	2	-	-	Ανθυπολοχαγός	350	Στεφανής εφέντη Ροδου- σάκης	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Βάμος
397	2	-	162	Επίλοχίας	270	Γιώργης γιός του Νικόλα Κουράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Βαφές
(397)	"	-	"	"	"	Παύλος Κοντομυ- τάκης	"	"	Βάμος	Βάμος
398	2	1	-	Λοχίας	225	Πολός γιός του Αναγνωσ- τάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Αλίκαμπος
(398)	(2)	(1)	182	(Λοχίας)	(225)	Δημήτρης γιός του Γιώργη Καραμπι- νάκη	"	"	Βάμος	Κεφαλάς

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	35	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	28 Φεβρουαρίου 1889	Προηγουμένως ως λοχίας...στο 1 ^ο τάγμα.
"	"	"	αρχές Μαρτίου 1889	-	28 Ιουνίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στο 1 ^ο τάγμα,στον 1 ^ο λόχο την 15 ^η Νοεμβρίου του 1886.
άγαμος	"	30	3 Ιουλίου 1889	-	-	;
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Νοεμβρίου 1878	-	12 Απριλίου 1889	...απεβλήθη.
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	35	17 Απριλίου 1889	942/1222	-	...
έγγαμος	εγγράμματος	28	8 Νοεμβρίου 1888	2079/2730	-	;
έγγαμος	εγγράμματος	28	αρχές Σεπτεμβρίου 1888	-	7 Ιουνίου 1889	Μπήκε στις αρχές Ιανουαρίου του 1879.Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	1 Ιουλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 3 ^ο λόχο την 18 ^η Ιανουαρίου του 1887
άγαμος	εγγράμματος	25	αρχές Οκτωβρίου 1885	-	19 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη λόγω...εγγύησης.
"	"	30	2 Νοεμβρίου 1888	-	-	;

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.40-43.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
399	2	2	2	Λοχίας	225	Γιάννης γιός του Νικόλα Κουτρου- μαδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Τζιτζυφές
400	2	3	135	Λοχίας	225	Αναγνώστης γιός του Νικόλα Φωμαδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Πεμόνια
(400)	(2)	(3)	-	(Λοχίας)	(225)	Μανώλης γιός του Γιώργη Τραϊτοράκη	"	"	Μαθές	Κουρνάς
401	2	4	125	Λοχίας	225	Μανώλης γιός του Νικόλα Πετράκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Μαθές	(Ασι) Γωνιά
402	2	5	3	Λοχίας	225	Μανώλης γιός του Παναγιώτη Παντελάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Ξηροσ-τέρνι
403	2	1	-	Δεκανέας	200	Σπυρίδωνας Πιπεράκης	Σφακιά	Αποκόρωνα	Μαθές [Φρέ]	Βαφές
(403)	(2)	(1)	105	"	(200)	Δημήτρης γιός του Γιώργη Βαγιωνάκη	"	"	Φρέ	Καρέ
404	2	1/1	164	Βοηθός του λογιστή	280	Λευτέρης γιός του Δημήτρη Μπιριντάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Αρμένιοι	Αρμένιοι
(404)	(2)	(1/1)	-	"	(280)	Ανδρέας γιός του Μανούσου Παλογιωρ- γάκη	"	"	- [Βάμος]	Γετίμι τσιφλίκι
405	2	1/2	141	Λογιστής του λόχου	230	Ανδρέας γιός του Μανούσου Παλογιωρ- γάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Γετίμι τσιφλίκι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	33	αρχές Αυγούστου 1888	-	-	Μπήκε στις αρχές Μαΐου του 1879.
άγαμος	εγγράμματος	28	αρχές Σεπτεμβρίου 1888	-	6 Μαΐου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 6 ως δεκανέας, την 12 ^η Νοεμβρίου του 1885. Παρατήθηκε.
έγγαμος	αγράμματος	45	12 Μαΐου 1889	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	28	12 Νοεμβρίου 1887	-	-	Μπήκε την 5 ^η Οκτωβρίου του 1887.
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Αυγούστου 1888	-	-	Μπήκε τη 10 ^η Νοεμβρίου του 1887.
έγγαμος	αγράμματος	45	αρχές Ιουλίου 1879	-	7 Οκτωβρίου 1888	Μπήκε στις αρχές Νοεμβρίου του 1878... Απεβλήθη.
άγαμος	εγγράμματος	28	αρχές Νοεμβρίου 1888	-	22 Ιουνίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε την 29 ^η Απριλίου του 1888 στον 4 ^ο λόχο, στην ομάδα 8/2.
άγαμος	εγγράμματος	26	7 Νοεμβρίου 1887	-	23 Απριλίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε ως λογιστής λόχου, στον 1 ^ο λόχο, στις 2 Οκτωβρίου του 1887.
"	"	-	αρχές Μαΐου 1889	1093	-	Μπήκε τη 19 ^η Δεκεμβρίου του 1885.
άγαμος	εγγράμματος	26	αρχές Δεκεμβρίου 1886	-	30 Απριλίου 1889	Μπήκε τη 19 ^η Δεκεμβρίου του 1885. Πήρε μετάθεση ως βοηθός του λογιστή του τάγματος.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.42-51.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
"	"	"	"	"	230	Αναστάσης γιός του Γιώργη Παπαδάκη	"	"	Αρμένιοι	Πρόβαρμα
406	2	1/3	176	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Ανδρέα Παπαδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Μαθές	Αλικάμπος
407	2	1/4	151	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Παναγιώτη Παλιουδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Μαθές	Μάζα
408	2	1/5	114	Χωροφύλακας	180	Αποστόλης γιός του Νικολή Μαντωνανάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Αρμένιοι	Μαχαιροί
409	2	1/6	138	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Κωνσταντή Λυδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Λιτσάρδα
-	2	2	7	Δεκανέας	200	Μανούσος γιός του Στεφανή Κανουπάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Τζιτζόφες
-	2	2/1	145	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Κακατσάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Νύπτος
410	2	2/2	-	Χωροφύλακας	180	Λάμπης γιός του Νικόλα Ντολαβεράκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
(410)	(2)	(2/2)	214	(Χωροφύλακας)	(180)	Γεράσιμος γιός του Κωνσταντή Φυτράκη	"	"	Φρέ	Βαφές
(410)	(2)	(2/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μάρκος γιός του Μιχαήλ Γλεντζάκη	"	"	Μαθές	(Ασί) Γανιά

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
"	"	"	2 Μαΐου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	38	7 Νοεμβρίου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	2 Αυγούστου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	2 Αυγούστου 1888	-	-	-
άγαμος	γνάριζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	18 Σεπτεμβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	27	αρχές Μαρτίου 1886	-	30 Ιουνίου 1889	Μπήκε στις αρχές Αυγούστου του 1879.
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Νοεμβρίου 1878	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	26	3 Μαΐου 1888	-	22 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη λόγω...εγγύησης.
άγαμος	εγγράμματος	26	2 Νοεμβρίου 1888	-	31 Μαΐου 1889	-
έγγαμος	αγράμματος	40	12 Ιουνίου 1889	544	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.50-55.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
411	2	2/3	163	Χωροφύλακας	180	Πέτρος γιός του Γαλανάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
(411)	"	"	"	"	180	Στυλιανός γιός του Γιώργη Σταυρου- λάκη	"	"	Μαθές	(Ασί) Γωνιά
412	2	2/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Σταύρου Ξανθουδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Μαθές	Φίλιππου
(412)	(2)	(2/4)	235	"	(180)	Μανώλης γιός του Παύλου Χειλαδάκη	"	"	Βάμος	Γαβλο- χώρι
(412)	(2)	(2/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Χαραλάμης γιός του Σταμάτη Γεραδικτάκη	"	"	Μαθές	Φίλιππου
413	2	2/5	171	Χωροφύλακας	180	Μανούσος γιός του Σταυριανού Πολυδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
414	2	2/6	-	Χωροφύλακας	180	Σταμάτης γιός του Ηλία Σπυριδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Καλαμίτσι
(414)	(2)	(2/6)	181	"	(180)	Γιάννης γιός του Μιχάλη Κατσουλάκη	"	"	Φρέ	Τζιτζυφές
"	"	"	"	"	"	Κωνσταντής γιός του Νικόλα Καλιμα- νάκη	"	"	Βάμος	-
415	2	3	6	Δεκανέας	200	Πέτρος γιός του Κατσαμάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Νίππος

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	40	αρχές Ιανουαρίου 1879	-	5 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	23 Ιουλίου 1888	-	τέλη Νοεμβρίου 1888	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	εγγράμματος	26	19 Δεκεμβρίου 1888	-	τέλη Ιουνίου 1889	...Με διαταγή του νομάρχη διαγράφεται.
"	"	25	3 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	28	2 Ιουλίου 1885	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	25	19 Απριλίου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	αγράμματος	28	2 Νοεμβρίου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	Απεβλήθη...
"	εγγράμματος	26	3 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Αυγούστου 1888	-	-	Μπήκε στις αρχές Νοεμβρίου του 1878.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.56-63.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
416	2	3/1	116	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Σκορτζουπάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Μαθές	Μπρόσνερο
417	2	3/2	146	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Δημήτρη Μπαρμπουδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
418	2	3/3	112	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Αναγνώστη Δασκαλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Κάινα
419	2	3/4	177	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Μανώλη Τζιγκουνάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Τζιτζυφές
"	"	"	"	"	"	Μανώλης γιός του Νικόλα Αυλαμάκη	"	"	Αρμένιοι	Καλόβες
420	2	3/5	127	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Ηλία Ξηρουχάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Σούρη
421	2	3/6	149	Χωροφύλακας	180	Ανδρέας γιός του Γιώργη Αλιβανάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Νίππος
422	2	4	4	Δεκανέας	200	Βασίλης γιός του Πολυχρονάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Αρμένιοι	Αρμένιοι
423	2	4/1	-	Χωροφύλακας	180	Μανούσος γιός του Λαμπρινού Μπλαζουδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Φρέ	Φρέ
(423)	(2)	(4/1)	183	"	(180)	Δημήτρης γιός του Παρασκευάκη	"	"	Βάμος	Καλαμίτσι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάστασης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	24 Σεπτεμβρίου 1886	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	26	5 Μαΐου 1886	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	25 Σεπτεμβρίου 1887	-	τέλη Ιουνίου 1889	...Με διαταγή του νομάρχη διαγράφεται.
"	"	28	3 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	23 Σεπτεμβρίου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	9 Δεκεμβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	16 Μαΐου 1881	-	-	Μπήκε την 16 ^η Αυγούστου του 1880.
άγαμος	εγγράμματος	25	24 Ιουλίου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	αγράμματος	34	2 Νοεμβρίου 1888	-	2 Μαΐου 1889	Απολύθηκε.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.62-69.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(423)	(2)	(4/1)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Γιώργη Γασπαράκη	Ρέθυμνο	Μυλοπόταμος	Ανώγεια	Ανώγεια
424	2	4/2	-	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Γιώργη Γιωργουδάκη	Σφακιά	Αποκόρwanas	Φρέ	Ραμνή
(424)	(2)	(4/2)	185	"	"	Πέτρος γιός του Μιχάλη Μιχελουδάκη	"	"	"	Τζιτζουφές
425	2	4/3	-	Χωροφύλακας	180	Σήφης γιός του Μάρκου Τραυτοράκη	Σφακιά	Αποκόρwanas	Μαθές	Κουρνάς
(425)	(2)	(4/3)	184	"	(180)	Νικόλας γιός του Αποστολάκη Αποστολάκη	"	"	Βάμος	Ξηροστέρνι
426	2	4/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Μαστοράκη	Σφακιά	Αποκόρwanas	Βάμος	Ξηροστέρνι
(426)	(2)	(4/4)	110	(Χωροφύλακας)	(180)	Δημήτρης γιός του Στρατή Κουγεντάκη	"	"	Μαθές	Κουρνάς
427	2	4/5	167	Χωροφύλακας	180	Σταυρούλης Βασίλο-γιαννάκης	Σφακιά	Αποκόρwanas	Βάμος	Γαβαλοχώρι
428	2	4/6	-	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Κωνσταντή Μπιράκη	Σφακιά	Αποκόρwanas	Φρέ	Μελιδόνι
(428)	(2)	(4/6)	195	"	(180)	Νικόλας γιός του Σφυριδάκη	"	"	Βάμος	Γαβαλοχώρι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Έγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
"	"	26	22 Μαΐου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	9 Ιουλίου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	38	2 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	6 Ιουλίου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	"	28	2 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	30 Σεπτεμβρίου 1888	Παραιτήθηκε.
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	30	10 Οκτωβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	αρχές Αυγούστου 1885	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	"	26	4 Νοεμβρίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.68-73.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
429	2	5	169	Δεκανέας	200	Πωλιό γιός του Παπαδο- στηφάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Πλάκα
430	2	5/1	-	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Σήφη Πλατσι- δάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Μελιδόνι
(430)	(2)	(5/1)	192	"	(180)	Γιάννης γιός του Αντώνη Πετρο- γιαννάκη	"	"	Μαθές	Κουρνάς
431	2	5/2	126	Χωροφύλακας	180	Ανδρέας γιός του Ζυμβραγου- δάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Κουρνάς
(431)	(2)	(5/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Γιάννη Κακατσάκη	"	"	Φρέ	Φρέ
432	2	5/3	150	Χωροφύλακας	180	Κωσταντής γιός του Στρατή Γωνάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Δράμια
(432)	(2)	5/3	-	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Κωσταντή Πιράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Μελιδόνι
(432)	(2)	(5/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Κωσταντής γιός του Στρατή Στρατηγάκη	"	"	Μαθές	Ασί Γωνιά
433	2	5/4	128	Χωροφύλακας	180	Χαραλάμπης γιός του Αντώνη Πολυχρο- νάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Καλαμίτσι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Αυγούστου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	Μπήκε την 24 ^η Μαΐου του 1888.
άγαμος	αγράμματος	25	11 Ιουλίου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	keza (επίσης)	30	3 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	27	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	τέλη Ιουνίου	...Με διαταγή του νομάρχη διαγράφεται.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	26	3 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	13 Ιουλίου 1885	-	15 Φεβρουαρίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	αγράμματος	27	18 Μαρτίου 1889	-	τέλη Ιουνίου 1889	...Με διαταγή του νομάρχη διαγράφεται.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	30	3 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	27	2 Αυγούστου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 74-79.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
434	2	5/5	-	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Παναγιώτη Σταματάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Γαβαλο- χώρι
(434)	(2)	(5/5)	109	"	(180)	Γιάννης γιός του Μανώλη Σαριδάκη	"	"	"	Κεφαλάς
435	2	5/6	5	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Γιάννη Μπριτζου- λάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Βαφές
436	2	6	113	Δεκανέας	200	Νικόλας γιός του Μάρκου Μαρκάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Πρόβαρμα
(436)	(2)	(6)	-	"	200	Νικολής γιός του Μιχαήλ Κατσινάκη	"	"	"	Yeni Köy (Νέο Χωριό)
437	2	6/1	147	Χωροφύλακας	180	Αντώνης γιός του Μαρινάκη Παπαδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Αλικαμπος
438	2	6/2	-	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Μιχάλη Στυλιανου- κάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Φρέ
(438)	(2)	(6/2)	180	"	(180)	Μανώλης γιός του Γιώργη Δεμιρτζάκη	"	"	Βάμος	Καλαμίτσι
439	2	6/3	168	Χωροφύλακας	180	Σταμάτης γιός του Γιώργη Σταματάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Κεφαλάς
(439)	(2)	(6/3)	-	"	180	Μαθιός γιός του Γιώργη Καραμπι- νάκη	"	"	"	"

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισοδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	28	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	30 Σεπτεμβρίου 1888	Παραιτήθηκε.
έγγαμος	αγράμματος	35	10 Οκτωβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	12 Μαρτίου 1888	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	31	αρχές Σεπτεμβρίου 1888	-	9 Ιουνίου 1889	Μπήκε τη 16 ^η Νοεμβρίου του 1888 κατόπιν διαταγής στον ίδιο λόχο.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	30	12 Ιουνίου 1889	544	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	27	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	24 Ιουλίου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	30	2 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	24 Αυγούστου 1888	-	9 Ιουνίου 1889	-
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	25	12 Ιουνίου 1889	544	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.80-85.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επίσημο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
440	2	6/4	157	Χωροφύλακας	180	Αποστόλης γιός του Μιχάλη Κορδατζάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Μπρόσ- νερό
441	2	6/5	148	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Κωνσταντή Μαραγκου- δάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Παίδο- χώρι
(441)	"	"	"	"	180	Σήφης γιός του Νικόλα Καραβα- νάκη	"	"	"	Πετροβέ- λιδο (,)
442	2	6/6	159	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Αποστόλη Αποστολάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Πεμόνια
443	2	7	-	Δεκανέας	200	Δημήτρης γιός του Νικόλα Τσιργω- τάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Καλαμίτσι
(443)	(2)	(7)	140	"	(200)	Κωνσταντής γιός του Μανώλη Τζαγκαράκη	"	keza(επίσης)	Φρέ	Τζιτζυφές
444	2	7/1	178	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Γιώργη Κανουλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Αρμένιοι	Μαχαίροί
"	"	"	"	"	"	Αντώνης γιός του Γιώργη Ραϊλάκη	"	"	Βάμος	Κεφαλάς
445	2	7/2	155	Χωροφύλακας	180	Φραγκιός γιός του Αποστόλη Γρυλλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Αλικαμπός

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	28	16 Ιουλίου 1888	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	35	17 Σεπτεμβρίου 1887	-	5 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	17 Απριλίου 1889	944	-	-
άγαμος	αγράμματος	31	14 Μαρτίου 1888	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	25	13 Ιουλίου 1888	-	αρχές Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη λόγω...εγγύησης.
keza (επίσης)	αγράμματος	27	αρχές Νοεμβρίου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 8/1, στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1884.
έγγαμος	αγράμματος	30	2 Αυγούστου 1888	-	5 Μαΐου 1889	Απολύθηκε.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	35	9 Μαΐου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	27	23 Φεβρουαρίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.86-91.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
446	2	7/3	154	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Αποστόλη Μπουζάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Βαφές
447	2	7/4	144	Χωροφύλακας	180	Ηλίας γιός του Κωνσταντή Δασκαλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Φιλίππου
448	2	7/5	8	Χωροφύλακας	180	Μάρκος γιός του Βαρδή Ποτηράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Πάτημα
449	2	7/6	-	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Σήφη Κατσανε- βάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Βαφές
(449)	(2)	(7/6)	213	"	(180)	Μιχάλης γιός του Νικόλα Παπαζα- ριφάκη	"	"	Μαθές	Κάσ텔- λος
450	2	8	172	Δεκανέας	200	Νικόλας γιός του Βαγιωνάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Καρέ
451	2	8/1	-	Χωροφύλακας	180	Κωνσταντής γιός του Τζαγκαράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Τζιτζυφές
(451)	(2)	(8/1)	225	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Κυριάκου Κοκολάκη	"	"	"	Νίππος
(451)	(2)	(8/1)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Σήφης γιός του Χαραλάμπη Φαραντάκη	"	"	Βάμος	Εξάπολη

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	30	17 Νοεμβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	2 Αυγούστου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	4 Ιουλίου 1885	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	27	5 Αυγούστου 1887	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	keza (επίσης)	35	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	28	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	30 Ιουνίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο στις αρχές Νοεμβρίου του 1883.
άγαμος	αγράμματος	26	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	31 Οκτωβρίου 1888	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, ως δεκανέας στην ομάδα 7.
keza (επίσης)	keza (επίσης)	27	7 Δεκεμβρίου 1888	-	τέλη Ιουνίου 1889	...Με διαταγή του νομάρχη διαγράφεται.
"	"	"	3 Ιουλίου 1889	-		-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.92-95.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
452	2	8/2	153	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Κωσταντή Δασκαλάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Φάλιππου
(452)	(2)	(8/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Δημήτρης γιός του Γιάννη Στεφανάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Γαβαλο- χώρι
453	2	8/3	160	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Μιχάλη Μυριδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Μπρόσ- νερό
(453)	(2)	(8/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Σήφη Καμινου- λάκη	"	"	"	Πάτημα
454	2	8/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Κωσταντή Σαραντάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Γαβαλο- χώρι
(454)	(2)	(8/4)	230	"	(180)	Αντώνης γιός του Παντελή Αναγνωσ- τάκη	"	"	"	Ξηρο- στέρνη
(454)	(2)	(8/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Ανδρέας γιός του Γιώργη Σαριδάκη	"	"	Αρμένιοι	Μεγάλα Χαράφια
455	2	8/5	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Λαμπαθάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Ξηρο- στέρνη
(455)	(2)	(8/5)	233	"	(180)	Γιώργης γιός του Μανώλη Σεργάκη	"	"	"	Δράπανος
(455)	"	"	"	"	"	Γιάννης γιός του Γιώργη Κολδαρε- νάκη	"	"	Αρμένιοι	Αρμένιοι Νέφς

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	τέλη Φεβρουαρίου 1889	-
άγαμος	αγράμματος	26	24 Μαρτίου 1889	736	-	-
άγαμος	εγγράμματος	30	3 Σεπτεμβρίου 1884	-	τέλη Ιουνίου 1889	... διαγράφεται.
"	αγράμματος	26	4 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	25 Σεπτεμβρίου 1886	-	10 Νοεμβρίου 1888	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	41	17 Δεκεμβρίου 1888	-	τέλη Ιουνίου 1889	Διαγράφεται.
"	"	35	4 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	20 Νοεμβρίου 1885	-	10 (:) Νοεμβρίου 1888	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	27	17 Δεκεμβρίου 1888	-	28 Μαρτίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
έγγαμος	"	28	17 Απριλίου 1889	943 [μάλλον 944]	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.96-101.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
456	2	9	161	Δεκανέας	200	Κωσταντής γιός του Τζινταράκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Αλίκαμπος
457	2	9/1	124	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Παυλή Σταθάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Αλίκαμπος
458	2	9/2	-	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Μάρκου Κουρκου- τάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Φίλιππου
(458)	(2)	(9/2)	196	(Χωροφύλακας)	(180)	Σήφης γιός του Γιάννη Χαβρεδάκη	"	"	Φρέ	Παιδο- χώρι
(458)	(2)	(9/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Δημήτρη Παπαδάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Βάμος	Κεφαλάς
459	2	9/3	143	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Αντώνη Χογλακάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	Φυλακή
460	2	9/4	139	Χωροφύλακας	180	Σήφης γιός του Σταυρή Μπαρμπου- νάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	(Ασι) Γωνιά
461	2	9/5	-	Χωροφύλακας	180	Πέτρος γιός του Μανώλη Κοκκινάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Μαθές	(Ασι) Γωνιά
(461)	(2)	(9/5)	193	"	(180)	Βασίλης γιός του Γιάννη Στυλιανα- κάκη	"	"	Βάμος	Γαβαλο- χώρι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διωγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	-	Μπήκε στις αρχές Οκτωβρίου του 1878.
άγαμος	αγράμματος	30	23 Ιουλίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	17 Σεπτεμβρίου 1885	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	εγγράμματος	26	4 Νοεμβρίου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	-
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	25	5 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	13 Ιουλίου 1885	-	30 Ιουνίου 1889	-
άγαμος	αγράμματος	26	2 Μαΐου 1888	-	30 Ιουνίου 1889	-
άγαμος	αγράμματος	25	2 Μαΐου 1888	-	7 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	αγράμματος	25	4 Νοεμβρίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.102-105.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
462	3	-	-	Λοχαγός	500	Σήφης Μανούσου Μανωλάκη εφέντη	Σφακιά	Σφακιά	Ίμπρος	Ίμπρος
463	3	-	-	Υπολοχαγός	375	Σταύρος Κριαράς εφέντη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(463)	(3)	-	-	(Υπολοχαγός)	(375)	Παύλος γιός του Γιάννη Παπασακε- λάρη	"	"	"	"
464	3	-	-	Ανθυπολοχαγός	350	Μιχάλης Μανουσε- λάκης εφέντη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικ- ράτης	Καλλικ- ράτης
465	3	-	235	Επιλοχίας	270	Μανούσος γιός του Τσιναράκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκόφου	Ασκόφου
(465)	(3)	-	-	"	(270)	Παύλος γιός του Γιώργη Κοντομυ- τάκη	"	Αποκόρυνας	Βάμος	Βάμος
(465)	(3)	-	-	(Επιλοχίας)	(270)	Νικόλας γιός του Μανώλη Γιανναράκη	"	"	Μαθές	Μπροσ- νερό
466	3	1	9	Λοχίας	225	Νικόλας γιός του Παπαδο- σηφάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικ- ράτης	Καλλικ- ράτης
467	3	2	10	Λοχίας	225	Γιάννης γιός του Νικόλα Καβρου- δάκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά	Μουρί

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	35	αρχές Νοεμβρίου 1887	-	-	Με τον παρόντα βαθμό ήρθε από το 5 ^ο τάγμα.
έγγαμος	εγγράμματος	30	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	9 Ιουνίου 1889	...;
"	"	37	αρχές Ιουλίου 1889	-	-	Τέθηκε σε διαθεσιμότητα.
έγγαμος	εγγράμματος	30	4 Μαρτίου 1888	-	-	...;
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Απριλίου 1884	-	τέλη Δεκεμβρίου 1888	Μπήκε στις αρχές Ιουλίου του 1879. Απήλθε ως συνταξιούχος.
έγγαμος	εγγράμματος	30	αρχές Ιανουαρίου 1889	-	30 Ιουνίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στο 1 ^ο τάγμα, στο 2 ^ο λόχο, ως λοχίας, την 18 ^η Ιανουαρίου του 1887. Μετάθεση στον 2 ^ο λόχο.
άγαμος	εγγράμματος	36	αρχές Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	30	10 Ιουλίου 1886	-	-	...;
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	30	11 Αυγούστου 1886	-	-	...;

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 104-107.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
468	3	3	13	Λοχίας	225	Ανδρέα γιός του Φραγκιά	Σφακιά	Σφακιά	Ανόπολη	Ανόπολη
469	3	4	53	Λοχίας	225	Μανούσος γιός του Πολυβάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ίμπρος	Ασφέντου
(469)	"	"	-	"	225	Χριστόδουλος γιός του Σήφη Τζαφδάκη	"	"	Σφακιά	Σφακιά
470	3	5	11	Λοχίας	225	Μανούσος γιός του Γιώργη Εσθνοουδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Άγιος Ιωάννης	Αράδενα
471	3	1	15	Δεκανέας	200	Δημήτρης γιός του Γιάννη Παπαδεράκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανόπολη	Ανόπολη
(471)	(3)	(1)	-	(Δεκανέας)	(200)	Μανούσος γιός του Γιώργη Σγουράκη	"	"	"	"
472	3	1/1	51	Λογιστής του λόχου	230	Γιάννης γιός του Μανούσου Κουντουράκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Σφακιά Νέφς
473	3	1/2	-	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Νικόλα Γκιαννικάκη	Σφακιά	Σφακιά	Κομητάδες (Ίμπρος)	Κομητάδες
(473)	(3)	(1/2)	223	"	(180)	Γιάννης γιός του Γιώργη Κοπασάκη	"	"	Ανόπολη	Ανόπολη
(473)	(3)	(1/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Σήφη Κατσανεβάκη	"	(Αποκόρωνας)	(Φρέ)	Βαφές

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	35	17 Σεπτεμβρίου 1886	-	-	...;
έγγαμος	αγράμματος	45	7 Μαρτίου 1886	-	31 Μαρτίου 1889	...Απήλθε ως συνταξιούχος.
άγαμος	αγράμματος	31	1 Απριλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόγο, στην ομάδα 4, ως δεκανέας, την 15 ^η Αυγούστου του 1885.
έγγαμος	εγγράμματος	40	29 Μαρτίου 1886	-	-	...;
άγαμος	εγγράμματος	28	3 Οκτωβρίου 1886	-	30 Ιουνίου 1889	Ήλθε από το 1 ^ο τάγμα, ως απλός χωροφύλακας.
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	37	1 Ιουλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόγο, στην ομάδα 6/3, την 27 Μαΐου 1889.
άγαμος	εγγράμματος	31	6 Νοεμβρίου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	23	16 Απριλίου 1888	-	10 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	αγράμματος	27	8 Νοεμβρίου 1888	-	9 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	εγγράμματος	26	27 Ιουνίου 1889	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.108-113.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
474	3	1/3	13	Χωροφύλακας	180	Χριστόδουλος γιός του Κουκουβιτάκη	Σφακιά	Σφακιά	Άγιος Ιωάννης	Αράδενα
(474)	(3)	(1/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Ανδρέα Μπαριτσάκη	"	-	Ασκούφου	-
475	3	1/4	27	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Γιώργη Χαρκιαδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Πατσιανός
(475)	"	"	"	"	"	Ανδρέας γιός του Πέτρου Μανουσελάκη	"	"	"	Καλλικράτης
476	3	1/5	179	Χωροφύλακας	180	Μανούσος γιός του Σήφη Μανουσελάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
(476)	(3)	(1/5)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Στρατή Μαρουγιά	"	"	Ασκούφου	-
477	3	1/6	55	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Γιάννη Δαμανάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ίμπρος	Ασφέντου
(477)	(3)	(1/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικόλης γιός του Θεοδωρή Γιαννουλάκη	"	"	"	"
(477)	(3)	(1/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μιχάλης γιός του Νικόλα Πατρουδάκη	"	"	Ανόπολη	Ανόπολη
478	3	2	197	Δεκανέας	200	Παύλος γιός του Σταυρή Βιζυράκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Έγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	35	14 Σεπτεμβρίου 1886	-	9 Ιουνίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	30	27 Ιουνίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	10 Μαΐου 1888	-	18 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	25	26 Απριλίου 1889	1030	-	-
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	25	21 Σεπτεμβρίου 1886	-	9 Ιουνίου 1889	Απολύθηκε.
"	εγγράμματος	35	27 Ιουνίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	17 Νοεμβρίου 1887	-	18 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	26 Απριλίου 1889	1030	9 Ιουνίου 1889	"
έγγαμος	"	30	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	-	4 Νοεμβρίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.112-121.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
479	3	2/1	14	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Κωσταντή Δουτσινάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη [Άγιος Ιωάννης]	Αράδενα
(479)	(3)	(2/1)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Νικόλα Κοκάκη	"	"	Ανάπολη	Λιβανιανά
480	3	2/2	16	Χωροφύλακας	180	Λαμπρινός γιός του Σταυριανού Βρανάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
481	3	2/3	17	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Βαρδή Βαρδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Νησί της Γαύδου
482	3	2/4	26	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Ανδρέα Κρισουλάκη	Σφακιά	Σφακιά	Τμπρος	Ασφέντου
483	3	2/5	37	Χωροφύλακας	180	Παναγιώτης γιός του Κελαϊδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Μουρί
(483)	"	"	"	"	"	Στρατής γιός του Μανώλη Σουτάκη	"	"	Κομητάδες [Τμπρος]	Ασφέντου
484	3	2/6	18	Χωροφύλακας	180	Βαρδής γιός του Μανώλη Ροδαμάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου
485	3	3	19	Δεκανέας	200	Γιώργης γιός του Χαραλαμπίκη	Σφακιά	Σφακιά	Τμπρος	Ασφέντου
486	3	3/1	-	Χωροφύλακας	180	Μιχάλης γιός του Γιάννη Κινιάδακη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	40	16 Οκτωβρίου 1887	-	9 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	26	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	16 Οκτωβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	5 Μαΐου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	5 Οκτωβρίου 1886	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	16 Οκτωβρίου 1887	-	18 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	29 Απριλίου 1889	1034	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	αρχές Μαΐου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	αρχές Οκτωβρίου 1886	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1884.
έγγαμος	εγγράμματος	35	29 Σεπτεμβρίου 1886	-	10 Οκτωβρίου 1888	Κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης απεβλήθη.

Αυξοντες αριθμοί (από σελ.120-127.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(486)	(3)	(3/1)	198	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικόλας γιός του Γιώργη Τσιναράκη	"	"	"	"
487	3	3/2	35	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Κατσουλαράκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Αργουλιές
(487)	"	"	"	"	"	Ανδρέας γιός του Γιάννη Καπεδρουλάκη	"	"	Τιμπρος	Ασφέντου
488	3	3/3	22	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Νταμουράκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Γαύδος
489	3	3/4	174	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Ανδρέα Καυκαλάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκόφου	Ασκόφου
500	3	3/5	45	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Σήφη Μαρινάκη	Σφακιά	Σφακιά	Κομητάδες [Τιμπρος]	Βουβάς
(500)	(3)	(3/5)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Ανδρέας γιός του Βαρδή Γλυμενάκη	"	"	Ανάπολη	Ανάπολη
501	3	3/6	133	Χωροφύλακας	180	Μιχάλης γιός του Σήφη Τζουγκράκη	Σφακιά	Αποκόρνας	Μαθές	Μουρί
502	3	4	20	Δεκανέας	200	Χριστόδουλος γιός του Σήφη Τζαρδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Σφακιά Νέφς
(502)	"	"	-	"	200	Μανούσος γιός του Ανδρέα Ψυλλάκη	"	"	"	Μουρί

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	37	4 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	27	16 Οκτωβρίου 1887	-	18 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	29 Απριλίου 1889	1034	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	16 Οκτωβρίου 1887	-	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	35	2 Ιουλίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	4 Μαΐου 1888	-	7 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	8 Απριλίου 1886	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	15 Αυγούστου 1885	-	31 Μαρτίου 1889	... Μετάθεση στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 5, ως λοχίας.
"	εγγράμματος	28	13 Απριλίου 1889	943	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 126-133.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
503	3	4/1	-	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Ανδρέα Ριτζάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου
(503)	(3)	(4/1)	221	"	(180)	Κωσταντής γιός του Στρατή Δεληγιαννάκη	"	"	Άγιος Ιωάννης (Καλλικράτης)	Καυοδάσος
504	3	4/2	21	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Μανώλη Χαριζάκη	Σφακιά	Σφακιά	Άγιος Ιωάννης	Άγιος Ιωάννης
(504)	(3)	(4/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Στρατής γιός του Μανώλη Καπλαδουνάκη	"	"	Ανάπολη	Ανάπολη
505	3	4/3	158	Χωροφύλακας	180	Σταυρής γιός του Στρατή Καβαδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Τμπρος	Κομπτάδες
(505)	(3)	(4/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικόλας γιός του Μανούσου Καντουνάτου	"	"	Ανάπολη	Λιβανιανά
506	3	4/4	23	Χωροφύλακας	180	Δημήτρης γιός του Μάρκου Μαντουδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
507	3	4/5	25	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Μανούσου Μανουσελάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
508	3	4/6	24	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Σήφη Γουνάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Έγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	25	15 Δεκεμβρίου 1887	-	10 Οκτωβρίου 1888	Κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης παραιτήθηκε.
"	εγγράμματος	26	8 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	10 Σεπτεμβρίου 1887	-	9 Ιουνίου 1889	Απονομή λόγω πλημμελήματος.
"	"	26	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	27	αρχές Μαρτίου 1888	-	7 Ιουνίου 1889	Απονομή λόγω πλημμελήματος.
"	αγράμματος	35	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	27	14 Σεπτεμβρίου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	27	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	11 Σεπτεμβρίου 1885	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.132-137.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
509	3	5/0	32	Δεκανέας	200	Πέτρος γιός του Ανδρέα Μανουσελάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλι-ράτης	Καλλι-ράτης
510	3	5/1	-	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Γιάννη Σκινιαδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ίμπρος	Ασφέντου
(510)	(3)	(5/1)	222	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Νικόλα Βαρδουλάκη	"	"	Ανάπολη	Λιβανιανά
(510)	(3)	(5/1)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Πάολος γιός του Νικόλα Παπαμανωλουδάκη	"	"	"	Ανάπολη
511	3	5/2	57	Χωροφύλακας	180	Μανούσος γιός του Ντεληναδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(511)	(3)	(5/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικόλας γιός του Γιώργη Σαβιολάκη	"	"	Ανάπολη	"
512	3	5/3	36	Χωροφύλακας	180	Πέτρος γιός του Γιάννη Γιανναράκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλι-ράτης	Καγοδάσος
(512)	(3)	(5/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Σήφης γιός του Γιάννη Μπραγουδάκη	"	"	Ασκούφου	Ασκούφου
513	3	5/4	56	Χωροφύλακας	180	Σταυριανός γιός του Νικόλα Ανδρουλακάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(513)	"	"	"	"	"	Μανούσος γιός του Σταυριανού Πολυδάκη	"	"	Ασκούφου	Ασκούφου Νέφς

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	26	αρχές Νοεμβρίου 1885	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόγο την 9 ^η Σεπτεμβρίου του 1884.
άγαμος	αγράμματος	25	14 Σεπτεμβρίου 1887	-	10 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης.
keza (επίσης)	"	-	8 Νοεμβρίου 1888	-	9 Ιουνίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
έγγαμος	"	35	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	16 Οκτωβρίου 1887	-	9 Ιουνίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	εγγράμματος	26	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	28	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	18 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	27	29 Απριλίου 1889	1034	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	16 Οκτωβρίου 1887	-	18 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	26	29 Απριλίου 1889	1034	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.138-143.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
514	3	5/5	31	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Χριστόδουλου Παπαδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Τμπρος	Κομητιάδες
(514)	(3)	(5/5)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Στυλιανού Χατζαλάκη	"	"	Ανώπολη	Ανώπολη
515	3	5/6	30	Χωροφύλακας	180	Ανδρέας γιός του Στυλιανού Λουλουδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Τμπρος	Κομητιάδες
(515)	(3)	(5/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικόλας γιός του Ανδρέα Κοπασάκη	"	"	Ανώπολη	Ανώπολη
516	3	6	54	Δεκανέας	200	Στεφανήτζακης Σινιουτάκης	Σφακιά	Σφακιά	Ασκήφου	Ασκήφου
517	3	6/1	33	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Ανδρέα Μανουσελάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
518	3	6/2	-	Χωροφύλακας	180	Μανούσος γιός του Γιώργη Δασκαλάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανώπολη	Ανώπολη
(518)	(3)	(6/2)	229	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Μιχάλη Τσαμπαάκη	"	"	Ασκήφου	Ασκήφου
519	3	6/3	28	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Σήφη Παναγιωτάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
"	"	"	"	"	180	Κωσταντής γιός του Γιάννη Τσουπάκη	"	"	"	"

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Έγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	εγγράμματος	25	24 Μαΐου 1888	-	9 Ιουνίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	28	22 Νοεμβρίου 1885	-	10 Ιουνίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	(:)	27	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	25 Ιανουαρίου 1888	-	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	10 Σεπτεμβρίου 1884	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	16 Οκτωβρίου 1887	-	10 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης.
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	27	15 Δεκεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	14 Σεπτεμβρίου 1887	-	28 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	28	2 Μαΐου 1889	-	22 Μαΐου 1889	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.142-147.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νόμος	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(519)	(3)	(6/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανούσος γιός του Γιώργη Σγουράκη	"	Ανάπολη [Σφακιά]	Ανάπολη	Ανάπολη
(519)	(3)	(6/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Γιώργη Κοκασάκη	"	Σφακιά	(;) [Ανάπολη]	"
520	3	6/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Αντόνη Σαβιολάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(520)	(3)	(6/4)	232	(Χωροφύλακας)	(180)	Μανώλης γιός του Νικόλα Κουριδάκη	"	"	Κομητάδες [Ίμπρος]	Κομητάδες
521	3	6/5	47	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Στρατή Κρυσσουλάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ίμπρος	Ασφέντου
(521)	(3)	(6/5)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Στυλιανός γιός του Νικηφόρου Παγυλάκη	"	"	Ανάπολη	Ανάπολη
522	3	6/6	34	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Σήφη Δικουτσινάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης
523	3	7/0	38	Δεκανέας	200	Παύλος γιός του Σήφη Βολουδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ίμπρος	Ίμπρος
"	"	"	"	"	"	Στυριανός γιός του Ανδρέα Πολυδάκη	"	"	Σφακιά	Σφακιά

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	37	27 Μαΐου 1889	1217	30 Ιουνίου 1889	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 1, ως δεκανέας.
άγαμος	αγράμματος	28	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	16 Οκτωβρίου 1887	-	31 Οκτωβρίου 1888	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 8, ως δεκανέας.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	18 Δεκεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	9 Σεπτεμβρίου 1884	-	9 Ιουνίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	26	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	12 Νοεμβρίου 1885	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	30	20 Σεπτεμβρίου 1886	-	18 Απριλίου 1889	... Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	27	10 Μαΐου 1889	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.148-153.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
524	3	7/1	-	Χωροφύλακας	180	Σήφης γιός του Παπαμανου-σάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(524)	(3)	(7/1)	224	"	(180)	Νικόλας γιός του Μανώλη Βουγιουκα-λάκη	"	"	Καλλικ-ράτης	Καλλικ-ράτης
525	3	7/2	49	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Παπαδο-μαρκάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικ-ράτης	Καλλικ-ράτης
(525)	(3)	(7/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Ανδρέα Σαβιολάκη	"	"	Ανάπολη	Ανάπολη
526	3	7/3	41	Χωροφύλακας	180	Νικολής γιός του Αναγνώστη Ορφανου-δάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(526)	(3)	(7/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Νικολής γιός του Χριστόδου-λου Νικολου-δάκη	"	"	"	Λιβανιανά
527	3	7/4	50	Χωροφύλακας	180	Αναγνώστης γιός του Στρατή Μάρουπη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκήφου	Ασκήφου
(527)	"	"	-	Χωροφύλακας	180	Σήφης Ανδρέα Θωδωρη-τάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(527)	(3)	(7/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Χριστό-φορου Ντεληνα-δάκη	"	"	Ανάπολη	"
528	3	7/5	132	Χωροφύλακας	180	Κωσταντής γιός του Γιώργη Κοπασάκη	Σφακιά	Αποκόρνας	Μαθές	Μαθές

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	30	10 Σεπτεμβρίου 1886	-	30 Σεπτεμβρίου 1888	Παραιτήθηκε.
άγαμος	εγγράμματος	26	9 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	10 Σεπτεμβρίου 1884	-	9 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	28	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	16 Οκτωβρίου 1886	-	9 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	27	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	35	28 Ιανουαρίου 1888	-	25 Φεβρουαρίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
έγγαμος	αγράμματος	40	19 Μαρτίου 1889	-	9 Ιουνίου 1889	"
"	αγράμματος	30	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	31	αρχές Ιουλίου 1886	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 152-159.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
529	3	7/6	46	Χωροφύλακας	180	Κωστής γιός του Μάρκου Σαμαριτάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικ- ράτης	Σκαλωτή
530	3	8	-	Δεκανέας	200	Μανούσος γιός του Θεοωρή Κοπασάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(530)	(3)	(8)	58	"	(200)	Γιώργης γιός του Αντώνη Σαβιολάκη	"	"	"	"
531	3	8/1	131	Χωροφύλακας	180	Σήφης γιός του Σταυριανού Γιαπιτζάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου
532	3	8/2	29	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Νικολή Τσουπάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικ- ράτης	Πατσιανός
533	3	8/3	39	Χωροφύλακας	180	Ανδρέας γιός του Στρατή Μπικουβα- ράκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκούφου	Ασκούφου
534	3	8/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Παναγιώτη Βακάκη	Σφακιά	Σφακιά	Γαύδος (Σφακιά)	Γαύδος
(534)	(3)	(8/4)	200	"	(180)	Βασίλης γιός του Νικολή Παπαθοδο- ράκη	"	"	Ίμπρος	Κομητάδες
"	"	"	"	"	"	Παύλος γιός του Στρατή Πιρακάκη	"	"	Καλλικ- ράτης	Αργουλές
535	3	8/5	40	Χωροφύλακας	180	Νικηφόρος γιός του Γιάννη Κριαρά	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	εγγράμματος	28	16 Σεπτεμβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	16 Οκτωβρίου 1887	-	10 Οκτωβρίου 1888	Κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης ήταν μεθυσμένος και απεβλήθη.
keza (επίσης)	keza (επίσης)	31	αρχές Δεκεμβρίου 1888	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 6/4, την 16 ^η Οκτωβρίου του 1887
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	9 Οκτωβρίου 1886	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	14 Σεπτεμβρίου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	11 Ιουλίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Οκτωβρίου 1884	-	10 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης.
άγαμος	εγγράμματος	26	5 Νοεμβρίου 1888	-	28 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	26	2 Μαΐου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	16 Οκτωβρίου 1887	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 160-165.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
536	3	9	42	Δεκανέας	200	Γιώργης γιός του Νικηφόρου Κριαρά	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
537	3	9/1	44	Χωροφύλακας	180	Νικόλας γιός του Γιώργη Ανδρεαδάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικ- ράτης (Ίμπρος)	Ασφέντου
538	3	9/2	48	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Χρήστου Πατεράκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(538)	(3)	(9/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Αντώνης γιός του Μανώλη Πατρουδάκη	"	"	"	"
539	3	9/3	52	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Βιτάκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Σφακιά Νέφς
540	3	9/4	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Αντώνη Σμηνάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη
(540)	"	"	-	"	"	Ρούσος γιός του Παύλου Χριστοδου- λάκη	"	Αποκόρωνα	Φρέ	Φρέ
(540)	(3)	(9/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιώργης γιός του Μανούσου Παολογιωρ- γάκη	"	Σφακιά	Ίμπρος	Ίμπρος
541	3	9/5	43	Χωροφύλακας	180	Στυλιανός γιός του Κοπασάκη	Σφακιά	Σφακιά	Ανάπολη	Ανάπολη

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασής βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	28	16 Οκτωβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	16 Οκτωβρίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	26	10 Αυγούστου 1885	-	9 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	30	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	45	11 Μαΐου 1887	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	18 Δεκεμβρίου 1887	-	10 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης.
άγαμος	εγγράμματος	25	14 Μαρτίου 1889	-	9 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	25	12 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	26	16 Οκτωβρίου 1887	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.166-169.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
542	4	-	-	Λοχαγός	500	Μερσίν εφέντη	Αργύρ (Αργυρό- καστρο)	Τεπεντελέν (Τεπελένι)	Τεπεντε- λέν (Τεπελένι)	Καλυβάκι
543	4	-	-	Υπολοχαγός	375	Αναγνώστης αγάς Γιανναδάκης εφέντη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Ροδάκινο
(543)	(4)	-	-	"	"	Μιχάλης Λαμπαρ- δάκης εφέντη	"	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια
544	4	-	-	Ανθυπολοχαγός	350	Αλή εφέντη Πλανεδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
545	4	-	59	Επιλοχίας	270	Γιώργης γιός του Βασίλη Μπριλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Σελιά
(545)	(4)	-	-	Επιλοχίας	270	Νικόλας γιός του Γιάννη Σφηνιαδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες {Φοίνικας}	Ροδάκινο
546	4	1	87	Λοχίας	225	Μουσταφά γιός του Αρίφ Αζεράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
"	"	"	"	"	"	Μουσταφά γιός του Αχμέτ Κναράκη	"	"	"	"
547	4	2	-	Λοχίας	225	Γιώργης γιός του Γαβριλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες	Κρύα Βρύση

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	εγγράμματος (γνωρίζει ελληνικά)	38	6 Σεπτεμβρίου 1888	-	-	Μπήκε την 10 ^η Απριλίου του 1879. Ήλθε από το 1 ^ο τάγμα, ως υπολοχαγός...
έγγαμος	εγγράμματος	45	αρχές Ιουλίου 1879	-	14 Δεκεμβρίου 1888	Με διαταγή του νομάρχη απεβλήθη.
"	keza (επίσης)	40	15 Ιανουαρίου 1889	-	-	Με διαταγή του νομάρχη...
έγγαμος	εγγράμματος	45	25 Οκτωβρίου 1884	-	-	;
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	35	αρχές Αυγούστου 1885	-	23 Απριλίου 1889	Μπήκε στις αρχές Ιουλίου του 1879.
έγγαμος	"	41	24 Απριλίου 1889	999	-	-
έγγαμος	αγράμματος	40	16 Απριλίου 1883	-	20 Ιουνίου 1889	Ήταν προηγουμένως ανθυπολοχαγός Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
(άγαμος)	(γνωρίζει λίγο ανάγνωση)	-	αρχές Ιουλίου 1889	-	-	Ήλθε από τον 1 ^ο λόχο ως δεκανέας. Μπήκε στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1884.
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Αυγούστου 1885	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.168-171.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικό				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(547)	(4)	(2)	201	"	(225)	Μιχάλης γιός του Κωνσταντή Βαβουράκη	"	"	"	"
548	4	3	83	Λοχίας	225	γιός του Αχμέτ Παγωνάκη	Ρέθυμνο	Μυλοπόταμος	Μαργαρίτες	Καίναριτζέ
(548)	(4)	(3)	-	(Λοχίας)	(225)	Αλή γιός του Χουσεφν Κυλανάκη	Καντιγιέ (Ηράκλειο)	-	-	συνοικία Φιντικ πασά
549	4	4	225	Λοχίας	225	Μανώλης γιός του Γιάννη Κωνσταντουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Κοζαρέ
"	"	"	"	"	"	Γιώργης γιός του Γιάννη Ζαφειράκη	"	"	Φοίνικας	Ροδάκινο
550	4	5	-	Λοχίας	225	Μανώλης γιός του Γιώργη Λυραντζάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες	Μέλαμπες
(550)	(4)	(5)	205	"	(225)	Μιχάλης γιός του Μανώλη Παπαδάκη	"	"	"	"
(550)	"	"	"	"	225	Γιώργης γιός του Νικόλα Βου(λ)γαράκη	"	"	"	"
551	4	1	-	Δεκανέας	200	Γιώργης γιός του Σήφη Γλυνιαδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Μόρθιος

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία πρόβιασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Έγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	30	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	;
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	28	αρχές Αυγούστου 1887	-	15 Ιουλίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 5 ^ο λόχο, ως δεκανέας, την 1 ^η Αυγούστου του 1885.
"	αγράμματος	25	21 Ιουλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 1 ^ο λόχο, ως δεκανέας, την 25 ^η Φεβρουαρίου του 1889.
έγγαμος	εγγράμματος	35	10 Νοεμβρίου 1888	-	20 Ιουνίου 1889	.. αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	30	3 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	8 Νοεμβρίου (έτος ;)	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	εγγράμματος	35	6 Νοεμβρίου (1888)	-	16 Απριλίου 1889	;... αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	33	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Ιουλίου 1879	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 170-173.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(551)	(4)	(1)	93	(Δεκανέας)	(200)	Αναγνώστης γιός του Ανδρουλι- δάκη	"	"	Μέλαμπες (Λάμπη)	Παλιό- λουτρα
552	4	1/1	79	Λογιστής του λόχου	230	Στυλιανός γιός του Μανώλη Προκοπάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
(552)	(4)	(1/1)	-	(Λογιστής του λόχου)	230	Μανώλης γιός του Γιώργη Κουφάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Σελιά (Φοίνικας)	Λαμπηνή
553	4	1/2	60	Χωροφύλακας	180	Μεχμέτ γιός του Χασάν Κατσαλε- δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Τσικαλα- ριά
(553)	(4)	(1/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Απτουλλάχ γιός του Αχμέτ Ατσαμάκη	"	"	"	Ατσαπάδες
554	4	1/3	85	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Νικολή Νικολιδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Αγκουσε- λιανά
(554)	"	"	"	"	180	Μιχαήλ γιός του Γιώργη Μαραγκάκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια
555	4	1/4	61	Χωροφύλακας	180	Κωνσταντής γιός του Γιάννη Φραγκια- δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Κοξαρέ
(555)	"	"	"	"	180	Χαραλά- μης γιός του Γιώργη Γλαμπεδάκη	"	"	"	Λαμπηνή

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	εγγράμματος	-	αρχές Νοεμβρίου 1888	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 6/2, στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1884.
άγαμος	εγγράμματος	27	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	23 Απριλίου 1889	Μπήκε την 1 ^η Μαρτίου του 1879.
έγγαμος	"	30	5 Μαΐου 1889	1063	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	30 Ιουνίου 1889	-
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	26	αρχές Ιουλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 1 ^ο λόχο, στην ομάδα 6/3, την 7 ^η Νοεμβρίου του 1888.
έγγαμος	αγράμματος	30	10 Οκτωβρίου 1886	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	εγγράμματος	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
άγαμος	αγράμματος	27	11 Σεπτεμβρίου 1885	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
έγγαμος	"	30	17 Απριλίου 1889	944	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.174-179.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικό				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
556	4	1/5	97	Χωροφύλακας	180	Νικολής γιός του Κατσουλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Άγιος Ιωάννης
(556)	"	"	"	"	180	Ζαχάρης γιός του Μανώλη Ψυγιάδτη	"	"	"	Σπήλι
557	4	1/6	80	Χωροφύλακας	180	Χουσεϊν γιός του Ιμπραήμ Αρναουτάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Λαμπηνή
(557)	(4)	(1/6)	-	"	(180)	Μουσταφά γιός του ; Αρναουτάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Χρωμοναστήρι	Καπεδιανά
558	4	2	62	Δεκανέας	200	Οσμάν γιός του Κακούλ (;) Πλανεδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
559	4	2/1	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Δημήτρη Ταμπακεράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια
(559)	(4)	(2/1)	211	"	(180)	Μύρια(ν) γιός του Μιχάλη Σουμπασάκη	"	"	Φοίνικας	Ασώματος
560	4	2/2	63	Χωροφύλακας	180	Ναζήρ γιός του ; Αρναουτάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Παλαόλουτρα
(560)	(4)	(2/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Αλή γιός του Χασάν Αζεμάκη	"	"	"	Ατσιπάδες

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβ(βασης βαθμού, διαγραφής..	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	30	28 Οκτωβρίου 1885	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	32	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	25 Οκτωβρίου 1885	-	15 Ιουλίου 1889	-
άγαμος	"	26	28 Ιουλίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	16 Νοεμβρίου 1881	-	-	Μπήκε στις αρχές Οκτωβρίου του 1881.
έγγαμος	αγράμματος	45	αρχές Ιουλίου 1879	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
"	εγγράμματος	31	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	;
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Ιουλίου 1879	-	16 Ιουνίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	αγράμματος	28	27 Ιουνίου 1889	-	31 Ιουλίου 1889	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.178-183.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
Α/Α	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(560)	(4)	(2/2)	-	Χωροφύλακας	(180)	Χασάν γιός του Μολλά Χαμτανάκη	"	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιάδες
561	4	2/3	64	Χωροφύλακας	180	Σαλήχ γιός του Χουσείν Μποτατσάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιάδες
562	4	2/4	99	Χωροφύλακας	180	Νικολής γιός του Μανώλη Ζαχαριουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες	Σαχτούρια
(562)	"	"	"	"	"	Γιώργης γιός του Νικόλα Παπαδομιχελάκη	"	"	"	Μέλαμπες
563	4	2/5	-	Χωροφύλακας	180	Χριστόδουλος γιός του Τζινουράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Ασάματος
(563)	(4)	(2/5)	210	"	(180)	Γιώργης γιός του Ανδρέα Ανδρουλιδάκη	"	"	keza (επίσης)	Μαριού
564	4	2/6	82	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Νικολή Χαριζάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια
565	4	3	67	Δεκανέας	200	Κωσταντής γιός του Γεωργουλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
-	-	-	αρχές Αυγούστου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	16 Αυγούστου 1886	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	28	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	25	10 Οκτωβρίου 1886	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	εγγράμματος	30	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	7 Αυγούστου 1888	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	35	16 Ιουνίου 1881	-	-	Προηγουμένως στο Ρέθυμνο διορισμένος...

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.184-187.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
566	4	3/1	84	Χωροφύλακας	180	Μουσταφά γιός του Αλή Λουσκάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
567	4	3/2	-	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Νικόλα Αναλαμπι- δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Βάτος
(567)	(4)	(3/2)	216	"	(180)	Σήφης γιός του Γιώργη Ανιδρι- τάκη (γ)	"	"	Φοίνικας	Σελιά
(567)	"	"	"	"	180	Λαμπρινός γιός του Φιλίππου Φιλιπτάκη	"	"	Λάμπη	Αγκούσε- λιανά
568	4	3/3	78	Χωροφύλακας	180	Ζαχαρίας γιός του Σήφη Ροδιτάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Άγιος Ιωάννης
(568)	"	"	"	"	180	Νικόλας γιός του Μιχαήλ Κανακάκη	"	"	Μέλαμπες	Κρύα Βρύση
569	4	3/4	66	Χωροφύλακας	180	Μιχάλης γιός του Αντώνη Παπαδο- αντωνάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Μουρνέ
(569)	"	"	"	"	180	Κωσταντής γιός του Πέτρου Πετράκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Ιουλίου 1879	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	32	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	εγγράμματος	26	7 Νοεμβρίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	αγράμματος	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	22 Ιουλίου 1885	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	28	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	35	11 Μαΐου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	αγράμματος	28	17 Απριλίου 1889	944	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 188-191.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
570	4	3/5	-	Χωροφύλακας	180	Παναγιώτης γιός του Νικολιου- δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Κοξαρέ
(570)	(4)	(3/5)	208	"	(180)	Γιάννης γιός του Παπαδη- μήτηρ Μελιδο- νωτάκη	"	"	Μέλαμπες	Μέλαμπες
571	4	3/6	71	Χωροφύλακας	180	Μιχάλης γιός του Νικολή Πετρολο- γιαννάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Κισσός
(571)	"	"	"	"	"	Νικολής γιός του Χαρίτου Χαριτάκη	"	"	Μέλαμπες	Σαχτούρια
572	4	4	65	Δεκανέας	200	Χασάν γιός του Πίκρ Πικράκη	Ρέθυμνο	Αμάρι	Μέρονας	Πατσός
"	"	"	"	"	"	Αλή γιός του Χουσεϊν Κυλανάκη	Καντιγιέ (Ηράκλειο)	-	-	-
(572)	(4)	(4)	-	(Δεκανέας)	(200)	Μουσταφά γιός του Αχμέτ Κναράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιτάδες
(572)	(4)	(4)	-	(Δεκανέας)	(200)	Χουσεϊν γιός του Αλή Μουλουν- τάκη	"	"	"	Φρατί

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	25	2 Οκτωβρίου 1885	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	εγγράμματος	32	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	27	28 Οκτωβρίου 1885	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	35	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	11 Αυγούστου 1886	-	25 Μαΐου 1889	Μπήκε στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1884. Προηγουμένως ήταν στο Ρέθυμνο εγγεγραμμένος. Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	25	26 Μαΐου 1889	-	30 Ιουνίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο στην ομάδα 7/2, την 25 ^η Φεβρουαρίου του 1885. Μετάθεση στον 1 ^ο λόχο, στην ομάδα 2, ως δεκανέας.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	28	αρχές Ιουλίου 1889	-	αρχές Ιουλίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 1 ^ο λόχο, στην ομάδα 2, ως δεκανέας, στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1884.
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Ιουλίου 1889	586/375	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 7/6, την 22 ^η Ιουλίου του 1885.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.190-195.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
573	4	4/1	72	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Γιώργη Γλυκουράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Βάτος
(573)	"	"	"	"	180	Γιάννης γιός του Κωνσταντή Παναγιωτάκη	"	Αποκόρωνα (Άγιος Βασίλειος)	Μέλαμπες	Σαχτούρια
574	4	4/2	-	Χωροφύλακας	180	Κωνσταντής γιός του Νικολή Μπαντινάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
(574)	(4)	(4/2)	207	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Ηλία Τρουλινού	"	"	Μέλαμπες	Μέλαμπες
(574)	"	"	"	"	180	Γιώργης γιός του Μανώλη Νικολιδάκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Κισσός
575	4	4/3	76	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Νικόλα Βασιλογιαννάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Μιξόρομα
576	4	4/4	68	Χωροφύλακας	180	Νικολής γιός του Γιώργη Γλαμπεδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Λαμπηνή
577	4	4/5	73	Χωροφύλακας	180	Χαραλάμπης γιός του Νικολή Γζανουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Μύρθιος

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
άγαμος	αγράμματος	26	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	"	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	40	αρχές Ιουλίου 1879	-	14 Οκτωβρίου 1888	; ... απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	εγγράμματος	28	6 Νοεμβρίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	αγράμματος	28	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	27	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	31	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	32	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.194-199.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(577)	"	"	"	"	180	Κωνσταντίνος γιός του Μανώλη Φραγκάκη	"	"	Μέλαμπες	Μέλαμπες
578	4	4/6	-	Χωροφύλακας	180	Νικολής γιός του Σταυρουλιδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Κεραμέ
(578)	(4)	(4/6)	206	"	(180)	Γιώργης γιός του Νικολή Κουρκουλάκη	"	"	Λάμπη	Λαμπηνή
(578)	"	"	"	"	"	Μιχαήλ γιός του Γιώργη Κουμμεντάκη	"	"	Λάμπη	Μουρνέ
579	4	5	75	Δεκανέας	200	Σήφης γιός του Μανούσου Παλογιαννάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Μόρθιος
580	4	5/1	74	Χωροφύλακας	180	Λάμπης γιός του Νικολή Ανδρουλιδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Μόρθιος
(580)	"	"	"	"	180	Μανώλης γιός του Κωνσταντή Σουβάκη	"	"	Λάμπη	Σπήλι
581	4	5/2	86	Χωροφύλακας	180	Μιχάλης γιός του Γιώργη Τζαγκαράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
"	"	35	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	40	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	εγγράμματος	28	6 Νοεμβρίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
έγγαμος	"	30	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	34	αρχές Μαΐου 1888	-	-	Μπήκε την 8 ^η Νοεμβρίου του 1887.
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	"	40	17 Απριλίου 1889	944	-	-
άγαμος	αγράμματος	27	14 Ιουλίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.200-203.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγοντικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
582	4	5/3	-	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Χρήστου Μανιατάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια
(582)	(4)	(5/3)	228	"	(180)	Νικολής γιός του Μανώλη Τζανουδάκη	"	"	Φοίνικας	Μαριού
(582)	"	"	"	"	180	Γιάννης γιός του Γιώργη Καλπαδάκη	"	"	Λάμπη	Αγκουσε- λιανά
583	4	5/4	89	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Γιάννη Μαυρομα- τάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Ακτούττα
(583)	(4)	(5/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Γιάννης γιός του Μανώλη Λαγουδάκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	"
584	4	5/5	90	Χωροφύλακας	180	Αναγνώστης γιός του Σήφη Μαμαλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Ροδάκινο
(584)	(4)	(5/5)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Σήφης γιός του Νικολή Καπετανάκη	"	"	"	"
585	4	5/6	-	Χωροφύλακας	180	Αλή γιός του Χουσεϊν Κονταξάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Κοξαρέ

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	εγγράμματος	28	11 Δεκεμβρίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	αγράμματος	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	22 Ιουλίου 1885	-	30 Ιουνίου 1889	-
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	32	6 Ιουλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	25 Αυγούστου 1885	-	20 Απριλίου 1889	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 9, ως δεκανέας.
έγγαμος	εγγράμματος	28	21 Απριλίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	3 Νοεμβρίου 1885	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.202-207.)				Στρατιωτικός Βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(585)	(4)	(5/6)	209	"	(180)	Χασάν γιός του Κατέμ Γιαντισα-ράκη	"	"	Λάμπη	Λαμπινή
(585)	"	"	"	"	180	Αρσλάν γιός του Μεχμέτ Κακουλάκη	"	"	"	Σπήλι
586	4	6	-	Δεκανέας	200	Χασάν γιός του Σαραντα-ράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Κισσός
(586)	(4)	(6)	190	(Δεκανέας)	(200)	γιός του Χουσεΐν Καμπου-ράκη	"	"	Λάμπη	Ατσιπάδες
587	4	6/1	-	Χωροφύλακας	180	Αναγνώστης γιός του Ανδρεαδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Λευκόγεια
(587)	(4)	(6/1)	219	(Χωροφύλακας)	(180)	Ανδρέας γιός του Αναγνώστη Μαρινάκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Ακούμια
588	4	6/2	-	Χωροφύλακας	180	Αναγνώστης γιός του Γιώργη Ανδρουλι-δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Παλαίο-λουτρα
(588)	(4)	(6/2)	234	(Χωροφύλακας)	(180)	Στυλιανός γιός του Σήφη Γιαννικάκη	"	"	Φοίνικας	Γιαννισό
589	4	6/3	-	Χωροφύλακας	180	Γύπαρης γιός του Γιώργη Γυπαράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Σελιά

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
keza (επίσης)	αγράμματος	29	6 Νοεμβρίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποκομπή λόγω πλημμελήματος.
έγγαμος	"	35	17 Απριλίου 1889	944	15 Αυγούστου 1889	Μεταθεση στο Ρέθυμνο, στον 3° λόχο.
έγγαμος	αγράμματος	30	16 Νοεμβρίου 1881	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	41	3 Νοεμβρίου 1888	-	-	;
έγγαμος	εγγράμματος	37	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	keza (επίσης)	30	7 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	28	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	31 Οκτωβρίου 1888	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 1, ως δεκανέας.
έγγαμος	keza (επίσης)	30	19 Δεκεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	28	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	τέλη Σεπτεμβρίου 1888	Παρατήθηκε.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.206-211.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
(589)	(4)	(6/3)	95	(Χωροφύλακας)	(180)	Σταμάτης γιός του Νικολή Ανδρεαδάκη	"	keza (επίσης)	keza (επίσης)	"
(589)	(4)	(6/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Στολιανός γιός του Κωσταντή Βαρδάκη	"	"	"	"
590	4	6/4	102	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Νικολή Τυροκομάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες	Μέλαμπες
(590)	"	"	"	"	180	Μανώλης γιός του Αντώνη Παπαδάκη	"	"	Λάμπη	Μουρνέ
591	4	6/5	98	Χωροφύλακας	180	Κωσταντής γιός του Μανώλη Κακλαμάνη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Μουρνέ
(591)	"	"	"	"	180	Μανώλης γιός του Αποστόλη Ανυφαντάκη	"	"	"	Νταριβιανά
592	4	6/6	101	Χωροφύλακας	180	Μανώλης γιός του Ζαχαριουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Σελιά
593	4	7	-	Δεκανέας	200	Μάρκος γιός του Μαθιού Κουσελάκη (·)	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Παλαιόλουτρα
(593)	(4)	(7)	202	"	(200)	Κωστής γιός του Μανώλη Φωτάκη	"	keza (επίσης)	Μέλαμπες	Κρύα Βρύση

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	32	10 Οκτωβρίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	-
"	"	30	12 Ιουνίου 1889	544	-	-
έγγαμος	αγράμματος	33	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	αγράμματος	26	25 Ιουλίου 1888	-	16 Απριλίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	25	17 Απριλίου 1889	944	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	28	22 Ιουλίου 1885	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Νοεμβρίου 1885	-	14 Οκτωβρίου 1888	Κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης παραιτήθηκε.
άγαμος	εγγράμματος	28	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.212-217.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
594	4	7/1	69	Χωροφύλακας	180	Αντώνης γιός του Νικολή Χαρχαλιδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Άρδακτος
594	4	7/1	-	"	180	Χαράλαμπος γιός του Δημήτρη Γεωργουλάκη	"	"	Φοίνικας	Ασώματος
595	4	7/2	77	Χωροφύλακας	180	Αλή γιός του Αχμέτ Χακενάκη (.)	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Λάκκος
(595)	(4)	(7/2)	-	"	(180)	Αλή γιός του Αχμέτ Κυλανάκη	Καντιγιέ (Ηράκλειο)	Καντιγιέ Νέφς (Ηράκλειο)	Καντιγιέ Νέφς (Ηράκλειο)	συνοικία Φιντικ πασά
(595)	(4)	(7/2)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Χασάν γιός του Κατέμ Κατεμάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
596	4	7/3	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Γιάννη Χαμαλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Ροδάκινο
(596)	(4)	(7/3)	203	"	(180)	Χρήστος γιός του Γιάννη Σερδάκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Δρυμίσκος
597	4	7/4	70	Χωροφύλακας	180	Μουσταφά γιός του Πίκερ Ξικάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Παλιόλουτρα
598	4	7/5	-	Χωροφύλακας	180	Νικολής γιός του Μάρκου Μαντουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Κοξαρέ [Λάμπη]	Άγιος Βασίλειος Νέφς
(598)	(4)	(7/5)	220	"	(180)	Γιώργης γιός του Αναγνώστη Βρύτζη (.)	"	"	Άγιο Πνεύμα	Βρύση Ακουμίων
599	4	7/6	96	Χωροφύλακας	180	Χουσεΐν γιός του Αλή Μουλουντάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Φρατί
(599)	(4)	(7/6)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Αλή γιός του Αχμέτ Απιράκη (.)	"	"	"	Ατσιπάδες

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	27	7 Οκτωβρίου 1886	-	20 Απριλίου 1889	-
έγγαμος	αγράμματος	35	27 Μαΐου 1889	1217	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	15 Φεβρουαρίου 1889	Αποκοπή λόγω πλημμελήματος.
keza (επίσης)	αγράμματος	25	25 Φεβρουαρίου 1889	-	26 Μαΐου 1889	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, ως δεκανέας.
"	αγράμματος	30	12 Ιουνίου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	5 Σεπτεμβρίου 1884	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	εγγράμματος	27	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	26	10 Σεπτεμβρίου 1884	-	31 Ιουλίου 1889	-
έγγαμος	αγράμματος	28	28 Οκτωβρίου 1885	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	εγγράμματος	27	7 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	22 Ιουλίου 1885	-	30 Ιουνίου 1889	Μετάθεση στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 4, ως δεκανέας.
άγαμος	"	25	αρχές Ιουλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μείνε στον 1 ^ο λόχο, στην ομάδα 1/3 την 12 ^η Ιουνίου του 1889.

Αόξοντες αριθμοί (από σελ.218-225.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
600	4	8	100	Δεκανέας	200	Αλέξανδρος γιός του Παπαδημητράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες	Μέλαμπες
601	4	8/1	106	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Νικολή Βασιλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Μέλαμπες	Μέλαμπες
602	4	8/2	-	Χωροφύλακας	180	Δημήτρης γιός του Γιώργη Βαγιωνάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Καρέ
(602)	(4)	(8/2)	217	(Χωροφύλακας)	(180)	Μιχάλης γιός του Γιάννη Σουβάκη	"	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Σελιά
603	4	8/3	-	Χωροφύλακας	180	Αρσλάν γιός του Μεχμέτ Κακουλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
(603)	(4)	(8/3)	204	(Χωροφύλακας)	(180)	Χασάν γιός του Ιμπραήμ Καραχαλιανάκη	"	"	keza (επίσης)	Ατσιπάδες
(603)	(4)	(8/3)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Ιμπραήμ γιός του Χουσεϊν	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Αμνάτος	Αμνάτος
604	4	8/4	81	Χωροφύλακας	180	Τζελά γιός του Μουσταφά Νταμουλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ατσιπάδες
(604)	(4)	(8/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Χασάν γιός του Αλή Χασανάκη	"	"	"	Ντιμπλοχόρι
605	4	8/5	104	Χωροφύλακας	180	Ανδρέας γιός του Μιχάλη Βασιλομιχελάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
606	4	9	94	Δεκανέας	200	Γιάννης γιός του Γιώργη Καλογεράκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Λαμπηνή
(606)	(4)	(9)	-	(Δεκανέας)	(200)	Αναγνώστης γιός του Σήφη Μαμαλάκη	"	"	Φοίνικας	Ροδάκινο

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	31	8 Νοεμβρίου 1887	-	-	Μπήκε στις αρχές Οκτωβρίου του 1884.
έγγαμος	αγράμματος	29	7 Μαΐου 1888	-	-	-
άγαμος	εγγράμματος	28	29 Απριλίου 1888	-	τέλη Οκτωβρίου 1888	Μετάθεση στον 2ο λόχο, στην ομάδα 1, ως δεκανέας.
άγαμος	αγράμματος	32	7 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	25	22 Ιουλίου 1885	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
keza (επίσης)	αγράμματος	30	6 Νοεμβρίου 1888	-	15 Ιουλίου 1889	-
keza (επίσης)	εγγράμματος	25	16 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	31	22 Ιουλίου 1885	-	30 Ιουνίου 1889	-
άγαμος	"	27	αρχές Ιουλίου 1889	-	15 Ιουλίου 1889	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον 1 ^ο λόχο, στην ομάδα 1/3 τη 12 ^η Ιουνίου του 1889.
έγγαμος	αγράμματος	27	23 Φεβρουαρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	31	αρχές Σεπτεμβρίου 1884	-	20 Απριλίου 1889	Μπήκε στις αρχές Ιουλίου του 1879.
άγαμος	εγγράμματος	30	21 Απριλίου 1889	-	-	Κατόπιν διαταγής μπήκε στον ίδιο λόχο, στην ομάδα 5/5, την 25 ^η Αυγούστου του 1885.

Αύξοντες αριθμοί (από σελ. 224-229.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
607	4	9/1	91	Χωροφύλακας	180	Γιάννης γιός του Μιχάλη Φραγκια- δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Άγιο Πνεύμα	Βρύση Ακουμίων
(607)	"	"	"	"	"	Ηλίας γιός του Γιάννη Μαστοράκη	"	"	Φοίνικας	Μόρθιος
608	4	9/2	103	Χωροφύλακας	180	Νικόλης γιός του Γιάννη Χριστοδου- λάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Λευκόγεια
"	"	"	"	"	"	Στυλιανός γιός του Αντώνη Σμυρνάκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Βάτος
609	4	9/3	-	Χωροφύλακας	180	Γιώργης γιός του Σταυρούλη Ζαχαριου- δάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
(609)	(4)	(9/3)	215	"	(180)	Γιώργης γιός του Γρηγόρη Τζαγκαράκη	"	"	Άγιο Πνεύμα	Δουμα- εργειό
610	4	9/4	88	Χωροφύλακας	180	Σαλήχ γιός του Χουσεΐν Οσμάν Ογλουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Παλαιό- λουτρα
(610)	(4)	(9/4)	-	(Χωροφύλακας)	(180)	Μεχμέτ γιός του Χουσεΐν	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	Αμνάτος	Αμνάτος
611	4	9/5	-	Χωροφύλακας	180	Χασάν γιός του Αλή Χασανάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Ντιμπλο- χάρι
(611)	(4)	(9/5)	212	(Χωροφύλακας)	(180)	Χουσεΐν γιός του Μουσταφά Αζεράκη	"	"	Λάμπη	Ατσιπάδες

Προσωπική κατάσταση			Ημερομηνία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Ημερομηνία προβίβασης βαθμού, διγγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	28	αρχές Οκτωβρίου 1884	-	18 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
άγαμος	εγγράμματος	26	26 Απριλίου 1889	1030	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	αρχές Οκτωβρίου 1884	-	28 Απριλίου 1889	Αποπομπή λόγω πλημμελήματος.
"	γνωρίζει λίγο ανάγνωση	29	2 Μαΐου 1889	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Οκτωβρίου 1884	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
άγαμος	εγγράμματος	26	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	26	13 Ιουνίου 1887	-	15 Ιουλίου 1889	-
άγαμος	εγγράμματος	25	16 Ιουλίου 1889	-	15 Αυγούστου 1889	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	23	8 Νοεμβρίου 1887	-	14 Οκτωβρίου 1888	Απεβλήθη από την επιθεώρηση.
έγγαμος	αγράμματος	31	6 Νοεμβρίου 1888	-	-	-

Αύξοντες αριθμοί (από σελ.230-241.)				Στρατιωτικός βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόχου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
612	υπείς	-	-	Λοχίας	375	Σεργής γιός του Μάρκου Καλλιγιαννάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
613	(υπείς)	1	-	Δεκανέας	350	Κανάκης γιός του Κουντουράκη	Σφακιά	Σφακιά	Σφακιά Νέφς	Σφακιά Νέφς
614	υπείς	2	-	Δεκανέας	350	Χασάν γιός του Χουσεϊν Ομεράκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
615	(υπείς)	1	-	Χωροφύλακας	330	Σακίρ γιός του Απτούλ Κερτσάκη (,)	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Εξόπολη
616	υπείς	2	-	Χωροφύλακας	330	Γιώργης γιός του Κασιωτάκη	Ρέθυμνο	Ρέθυμνο	<i>Istanbul Kdy</i> (Αργυρούπολη)	<i>Istanbul Kdy</i> (Αργυρούπολη)
(616)	"	"	-	"	330	Γιώργης γιός του Αντάνη Κουρκουνάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Λικοτιναρά
617	(υπείς)	3	-	Χωροφύλακας	330	Γιώργης γιός του Γωνιωτάκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
618	υπείς	4	-	Χωροφύλακας	330	Μανώλης γιός του Ξερουδάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Σελιά
(618)	(υπείς)	4	-	Χωροφύλακας	330	Χαράλαμπος γιός του Κωσταντή Καρπουζάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Φοίνικας	Σελιά
619	(υπείς)	5	-	Χωροφύλακας	330	Παντελής γιός του Μηλιμπάκη (,)	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Εξόπολη
620	υπείς	6	-	Χωροφύλακας	330	Αχμέτ γιός του Μεχμέτ Κακουλάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Σπήλι
621	(υπείς)	7	-	Χωροφύλακας	330	Χασάν γιός του Μεχμέτ Αντραράκη	Σφακιά	Αποκόρωνα	Βάμος	Βάμος
622	υπείς	8	-	Χωροφύλακας	330	Παλός γιός του Νικόλα Πολάκη	Σφακιά	Σφακιά	Καλλικράτης	Καλλικράτης

Προσωπική κατάσταση			Χρονολογία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Χρονολογία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	αγράμματος	35	27 Αύγουστου 1888	-	-	
έγγαμος	εγγράμματος	35	αρχές Μαρτίου 1879	-	-	Μπήκε (στο σώμα) στις 16 Δεκεμβρίου 1878.
έγγαμος	εγγράμματος	40	αρχές Μαρτίου 1879	-	-	Μπήκε (στο σώμα) στις αρχές Φεβρουαρίου 1880, προηγουμένως ήταν ως παζός...
έγγαμος	γνωρίζει λίγο ανάγνωση και γραφή	40	αρχές Ιουνίου 1879	-	-	Μπήκε (στο σώμα) στις αρχές Φεβρουαρίου 1880.
έγγαμος	αγράμματος	35	αρχές Δεκεμβρίου 1878	-	5 Απριλίου 1889	-
άγαμος	"	26	13 Απριλίου 1889	943	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	30	2 Αύγουστου 1879	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	30	αρχές Φεβρουαρίου 1880	-	20 Φεβρουαρίου 1889	Πέθανε.
έγγαμος	εγγράμματος	30	17 Μαρτίου 1889	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	18 Σεπτεμβρίου 1886	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	31	αρχές Αυγούστου 1883	-	-	-
άγαμος	αγράμματος	28	αρχές Ιουλίου 1884	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	35	2 Σεπτεμβρίου 1884	-	-	-

Αυξοντες αριθμοί (από σελ.240-243.)				Στρατιωτικός Βαθμός	Μισθός	Όνομα και επώνυμο	Τόπος κατοικίας			
A/A	Λόγου	Ομάδας	Εγγυητικού				Νομός	Επαρχία	Δήμος	Κοινότητα
623	(υπείς)	9	-	Χωροφύλακας	330	Γιάννης γός του Νικηφόρου Κωστάκη	Σφακιά	Άγιος Βασίλειος	Λάμπη	Μουρνέ
624	υπείς	10	-	Χωροφύλακας	330	Γιώργης γός του Μανώλη Γωνιωτάκη	Σφακιά	Αποκόρωνας	Φρέ	Νέπος
625	(υπείς)	11	-	Χωροφύλακας	330	Σήφης γός του Γιώργη Τσιναράκη	Σφακιά	Σφακιά	Ασκόφου	Ασκόφου

Προσωπική κατάσταση			Χρονολογία εισόδου	Αριθμός διαταγής κατάταξης	Χρονολογία προβίβασης βαθμού, διαγραφής...	Παρατηρήσεις
Έγγαμος ή άγαμος	Εγγράμματος ή αγράμματος	Ηλικία				
έγγαμος	εγγράμματος	35	αρχές Ιουνίου 1887	-	-	-
έγγαμος	αγράμματος	30	17 Ιουνίου 1888	-	-	-
έγγαμος	εγγράμματος	30	5 Σεπτεμβρίου 1885	-	-	-

Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΚΡΗΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ (ΤΟΥ 1884).

ΠΗΓΗ: *ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 708 (10 Ιουλίου 1884).

Η ορθογραφία του κειμένου διατηρήθηκε.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περί εκτελέσεως τού υπό τής Γενικής Συνελεύσεως κατά τήν ΙΕ΄ αυτής σύνοδον επισηφισθέντος Κανονισμού τής εν τή νήσω Κρήτη χωροφυλακής.

Ο Γενικός Διοικητής Κρήτης.

Έχοντες υπ' όψει τό 31 άρθρον τού εν τώ Οργανικώ Νόμω Κανονισμού τής Γενικής Συνελεύσεως διατάττομεν. Α΄. Κηρύττεται εκτελεστός ο υπό τής Γενικής Συνελεύσεως κατά τήν ΙΕ΄ αυτής σύνοδον επισηφισθείς Κανονισμός τής εν τή νήσω Κρήτη χωροφυλακής. Β΄. Παραγγέλλεται τό Γραφείον τής Γενικής Διοικήσεως ίνα δημοσιεύση καί κοινοποιήση προσηκόντως τό παρόν διάταγμα μετά τού ειρημένου Κανονισμού.

Εν Χανίοις Κρήτης τή 4 Ιουλίου 1884.

Ι. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ τής εν τή Νήσω Κρήτη Χωροφυλακής.

Κεφάλαιον Α΄

Περί χωροφυλακής εν γένει.

Άρθρον 1. Τής χωροφυλακής σκοπός καί προορισμός είναι νά επιτηρή, στερεώνη καί διαφυλάττη τήν ασφάλειαν καί τήν ησυχίαν τών κατοίκων της νήσου, επαγρυπνούσα πρός αποτροπήν πάσης απευκαΐας καί επιβλαβούς πράξεως, προλαμβάνουσα τήν διατάραξιν τής κοινής ησυχίας, κωλύουσα πάσαν εγκληματικήν επιχείρησιν, ανακαλύπτουσα, συλλαμβάνουσα καί παραδίδουσα εις τάς αρχάς πάντα εγκληματούντα καί διατηρούσα τήν ισχύν τού νόμου καθ' όλην την έκτασιν τής Νήσου.

Άρθρον 2. Η δύναμις τού σώματος τής χωροφυλακής τής τε πεζής καί εφίππου θέλει ανέρχεσθαι εις 1.797 άνδρας τό όλον αποτελούντας 1 σύνταγμα, 5 τάγματα καί 21 λόχους, ήτοι εξ 1 Συνταγματάρχου, ενός Λογιστού τού Συντάγματος, 5 Ταγματάρχών, 5 Λογιστών ταγμάτων, 21 Λοχαγών, 21 υπολοχαγών α΄ τάξεως, 21 υπολοχαγών β΄ τάξεως, 21 επιλοχιών, 105 λοχιών, 189 δεκανέων και 1.302 χωροφυλάκων. 5 λοχιών εφίππου χωροφυλακής, 10 δεκανέων και 90 στρατιωτών.

Άρθρον 3. Διά τήν υπηρεσίαν εκάστης Διοικήσεως καί Επαρχίας θέλει τοποθετηθή έν σώμα τής χωροφυλακής εκ πεζών καί ιπέων αναλόγως τής ανάγκης.

Άρθρον 4. Αρχηγός τού σώματος τής χωροφυλακής είναι ο Συνταγματάρχης, όστις θέλει εδρεύει εις τήν πρωτεύουσαν τής νήσου, έχων μεθ' εαυτού ένα Λογιστήν του Συντάγματος, έκαστος δέ Ταγματάρχης θέλει έχει εν τή έδρα του ένα Λογιστήν τού τάγματος καί τούς αναγκαίους αξιωματικούς, υπαξιωματικούς καί χωροφύλακας.

Άρθρον 5. Έκαστος λόχος θέλει συγκείσθαι εξ 80 ανδρών μετά τών αξιωματικών καί υπαξιωματικών, ήτοι 1 Λοχαγού, 1 υπολοχαγού α' τάξεως, 1 υπολοχαγού β' τάξεως, 1 επιλοχίου, 5 λοχιών, 9 δεκανέων καί 62 απλών χωροφυλάκων.

Άρθρον 6. Ο επιθυμών νά καταταχθή χωροφύλαξ, οφείλει νά επιδώση αίτησιν εις τήν επιτόπιον Διοίκησιν, ήτις μετά προηγουμένην μετά τού Ταγματάρχου συνεννόησιν καί εξέτασιν παρά τού δημοτικού ιατρού περί τής υγείας του, διορίζει καί κατατάσσει αυτόν.

Άρθρον 7. Τούς αξιωματικούς τής χωροφυλακής εν γένει διορίζει, παύει καί προβιβάζει η Γεν. Διοίκησις πλύν τού Συνταγματάρχου διοριζομένου εκ Κων/πόλεως, τούς δ' υπαξιωματικούς η επιτόπιος Διοίκησις κατά τό προηγούμενον 6 άρθρον.

Άρθρον 8. Ο χρόνος τής υπηρεσίας τών χωροφυλάκων ορίζεται εις δύο έτη υποχρεωτικώς από τής ισχύος τού παρόντος νόμου.

Άρθρον 9. Ο κατατασσόμενος χωροφύλαξ οφείλει νά παράσχη εγγύησιν 10 λιρών τουρκικών, άς αυτός ή ο εγγυητής του καταβάλλουσιν, εν περιπτώσει παραιτήσεως ή φυγής αυτού υπέρ τού ταμείου τής συντάξεως τής χωροφυλακής.

Άρθρον 10. Ο Συνταγματάρχης τής χωροφυλακής ενώπιον τού Γεν. Διοικητού, ο Ταγματάρχης τής έδρας τής Γεν. Διοικήσεως ενώπιον τού Συνταγματάρχου καί οι Ταγματάρχαι τών Διοικήσεων ενώπιον τών οικείων Διοικητών ορκίζονται τόν επόμενον όρκον «Ορκίζομαι ότι θά εκπληρώσω ευσεινηδότης τά καθήκοντα τά οποία ο περί χωροφυλακής νόμος καί οι λοιποί εν ισχύϊ νόμοι μοί επιβάλλουσι.» Τόν αυτόν όρκον ορκίζονται καί οι λοιποί αξιωματικοί καί υπαξιωματικοί τής χωροφυλακής ενώπιον τού Ειρηνοδικείου τής έδρας τής Διοικήσεως ή τού Πρωτοδικείου, δημοσία συνεδριάζοντος, υπό τού Ειρηνοδίκου ή τού Προέδρου τού Πρωτοδικείου ή ενός τών παρέδρων, ή τών Πρωτοδικών, κατά τό θρήσκευμα τού ορκιζομένου, παρισταμένου τού Ταγματάρχου μέν όταν ορκίζεται Λοχαγός, ενός δέ αξιωματικού όταν ορκίζεται κατώτερος αξιωματικός ή υπαξιωματικός. Ωσαύτος ενώπιον τού Ειρηνοδικείου τής έδρας τής Διοικήσεως ή τού Πρωτοδικείου καί κατά τόν αυτόν τρόπον ορκίζονται καί οι χωροφύλακες, παρόντος ενός αξιωματικού, τόν εξής όρκον. «Ορκίζομαι ότι θά εκπληρώσω ευσυνειδότης τά καθήκοντα τά οποία ο περί χωροφυλακής νόμος καί οι λοιποί εν ισχύϊ νόμοι μοί επιβάλλουσι καί ότι θά καταγγέλλω αμέσως εις τάς αρμόδιας αρχάς πάσαν εγκληματικήν πράξιν, ής γνώσιν ήθελον λάβει κατά τήν εκτέλεσιν τού καθήκοντος μου ώς καί τούς δράστας αυτής, ειδοποιών αυτάς καί περί τού τόπου τής διαμονής των.»

Άρθρον 11.Μετά παρέλευσιν τῆς διαιτίας οἱ χωροφύλακες ἀνανεοῦσι τὴν υπηρεσίαν αὐτῶν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις,εφ' οἷς ἐγένετο πρώτη ἐγγραφή.Κατὰ τὴν ἀνανέωσιν δὲ τῆς ἐγγραφῆς πρωτιμῶνται οἱ εὐδοκίμως κατὰ τὴν προηγουμένην διαιτίαν υπηρετήσαντες.

Άρθρον 12.Ο κατατασσόμενος εἰς τὴν ἐφιππον χωροφυλακὴν οφείλει ἰδίᾳ δαπάνη νὰ ἔχη κατάλληλον διὰ τὴν υπηρεσίαν ἵππον,ἐπιτροπὴ δὲ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Ταγματάρχου καὶ ἐνός ἐμπειροτέχνου θὰ ἀποφαίνεται περὶ τούτου,οἱ δὲ υπαξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες οἵτινες μένουσιν ἀνεὺ ἵππου ἀπολύονται τῆς υπηρεσίας.Επίσης ἀπαγορεύεται εἰς αὐτοὺς ἐπὶ ποινὴ φυλακίσεως μίας ἕως οκτῶ ἡμερῶν τὸ νὰ ἐνοικιάζωσι τοὺς ἵππους τῶν εἰς ιδιώτας ἢ δημοσίους υπαλλήλους ὡς καὶ νὰ τοὺς παρέχωσι δωρεάν εἰς αὐτοὺς.

Άρθρον 13.Οἱ ἰππεῖς ἀξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες εὐθύνονται διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ ἵππου καὶ τῆς ἀποσκευῆς,ὡς καὶ διὰ πάσαν βλάβην,φθορὰν ἢ ἀπώλειαν αὐτοῦ.Εάν ὅμως υπέστη βλάβην τινὰ ἢ ἀπώλειαν κατὰ τὴν υπηρεσίαν,τότε υποχρεοῦται τὸ δημόσιον νὰ πληρῶνῃ τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας αὐτοῦ κατ' ἐκτίμησιν πραγματογνωμόνων διοριζομένων παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος,ὁπότε μετὰ τὸ πέρας τῆς πραγματογνωμοσύνης γίνεται ἐκθεσις,υποβαλλομένη διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος εἰς τὴν Γεν.Διοικήσιν ἣτις καὶ ἀποφασίζει.

Άρθρον 14.Πᾶς διατελὼν ἐν τῇ υπηρεσίᾳ τῆς χωροφυλακῆς,οἰουδήποτε βαθμοῦ,θεωρεῖται ὡς ἐν υπηρεσίᾳ ὅταν φέρῃ τὴν κεκανονισμένην στρατιωτικὴν στολὴν.

Κεφάλαιον Β΄

Περὶ ἱματισμοῦ καὶ οπλισμοῦ.

Άρθρον 15.Διὰ διατάγματος τοῦ Γεν.Διοικητοῦ ὀρισθῆσεται ὁμοίομορφος ἱματισμὸς καὶ οπλισμὸς τῶν ἀξιωματικῶν,υπαξιωματικῶν καὶ χωροφυλάκων,εἰς οὐδὲνα δ' ἐπιτρέπεται νὰ φέρῃ οπλισμὸν ἢ στολὴν παρὰ τὴν ὀρισθησομένην ἐπὶ ποινὴ προστίμου 1 ἀργύρου μετζίτιέ,ἐν υποτροπῇ δὲ θὰ διαπλασιάζηται τὸ πρόστιμον,ἐξαιρεῖται ἡ περίστασις καθ' ἣν ὁ υπάλληλος τῆς χωροφυλακῆς διατελεῖ ἐν ἀδείᾳ.

Άρθρον 16.Πᾶς χωροφύλαξ οφείλει νὰ διατηρῇ καθαρὰ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ,πρὸς τούτο δὲ οἱ μὲν σταθμάρχαι οφείλουσι νὰ κάμνωσι τὴν δέουσαν ἐπιθεώρησιν καθ' ἐκάστην,οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ ἀπαξ τοῦ μηνὸς τουλάχιστον.Ο μὴ διατηρῶν ἐν καθαριότητι τὰ ὅπλα αὐτοῦ καὶ ὁ μὴ τηρῶν ἐν γένει τὴν ἀπαιτουμένην εὐκοσμίαν περὶ τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ ἐπιπλήττεται ὑπὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐνώπιον τοῦ σώματος εἰς ὃν υπηρετεῖ,υποχρεούμενος συνάμα νὰ καθαρῆ τὰ τέ ὅπλα καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ,ἐάν δὲ καὶ μετὰ τρίτην τοιαύτην ἐπιπλήξιν ἤθελον εὐρεθῆ τὰ ὅπλα ἢ τὰ ἐνδύματά του μὴ καθαρὰ,θέλει τιμωρεῖσθαι πειθαρχικῶς καὶ διὰ φυλακίσεως ἀπὸ 1-3 ἡμερῶν.

Άρθρον 17.Οἱ παραιτούμενοι ἢ πανόμενοι ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐκπίπτουσι τοῦ βαθμοῦ τῶν,στεροῦνται δὲ καὶ τοῦ δικαιώματος νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ἐξῆς τὴν στολὴν τῆς

υπηρεσίας.Τό τελευταίον δέ τούτο ισχύει καί διά τούς απλούς χωροφύλακας.Οι παραβάται τής διατάξεως ταύτης τιμωρούνται συμφώνως πρός τό άρθρον 131 του Ποιν.Νόμου.

Κεφάλαιον Γ΄

Περί μισθοδοσίας.

Άρθρον 18.Ο Συνταγματάρχης τής χωροφυλακής λαμβάνει μηνιαίον μισθόν γρ.2.200, ο Λογιστής του Συντάγματος 1.150,έκαστος τών Ταγματαρχών 1.300,έκαστος τών Λογιστών του τάγματος 500,οι Λοχαγοί ανά 600,οι υπολοχαγοί α΄τάξεως ανά 400,οι υπολοχαγοί β΄τάξεως ανά 350,οι επιλοχίαι ανά 270,οι λοχίαι ανά 225,οι δεκανεείς ανά 200,και οι χωροφύλακες ανά 180.Οι δέ έφιπποι χωροφύλακες θά λαμβάνωσι τόν αυτόν μισθόν ήτοι οι λοχίαι ανά 225γρ.,οι δεκανεείς ανά 200 καί οι απλοί στρατιώται ανά 180 περιπλέον δέ έκαστος αυτών καί 150 δι΄ υποφορβήν.Τόν Λογιστήν εκάστου τάγματος θέλουσι βοηθεί εν τή υπηρεσία αυτού δύο εκ τών ικανοτέρων χωροφυλάκων τού τάγματος ο εις Χριστιανός καί ο άλλος Οθωμανός,οίτινες θά λαμβάνωσιν επιμίσθιον 100γρ.κατά μήνα,τήν δέ γραφικήν εργασίαν εκάστου λόχου θέλει εκτελεί ο ικανώτερος απλούς χωροφύλαξ εκ τού λόχου λαμβάνων ως επιμίσθιον 50γρ.κατά μήνα.

Άρθρον 19.Οι στρατώνες,σταθμοί καί σταύλοι προσδιορίζονται καί πληρώνονται παρά τής Γεν.Διοικήσεως ως καί η γραφική ύλη τών γραφείων καί τό έλαιον.Τού λοιπού οι μισθοί πάντων έν γένει τών αξιωματικών,υπαξιωματικών καί απλών χωροφυλάκων θέλουσι πληρώνεσθαι κατ΄ ευθείαν από τά κατά τόπους δημόσια ταμεία,κατά τό αυτό σύστημα καθ΄ ό πληρώνονται καί οι μισθοί τών άλλων υπαλλήλων.Πρός τούτο τά οικεία Λογιστήρια θέλουσιν ειδοποιείσθαι υπό τών κατά τόπους Διοικητικών αρχών περί τού διορισμού τών αξιωματικών,υπαξιωματικών καί χωροφυλάκων,ίνα εγγράφωσιν αυτούς εις τά μητρώα τών δημοσίων υπαλλήλων.Έκαστος Λοχαγός εις τό τέλος εκάστου μηνός οφείλει νά υποβάλη εις τόν οικείον Διοικητήν ή Έπαρχον κατάλογον υπογεγραμμένον παρ΄ αυτού καί ενός τών υπολοχαγών,δηλούντα τάς άνευ αδείας απουσίας τών χωροφυλάκων εν γένει,όπως γίνονται αι ανάλογοι κρατήσεις εκ τής μισθοδοσίας αυτών.Εάν ήθελεν αποδειχθή ότι εγένοντο άνευ αδείας απουσίαι χωροφυλάκων,αίτινες δέν εσημειώθησαν εις τόν κατάλογον,οι υπογράψαντες αυτόν απολύονται τής υπηρεσίας.Ωσαύτως απολύεται τής υπηρεσίας καί πάς σταθμάρχης όστις ήθελεν αποδειχθή ότι υπέκρυπεν απουσίαν άνευ αδείας χωροφύλακος μή ειδοποιήσας εγκαίρως περί αυτής τόν οικείον Λοχαγόν.

Κεφάλαιον Δ΄

Περί μεταβατικών σωματών.

Άρθρον 20.Έξ εκάστου λόχου θά σχηματίζεται απόσπασμα μεταβατικών χωροφυλάκων εκ τών ικανοτέρων,διευθυνόμενον από τόν ένα τών δύο υπολοχαγών τού λόχου ή τόν

επιλογίαν,ο δέ αριθμός αυτών θά ορίζηται υπό τού Ταγματάρχου,συνεννοουμένου μετά τής επιτοπίου Διοικήσεως αναλόγως τών αναγκών εκάστης επαρχίας.Οι αποτελούντες τό μεταβατικόν απόσπασμα χωροφύλακες αντικαθίστανται κατά τριμηνίαν πάντοτε εκ τού αυτού λόχού.

Κεφάλαιον Ε΄

Περί προσόντων.

Άρθρον 21.Δέν γίνονται απλοί χωροφύλακες οι έχοντες ηλικίαν κατωτέραν τών 20 καί ανωτέραν τών 50 ετών.

Άρθρον 22.Δέν δύναται νά ήναι αξιωματικός,υπαξιωματικός,ή χωροφύλαξ πάς καταδικασθείς επί κακουργήματι ή κλοπή καθώς καί πάς καταδικασθείς επί πλημμελήματι εις φυλάκισιν υπερβαίνουσαν τό έτος.

Άρθρον 23.Οι σωματικώς ή διανοητικώς ανίκανοι δέν δύνανται νά ήναι υπάλληλοι τής χωροφυλακής.

Κεφάλαιον Στ΄

Περί καθηκόντων.

Α΄.Καθήκοντα τού Συνταγματάρχου.

Άρθρον 24.Ο Συνταγματάρχης τής χωροφυλακής επαγρυπνεί εις όλην τήν υπηρεσίαν τού σώματος καί εν γένει εις τήν εφαρμογήν τού παρόντος νόμου,δέν εξετάζει τās λεπτομερείας τών διαφόρων σωμάτων,άτινα διοικούνται παρά τών Ταγματάρχων ή αξιωματικών,οπότε όμως παρατήρησει παραμέλησιν ή παράβασιν τών κεκανονισμένων,ή άν τώ παρουσιασθώσι παράπονα,ζητεί λόγον από τούς διαφόρους Ταγματάρχας καί διορθώνει τās λαβούσας χώραν καταχρήσεις ή παρεκτροπās διά τών αναγκαίων διαταγών πρός καλλιτέραν διεύθυνσιν τής υπηρεσίας.

Άρθρον 25.Ο Συνταγματάρχης επιθεωρεί εναλλάξ τά διάφορα σώματα της χωροφυλακής κατ'έτος,ότε ζητεί πληροφορίας από τās διαφόρους αρχάς,άν η υπηρεσία τής χωροφυλακής εκτελήται μέ ακρίβειαν καί άν οι χωροφύλακες εκάστου σταθμού φέρωνται αξιοπρεπώς εις τούς σταθμούς των·εξετάζει ένα έκαστον αυτών,άν γνωρίζη τά χρέη του καί κέκτηται τās απαιτουμένας γνώσεις πρός ακριβή εκτέλεσιν τούτων·πληροφορείται άν οι ίπποι ευρίσκωνται εις καλήν κατάστασιν·εξετάζει τόν ιματισμόν καί τόν οπλισμόν καί παρατηρεί άν αι διαταγαί τής προλαβούσης επιθεωρήσεως εξεπληρώθησαν ανελλιπώς.Το αρχηγείον τής χωροφυλακής κρατεί α΄ βιβλίον τής οικονομικής διαχειρήσεως,ήτοι περί μισθοδοσιών,κρατήσεων και λοιπών εξόδων,τόν απολογισμόν τής οποίας υποβάλλει κατ'έτος εις τήν Γεν.Διοίκησιν καί β΄ βιβλίον τών εισερχομένων καί εξερχομένων εγγράφων φυλάττει δέ εν ιδιαιτέρω φακέλλω τά

εισερχόμενα έγγραφα ως και τά σχέδια τών αποστελλομένων εγγράφων,άτινα θά καταχωρίζονται εν ιδιαίτέρω βιβλίω.

Β'.Καθήκοντα των Ταγματάρχων.

Άρθρον 26.Οι Ταγματάρχαι τής χωροφυλακής είναι επιφορτισμένοι προσωπικώς νά διαχειρίζονται λεπτομερώς τήν εκτέλεσιν τής εμπιστευθείσης εις αυτούς υπηρεσίας,ώστε νά ευρίσκονται πάντοτε εις σχέσεις μέ τάς διαφόρους αρχάς.Κάμνουσιν ωρισμένας περιοδείας κατά τριμηνίαν πρός επιθεώρησιν τών λόχων και εξετάζουσι μετά προσοχής άν οι αξιωματικοί και χωροφύλακες εκτελώσι μέ ακρίβειαν τήν υπηρεσίαν,άν διάγωσιν εις τούς σταθμούς μέ ευταξίαν και πειθαρχίαν,άν προκύπτωσι παράπονα διά τήν κοινήν εκπλήρωσιν τών χρεών των ή άν έδωκαν αφορμήν παραπόνων,παραβιάσαντες ή καταχρασθέντες τήν δύναμίν των.Επίσης πληροφορούνται άν τά εις τούς σταθμούς αποσπάσματα και τά μεταβατικά σώματα εχορήγησαν τήν τυχόν ζητηθείσαν συνδρομήν,συμφώνως ταίς παρουσιασθείσαις περιστάσεσιν,άν έλαβον χώραν παραβάσεις ή αντιλογίαι πρός τάς αρχάς παρά τών αξιωματικών και υπαξιωματικών τών διευθυνόντων τούς διαφόρους σταθμούς, άν χωροφύλακες διωρίσθησαν εις υπηρεσίας ξένας τών καθηκόντων αυτών,ή απειποιήθησαν υπηρεσίαν αφορώσαν τά καθήκοντά των.Τά προκύπτοντα εκ τούτων παράπονα και απαιτήσεις εξετάζονται ακριβώς παρά τών Ταγματάρχων,άτινα αναφέρουσι δι' αναφοράς των πρός τόν γενικόν αρχηγόν τού σώματος διά τά παραιτέρω.

Άρθρον 27.Έκαστος Ταγματάρχης οφείλει καθ' εκάστην νά γνωστοποιή εγγράφως εις τήν επιτόπιον Διοίκησιν τά συμβαίνοντα εγκλήματα.Οσακίς δ' η χρεία τό καλέση θά μεταβαίνη αυτοπροσώπως εις τόν τόπον τού εγκλήματος πρός ανακάλυψιν και σύλληψιν τών ενόχων.

Γ'.Καθήκοντα τών Λογιστών και Γραμματέων.

Άρθρον 28.Εκτός τού Λογιστού τού Συντάγματος έκαστον τάγμα θά έχη ίδιον Λογιστήν, όστις θά εκτελή και χρέη γραμματέως τού τάγματος,βοηθούμενος πρός τούτο κατά τό γ' εδαφ.τού 18 άρθρου υπό δύο εγγραμμάτων απλών χωροφυλάκων,ήτοι ενός Χριστιανού και ενός Οθωμανού,λαμβάνόντων επιμίσθιον γρ.100 και εκτελούντων μόνον τά χρέη υπο γραμματέων τού τάγματος.

Άρθρον 29.Εκ τού αριθμού τών χωροφυλάκων έκαστος Λοχαγός ορίζει ένα απλούν εγγράμματον χωροφύλακα,όστις θά εκτελή μόνον χρέη γραμματέως,θά λαμβάνη δε ούτος εκτός τού μισθού τού χωροφύλακος και επιμισθίον 50γρ.κατά το γ'εδαφ.τού 18 άρθρου.

Άρθρον 30.Ο Λογιστής τού τάγματος όστις εκτελεί και χρέη γραμματέως κρατεί έν πρωτόκολον τών εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων,φυλάττων εν ιδιαίτέρω φακέλλω τάς λαμβανομένας αναφοράς,αιτήσεις και λοιπά έγγραφα ως και τά σχέδια τών παρά τού Ταγματάρχου εκδιδομένων διαταγών και εγγράφων' το μητρώον τών

χωροφυλάκων, αξιωματικών και υπαξιωματικών του τάγματος και έτερον βιβλίον των διαφόρων εξόδων.

Άρθρον 31. Απαγορεύεται εις τούς γραμματείς της χωροφυλακής να λαμβάνωσι δικαίωμα τι διά τά συντασσόμενα παρ' αυτών εγγυητικά.

Δ'. Καθήκοντα των Λοχαγών.

Άρθρον 32. Οι Λοχαγοί της χωροφυλακής επαγρυπνούσι διά την τακτικήν υπηρεσίαν των λόχων, κρατούσι τακτικήν αλληλογραφίαν με τον Ταγματάρχην ή τον αρχηγόν προς όν υπάγονται, αναφέροντες αυτώ πάν κώλυμα όπερ προέκυψεν ή επήλθε κατά την εκτέλεσιν της υπηρεσίας των, καθώς και πάν ότι συμβή εις την δικαιοδοσίαν των, εν κατεπειγούση δέ ανάγκη και μέχρι της αφίξεως νεωτέρων διαταγών διατάσσουσι προσωρινά μέτρα και αναφέρουσι περί τούτου εις τον Ταγματάρχην. Επιθεωρούσι συνεχώς τούς υπό την δικαιοδοσίαν αυτών σταθμούς των χωροφυλάκων, όπου μεταβαίνουν οι ίδιοι και αντιλαμβάνονται αυτοπροσώπως εάν η υπηρεσία εκτελήται ακριβώς και δραστηρίως και εξετάζουσι με λεπτομέρειαν περί ιματισμού, αποσκευής και οπλισμού αυτών.

Άρθρον 33. Οι Λοχαγοί οφείλουσι να κρατώσι διά την υπηρεσίαν βιβλίον πρωτοκόλλου των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων και να φυλάττωσι τά σχέδια των υπο αυτών εκδιδομένων διαταγών και της αλληλογραφίας της υπηρεσίας, άτινα καταχωρίζονται εν ιδιαίτέρω βιβλίω. Άπαντα ταύτα φυλάττονται εις τό αρχείον, οψέποτε δέ ο Λοχαγός αντικατασταθή παραδίδει ταύτα εις τον αντικαταστάτην και συντάσσεται τό επί τούτω πρωτόκολλον.

Άρθρον 34. Οι Λοχαγοί θα κρατώσιν ιδιαίτερον βιβλίον εν ώ θά καταχωρίζωσι πάντα τά εντάλματα συλλήψεως και προφυλακίσεως άτινα έλαβον και πόσα εξ αυτών εξετέλεσαν, ως και τούς λόγους δι' ούς τά λοιπά δέν εξετελέσθησαν. Εις τό τέλος δέ εκάστου έτους θά στέλωσι περί τούτου σημείωσιν εις τον οικείον Ταγματάρχην, όστις θά υποβάλη γενικήν έκθεσιν εις τον Συνταγματάρχην της χωροφυλακής.

Ε'. Συνήθεις υπηρεσία της Χωροφυλακής.

Άρθρον 35. Αι συνήθεις εργασίαι των χωροφυλάκων είναι αι ακόλουθοι.

- 1) Περιπολούσιν εις όλα τά μέρη της δικαιοδοσίας των και συλλέγουσιν οιασδήποτε πληροφορίας περί των διαπραττομένων κακουργημάτων και πλημμελημάτων, άς διαβιβάζουσιν εις τούς ανωτέρους αξιωματικούς εις ούς υπάγονται και δι' αυτών διαβιβάζονται εις τάς αρμοδίας αρχάς ως και εις τον Συνταγματάρχην της χωροφυλακής.
- 2) Σπεύδουσι προς καταδίωξιν και σύλληψιν των κακούργων.
- 3) Συλλαμβάνουσι τούς έχοντας κλοπιμαία και άλλα αντικείμενα προερχόμενα εξ εγκληματικών πράξεων.

- 4)Ειδοποιούσιν αμέσως περί πυρκαϊών, διαρρήξεων, φόνων και όλων των εγκλημάτων των οποίων αναφαίνονται ίχνη, επίσης και περί των ευρισκομένων εις δρόμους και λοιπά μέρη νεκρών, τούς ανωτέρους των ή τας αρμοδίας πλησιεστέρας αρχάς, αίτινες υποχρεούνται να μεταβώσιν επιτοπίως.
 - 5)Οδηγούσιν εις τήν πλησιεστέραν αρχήν τούς συναντομένους εις τας οδούς ή άλλα μέρη τραυματίας, ασθενείς, μανιακούς ή άλλους παθόντας και εκτεθειμένους εις προφανή κίνδυνον.
 - 6) Συλλαμβάνουσι τούς βιαιοπραγούντας κατά τής ατομικής ασφαλείας και ιδιοκτησίας των πολιτών εν γένει και αποστέλλουσιν αυτούς εις τήν πλησιεστέραν αρχήν διά τά περαιτέρω.
 - 7) Συλλαμβάνουσι τούς καταστρέφοντας δάση, δενδροφυτίας καρπίμων δένδρων και λοιπών εν γένει φυτών περί ου θέλει συνταχθή ιδιαίτερος Κανονισμός.
 - 8)Επαγρυπνούσι και συλλαμβάνουσι τούς κόπτοντας ή βλάπτοντας καθ' οιονδήποτε τρόπον τά εις δημόσια μέρη φυτευόμενα δένδρα προς καλωπισμόν.
 - 9)Συλλαμβάνουσι τούς απερισκέπτως τρέχοντας εις τούς δημοσίους δρόμους ή πλατείας και ιδίως εντός των πόλεων μέ αμάξας ή άλλα φορτηγά ζώα.
 - 10)Επιτηρούσι τήν συγκοινωνίαν, ώστε οι οδοιπορούντες να διαβαίνωσιν ακινδύνως και αβλαβώς.
 - 11)Επαγρυπνούσιν εις τας πανηγύρεις, αγοράς, εορτάς και δημοσίας τελετάς προς διατήρησιν τής τάξεως και ησυχίας.
 - 12)Μεταφέρουσι τούς υποδίκους και καταδίκους, φρουρούσι τούς πεφυλακισμένους και συνοδεύουσιν αυτούς από τόπου εις τόπον, επαγρυπνούντες περί τής μη δραπετεύσεως αυτών.
 - 13)Φροντίζουσι περί τής αποσβέσεως των πυρκαϊών.
 - 14)Χορηγούσι συνδρομήν εις τούς επί των διαβατηρίων υπαλλήλους.
 - 15)Χορηγούσι τήν συνδρομήν αυτών εις τας δημοτικές αρχάς.
 - 16)Οφείλουσι να προσφέρωνται κατά τήν εκτέλεσιν τής υπηρεσίας των αξιοπρεπώς, ουδέποτε δέ άνευ ανάγκης να μεταχειρίζονται βίαν ή να κάμωσι κατάχρησιν τής εξουσίας των.
 - 17)Υποχρεούνται να υπηρετώσι τας επιτοπίους αρχάς διοικητικής και δικαστικής κατά τας εκάστοτε παρουσιαζόμενας ανάγκας.
 - 18)Χορηγούσι τήν συνδρομήν των εις τούς δικαστικούς κλητήρας ή άλλους επιφορτισμένους τήν επίδοσιν δικογράφων ή τήν εκτέλεσιν δικαστικών αποφάσεων.
 - 19)Πάσα εντολή εκ μέρους δικαστικής αρχής διδομένη προς τήν χωροφυλακήν δέον να εκτελήται, η εντολή όμως αυτή πρέπει να δίδηται εν επισήμω εγγράφω και συμφώνως προς τά διαγραφόμενα καθήκοντα της χωροφυλακής.
- Άρθρον 36. Απαγορεύεται εις πάντα ανεξαιρέτως στρατιωτικόν ή πολιτικόν υπάλληλον να προσλαμβάνη παρ' εαυτώ χωροφύλακας ως υπηρέτας ή δι' άλλην ιδιωτικήν εργασίαν. Ο

παραβαίνων τήν διάταξιν ταύτην τιμωρείται διά παύσεως,ο δέ ούτος υπηρετών χωροφύλαξ υποβάλλεται εις πρόστιμον ίσον πρός τό ¼ τού μηνιαίου μισθού του,τό οποίο εν υποτροπή διπλασιάζεται.Πάς πολίτης δύναται νά καταγγέλη εις τάς αρμοδίας αρχάς πάσαν παράβασιν τής διατάξεως ταύτης.

Άρθρον 37.Οι χωροφύλακες καί εκτός τής περιφερείας των ευρισκόμενοι δι' οιονδήποτε λόγον οφείλουσιν εν ανάγκη νά εκπληρώσι τά επιβαλλόμενα αυτοίς υπό τού παρόντος νόμου καθήκοντα εκτός όταν είναι εις αυτούς ανατεθειμένη ειδική υπηρεσία,ήτις τούς κωλύει νά πράξωσι τούτο.

Άρθρον 38.Πάς αξιωματικός,υπαξιωματικός καί χωροφύλαξ οφείλει επί πειθαρχικήν ποινή 1-15 ημερών φυλακίσεως νά φέρηται μέ τόν προσηκόντα σεβασμόν πρός πάντας τούς ανωτέρους του.Ο στρατιωτικός χαιρετισμός θέλει γίνεσθαι ο συνήθης,ήτοι ο παρά τοίς στρατιωτικοίς κεκανονισμένος.

Κεφάλαιον Ζ΄

Περί αδειών.

Άρθρον 39.Καθ' όλον τό έτος οι αξιωματικοί,υπαξιωματικοί καί χωροφύλακες δεν δικαιούνται να λαμβάνωσιν άδειαν απουσίας περισσοτέραν τών 24 ημερών.

Άρθρον 40.Ο Λοχαγός δεν δικαιούται νά δίδη άδειας απουσίας εις πλείονας τών 10 συγχρόνως.

Άρθρον 41.Μόνον εις ασθενείας καί άλλας εκτάκτους περιστάσεις δύναται ο Λοχαγός νά δίδη καί μεγαλυτέραν απουσίας άδειαν επί ίδια αυτου ευθύνη.

Άρθρον 42.Ο σταθμάρχης δεν δικαιούται νά δίδη άδειαν απουσίας εις χωροφύλακα,αλλά τοιαύτη πρέπει νά παραχωρήται τή άδεία του Λοχαγού.

Άρθρο 43.Εις εκτάκτους περιστάσεις ο σταθμάρχης επί ίδια αυτου ευθύνη δύναται νά παραχωρήση μόνον εις ένα τών εκ τού σταθμού χωροφυλάκων άδειαν απουσίας κατ' ανώτατον όρον 2 ημερών,αλλ' οφείλει αμέσως περί τούτου να ειδοποιή τον Λοχαγόν.

Άρθρο 44.Ο Συνταγματάρχης θά λαμβάνη άδειαν απουσίας παρά τού Γεν.Διοικητού,οι Ταγματάρχες παρά τής επιτοπίου Διοικήσεως,οι λοιποί αξιωματικοί παρά τού οικείου Ταγματάρχου,ειδοποιουμένης περί ταύτης τής επιτοπίου Διοικήσεως,οι δέ υπαξιωματικοί παρά τού οικείου Λοχαγού.

Άρθρον 45.Οι παρατείνοντες τήν απουσία αυτών πέραν τής λήξεως τής άδειας των στερούνται εκτός τού κατά τήν υπερημερίαν μισθού καί τού μισθού τών ημερών τής άδειας.

Άρθρον 46.Οι καθ' υποτροπήν παρατείνοντες τήν άδειαν τής απουσίας των στερούνται τού διπλασίου τού μισθού τών όλων ημερών τής άδειας.

Άρθρο 47. Από τής Μεγάλης Παρασκευής μέχρι τής Δευτέρας τού Θωμά, από τής Παρασκευής τής κρεοφάγου μέχρι τής καθαρής Τρίτης, κατά τās τρεις ημέρας τών Χριστουγέννων ως και κατά τās 4 ημέρας, συμπεριλαμβανομένης και τής παραμονής, τών δύο βαϊραμίων δέν επιτρέπεται νά δίδηται άδεια απουσίας εις οιονδήποτε υπάλληλον τής χωροφυλακής.

Άρθρον 48. Έκαστος Λοχαγός υποχρεούται νά κρατή βιβλίον, εν ώ θά καταγράφη τακτικώς τās αδειάς απουσίας τών αξιωματικών, υπαξιωματικών και χωροφυλάκων τής περιφερείας του. Τό βιβλίον τούτο δέον νά ήναι ηριθμημένον και μονογραφημένον παρά τού οικείου Διοικητού, ή Επάρχου, ο δέ Λογιστής του τάγματος θά κρατή όμοιον βιβλίον εν ώ θά καταχωρίξη τās απουσίας τών αξιωματικών.

Άρθρον 49. Μετά τό τέλος εκάστου μηνός, εκάστος Λοχαγός υποχρεούται νά πέμπη εις τόν Λογιστή τού τάγματος ακριβή κατάλογον τών απουσιών τών υπαξιωματικών και λοιπών χωροφυλάκων τής περιφερείας του, ούτος δέ υποχρεούται ίδιον νά κρατή βιβλίον, εν ώ θά καταχωρίξη τās τοιαύτας απουσίας τών υπαξιωματικών και χωροφυλάκων όλου τού τμήματος.

Άρθρον 50. Όστις εκ τών υπηρετούντων εν τή χωροφυλακή απουσιάσθη τού σταθμού του άνευ γραπτής αδειάς και επί μίαν μόνον ημέραν θα στερήται τού όλου μηνιαίου μισθού του.

Άρθρον 51. Εάν η άνευ αδειάς απουσία διαρκέση πλέον τών 20 ημερών, ο απουσιάσας τιμωρείται διά φυλακίσεως ενός μέχρι τριών μηνών.

Κεφάλαιον Η΄.

Γενικά διατάξεις.

Άρθρον 52. Πάσα έλλειψις υπακοής καθόσον δέν φέρει χαρακτήρα πλημμελήματος, ήτοι απλούν πταίσμα, πάς γογγυσμός, πάσα αντιλογία και σημείον δυσαρεσκειάς προς τούς ανωτέρους και πάσα παραμέλησις τού προς αυτούς οφειλομένου σεβασμού ωσαύτως πάς εξευτελιστικός ή υβριστικός λόγος εναντίον κατωτέρων και πάσα κατάχρησις τής επ' αυτών εξουσίας, πάσα παράβασις κατά τών διατάξεων τής αστυνομίας, τής πειθαρχίας και τών διαφόρων μερών τής υπηρεσίας, πάν ελάττωμα παιγνιδίων, ή μέθης και πάσα συνήθεια τού χρεώνεσθαι, και τέλος πάς τρόπος τού φέρεσθαι, δι' ου δύναται νά βλαφθή η αξιοπρέπεια τής χωροφυλακής, θεωρούνται ως πειθαρχικά πταίσματα τιμωρούμενα μέ φυλάκισιν 24 ωρών μέχρις 8 ημερών. Κατά τό διάστημα τής φυλακίσεως στερούνται τού μισθού των οι υπάλληλοι τής χωροφυλακής.

Άρθρον 53. Όταν χωροφύλαξ τις έφιππος ή πεζός πέμπεται εις τι μέρος επί αποστολή, ορίζεται αυτώ παρά τών αξιωματικών προθεσμία ανάλογος τή αποστάσει τού τόπου ή τή ανατεθείσει αυτώ υπηρεσία. Αν δέ δι' υπηρεσίαν ήν ηδύνατο νά εκτελέση και επανέλθη εντός μιάς ημέρας,

δαπάνηση περισσότερον χρόνον, διατρίβων εις τά χωρία άνευ ανάγκης ή ευλόγου αιτίας, ο τοιούτος χωροφύλαξ στερείται τού διπλασίου μισθού διά τας περί πλέον εις μάτην δαπανηθείσας ημέρας τή αιτήσσει τού οικείου Λοχαγού ή Ταγματάρχου.

Άρθρον 54. Οσάκις οι εν αδεία διατελούντες χωροφύλακες διαταράττουσι τήν ησυχίαν και ευταξίαν και γίνωσι κατ' αυτών παράπονα συλλαμβάνονται παρά τών προϊσταμένων αυτών και αποστέλλονται προς τόν οικείον Ταγματάρχην ή Λοχαγόν, όπως τιμωρηθώσι πειθαρχικώς με φυλάκισιν μιάς μέχρις οκτώ ημερών.

Άρθρον 55. Οσάκις οι χωροφύλακες μεταφέρουσιν υποδίκους ή κατηγορούμενους εξ ενός τόπου εις άλλον, πρέπει να λαμβάνωσιν έγγραφον διαταγήν, αναφερούσαν τόν σταθμόν, εξ ου ανεχώρησαν, τόν τόπον εις όν διευθύνονται, τό ονοματεπώνυμον και τήν κατοικίαν τών μεταφερομένων, τό ονοματεπώνυμον και τόν αριθμόν τών χωροφυλάκων και τού διοικούντος τό απόσπασμα.

Άρθρον 56. Αν οι συνοδευόμενοι είναι κακούργοι απαγονται δεδεμένοι τούς βραχίονας προς πλείονα ασφάλειαν, αφαιρούνται δε απ' αυτών αι μάχαιραι και οιονδήποτε άλλον όπλον.

Άρθρο 57. Οι χωροφύλακες οι αποστελόμενοι εις τι μέρος προς καταδίωξιν ληστών ή δι' άλλην τινα υπηρεσίαν, είτε εν σώματι, είτε ανά εις ή δύο οφείλουσι να μη παρενοχλώσιν ή βλάβτωσι τινα τών κατοίκων. Θέλουσιν απέχει επίσης αυστηρώς τού να μεταχειρίζωνται αδικώς βίαν κατά τινος τών συγγενών ή οικείων τών ανθρώπων ών εισίν επιφορτισμένοι τήν αναζήτησιν ή φύλαξιν.

Άρθρον 58. Όταν εις ή περισσότεροι χωροφύλακες απαντώσει δυσκολίαν τινα περί τήν εκπλήρωσιν τής ανατεθείσης αυτοίς εντολής θέλουσι ζητεί τήν συνδρομήν τής αρχής ή τών πολιτών.

Άρθρον 59. Κατά τών επιχειρούντων να αποσπάσωσιν από τας χείρας τών χωροφυλάκων τούς υπ' αυτών συνοδευόμενους εγκληματίας, οι χωροφύλακες αφού εξαντλήσωσι πάντα τά λοιπά μέσα, δύνανται να κάμωσι χρήσιν και τού όπλου των. Τό αυτό δικαίωμα έχουσιν οι χωροφύλακες και κατά τών αποπειρομένων να διαρρήξωσι τας φυλακάς.

Άρθρον 60. Τά εγγυητικά τά διδόμενα παρά τών εγγυητών τών εις τήν χωροφυλακήν κατατασσομένων ως και αι αποδείξεις τής εξετάσεως αυτών καταχωρίζονται υπό τών γραμματέων τών ταγμάτων εις τό επί τούτω κρατούμενον βιβλίον.

Άρθρον 61. Εις περίστασιν καθ' ήν τά καταδιώκοντα σώματα τής χωροφυλακής φθάσωσι τούς καταδιωκομένους μέχρι τών συνόρων τής δικαιοδοσίας των και αποτύχωσι τήν συλληψίν αυτών, εισέρχονται εις τήν κατόπιν επαρχίαν και εξακολουθούσι τήν καταδίωξιν, ειδοποιούντα συνάμα τά πλησιέστερα αποσπάσματα περί τής διευθύνσεως τών καταδιωκομένων

κακούργων.Περί τούτου ειδοποιούσι συνάμα τούς Διοικητάς ή Επάρχους ως και τόν
Συνταγματάρχη τής χωροφυλακής.

Άρθρον 62.Οι σταθμάρχαι έχουσι τό δικαίωμα νά επιβλέπωσι τούς αγροφύλακας ως και οι
Δήμαρχοι,οφείλουσι δέ νά παρέχωσιν εις αυτούς τήν συνδρομήν των,οσάκις παρουσιασθή
ανάγκη πρός εκτέλεσιν τών καθηκόντων αυτών.

Άρθρον 63.Πάντες οι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί κατοικούσιν εις τους προσδιορισμένους
δι' αυτούς στρατώνας ή σταθμούς και δέν δύναται νά απομακρύνωνται τούτων άνευ
υπηρεσίας ή προηγουμένης αδείας τών ανωτέρων.

Άρθρον 64.Οι αξιωματικοί τής χωροφυλακής φροντίζουνσιν ώστε οι στρατώνες,σταθμοί και
σταύλοι νά ευρίσκωνται πάντοτε εν καθαρά και ευπρεπή καταστάσει και νά μή λαμβάνωσι
χώραν εν αυτοίς αταξία και ασχημία.

Άρθρον 65.Δέν επιτρέπεται εις τούς αξιωματικούς,υπαξιωματικούς και χωροφύλακας νά
μετέρχωνται οιονδήποτε εμπόριον ή άλλο επιτήδευμα επί ποιή παύσεως μέν τών
αξιωματικών,φυλακίσεως δέ τών χωροφυλάκων από 5-20 ημερών.

Άρθρον 66.Μετά τόν καταρτισμόν τής χωροφυλακής κατά τά εν τώ παρόντι νόμω οριζόμενα
δέν δύναται ο Ταγματάρχης νά παύη χωροφύλακα τινα πλήν τών περιπτώσεων τού άρθρου 22
τού παρόντος νόμου.

Άρθρον 67.Τά διά τού παρόντος νόμου οριζόμενα πρόστιμα θά παραδίδωνται εις τόν Λογιστήν
τού τάγματος όστις εις τό τέλος εκάστης τρημηνίας θά καταθέτη αυτά εις τό ταμείον τής
συντάξεως τής χωροφυλακής.

Άρθρον 68.Οσάκις η χωροφυλακή λόγω παραβιάσεως αστυνομικής διατάξεως κατάσχη
εγχειρίδια ή άλλα όπλα,ταύτα επιστρέφονται εις τόν κύριον των υποχρεούμενον νά πληρώνη
τό διά τής αστυνομικής διατάξεως καθοριζόμενον πρόστιμον.

Άρθρον 69.Πάσα είσπραξις λόγω προστίμου παρά τών Λογιστών γίνεται επί διπλοτύπω
αποδείξει.

Κεφάλαιον Θ'.

Περί μεταθέσεως τής χωροφυλακής.

Άρθρον 70.Ουδείς Ταγματάρχης δύναται νά υπηρετή εν τώ τμήματί του.

Άρθρον 71.Οι Λοχαγοί μετατίθενται από Επαρχίας εις Επαρχίαν εντός τού τμήματος,οι δέ
χωροφύλακες θά μετατίθενται εις τήν αυτήν Επαρχίαν εις μεμακρυσμένους δήμους.

Κεφάλαιον Ι'.

Ποινικάί διατάξεις.

Άρθρον 72.Πάς τις δύναται νά καταγγείλη πάσαν παράβασιν εκ μέρους τού Συνταγματάρχου
τών διατάξεων τού παρόντος Κανονισμού.Η καταγγελία απευθύνεται εις τόν Γεν.Διοικητήν,

όστις παραπέμπει αυτήν εις τό Γεν.Διοικ.Συμβούλιον,τούτο δέ,όταν η καταγγελλομένη πράξις δέν είναι έγκλημα προβλεπόμενον καί τιμωρούμενον υπό τού Ποινικού Νόμου,επιβάλλει αυτό χρηματικήν ποινήν από 5 έως 50 λιρών.

Άρθρον 73.Πάσα εκ μέρους τών Ταγματαρχών παράβασις τού καθήκοντός των τιμωρείται διά χρηματικής ποινής από 5 έως 25 λιρών.

Άρθρον 74.Διά τάς παραβάσεις τών Ταγματαρχών καί τών Λοχαγών οσάκις πρόκειται περί βαρείας παραβάσεως συνίσταται ειδικόν ανώτερον συμβούλιον προεδρευόμενον υπό τού Γεν.Διοικητού καί συγκείμενον εκ τού Συνταγματάρχου,τού πλησιεστέρου εν τή έδρα τής Γεν.Διοικήσεως Ταγματάρχου καί δύο μελών τού Γεν.Διοικ.Συμβουλίου κατά κλήρον λαμβανομένων.

Άρθρον 75.Εάν πρόκειται περί κρατήσεως μισθών 8 ημερών ενεργεί ταύτην ο Λοχαγός,εάν άνω τών 8 ημερών ο Ταγματάρχης,εάν άνω τού μηνός αποφασίζει τό εν εκάστη έδρα Διοικήσεως υπό τού Ταγματάρχου προεδρευόμενον συμβούλιον.

Άρθρον 76.Πάς λοχαγός δύναται νά επιβάλη ποινήν φυλακίσεως 1-3ημερών εις τούς κατωτέρους τών υπολοχαγών υπαλλήλους τής χωροφυλακής διά τάς παραβάσεις τών διατάξεων τού παρόντος νόμου,δι'ών ίδια δέν επιβάλλεται ποινή.Οι ταγματάρχαι φυλακίζουσι διά τούς αυτούς λόγους άχρις 8 ημερών.

Άρθρον 77.Οσάκις η παράβασις τυγχάνει τιμωρητέα δι' ανωτέρας τών 8ημερών φυλακίσεως ή πρόκειται περί τιμωρίας τών υπολοχαγών καί λοχαγών,αύτη δικάζεται υπό ειδικού συμβουλίου, αποτελουμένου υπό τού Ταγματάρχου ως προέδρου,δύο μελών τού διοικητικού συμβουλίου, ενός Οθωμανού καί ενός Χριστιανού,λαμβανομένων διά κλήρου,τού Λοχαγού τής έδρας τής διοικήσεως καί τού Λογιστού.

Άρθρον 78.Δι'όσας παραβάσεις δέν επιβάλλεται ποινή υπό τού παρόντος νόμου,αύτη θέλει είσθαι φυλάκισις από 1-15 ημερών.

Άρθρον 79.Πάς πολίτης δύναται νά καταμηνύση τάς παραβάσεις τού παρόντος νόμου.

Άρθρα ακροτελεύτια.

1. Η Γεν.Συνέλευσις έχει τό δικάϊωμα νά τροποποιή δι' απλής πλειονοψηφίας τάς διατάξεις τού παρόντος νόμου,τάς αφορώσας εις τόν αριθμόν τών ανδρών τής χωροφυλακής,εις τάς μισθοδοσίας εν γένει τής χωροφυλακής καί εις τήν μετάθεσιν.

2.Ο παρών νόμος ισχύει 10 ημέρας μετά τήν κύρωσιν καί δημοσίευσιν αυτού διά τής επισήμου εφημερίδος «η Κρήτη» της Γεν.Διοικήσεως.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ (ΤΟΥ 1888).

ΠΗΓΗ: *ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΡΗΤΗ*, φύλλο 953 (26 Αυγούστου 1888).

Η ορθογραφία του κειμένου διατηρήθηκε.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περί δημοσιεύσεως τού κατά τήν ιθ' σύνοδον τής Γεν. Συνελεύσεως επισημισθέντος κανονισμού τής εν Κρήτη χωροφυλακής.

Ο Γενικός Διοικητής Κρήτης.

Κυρωθέντος δι' Αυτοκρατορικού Διατάγματος τού κατά τήν ιθ' σύνοδον τής Γενικής τών Κρητών Συνελεύσεως επισημισθέντος Κανονισμού τής χωροφυλακής. Διατάσσομεν τήν δημοσίευσιν τού κανονισμού τούτου διά τής εφημερίδος τής Γενικής Διοικήσεως. Παραγγέλλεται η Γενική Γραμματεία νά δημοσιεύση τό παρόν διάταγμα μετά τού ειρημένου κανονισμού.

Εν Χανίοις Κρήτης, τή 16 Αυγούστου 1888.

Ν. ΣΑΡΤΙΝΣΚΗΣ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ τής εν Κρήτη Χωροφυλακής.

Κεφάλαιον Α'

Περί χωροφυλακής εν γένει.

Άρθρ. 1. Η χωροφυλακή τής νήσου είναι επιτετραμμένη νά περιφρουρή τήν δημοσίαν ασφάλειαν καί ησυχίαν, νά προλαμβάνη τήν τέλεσιν εγκληματικών πράξεων, νά καταδιώκη, ανακαλύπτη, συλλαμβάνη καί παραδίδη εις τάς αρμοδίας αρχάς πάντα εγκληματούντα καί νά διατηρή τήν ισχύν τών νόμων καθ' όλην τήν έκτασιν τής νήσου.

Άρθρ. 2. Τό εν Κρήτη σώμα τής χωροφυλακής σύγκειται από 21 λόχους, έκαστος δέ λόχος από 70 άνδρας, ήτοι 1 λοχαγόν, 1 υπολοχαγόν, 1 ανθυπολοχαγόν, 1 επιλοχίαν, 5 λοχίας, 9 δεκανείς καί 52 απλούς χωροφύλακας. Υπάρχει πρός τούτοις εις λόχος εφίππου χωροφυλακής, αποτελούμενος εκ 5 λοχιών, 10 δεκανέων καί 90 στρατιωτών.

Άρθρ. 3. Τό σώμα τής εν Κρήτη χωροφυλακής διευθύνεται από 1 συνταγματάρχη, όστις εδρεύει εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως, έχει δέ παρ' εαυτώ δύο ισοβάθμους λογιστάς τού συντάγματος, εξ ών ο εις χριστιανός, ο δέ έτερος μουσουλμάνος. Υπάρχει πρός τούτοις εις επιθεωρητής μέ βαθμόν ταγματάρχου.

Άρθρ. 4. Τής χωροφυλακής εκάστου τών πέντε τμημάτων Χανίων, Σφακίων, Ρεθύμνης, Ηρακλείου καί Λασηθίου προΐσταται εις ταγματάρχης, εδρεύων εν τή έδρα τής Διοικήσεως καί έχων παρ' εαυτώ ένα λογιστήν.

Άρθρ.5. Η διανομή τής δυνάμεως τής πεζής καί εφίππου χωροφυλακής κατά τμήματα, επαρχίας καί πόλεις, γίνεται υπό τού Γενικού Διοικητού, αναλόγως τών αναγκών τής υπηρεσίας καί μετά προηγουμένην γνωμοδότησιν του Συνταγματάρχου καί τών οικείων Διοικητών.

Κεφάλαιον Β΄

Προσόντα τών εις τήν χωροφυλακήν κατατασσομένων.

Άρθρ.6. Αξιωματικοί τής χωροφυλακής δέν δύνανται νά ώσι α) όσοι δέν γινώσκουσιν ανάγνωσιν καί γραφήν. β) όσοι έχουσιν ηλικίαν κατωτέραν τών 25 ή ανωτέραν τών 50ετών. γ) όσοι εισί σωματικώς ή διανοητικώς ανίκανοι και δ) όσοι κατεδικάσθησαν μετά τό έτος 1878 επί κακουργήματι ή επί κλοπή ή πλημμελήματι εις φυλάκισιν υπερβαίνουσιν τό έν έτος καθώς καί εκείνοι, οίτινες υπέστησαν τοιαύτην καταδίκην πρό τού 1878 καί δέν είχε συμπληρωθή ο χρόνος τής ποινής των μέχρι τέλους τού ίδιου έτους.

Άρθρ.7. Ως υπαξιωματικοί καί απλοί στρατιώται τής πεζής καί εφίππου χωροφυλακής δέν δύνανται νά καταταχθώσι: α) όσοι υπάγονται εις μίαν τών εξαιρέσεων, αίτινες αναφέρονται εν τοίς εδαφίοις β΄, γ΄ καί δ΄ τού προηγουμένου άρθρου καί β) εκείνοι, ών η ανεπίληπτος διαγωγή, καί η τιμιότης δέν πιστοποιούνται ως ορίζει τό 12άρθρον τού παρόντος κανονισμού.

Άρθρ.8. Οι άγαμοι καί οι γινώσκοντες ανάγνωσιν καί γραφήν προτιμώνται ως απλοί χωροφύλακες καί υπαξιωματικοί.

Κεφάλαιον Γ΄

Διορισμός αξιωματικών καί υπαξιωματικών καί κατάταξις τών απλών χωροφυλάκων.

Άρθρ.9. Οι αξιωματικοί τής χωροφυλακής διορίζονται, παύονται καί προβιβάζονται υπό τού Γενικού Διοικητού πλήν τού Συνταγματάρχου, όστις διορίζεται καί παύεται υπό τής Κεντρικής Κυβερνήσεως, τή προτάσει τού Γενικού Διοικητού.

Άρθρ.10. Οι υπαξιωματικοί τής χωροφυλακής διορίζονται υπό τού Γενικού Διοικητού τή ομοφώνω προτάσει τού οικείου Διοικητού καί τού Ταγματάρχου καί τή εγκρίσει τού Συμβουλίου τού Συντάγματος. Ουδεμία όμως πρότασις περί διορισμού υπαξιωματικού θά λαμβάνηται υπ' όψει υπό τού Γενικού Διοικητού, εάν δέν συνοδεύηται υπό τών πιστοποιητικών, άτινα απαιτεί τό 12άρθρον τού παρόντος Κανονισμού.

Άρθρ.11. Οι Διοικηταί καί οι Ταγματάρχαι ως καί τό Συμβούλιον τού Συντάγματος υποχρεούνται νά προτείνωσι κατά προτίμησιν ως υπαξιωματικούς εκείνους, οίτινες, πλήν τών άλλων προσόντων, εισίν άγαμοι καί εν ταυτώ γινώσκουσιν ανάγνωσιν καί γραφήν. Εν ή δέ περιπτώσει υπάρχει τις συγκεντρών άπαντα τά προσόντα ταύτα προσηκόντως αποδεικνυόμενα, καί δέν ήθελε τηρηθή η προτίμησις αύτη, ο Γενικός Διοικητής δέν υποχρεούται νά διορίζη τόν προτεινόμενον.

Άρθρ.12.Πάς ο αιτούμενος ή καλούμενος νά καταταχθή ως απλούς χωροφύλαξ οφείλει νά προσαγάγη εις τόν οικείον Ταγματάρχη:α)πιστοποιητικόν τού αρμοδίου δημάρχου,βεβαιούν ότι έχει τήν ηλικίαν,ήν απαιτεί τό β'εδάφιον του δάρθρου.β)πιστοποιητικόν τού αρμοδίου δημοτικού ή επαρχιακού ιατρού,βεβαιούν ότι είναι απηλλαγμένος παντός σωματικού ελαττώματος,εμποδίζοντας τό βάδισμα καί τας κινήσεις του καί οπωσδήποτε παρακωλύοντος τήν εκπλήρωσιν τής υπηρεσίας του,καθώς καί ότι υπό τήν έποψιν τής διανοητικής καταστάσεως έχει καλώς.γ)πιστοποιητικόν τού αρμοδίου Εισαγγελέως,βεβαιούν ότι δέν υπόκειται εις τας εξαιρέσεις του δ'εδαφίου του δάρθρου.

Άρθρ.13.Μετά τήν προσαγωγήν τών ανωτέρω εγγράφων ο Ταγματάρχης,εκ συνεννοήσεως μετά τού οικείου Διοικητού,εξετάζει εάν ο αιτούμενος ή καλούμενος νά καταταχθή ως χωροφύλαξ είναι τοιούτος,ώστε νά μή παρέχη υπονοίας περί τού ότι δύναται νά έχη σχέσεις μετά φυγοδίκων ή φυγοποίνων καί εάν δέν διατελή υπόδικος επί τινι οιοδήποτε εγκλήματι. Μετά τήν συμπλήρωσιν τών εξετάσεων τούτων,συντάσσεται έκθεσις,υπογραφομένη υπό τε τού Ταγματάρχου καί τού Διοικητού,ήτις διαβιβάζεται μετά τών εν τώ προηγουμένω άρθρω αναφερομένων πιστοποιητικών εις τόν Συνταγματάρχη,όστις αφού επιθεωρήση αυτά μετά τού παρ'αυτώ συμβουλίου καί βεβαιωθή ότι ο προτεινόμενος κέκτηται τ' απαιτούμενα προσόντα,υποβάλλει εις τόν Γεν.Διοικητήν πρότασιν,συνεπεία τής οποίας εκδίδεται ο διορισμός τού προτεινομένου χωροφύλακος.

Άρθρ.14.Οι Διοικηταί,οι Ταγματάρχαι,ο Συνταγματάρχης καί τό Συμβούλιον τού Συντάγματος υποχρεούνται νά προτείνωσι κατά προτίμησιν ως απλούς χωροφύλακας εκείνους,οίτινες,εκτός τών ανωτέρω προσόντων,κέκτηνται καί τά υπό τού δάρθρου οριζόμενα προσόντα.Εν περιπτώσει καθ'ήν υπάρχει τις συγκεντρών άπαντα τά προσόντα ταύτα,προσηκόντως αποδεικνύόμενα,καί δέν ήθελε τηρηθή η προτίμησις,ο Γεν.Διοικητής δέν υποχρεούται νά διορίζη τόν προτεινόμενον.

Κεφάλαιον Δ'

Εγγυοδοσία τών χωροφυλάκων.

Άρθρ.15.Πρίν ή αναλάβη τά χρέη του ο διορισθείς χωροφύλαξ υποβάλλεται εις τήν παροχήν εγγυήσεως 10 λιρών ενώπιον τού οικείου ταγματάρχου.Τό ενώπιον τού ταγματάρχου συντασσόμενον εγγυητικόν υπόκειται εις τέλος χαρτοσήμου ενός γροσίου καί θ' αναφέρη ότι εάν τυχόν ο χωροφύλαξ πρό τής συμπληρώσεως τού υπό τού 18άρθρου οριζομένου χρόνου τής υπηρεσίας ήθελεν εγκαταλείψει αυτοβούλως τας τάξεις του,ή ήθελε παραιτηθή,θέλει καταβάλλει ο εγγυητής τας 10λίρας αμέσως πρός όφελος τού ταμείου τών συντάξεων τής χωροφυλακής.

Άρθρ.16.Τό όνομα τού κατατασσομένου χωροφύλακος δέν δύναται νά εγγραφή εις τά μητρώα τών υπαλλήλων υπό τού λογιστηρίου ειμή αφού προσαχθή αυτώ πιστοποίησις τού ταγματάρχου περί τού ότι ο χωροφύλαξ παρέσχε τήν εγγύησιν κατά τό προηγούμενον άρθρον.

Άρθρ.17.Πάς χωροφύλαξ,όστις δέν ήθελε παράσχει τήν υπό τού 15άρθρου οριζομένην εγγύησιν τό πολύ εντός 15ημερών από τής εκδόσεως τού διορισμού του,θεωρείται αυτοδικαίως ως πεπαυμένος καί διαγράφεται εκ τών τάξεων τής χωροφυλακής.

Κεφάλαιον Ε΄

Χρονική διάρκεια τής υπηρεσίας τής χωροφυλακής καί περιπτώσεις παύσεως τών χωροφυλάκων πρό τής συμπληρώσεως τού χρόνου τής υπηρεσίας των.

Άρθρ.18.Ο χρόνος τής υπηρεσίας τών χωροφυλάκων ορίζεται εις δύο έτη υποχρεωτικώς.

Άρθρ.19.Πρό τής συμπληρώσεως τής διετίας ουδείς χωροφύλαξ δύναται νά αποπεμφθή εκ τών τάξεων του ειμή ένεκα τινός τών επομένων λόγων:α)ένεκα έξεως μέθης ή χαρτοπαιγνίου. β)ένεκα κακοηθείας.γ)οσάκις ήθελεν αποδειχθή ότι δέν έδειξε προθυμίαν πρός σύλληψιν τών έγκλημά τι διαπραξάντων,πρό πάντων δέ τών ζωοκλοπτών καί τών ζημιωτών αγροτικών κτημάτων ή ότι εξ ολιγορίας πρός τό καθήκον αυτώ,οι τοιούτοι,καί τοι συλληφθέντες, ηδυνήθησαν ν' αποδράσωσιν.Εν τοιαύτη περιπτώσει,επιφυλάσσεται καί η καταδίωξις καί τιμωρία του κατά τόν ποινικόν νόμον.δ)οσάκις ήθελεν αρνηθή τήν εκτέλεσιν τών εις τήν υπηρεσίαν αναγομένων διαταγών τών προϊσταμένων του.ε)οσάκις ήθελε φωραθή έχων σχέσεις μετά φυγοδίκων,ενταλματιών καί φυγοποιίνων.ς)εάν ετιμωρήθη τρίς τουλάχιστον πειθαρχικώς.ζ)εάν κατεδικάσθη εις φυλάκισιν επί κοινώ τινι πλημμελήματι. η)εάν παρεπέμφθη διά βουλεύματος εις τό κακουργιοδικεΐον.

Άρθρ.20.Η δι' ένα εκ τών ανωτέρω λόγων αποπομπή χωροφύλακός τινος εκ τών τάξεων τής χωροφυλακής γίνεται αφ' ού ούτος υποστή καί τάς υπό τού παρόντος κανονισμού οριζομένας αναλόγους ποινάς.

Άρθρ.21.Προσωρινώς παύεται πάς χωροφύλαξ,καθ' ού εγένετο έναρξις ανακρίσεως επί κακουργήματι ή πλημμελήματι,στερούμενος τής μισθοδοσίας του κατά τό διάστημα τής προσωρινής παύσεώς του' καί εάν μέν κυρηχθή αθώος,επανέρχεται εις τήν θέσιν του, λαμβάνων καί τήν κρατηθείσαν μισθοδοσίαν του,ει δ' άλλως διαγράφεται οριστικώς εκ τών τάξεων τής χωροφυλακής,στερούμενος καί τού μισθού του αφ' ής ημέρας επαύθη προσωρινώς.

Άρθρ.22.Μετά παρέλευσιν τής διετίας,οι χωροφύλακες δύνανται νά εγγραφώσιν αύθις διά νέαν διετίαν επί τοίς αυτοίς όροις,εφ' οίς εγένετο η πρώτη εγγραφή.Κατά τήν ανανέωσιν τής εγγραφής προτιμώνται οι ευδοκίμως κατά τήν προηγούμενην διετίαν υπηρετήσαντες.

Κεφάλαιον Στ΄

Προβιβασμοί.

Άρθρ.23.Εις τάς χηρευούσας θέσεις δεκανέων προβιβάζονται απλοί χωροφύλακες,οίτινες υπηρέτησαν ευδοκίμως ως τοιούτοι τουλάχιστον επί έν έτος.

Άρθρ.24.Αι χηρευούσαι θέσεις λοχιών δίδονται εις δεκανείς,οίτινες υπηρέτησαν ευδοκίμως ως τοιούτοι τουλάχιστον επί έν καί ήμισυ έτος.

Άρθρ.25.Εις τάς χηρευούσας θέσεις επιλοχιών προβιβάζονται λοχίαι,υπηρετήσαντες ευδοκίμως τουλάχιστον επί δύο έτη.

Άρθρ.26.Εις τάς χηρευούσας θέσεις ανθυπολοχαγών προβιβάζονται επιλοχίαι καί,εν ελλείψει τοιούτων,λοχίαι,οίτινες υπηρέτησαν ως τοιούτοι τουλάχιστον επί δύο έτη,διακριθέντες εν τή υπηρεσία ως ικανοί καί δραστήριοι.

Άρθρ.27.Ουδείς δύναται νά προβιβασθή εις χηρευούσαν θέσιν υπολοχαγού,εάν δέν υπηρέτησεν τουλάχιστον επί δύο έτη ευδοκίμως ως ανθυπολοχαγός.

Άρθρ.28.Κατά τούς προβιβασμούς τών υπαξιωματικών από βαθμού εις βαθμόν κατά τ' ανωτέρω προτιμώνται πάντοτε οι εγγράμματοι.

Άρθρ.29.Απαγορεύεται η απονομή βαθμού μή υπαρχούσης θέσεως.

Άρθρ.30.Κατά τήν πρώτην αναδιοργάνωσιν τής χωροφυλακής δύναται νά προσληφθώσιν ως υπαξιωματικοί καί ιδιώται,έχοντες τά τού παρόντος Κανονισμού οριζόμενα προσόντα,εν ελλείψει υπαξιωματικών,διανυσάντων τόν υπό τών προηγουμένων άρθρων οριζόμενον χρόνον υπηρεσίας.

Κεφάλαιον Ζ΄

Έφιππος χωροφυλακή.

Άρθρ.31.Ο κατατασσόμενος εις τήν έφιππον χωροφυλακήν οφείλει ίδια δαπάνη νά προμηθευθή κατάλληλον διά τήν υπηρεσίαν ίππον.Επιτροπή αποτελουμένη εκ τού Ταγματάρχου καί ενός εμπειροτέχνου θ' αποφαινεται περί τού καταλλήλου ή μή τού ίππου καί τής αξίας αυτού.Η σχετική έκθεσις τής επιτροπής διαβιβάζεται εις τό Αρχηγείον τής χωροφυλακής καί κατατίθεται εις τά αρχεία αυτού.

Άρθρ.32.Οι έφιπποι υπαξιωματικοί καί χωροφύλακες,οίτινες μένουσιν άνευ ίππου, απολύονται τής υπηρεσίας.Απαγορεύεται δ' εις αυτούς επί ποινή φυλακίσεως μιάς έως οκτώ ημερών τό ενοικιάζειν ή παρέχειν δωρεάν τούς ίππους των εις ιδιώτας ή δημοσίους υπαλλήλους.Ο αξιωματικός όστις ήθελεν εξαναγκάσει έφιππον χωροφύλακα νά δώση εις ενοίκιον ή δωρεάν τόν ίππον του,τιμωρείται διά προστίμου 50-100γροσίων πρός όφελος τού ταμείου τών συντάξεων τής χωροφυλακής.

Άρθρ.33.Τά έξοδα τής αγοράς τών ίππων καί τής αποσκευής αυτών ως καί πάσα τυχαία φθορά ή βλάβη αυτών,επιβαρύνουσι τούς υπαξιωματικούς καί απλούς στρατιώτας τής εφίππου χωροφυλακής.

Άρθρ.34.Οσάκις ο ίππος υπέστη βλάβην,καθιστώσαν αυτόν ανίκανον πρός εργασίαν,ή απολέσθη εν τή υπηρεσία,διατάσσεται πραγματογνωμοσύνη πρός εκτίμησιν τής αξίας,ήν ο ίππος είχεν όταν υπέστη τήν βλάβην ή απολέσθη.Οι πραγματογνώμονες διορίζονται υπό τού αρχηγού τού σώματος καί ορκίζονται,η έκθεσις δ' αυτών υποβάλλεται μετ' ιδίας εκθέσεως τού Συμβουλίου τού τάγματος διά τού Αρχηγείου τής χωροφυλακής εις τήν Γενικήν Διοίκησιν, ήτις,μετά προηγουμένην γνωμοδότησιν τού Γενικού Διοικητικού Συμβουλίου διατάσσει τήν πληρωμήν τού ημίσεως τής εκτειμηθείσης αξίας τού ίππου.Εν πάση περιπτώσει τό πληρωθησόμενον ποσόν δέν θά υπερβαίνη τό ήμισυ τής αξίας τού ίππου,ήτις θ' αναφέρεται εν τή κατά τό άρθρον 30 συντασσομένη εκθέσει.

Κεφάλαιον Η΄

Ιματισμός καί οπλισμός.

Άρθρ.35.Διά διατάγματος τού Γενικού Διοικητού ορισθήσεται ομοιόμορφος ιματισμός καί οπλισμός τών αξιωματικών,υπαξιωματικών καί απλών χωροφυλάκων ως καί τών ανδρών τής εφίππου χωροφυλακής.

Άρθρ.36.Εις ουδένα επιτρέπεται νά φέρη οπλισμόν ή στολήν παρά τήν ορισθησομένην επί ποινή προστίμου ενός αργυρού μετρητιέ,όπερ εν υποτροπή διπλασιάζεται,εξαιρουμένης τής περιπτώσεως,καθ' ήν ο υπάλληλος τής χωροφυλακής διατελεί εν αδεία.

Άρθρ.37.Πάς χωροφύλαξ οφείλει να διατηρή καθαρά τά ενδύματα καί τά όπλα αυτού,πρός τούτο δέ οι μέν υπαξιωματικοί οφείλουσι νά κάμνωσι τήν δέουσαν επιθεώρησιν καθ' εκάστην,οι δέ αξιωματικοί άπαξ τού μηνός τουλάχιστον,ευθύνονται δέ διά πάσαν παράλειψιν περί τήν εκτέλεσιν τής επιθεωρήσεως ταύτης.

Άρθρ.38.Ο μή διατηρών εν καθαριότητι τά όπλα αυτού,καί ο μή τηρών εν γένει τήν απαιτουμένην ευκοσμίαν περι τήν ενδυμασίαν του,επιπλήττεται υπό τού αξιωματικού ενώπιον τού σώματος,εις ό υπηρετεί,υποχρεούμενος συνάμα νά καθαρίζη τά τε όπλα καί ενδύματα αυτού,εάν δε καί μετά τρίτην τοιαύτην επίπληξιν ήθελον ευρέθη τά όπλα ή τά ενδύματά του μή καθαρά,θέλει τιμωρείσθαι καί πειθαρχικώς διά φυλακίσεως από 1-3ημερών καί απωλείας τού μισθού αυτού μιάς εβδομάδος.

Κεφάλαιον Θ΄

Οικονομική διαχείρησις.

Α΄.Μισθοδοσίαι.

Άρθρ.39.Αι μισθοδοσΐαι τών αξιωματικών καΐ χωροφυλάκων καΐ όλαι αι άλλαι δαπάναι τής χωροφυλακής ορίζονται εν τώ προϋπολογισμό τής νήσου.

Άρθρ.40.Οι μισθοΐ πάντων εν γένει τών αξιωματικών,υπαξιωματικών καΐ απλών χωροφυλάκων πληρώνονται κατ' ευθείαν από τά κατά τόπους δημόσια ταμεία κατά τό αυτό σύστημα,καθ' ό πληρώνονται καΐ οι μισθοΐ τών άλλων υπαλλήλων.Πρός τούτο τά οικεία λογιστήρια θέλουσιν ειδοποιείσθαι υπό τών κατά τόπους διοικητικών αρχών περί τού διορισμού τών αξιωματικών, υπαξιωματικών καΐ χωροφυλάκων,ΐνα εγγράφωσιν αυτούς εις τά μητρώα τών δημοσίων υπαλλήλων.Αι αποδείξεις τής μισθοδοσΐας τών υπαξιωματικών καΐ απλών χωροφυλάκων δέν δύνανται νά εξαργυρωθώσιν,εάν δέν φέρωσι τήν λέξιν «εθεωρήθη» καΐ υπ' αυτήν τήν υπογραφήν τού οικείου λοχαγού.Ο λοχαγός είναι υπεύθυνος εν ή περιπτώσει εκείνος,ούτινος τήν απόδειξιν επεθεώρησε,δέν είχε λαμβάνειν τό εν αυτή αναφερόμενον ποσόν.Ο ταμίας,όστις ήθελεν εξαργυρώσει απόδειξιν μισθοδοσΐας μή ούτω επιτεθεωρημένην,θέλει θεωρείσθαι υπόλογος διά τήν τοιαύτην πληρωμήν.

Β'.Διάφορα έξοδα.

Άρθρ.41.Τά ενοίκια τών σταθμών καΐ σταύλων,αι δαπάναι τής γραφικής ύλης,τού φωτισμού,τών σταθμών κλπ.καταβάλλονται τή εγκρίσει τών οικείων διοικητικών συμβουλίων κατά τό κρατούν σύστημα.

Κεφάλαιον Γ'.

Καθήκοντα τής χωροφυλακής.

Α'.Καθήκοντα τού Συνταγματάρχου.

Άρθρ.42.Ο Συνταγματάρχης τής χωροφυλακής,υπό τās αμέσους διαταγās τού Γεν.Διοικητού διατελών,εκτελεί τās υπό τού Γενικού Διοικητού διδομένας αυτώ παραγγελΐας,επαγρυπνεί εις όλην τήν υπηρεσίαν τού Συντάγματος καΐ εν γένει εις τήν εφαρμογήν τού παρόντος Κανονισμού,εξετάζει τās λεπτομερείας τής υπηρεσίας τών διαφόρων σωμάτων,άτινα διοικούνται παρά τών ταγματάρχων ή αξιωματικών,διά τού επιθεωρητού,οσάκις δέ γνωστοποιηθή αυτώ παραμέλησις ή παράβασις τών κεκανονισμένων,ή άλλη τις παρεκτροπή,ή τώ υποβληθώσι παράπονα,ζητεί λόγον από τούς διαφόρους ταγματάρχας καΐ διορθώνει τās λαβούσας χώραν παραμελήσεις, παραβάσεις,παρεκτροπās καΐ άλλας ατόπους πράξεις,καθ' ών ηγέρθησαν παράπονα,διά τών αναγκαίων διαταγών προς κανονικωτέραν διεύθυνσιν τής υπηρεσίας.Κωλυόμενον τόν Συνταγματάρχην αναπληροΐ ο εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως ταγματάρχης.

Β'.Καθήκοντα τού επιθεωρητού.

Άρθρ.43.Ο επιθεωρητής υπό τās αμέσους διαταγās τού Γενικού Διοικητού διατελών,οφείλει νά περιοδεύη εν εκάστω τών πέντε τμημάτων τής νήσου επί δύο μήνας κατ' έτος προς επιθεώρησιν

τής χωροφυλακής. Μετά τήν επιθεώρησιν τής χωροφυλακής εκάστου τμήματος, υποβάλλει τήν έκθεσίν του εις τόν Γενικόν Διοικητήν.

Άρθρ. 44. Ο επιθεωρητής κατά τās περιοδείας αυτού: α) εξετάζει εάν η υπηρεσία εκτελήται κανονικώς, εάν οι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και χωροφυλακές διάγωσι καλώς, αξιοπρεπώς και εν αρμονία μετά τών διαφόρων αρχών, παρ' ών ζητεί και λαμβάνει επί τούτω πληροφορίας. β) ζητεί πληροφορίας παρ' εκάστου αξιωματικού περί τής ικανότητος ενός εκάστου τών υπό τās διαταγās του χωροφυλάκων και λαμβάνει υπό σημείωσιν τά ονόματα τών επί ευδοκίμω υπηρεσία διακρινομένων. γ) εξετάζει ένα έκαστον χωροφύλακα εάν γνωρίζη τά χρέη του. δ) βεβαιούται εάν οι αξιωματικοί διδάσκωσιν εις τούς υπό τās διαταγās των χωροφύλακας τά καθήκοντά των, εάν κοινοποιώσιν εις τούς χωροφύλακας τās οποίας λαμβάνουσιν έκαστοτε γενικās διαταγās και εν γένει εάν εκτελώσιν τήν υπηρεσίαν των τακτικώς και μετά τής δεούσης ακριβείας. ε) πληροφορείται εάν οι αξιωματικοί και σταθμάρχαι εκτελώσιν τακτικώς τās υπό τού παρόντος κανονισμού οριζομένας επιθεωρήσεις. ζ) εξετάζει τήν σωματικήν και ηθικήν κατάστασιν ενός εκάστου χωροφύλακος και λαμβάνει υπό σημείωσιν τά ονόματα εκείνων, ούς ήθελε νομίσει ανικάνους ή αναξιούς τής υπηρεσίας. η) επιθεωρεί τόν οπλισμόν, τόν ιματισμόν, τήν αποσκευήν, τήν ιπποσκευήν και τούς ίππους τών χωροφυλάκων και σημειοί τās ελλείψεις, άς ήθελε παρατηρήσει. θ) δίδει τās απαιτουμένας οδηγίαις διά τήν πρός τούς χωροφύλακας διδασκαλίαν τών καθηκόντων αυτών ως και διά τήν τήρησιν τής οφειλομένης πειθαρχίας. ι) δέχεται και εξετάζει τά παράπονα, άτινα τυχόν ήθελον απευθύνει αυτώ αξιωματικοί ή χωροφύλακες προφορικώς ή εγγράφως. ιι) επιθεωρεί τά γραφεία τών ταγμάτων και τών λόχων και βεβαιούται εάν κρατώνται τακτικώς τά απαιτούμενα βιβλία και εάν η υπηρεσία τών γραφείων τούτων εκτελήται κανονικώς. ιιι) εξελέγχει τά ταμεία τών ταγμάτων και τών λόχων και εξετάζει τήν διαχείρισιν τών προστίμων, άτινα, κατά τόν παρόντα κανονισμόν, εισπράττονται διά τής χωροφυλακής. ιιιι) εξακριβοί εάν τηρώνται αυστηρώς αι περί αδείας απουσίας διατάξεις τού παρόντος κανονισμού. ιιιιι) επιθεωρεί τούς σταθμούς και εξετάζει εάν διατηρήται εν αυτοίς η απαιτουμένη καθαριότης και αξιοπρέπεια, εάν η θέσις αυτών είναι κατάλληλος και εάν δέν βλάπτηται εις αυτούς η υγεία τών χωροφυλάκων. ιδ) εξετάζει εν γένει περί τής διαγωγής τών χωροφυλάκων και περί τού τρόπου, καθ' όν τρόπον φέρονται πρός τούς ανωτέρους των και πρός τούς κατοίκους, δίδει δέ τās απαιτουμένας παραγγελίαις και νουθεσίας και προτρέπει αυτούς εις τήν ακριβή τών χρεών των εκπλήρωσιν διά καταλλήλων συμβουλών. και ιε) εξετάζει εάν εκτελώνται τά εκδιδόμενα έκαστοτε εντάλματα συλλήψεως, ειδοποιών διά τής συντομωτέρας οδού τήν Γενικήν Διοίκησιν περί πάσης παραλείψεως ή ολιγορίας, ήν ήθελε παρατηρήσει περί τήν εκτέλεσιν αυτών.

Άρθρ.45.Οσάκις ο επιθεωρητής ήθελε παρατηρήσει ολιγωρίαν ή αμέλειαν περί τήν εκτέλεσιν τών χρεών ταγματάρχου τινός,ποιείται αυτό εγγράφως τās δεούσας παρατηρήσεις,ειδοποιεί δ' αμέσως περί τούτου καί τόν Συνταγματάρχην τής χωροφυλακής.

Άρθρ.46.Ο επιθεωρητής δίδει τās διαταγās του διά τών ταγματάρχων καί τών άλλων αξιωματικών τής χωροφυλακής.Εν περιπτώσει διαφωνίας του πρός τινα αξιωματικόν,κατώτερον τού ταγματάρχου,διαβιβάζει τās διαταγās του διά τού ταγματάρχου,διαφωνών δέ καί πρός τούτον,αναφέρεται εις τόν Συνταγματάρχην.

Άρθρ.47.Ο επιθεωρητής προειδοποιεί τούς διοικητάς τών διαφόρων σωμάτων τής χωροφυλακής περί τής μεταβάσεως του εις τήν δικαιοδοσίαν των πρός επιθεώρησιν διά νά έχωσι συγκεντρωμένην τήν χωροφυλακήν εις τούς σταθμούς ή μεταβαίνει εκτάκτως καί άνευ προειδοποιήσεως,εάν τό κρίνη αναγκαίον,λαμβάνει όμως τήν φροντίδα ώστε αι επιθεωρήσεις νά γίνονται ταχέως καθ' ωρισμένην ημέραν ίνα μή χωλαίνη η υπηρεσία από τήν διακοπήν.

Άρθρ.48.Προκειμένου περί ανάγκης αντικαταστάσεως υπαξιωματικού ή χωροφύλακος,ο επιθεωρητής θά υποβάλλη εις τήν Γενικήν Διοίκησιν έκθεσιν,προσυπογεγραμμένην καί υπό τού οικείου Διοικητού ή επάρχου καί τού οικείου ταγματάρχου ή λοχαγού,εν ή θά αναφέρονται οι λόγοι,οίτινες υπαγορεύουσι τήν ανάγκην τής αντικαταστάσεως.

Άρθρ.49.Ο επιθεωρητής αποστέλλεται υπό τού Γενικού Διοικητού εκτάκτως εν πάση περιπτώσει όπουδήποτε ήθελε τό απαιτήσει η υπηρεσία ίνα εκτελέση τήν εντολήν,ήτις ήθελε τό ανατεθή.

Άρθρ.50.Όταν ο επιθεωρητής τής χωροφυλακής ευρίσκηται εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως, η γραφική υπηρεσία αυτού θά εκτελήται υπό τών γραμματέων τού Συντάγματος καί τού τάγματος τής χωροφυλακής Χανίων,όταν δέ,περιοδεύων,μεταβαίνη εις τās έδρας τών διοικήσεων καί εις τās διαφόρους επαρχίας,η γραφική υπηρεσία αυτού θά εκτελήται εν μέν ταίς έδραις τών Διοικήσεων υπό τών γραμματέων τών ταγμάτων,εν δέ ταίς επαρχίαις υπό τών γραμματέων τών λόχων.

Άρθρ.51.Οι λογισταί τού Συντάγματος,τών ταγμάτων καί οι γραμματείς τών λόχων, παραγγελλόμενοι υπό τού επιθεωρητού τής χωροφυλακής νά εκτελέσωσι γραφικήν εργασίαν,εις τήν υπηρεσίαν του αναγομένην,οφείλουσι νά εκτελώσιν αυτήν απροφασίστως,αρνούμενοι δέ νά πράττωσι τούτο,θά υποβάλλονται εις πειθαρχικάς ποινάς υπό τών προϊσταμένων αυτών, συμφώνως ταίς σχετικαίς διατάξεσι τού παρόντος Κανονισμού.

Γ'.Καθήκοντα τών ταγματάρχων.

Άρθρ.52.Πās ταγματάρχης διατελεί υπό τās αμέσους διαταγās τού Διοικητού τού τμήματος,εν ώ υπηρετεί,πέμπεται δε παρ' αυτού,οσάκις παρουσιασθή ανάγκη,εις οιονδήποτε μέρος πρός εκτέλεσιν αστυνομικών καθηκόντων,όπου δ' ήθελεν ευρέθη,αναλαμβάνει τήν αρχηγίαν πάντων τών εκείσε ευρισκομένων χωροφυλάκων,αξιωματικών καί υπαξιωματικών.

Άρθρ.53.Οι ταγματάρχαι τής χωροφυλακῆς εἰσὶν επιφορτισμένοι νά διαχειρίζονται λεπτομερώς τήν ἐκτέλεσιν τῆς ἐμπιστευθείσης εἰς αὐτούς υπηρεσίας ὥστε νά εὐρίσκονται πάντοτε εἰς σχέσεις μέ τάς διαφόρους ἀρχάς,εξετάζουσι δέ ἐάν οἱ αξιωματικοί καί χωροφύλακες διάγωσιν εἰς τούς σταθμούς μέ εὐταξίαν καί πειθαρχίαν,ἀν ὑπάρχωσι παράπονα κατ' αὐτῶν καί ἐάν παρεβίασαν τό καθήκον τῶν ἢ κατεχράσθησαν τήν δύναμίν τῶν.Επίσης πληροφοροῦνται ἀν τά εἰς τούς σταθμούς ἀποσπάσματα καί τά μεταβατικά σώματα ἐχορήγησαν τήν τυχόν ζητηθείσαν συνδρομήν,συμφώνως ταῖς παρουσιασθείσαις ἀνάγκαις,ἐάν ἔλαβον χώραν παραβάσεις ἢ ἀντιλογίαι πρὸς τάς ἀρχάς παρά τῶν αξιωματικῶν καί ὑπαξιωματικῶν,τῶν διευθυνόντων τούς διαφόρους σταθμούς,ἐάν χωροφύλακες ἐπεφορτίσθησαν υπηρεσίας ξένας πρὸς τά καθήκοντα αὐτῶν,ἢ ἀπεποιήθησαν υπηρεσίαν,ἀναγομένην εἰς τά καθήκοντά τῶν.Τά προκύπτοντα ὡς ἐκ τούτου παράπονα ἐξετάζονται ἀκριβῶς παρά τῶν Ταγματάρχων,οἵτινες ἀναφέρουσιν αὐτά πρὸς τό Ἀρχηγεῖον τῆς χωροφυλακῆς διά τά παραιτέρω.

Άρθρ.54.Ἐκαστος ταγματάρχης οφείλει καθ' ἐκάστην νά γνωστοποιή ἐγγράφως εἰς τήν ἐπιτόπιον Διοίκησιν τά τυχόν συμβαίνοντα ἐγκλήματα.Ὅσάκις δέ παρουσιασθῆ ἀνάγκη,θά μεταβαίνει αὐτοπροσώπως εἰς τόν τόπον τοῦ ἐγκλήματος πρὸς ἀνακάλυψιν καί σύλληψιν τῶν ἐνόχων.

Δ'.Καθήκοντα τῶν λοχαγῶν.

Άρθρ.55.Οἱ λοχαγοί,διατελοῦντες ὑπὸ τάς ἀμέσους διαταγὰς τῶν ἐπάρχων,ἐπαγρυπνοῦσιν εἰς τήν τακτικὴν υπηρεσίαν τῶν λόχων,κρατοῦσι τακτικὴν ἀλληλογραφίαν μέ τὸν ταγματάρχην,εἰς ὃν ὑπάγονται,ἀναφέροντες αὐτῷ πᾶν κώλυμα,ὄπερ προέκυψεν ἢ ἐπῆλθε κατὰ τήν ἐκτέλεσιν τῆς υπηρεσίας τῶν,καθὼς καί πᾶν ὅ,τι συμβῆ εἰς τήν δικαιοδοσίαν τῶν,ἐν κατεπειγούσῃ δέ ἀνάγκῃ καί μέχρι τῆς λήψεως νεωτέρων διαταγῶν,διατάττουσι προσωρινά μέτρα καί εἰδοποιοῦσι περὶ τούτου τὸν ταγματάρχην.Επιθεωροῦσι συνεχῶς τούς ὑπὸ τήν δικαιοδοσίαν αὐτῶν σταθμούς τῶν χωροφυλάκων καί ἐξετάζουσιν αὐτοπροσώπως ἐάν ἡ υπηρεσία ἐκτελεῖται ἀκριβῶς καί δραστηρίως καί ἐάν τηρῶνται τά κεκανονισμένα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἰματισμὸν καί ὀπλισμὸν αὐτῶν καί τάς ἀποσκευὰς τῶν,καθὼς καί ἐάν ἐκτελῶνται τά ἐντάλματα συλλήψεως,εξετάζουσι δέ καί τούς λόγους τῆς μὴ τυχόν ἐκτελέσεως αὐτῶν,οὓς ἀναφέρουσι πάραυτα εἰς τούς προϊσταμένους τῶν.

Άρθρ.56.Οἱ λοχαγοί οφείλουσι νά ἔχωσιν ἐν τοῖς γραφείοις αὐτῶν διά τήν υπηρεσίαν πρωτόκολλον τῶν εἰσερχομένων καί ἐξερχομένων ἐγγράφων καί νά φυλάττωσι τά σχέδια τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδομένων διαταγῶν καί τῆς ἀλληλογραφίας τῆς υπηρεσίας,ἀτινα καταχωρίζονται ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ.Ἄπαντα ταῦτα φυλάττονται εἰς τό ἀρχεῖον,ὡσέποτε δέ ὁ λοχαγὸς ἀντικατασταθῆ,παραδίδει ταῦτα εἰς τὸν διάδοχόν του καί συντάσσεται τό ἐπὶ τούτῳ ἀναγκαῖον πρωτόκολλον.

Άρθρ.57.Οι λοχαγοί θά έχωσιν ιδιαίτερον βιβλίον,εν ώ θά καταχωρίζωνται πάντα τά εντάλματα συλλήψεως καί προφυλακίσεως,άτινα έλαβον,καί θά σημειώται η ημερομηνία τής εκτελέσεως εκάστου.Εις τό τέλος δ' εκάστου έτους θά στέλλωσι περί τούτου σημείωσιν εις τόν οικειόν ταγματάρχην τής χωροφυλακής όστις θά υποβάλη γενικήν έκθεσιν εις τόν συνταγματάρχην καί ούτος πρός τόν Εισαγγελέα τών Εφετών.

Ε'.Συνήθης υπηρεσία τής χωροφυλακής.

Άρθρ.58.Αι συνήθεις εργασίαι τών χωροφυλάκων εισίν αι ακόλουθοι:1)Προλαμβάνουσι ρήξεις καί συγκρούσεις μεταξύ τών πολιτών.2)Μεριμνώσιν αδιαλείπτως περί τής προλήψεως τής τελέσεως αδικημάτων.3)Περιπολούσιν εις όλα τά μέρη τής δικαιοδοσίας των καί συλλέγουσιν οιασδήποτε πληροφορίας περί τών διαπραττομένων εγκλημάτων,άς διαβιβάζουσιν εις τούς ανωτέρους αξιωματικούς,εις ούς υπάγονται,καί δι' αυτών εις τας αρμόδιας αρχάς,ως καί εις τόν Συνταγματάρχην της χωροφυλακής.4)Σπεύδουσι πρός καταδίωξιν καί σύλληψιν τών εγκληματούντων.5)Συλλαμβάνουσι τούς δεχομένους κλοπιμαία καί άλλα αντικείμενα, προερχόμενα εξ εγκληματικών πράξεων.6)Ειδοποιούσιν αμέσως τούς ανωτέρους των ή τας αρμοδίας πλησιεστέρας αρχάς περί πυρκαϊών,διαρρήξεων,φόνων καί όλων τών εγκλημάτων, τών οποίων αναφαίνονται ίχνη,επίσης καί περί τών ευρισκομένων εις δρόμους καί λοιπά μέρη νεκρών.7)Οδηγούσιν εις τήν πλησιεστέραν αρχήν τούς συναντωμένους εις τας οδούς ή άλλα μέρη τραυματίας,ασθενείς,παράφρονας,ή άλλους παθόντας καί εκτεθειμένους εις προφανή κίνδυνον.8)Συλλαμβάνουσι τούς βιαιοπραγούντας κατά τής ατομικής ασφαλείας καί ιδιοκτησίας τών πολιτών εν γένει καί αποστέλλουσιν αυτούς εις τήν πλησιεστέραν αρχήν διά τά παραιτέρω.9)Συλλαμβάνουσι τούς καταστρέφοντας δάση,δενδροφυτείας καρπίμων δένδρων καί λοιπών εν γένει φυτών.10)Επαγρυπνούσι καί συλλαμβάνουσι τούς κόπτοντας ή βλάπτοντας καθ' οιονδήποτε τρόπον τά εις τά δημόσια μέρη φυτευόμενα δένδρα πρός καλλωπισμόν.11)Συλλαμβάνουσι τούς απερισκεπτός τρέχοντας εις τούς δημοσίους δρόμους ή πλατείας καί ιδίως εντός τών πόλεων μέ αμάξας ίππους ή άλλα φορτηγά ζώα.12)Επιτηρούσι τήν συγκοινωνίαν ώστε οι οδοιπορούντες νά διαβαίνωσιν ακινδύνως καί αβλαβώς.13)Επαγρυπνούσιν εις τας πανηγύρεις,αγοράς,εορτάς καί δημόσιας τελετάς πρός τήρησιν τής τάξεως καί ησυχίας.14)Μεταφέρουσι τούς υποδίκους καί καταδίκους,φρουρούσι τούς πεφυλακισμένους καί συνοδεύουσιν αυτούς από τόπου εις τόπον,επαγρυπνούντες περί τής μη δραπετεύσεως αυτών.15)Φροντίζουσι περί τής αποσβέσεως τών πυρκαϊών.16)Χορηγούσι τήν συνδρομήν αυτών εις τας δημοτικάς αρχάς.17)Χορηγούσι τήν συνδρομήν αυτών εις τούς επί τών διαβατηρίων υπαλλήλους.18)Οφείλουσι νά προσφέρωνται κατά τήν εκτέλεσιν τής υπηρεσίας των αξιοπρεπώς,ουδέποτε δέ άνευ ανάγκης νά μεταχειρίζωνται βίαν ή νά κάμνωσι κατάχρησιν τής εξουσίας των.19)Υποχρεούνται νά εκτελώσι τας διαταγάς τών εντοπίων

αρχών, διοικητικών και δικαστικών, κατά τάς εκάστοτε παρουσιαζόμενας ανάγκας τής υπηρεσίας. 20) Χορηγούσι τήν συνδρομήν των εις τούς δικαστικούς κλητήρας ή άλλους επιφορτισμένους τήν επίδοσιν δικογράφων ή τήν εκτέλεσιν δικαστικών αποφάσεων.

21) Εκτελούσι πάσαν εντολήν διδομένην προς αυτούς εγγράφως και εντός τών ορίων τών καθηκόντων τής χωροφυλακής εκ μέρους των δικαστικών αρχών.

Άρθρ. 59. Οσάκις οι χωροφύλακες μεταφέρουσι καταδίκους ή υποδίκους εξ ενός τόπου εις άλλον, πρέπει νά λαμβάνωσιν έγγραφον διαταγήν, αναφέρουσαν τόν σταθμόν, εξ ου ανεχώρησαν, τόν τόπον, εις όν διευθύνονται, τό ονοματεπώνυμον και τήν κατοικίαν τών μεταφερομένων, τά ονοματεπώνυμα και τόν αριθμόν τών χωροφυλάκων και τό ονοματεπώνυμον τού διοικούντος τό απόσπασμα.

Άρθρ. 60. Από τών μεταφερομένων υπό τής χωροφυλακής αφαιρούνται αι μάχαιραι και οιονδήποτε άλλο όπλον, άν δ' ούτοι εισί κακούργοι, απάγονται δεδεμένοι τούς βραχίονας προς πλείονα ασφάλειαν.

Άρθρ. 61. Οι χωροφύλακες, και εκτός τής περεφερείας των ευρισκόμενοι δι' οιονδήποτε λόγον, οφείλουσιν, εν ανάγκη, νά εκπληρώσι τά επιβαλλόμενα αυτοίς υπό τού παρόντος κανονισμού καθήκοντα, εκτός όταν είναι εις αυτούς ανατεθειμένη ειδική υπηρεσία, ήτις τούς κωλύει από τού νά πράξωσι τούτο.

Άρθρ. 62. Οι αποστελλόμενοι εις τι μέρος καταδίωξιν κακούργων ή δι' άλλην τινά υπηρεσίαν χωροφύλακες, είτε εν σώματι, είτε ανά εις ή δύο, οφείλουσι νά μή παρενοχλώσιν ή βλάπτωσι τινά τών κατοίκων. Θέλουσιν απέχει επίσης αυστηρώς από τού νά μεταχειρίζονται βίαν κατά τινος τών συγγενών ή οικείων τών ανθρώπων, ών εισίν επιφορτισμένοι τήν αναζήτησιν ή φύλαξιν.

Άρθρ. 63. Όταν εις ή περισσότεροι χωροφύλακες απαντώσι δυσκολίαν τινά περί τήν εκπλήρωσιν τής ανατεθείσης αυτοίς εντολής, θέλουσι ζητεί τήν συνδρομήν τής επαρχιακής αρχής ή τών δημάρχων, τών ειδικών παρέδρων και τών δημογερόντων, οίτινες υποχρεούνται προς τούτο.

Άρθρ. 64. Οι χωροφύλακες, εκτελούντες τήν υπηρεσίαν των, έχουσι τό δικαίωμα τού ποιείσθαι χρήσιν τών όπλων αυτών: α) οσάκις ευρίσκονται εις περίστασιν νομίμου αμύνης. β) οσάκις πολίται αποπειραθώσι ν' αποσπάσωσιν από τών χειρών αυτών τούς υπό τήν φύλαξιν αυτών εγκληματίας. γ) οσάκις οφείλουσι ν' αποκρούσωσιν απόπειραν προς διάρρηξιν τών φυλακών, είτε έσωθεν, είτε έξωθεν αυτών γινομένην. δ) οσάκις απαντήσωσιν εγκληματίας, καταδεδικασμένους επί κακουργήματι ή βαρεί πλημμελήματι, τούς οποίους γνωρίσαντες καλώς, ήθελον προσκαλέσει νά παραδοθώσιν, ούτοι δέ δέν ήθελον υπακούσει, οι δέ χωροφύλακες δέν ήθελον έχει άλλο μέσον προς εκτέλεσιν τού καθήκοντός των και σύλληψιν αυτών. Εν τή τελευταία ταύτη περιπτώσει οι χωροφύλακες φωνάζουσι προς τούς εγκληματίας τρίς «στήθι» και πυροβολούσιν άπαξ ασκόπως προς απλήν εκφόβισιν, εάν δέ και πάλιν οι καταδιωκόμενοι δέν υπακούσωσι, τότε οι

χωροφύλακες πυροβολούσι κατ' αυτών σκοπίμως. Η μή εκτέλεσις τών τύπων τούτων ευθύνει τούς χωροφύλακας.

Άρθρ.65.Εις περίστασιν,καθ'ήν τά πρόσ καταδίωξιν εγκληματιών αποσταλέντα σώματα τής χωροφυλακής φθάσωσι τούς καταδιωκομένους μέχρι τών συνόρων τής δικαιοδοσίας των,χωρίς νά επιτύχωσι τήν σύλληψιν αυτών,εισέρχονται εις τήν κατόπιν επαρχίαν καί εξακολουθούσι τήν καταδίωξιν,ειδοποιούντα συνάμα τά πλησιέστερα αποσπάσματα περί τής διευθύνσεως τών καταδιωκομένων κακούργων.Περί τούτου ειδοποιούσι συνάμα τούς Διοικητάς ή Επάρχους ως καί τόν Συνταγματάρχην τής χωροφυλακής.

Άρθρ.66.Οι σταθμάρχαι οφείλουσι νά επιβλέπωσι τούς αγροφύλακας ως πρόσ τήν εκτέλεσιν τών χρεών των,οφείλουσι δέ νά παρέχωσιν εις αυτούς τήν συνδρομήν των οσάκις παρουσιασθή ανάγκη,νά ειδοποιώσι δ' εν ανάγκη καί τόν αρμόδιον εισαγγελέα,ειρηνοδίκην ή δήμαρχον.

Γραφική υπηρεσία.

Α'.Γραφείον Συντάγματος.

Άρθρ.67.Εν τώ γραφείω τού Συντάγματος κρατούνται τά επόμενα βιβλία:α)μητρώον τών χωροφυλάκων καί υπαξιωματικών.β)βιβλίον ποιότητος,εν ώ εγγράφονται τά ονόματα τών επί ευδοκίμω υπηρεσία διακριθέντων χωροφυλάκων καί υπαξιωματικών καί τά περιστατικά,καθ'ά ηυδοκίμησαν.γ)βιβλίον τών ποινών.δ)βιβλίον τών αξιωματικών.ε)πρωτόκολλον τών εισερχομένων καί εξερχομένων εγγράφων.ς)βιβλίον υλικού.ζ)βιβλίον αποθήκης καί η)βιβλίον τών ημερησίων διαταγών.

Άρθρ.68.Οι λογισταί τού Συντάγματος εισίν υπεύθυνοι διά τήν τακτικήν τήρησιν τών ανωτέρω βιβλίων ως καί διά τήν εκτέλεσιν όλης τής άλλης υπηρεσίας τού γραφείου τού Συντάγματος.

Β'.Γραφεία Ταγμάτων.

Άρθρ.69.Ο λογιστής εκάστου Τάγματος εκτελεί καί χρέη γραμματέως τού τάγματος, βοηθούμενος πρόσ τούτο υπό 2 εγγραμμάτων απλών χωροφυλάκων,ήτοι ενός χριστιανού καί ενός οθωμανού,λαμβάνόντων επιμίσθιον γρ.100.

Άρθρ.70.Ο λογιστής εκάστου τάγματος κρατεί έν πρωτόκολλον τών εισερχομένων καί εξερχομένων εγγράφων καί φυλλάττει εν ιδιαιτέρω φακέλλω τās λαμβανομένας αναφοράς, αιτήσεις καί λοιπά έγγραφα ως καί τά σχέδια τών παρά τού Ταγματάρχου εκδιδομένων διαταγών καί εγγράφων,κρατεί δέ πρόσ τούτοις τό μητρώον τών χωροφυλάκων,αξιωματικών καί υπαξιωματικών τού τάγματος.

Άρθρ.71.Τά παρά τών εγγυητών τών χωροφυλάκων διδόμενα εγγυητικά,καταχωρίζονται υπό τών λογιστών τών ταγμάτων εις τά επί τούτω κρατούμενα βιβλία.

Γ'.Γραφεία Λόγων.

Άρθρ.72.Έκαστος Λοχαγός εκλέγει ένα απλούν εγγράμματον χωροφύλακα,όστις θά εκπληροί χρέη γραμματέως,εκτελών όλην τήν υπηρεσίαν τού γραφείου τού λόχου,λαμβάνει δ' ούτος,εκτός τού μισθού τού χωροφύλακος,καί επιμίσθιον 50 γρόσια.

Κεφάλαιον ΙΑ΄.

Μετάθεσις Χωροφυλακής.

Άρθρ.73.Ουδείς χωροφύλαξ ή υπαξιωματικός δύναται νά υπηρετή ως τοιούτος εν τή ιδία αυτού επαρχία.Κατά συνέπειαν οι λόχοι τής χωροφυλακής μετά τών υπαξιωματικών αυτών μετατίθενται ολόκληροι από επαρχίας εις επαρχίαν εντός τού αυτού τμήματος,μένουσι δ' εν τή επαρχία των πέντε μόνον χωροφύλακες,οίτινες θά χρησιμεύωσιν εις τόν λόχων ως οδηγοί.Εις εκτάκτους περιστάσεις οι λόχοι τής χωροφυλακής μετατίθενται ολόκληροι καί από τμήματος εις τμήμα.

Άρθρ.74.Ουδείς δύναται νά υπηρετή εν τή ιδία του επαρχία ως λοχαγός,υπολοχαγός ή ανθυπολοχαγός.

Άρθρ.75.Ουδείς δύναται νά υπηρετεί εν τώ τμήματι αυτού ως ταγματάρχης.

Άρθρ.76.Αι μεταθέσεις τών λόχων καί τών αξιωματικών από επαρχίας εις επαρχίαν ή από τμήματος εις τμήμα καί τών ταγματάρχών από τμήματος εις τμήμα εκτελούνται εκάστοτε διά Διατάγματος τού Γενικού Διοικητού.

Κεφάλαιον ΙΒ΄.

Μεταβατικά σώματα

Άρθρ.77.Εν εκάστη επαρχία θά σχηματίζεται εκ τού εν αυτή λόχου μεταβατικόν απόσπασμα χωροφυλάκων εκ τών ικανοτέρων,διευθυνόμενον από τόν ανθυπολοχαγόν ή τόν επιλοχίαν ή από ένα λοχίαν.

Άρθρ.78.Ο αριθμός τών ανδρών εκάστου μεταβατικού σώματος δέν δύναται νά ή κατώτερος τών 10.

Άρθρ.79.Οι αποτελούντες τό μεταβατικόν απόσπασμα χωροφύλακες αντικαθίστανται κατά διμηνίαν εκ τού αυτού λόχου.

Άρθρ.80.Τά μεταβατικά αποσπάσματα καταδιώκουσι καί συλλαμβάνουσι τοίς φυγοδίκους καί φυγοποίνους,επαγρυπνούσιν εις τήν τήρησιν τής τάξεως καί τήν πρόληψιν τής τελέσεως εγκλημάτων καί εκτελούσι πάσαν άλλην διαταγήν τών προϊσταμένων αυτών αρχών,συμφώνως πρός τās οδηγίας,αίτινες δίδονται εκάστοτε εις τούς διοικητάς αυτών.

Κεφάλαιον ΙΓ΄.

Άδειαι απουσίας.

Άρθρ.81.Ο Συνταγματάρχης θά λαμβάνη άδειαν απουσίας παρά τού Γεν.Διοικητού,οι ταγματάρχει παρά τού αρμοδίου Διοικητού,τή εγκρίσει τού Γενικού Διοικητού,οι λοιποί

αξιωματικοί παρά τού οικείου ταγματάρχου,ειδοποιούντος περί τούτου τόν οικείον διοικητήν,οι δε υπαξιωματικοί παρά τού οικείου λοχαγού.

Άρθρ.82.Καθ' όλον τό έτος οι αξιωματικοί,υπαξιωματικοί καί χωροφύλακες δέν δικαιούνται νά λαμβάνωσιν άδειαν απουσίας μακροτέραν τών 24ημερών.Η δ' εκάστοτε χορηγουμένη άδεια δέν δύναται νά είναι μακροτέρα τών 8ημερών.

Άρθρ.83.Ο λοχαγός δέν δικαιούται νά δίδη αδειας απουσίας εις πλείονας τών τριών χωροφυλάκων συγχρόνως.

Άρθρ.84.Διά λόγους ασθενείας καί άλλας εκτάκτους περιστάσεις δύναται ο λοχαγός νά δίδη απουσίας άδειαν μέχρι 10ημερών επί ίδια αυτού ευθύνη.

Άρθρ.85.Οι σταθμάρχαι δέν δικαιούνται νά δίδωσιν άδειαν απουσίας εις χωροφύλακας,αλλά τοιαύτη πρέπει νά παραχωρήται τή εγκρίσει τού λοχαγού.

Άρθρ.86.Εις εκτάκτους περιστάσεις ο σταθμάρχης,επί ίδια αυτού ευθύνη,δύναται νά παραχωρήση μόνον εις έναν τών εν τώ σταθμώ χωροφυλάκων άδειαν απουσίας κατ' ανώτατον όρον δύο ημερών,αλλ' οφείλει νά ειδοποιή αμέσως περί τούτου τόν λοχαγόν δι' εκθέσεως ητιολογημένης.

Άρθρ.87.Εν πάση περιπτώσει η άδεια απουσίας δέν χορηγείται ειμή όταν υπάρχωσι λόγοι αποχρώντως δεδικαιολογημένοι.

Άρθρ.88.Από τής Μεγάλης Παρασκευής μέχρι τής Δευτέρας τού Θωμά,από τής Παρασκευής τής Κρεωφάγου μέχρι τής καθαρής Τρίτης,κατά τās 3ημέρας τών Χριστουγέννων,ως καί κατά τās 4ημέρας,συμπεριλαμβανομένης καί τής παραμονής,των δύο βαϊραμίων,δέν επιτρέπεται νά χορηγήται άδεια απουσίας εις οιονδήποτε υπάλληλον τής χωροφυλακής.

Άρθρ.89.Έκαστος λοχαγός υποχρεούται νά κρατή βιβλίον,εν ώ θά καταγράφη τακτικώς τās αδειας απουσίας τών αξιωματικών,υπαξιωματικών καί χωροφυλάκων τού υπ' αυτού διοικουμένου λόχου.Το βιβλίον τούτο δέον νά ή ηριθμημένον καί μονογραφημένον παρά τού οικείου διοικητού ή επάρχου,ο δέ λογιστής τού τάγματος θά κρατή όμοιον βιβλίον,εν ώ θά καταχωρίξη τās απουσίας τών αξιωματικών τού τάγματος.

Άρθρ.90.Εις τό τέλος εκάστου μηνός,έκαστος λοχαγός υποχρεούται νά πέμπη εις τόν λογιστήν τού τάγματος ακριβή κατάλογον τών απουσιών τών υπαξιωματικών καί τών χωροφυλάκων τού λόχου του,συντασσόμενων επί τή βάσει τού κατά τό προηγούμενον άρθρον κρατουμένου βιβλίου.

Άρθρ.91.Εάν ήθελεν αποδειχθή ότι εγένοντο άνευ αδειας απουσίαι χωροφυλάκων,αίτινες δέν εσημειώθησαν εις τόν κατάλογον,οι υπογράψαντες αυτόν απολύονται τής υπηρεσίας.Ωσαύτως απολύεται τής υπηρεσίας καί πάς σταθμάρχης,όστις ήθελεν αποδειχθή ότι υπέκρυπεν απουσίαν, άνευ αδειας,χωροφύλακος,μή ειδοποιήσας εγκαίρως περί αυτής τόν οικείον λοχαγόν.

Άρθρ.92.Ο Γενικός Διοικητής δύναται,τή προτάσει τού αρχηγού τής χωροφυλακής,νά χορηγήση εις αξιωματικούς,υπαξιωματικούς ή χωροφύλακας άδειαν,μή υπερβαίνουσαν τόν μήνα,χάριν ιδίων υποθέσεων των,εάν η πρότασις τού αρχηγού τής χωροφυλακής βεβαιοί ότι εκ τής τιαύτης απουσίας δέν προέρχεται πρόσκομμα εις τήν υπηρεσίαν.Εν περιπτώσει χορηγήσεως τιαύτης αδειάς,ο απουσιάζων στερείται τού ημίσεως τού μισθού τού χρόνου τής αδειάς του.

Κεφάλαιον ΙΔ΄.

Ποινικά διατάξεις.

Α΄.Πειθαρχικά πταίσματα καί ποινάι αυτών.

Άρθρ.93.Ως πταίσματα πειθαρχικά θεωρούνται:α)πάσα έλλειψις υπακοής,καθόσον δέν φέρει χαρακτήρα εγκλήματος,προβλεπομένου καί τιμωρουμένου υπό τού Ποιν.Κώδικος.β)πάς γογγυσμός,πάσα αντιλογία καί πάν σημείον δυσαρεσκείας πρός τούς ανωτέρους,καθώς καί πάσα παραμέλησις τού οφειλομένου πρός αυτούς σεβασμού.γ)πάσα άτακτος καί άσεμνος συμπεριφορά.δ)πάσα παράβασις τών διατάξεων τής αστυνομίας.ε)η συνήθεια τού συχνάζειν εις καφφενεία,καπηλεία καί άλλα τιαύτα δημόσια μέρη.ς)πάσα πράξις εν γένει,δι΄ ής δύναται νά βλαφθή η αξιοπρέπεια τής χωροφυλακής.

Άρθρ.94.Αι ποινάι,δι΄ ών τιμωρούνται τ΄ ανωτέρω πειθαρχικά πταίσματα,εισίν αι επόμεναι:

α)Επίπληξις.β)Περιορισμός.γ)Κράτησις.

Άρθρ.95.Η ποινή τού περιορισμού δέν δύναται νά ή ανωτέρα τών τριών ημερών,η δέ τής κρατήσεως ανωτέρα τών δημερών.

Άρθρ.96.Η ποινή τού περιορισμού καί τής κρατήσεως συνεπάγεται καί τήν στέρησιν τού μισθού τών ημερών,καθ΄ άς η ποινή διαρκεί.

Άρθρ.97.Τάς εν τώ 95άρθρω πειθαρχικάς ποινάς επιβάλλουσι κατά χωροφυλάκων ή υπαξιωματικών οι λοχαγοί καί υπολοχαγοί,κατά τούτων δέ οι ταγματάρχαι καί κατά τών ταγματαρχών ο συνταγματάρχης.Εν πάσει όμως περιπτώσει,αι ποινάι αύται επιβάλλονται δυνάμει αποφάσεως,εν ή εκτίθενται καί οι δικαιολογούντες αυτάς νόμιμοι λόγοι.Τήν απόφασιν υπογράφει ο επιβάλλον τήν ποινήν.

Άρθρ.98.Πάς αξιωματικός,υπαξιωματικός ή χωροφύλαξ,οφείλει νά υποστή τήν καταγνωσθείσαν αυτώ ποινήν τού περιορισμού ή τής κρατήσεως,δύναται όμως,μετά τήν έκτισιν τής ποινής του,νά παραπονεθή πρός τόν ανώτερον τού επιβαλόντος τήν ποινήν αξιωματικόν,εάν φρονή ότι ετιμωρήθη αδικώς.Εν ουδεμία όμως περιπτώσει τά παράπονα τού καθ΄ ού η ποινή κατεγνώσθη αναστέλλουσι τήν εκτέλεσιν.

Β΄.Στρατιωτικά εγκλήματα.

Άρθρ.99.Πάσα παράβασις τού παρόντος κανονισμού,εφ΄ όσον δέν φέρει χαρακτήρα εγκλήματος,

τιμωρουμένου υπό τού ποινικού νόμου καί δέν υπάγεται εις τήν κατηγορίαν τών πειθαρχικών πταισμάτων,περί ών προβλέπει τό 93άρθρον,τιμωρείται διά φυλακίσεως,από διημερών μέχρι 4μηνών.

Άρθρ.100.Τάς τοιαύτας παραβάσεις τών μέν χωροφυλάκων,υπαξιωματικών,ανθυπολοχαγών καί υπολοχαγών,δικάζουσι τά εν ταίς έδραις τών διοικήσεων ειδικά στρατιωτικά συμβούλια,τών δέ λοχαγών τό εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως συμβούλιον τού Συντάγματος καί τών ταγματάρχων τό εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως ανώτερον στρατιωτικόν συμβούλιον.

Άρθρ.101.Τά εν ταίς έδραις τών διοικήσεων στρατιωτικά συμβούλια αποτελούνται εκ τού ταγματάρχου,ως προέδρου,τού λοχαγού τής έδρας τής Διοικήσεως,τού λογιστού καί τού παρά πλημμελειοδίκαις Εισαγγελέως.Χρέη δέ γραμματέως εκτελεί ο λογιστής.

Άρθρ.102.Το εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως συμβούλιον τού Συντάγματος αποτελείται εκ τού Συνταγματάρχου,ως προέδρου,τού ταγματάρχου τής έδρας τής Γενικής Διοικήσεως,τών δύο λογιστών τού Συντάγματος,τού εν τή έδρα τής Γεν.Διοικήσεως λοχαγού καί τού εισαγγελέως τών πλημμελειοδικών.Όταν ο λοχαγός τής έδρας τής Γεν.Διοικήσεως είναι κατηγορούμενος,προσλαμβάνεται ως μέλος τού συμβουλίου,ο πλησιέστερος εις τήν έδραν λοχαγός.Χρέη γραμματέως παρά τώ συμβουλίω εκπληροί ο εις τών λογιστών τού Συντάγματος.

Άρθρ.103.Τό εν τή έδρα τής Γενικής Διοικήσεως ανώτερον στρατιωτικόν Συμβούλιον αποτελείται εκ τού Γενικού Διοικητού,ως Προέδρου,τού Συνταγματάρχου,τού ταγματάρχου τής έδρας τής Γενικής Διοικήσεως καί τού Εισαγγελέως τών Εφετών.Όταν ο ταγματάρχης τής έδρας τής Γεν.Διοικήσεως είναι κατηγορούμενος,προσλαμβάνεται ως μέλος τού ανωτέρω συμβουλίου ο πλησιέστερος εις τήν έδραν τής Γενικής Διοικήσεως ταγματάρχης.Χρέη γραμματέως παρά τώ ανωτέρω συμβουλίω εκπληροί ο εις τών λογιστών τού συντάγματος.

Άρθρ.104.Τά κατά τά ανωτέρω άρθρα σχηματιζόμενα συμβούλια λαμβάνουσιν υπ' όψει τήν κατηγορίαν,καλούσιν εις απολογίαν τόν κατηγορούμενον,εξετάζουσιν ακριβώς τά τής υποθέσεως καί εάν πεισθώσι περί τού βασίμου τής κατηγορίας,κηρύττουσι τόν κατηγορούμενον ένοχον καί καταγινώσκουσιν αυτώ τήν προσήκουσαν ποινήν κατά τό 99άρθρον,ορίζοντα τόν χρόνον αυτής αναλόγως τού βαθμού τού εγκλήματος.

Άρθρ.105.Πάς χωροφύλαξ παύόμενος δι' ένα εκ τών εν τώ 19άρθρω αναφερομένων λόγων,τιμωρείται υπό τού στρατιωτικού συμβουλίου τής έδρας τής Διοικήσεως διά φυλακίσεως από διημερών μέχρι ενός μηνός αναλόγως τού βαθμού τού εγκλήματος.

Άρθρ.106.Αι αποφάσεις τών στρατιωτικών συμβουλίων επικυρούνται υπό τού Γεν.Διοικητού.

Άρθρ.107.Πάς αξιωματικός ή χωροφύλαξ,καθ' ού ήθελε καταγνωσθή η υπό τού άρθρου 99 οριζομένη ποινή,διαγράφεται εκ τών τάξεων τής χωροφυλακής,στερείται δέ καί τού μισθού τού χρόνου τής ποινής του.Εάν ο καθ' ού η ποινή κατεγνώσθη ήναι αξιωματικός,δύναται,εάν τό

εγκρίνη ο Γενικός Διοικητής,νά επανέλθη εις τὰς τάξεις του μετά τήν έκτισιν τῆς ποινῆς αὐτοῦ,εἰ ο χρόνος ταύτης εἶναι ἐλάσσων τοῦ ἐνός μηνός ἵστερείται ὁμως ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦ μισθοῦ τοῦ χρόνου τῆς ποινῆς του,ὅσοσδήποτε καί ἂν ἡ ο χρόνος οὔτος.

Ἄρθρ.108.Ὅστις ἐκ τῶν υπηρετούντων ἐν τῇ χωροφυλακῇ ἀπουσιάσῃ τοῦ σταθμοῦ του ἄνευ γραπτῆς ἀδείας καί ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν θά ἵστερήται τοῦ ὅλου μηνιαίου μισθοῦ του.Εὰ δέ παρατείνῃ πλεῖότερον τῶν 24ωρῶν τήν ἀπουσίαν του,φυλακίζεται ἐπὶ ἕνα μήνα,μεθ' ὃ ἀποβάλλεται.Τήν ποινήν τῆς φυλακίσεως ἐπιβάλλει τό οἰκείον στρατιωτικόν συμβούλιον.

Ἄρθρ.109.Πὰς τις δύναται νά καταγγείλῃ πάσαν ἐκ μέρους ἀξιωματικοῦ,υπαξιωματικοῦ ἢ ἀπλοῦ χωροφύλακος παράβασιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος κανονισμοῦ.Ἡ κατά τοῦ συνταγματάρχου ἐπὶ παραβάσει καταγγελία ἐπιδίδεται εἰς τόν Γεν.Διοικητήν,ὅστις συγκροτεῖ ἕκτακτον δικαστήριον ὑπὸ τήν προεδρείαν αὐτοῦ,συγκείμενον ἐκ τοῦ Συμβούλου τῆς Γεν.Διοικήσεως,τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν καί δύο μελῶν τοῦ Γεν.Διοικητικοῦ Συμβουλίου,ἐνός χριστιανοῦ καί ἐνός οθωμανοῦ,διὰ κλήρου λαμβανομένων.Τό ἕκτακτον τοῦτο δικαστήριον,ἐξετάζον τήν καταγγελίαν καί πειθόμενον ὅτι ο συνταγματάρχης εἶναι υπαίτιος τῆς καταγγελλομένης παραβάσεως,τιμωρεῖ αὐτόν διὰ προστίμου ἀπὸ 5 μέχρι 50 λιρῶν,εάν ἡ ἐν λόγῳ παράβασις δέν ἀποτελή πράξιν κολάσιμον,τιμωρουμένην ἀπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Κεφάλαιον ΙΕ'.

Γενικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ.110.Οἱ ἀξιωματικοί,υπαξιωματικοί καί ἀπλοὶ χωροφύλακες υπάγονται εἰς τήν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν ποινικῶν δικαστηρίων,διὰ πᾶν ὑπ' αὐτῶν διαπραττόμενον κοινόν πταίσμα,πλημμέλημα ἢ κακούργημα.

Ἄρθρ.111.Ὅσάκις οἱ ἐν ἀδείᾳ διατελοῦντες χωροφύλακες διαταράττωσι τήν ἡσυχίαν καί εὐταξίαν καί προκαλοῦσι κατ' αὐτῶν παράπονα,συλλαμβάνονται παρὰ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν καί ἀποστέλλονται πρὸς τόν οἰκείον ταγματάρχην ἢ λοχαγόν,ὅπως τιμωρηθῶσι πειθαρχικῶς μέ φυλάκισιν μίᾳς μέχρις οκτῶ ἡμερῶν.

Ἄρθρ.112.Ὅταν χωροφύλαξ τις ἐφιππος ἢ πεζός πέμπηται εἰς τι μέρος μέ ἐντολήν,ορίζεται αὐτῷ παρὰ τοῦ οἰκείου ἀξιωματικοῦ προθεσμία ἀνάλογος τῇ ἀποστάσει τοῦ τόπου ἢ τῇ ἀνατεθείσῃ αὐτῷ υπηρεσίᾳ.Ἄν δέ δ' ὑπηρεσίαν,ἢ ἡδύνατο νά ἐκτελέσῃ καί επανέλθῃ ἐντός μίᾳς ἡμέρας,ο χωροφύλαξ ἤθελεν ἀπουσιάσῃ περισσότερον χρόνον,διατριβῶν εἰς τὰ χωρία ἄνευ ἀνάγκης ἢ εὐλόγου αἰτίας,ἵστερείται τοῦ διπλασίου μισθοῦ διὰ τὰς περιπλέον ἡμέρας τῆς ἀδικαιολογήτου ἀπουσίας του,τῇ αἰτήσῃ τοῦ οἰκείου λοχαγοῦ ἢ ταγματάρχου.

Ἄρθρ.113.Ἀπαγορεύεται εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως στρατιωτικόν ἢ πολιτικόν υπάλληλον νά προσλαμβάνῃ παρ' εαυτῷ χωροφύλακα ἢ υπαξιωματικούς ὡς υπηρέτας ἢ δι' ἄλλην ἰδιωτικὴν ἐργασίαν.Ὁ παραβαίνων τήν διάταξιν ταύτην τιμωρεῖται διὰ παύσεως,ο δέ οὔτως υπηρετῶν

χωροφύλαξ ή υπαξιωματικός υποβάλλεται εις πρόστιμον ίσον πρὸς τὸ $\frac{1}{4}$ του μηνιαίου μισθοῦ του, τὸ ὁποῖον ἐν ὑποτροπῇ διπλασιάζεται. Πᾶς πολίτης δύναται νὰ καταγγείλῃ εἰς τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς πάσαν παράβασιν τῆς διατάξεως ταύτης.

Ἄρθρ. 114. Δέν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἀξιωματικούς, υπαξιωματικούς καὶ χωροφύλακας νὰ μετέρχονται οἰονδήποτε ἐμπόριον ἢ ἄλλο ἐπιτήδευμα ἐπὶ ποινὴ παύσεως μὲν τῶν ἀξιωματικῶν, φυλακίσεως δὲ τῶν χωροφυλάκων ἀπὸ 8-20ημερῶν. Τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως ἐπιβάλλει τὸ στρατιωτικὸν Συμβούλιον τῆς ἐδρας τῆς Διοικήσεως.

Ἄρθρ. 115. Οἱ παραιτούμενοι ἢ παυόμενοι ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐκπίπτουσι τοῦ βαθμοῦ των, στερούνται δὲ καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ἐξῆς τὴν στολὴν τῆς υπηρεσίας. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς ἀπλοὺς χωροφύλακας. Οἱ παραβάται τῆς διατάξεως ταύτης, τιμωροῦνται συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 131 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Ἄρθρ. 116. Πᾶς διατελὼν ἐν τῇ υπηρεσίᾳ τῆς χωροφυλακῆς οἰουδήποτε βαθμοῦ, θεωρεῖται ὡς ἐν υπηρεσίᾳ, ὅταν φέρῃ τὴν κεκανονισμένην στρατιωτικὴν στολὴν.

Ἄρθρ. 117. Τὰ διὰ τοῦ παρόντος νόμου ὀριζόμενα πρόστιμα θὰ παραδίδονται εἰς τὸν λογιστὴν τοῦ τάγματος, ὅστις εἰς τὸ τέλος ἐκάστης τριμηνίας θὰ καταθέτῃ αὐτὰ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς συντάξεως τῆς χωροφυλακῆς.

Ἄρθρ. 118. Ὅσακις ἡ χωροφυλακὴ λόγῳ παραβάσεως ἀστυνομικῆς διατάξεως κατάσχῃ ἐγχειρίδια ἢ ἄλλα ὄπλα, ταῦτα ἐπιστρέφονται εἰς τὸν κύριον των, υποχρεούμενον νὰ πληρῶνῃ τὸ διὰ τῆς ἀστυνομικῆς διατάξεως καθοριζόμενον πρόστιμον.

Ἄρθρ. 119. Πᾶσα εἰσπραξις λόγῳ προστίμου, παρά τῶν λογιστῶν ἐνεργουμένη, γίνεται ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει.

Ἄρθρ. 120. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς φροντίζουν ὥστε οἱ σταθμοὶ καὶ οἱ σταῦλοι νὰ εὐρίσκονται πάντοτε ἐν καθαρᾷ καὶ εὐπρεπεῖ καταστάσει καὶ νὰ μὴ λαμβάνωσι χώραν ἐν αὐτοῖς ἀταξίαι καὶ ἀσχημίαι, νὰ φέρωσι δ' οἱ χωροφύλακες πάντοτε τὰς ξιφολόγχας αὐτῶν.

Ἄρθρ. 121. Ἐν περιπτώσει παύσεως χωροφύλακος τινός ἢ υπαξιωματικοῦ, λαμβάνεται φροντὶς ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου ἀξιωματικοῦ ὅπως κρατηθῇ ὁ ματισμὸς καὶ ὁ οπλισμὸς τοῦ παυθέντος. Πᾶς ἀξιωματικὸς ὀλιγορῶν περὶ τὴν τήρησιν τῆς διατάξεως ταύτης, θεωρεῖται υπεύθυνος εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ μὴ κρατηθέντος ματισμοῦ καὶ οπλισμοῦ.

Ἀκροτελεύτιοι διατάξεις.

α) Ὁ παρῶν Κανονισμὸς λαμβάνει ἰσχὺν νόμου, μετὰ δέκα ἡμέρας ἀφού, κυρωθεὶς, δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐπισήμου ἐφημερίδος τῆς Γεν. Διοικήσεως. β) Το σῶμα τῆς ἐν Κρήτῃ χωροφυλακῆς, θέλει ἀναδιοργανωθῆ συμφώνως πρὸς τὸν παρόντα Κανονισμόν, ἅμα ὡς λάβῃ οὗτος ἰσχὺν νόμου κατὰ τὴν προηγουμένην διάταξιν. Πρὸς τοῦτο ὁ Γεν. Διοικητὴς ἐξουσιοδοτεῖται νὰ προσκαλέσῃ κατάλληλον διοργανωτὴν. γ) Πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὴν ἐκτέλεσιν ἐνός ἢ πλειόνων

άρθρων τού παρόντος Κανονισμού καθώς και τού Κανονισμού τούτου ολοκλήρου, θέλει κανονίζεσθαι διά διαταγμάτων τού Γενικού Διοικητού. δ) Πάσα διάταξις προηγουμένων νόμων και κανονισμών, αντιβαίνουσα εις τόν παρόντα κανονισμόν, καταργείται.

Εψηφίσθη υπό τής Γεν. Συνελεύσεως τών Κρητών τή 13 Ιουνίου 1888.

Εκ τού τυπογραφείου τής Γεν. Διοικήσεως Κρήτης.

ΠΙΝΑΚΕΣ
&
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Κατά το έτος	Πληθυσμός (Συνολικός)
1705	200.000 περίπου
1795	240.000 περίπου
1821	266.355 περίπου/ 213.084 περίπου
1832	139.875 περίπου/ 111.900 περίπου
1857/8	278.908
1881	279.165

Κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας ο πληθυσμός της Κρήτης παρουσίαζε σημαντικές αυξομειώσεις. Ο Άγγλος περιηγητής Randolph, που πέρασε από την Κρήτη το 1687 (18 χρόνια μετά από την ολοκλήρωση της κατάκτησης του νησιού) αναφέρει πως ο πληθυσμός έφτανε τους 80.000 κατοίκους (50.000 Χριστιανοί και 30.000 Μουσουλμάνοι), αριθμός που είναι υπερβολικά χαμηλός. Το 1705, σύμφωνα με το επίσημο κτηματολόγιο υπήρχαν 53.753 ιδιοκτήτες, άρα ο πληθυσμός θα έφτανε τις 200.000 περίπου.

Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα ο περιηγητής Olivier αναφέρει πως οι Χριστιανοί έφταναν τους 120.000. Ο Σταυράκης υποστηρίζει πως οι Μουσουλμάνοι τότε ήταν περίπου ισάριθμοι με τους Χριστιανούς, άρα ο πληθυσμός θα πλησίαζε στα 1795, τους 240.000 κατοίκους.

Κατά την αρχή της επανάστασης του 1821 ο περιηγητής Χουρμούζης, όπως και δύο Άγγλοι περιηγητές, ανεβάζουν τον πληθυσμό στις 260.000 περίπου. Μετά την επανάσταση ο πληθυσμός μειώθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ο Χουρμούζης έχοντας τον αριθμό των οικογενειών, τον πολλαπλασιάζει με τον αριθμό πέντε, αφού θεωρεί πως μια οικογένεια έχει κατά μέσο όρο πέντε μέλη. Ο Σταυράκης θεωρεί τον αριθμό αυτό υπερβολικό και βάζει ως μέσο όρο το τέσσερα. Έτσι έχουμε:

Σύμφωνα με τον Χουρμούζη:

Έτος	Συνολικός πληθυσμός
1821	266.355
1832	139.875

Σύμφωνα με τον Σταυράκη:

Έτος	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός πληθυσμός
1821	113.320	99.764	213.084
1832	63.340	48.560	111.900

Η μεγάλη διάρκεια της επανάστασης είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί ο πληθυσμός κατά 50% περίπου. Πολλά ήταν τα θύματα κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων και ακόμα περισσότερα τα θύματα μεταξύ των αμάχων. Πολλοί ήταν και αυτοί που εγκατέλειψαν το νησί ως πρόσφυγες.

Το 1858, υπό τη διοίκηση του Βελή πασά, διενεργήθη απογραφή των κατοίκων της Κρήτης. Σύμφωνα με αυτή την απογραφή ο πληθυσμός έφτανε τους 278.908 κατοίκους (οι Χριστιανοί ήταν 215.863, οι Μουσουλμάνοι 62.138 και οι Εβραίοι 907). Η περίοδος της Αιγυπτιοκρατίας ήταν αρκετά ήρεμη, όπως και τα επόμενα χρόνια κάτω από την τουρκική διοίκηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να υπερδιπλασιαστεί ο πληθυσμός.

Μετά την επανάσταση του 1866-1869 και τη νέα αυξομείωση του πληθυσμού, διενεργήθη το 1881 νέα απογραφή, που έδειξε πως ο πληθυσμός ουσιαστικά παρέμεινε σταθερός σε σύγκριση με την προηγούμενη απογραφή του 1858. Ο συνολικός πληθυσμός έφτανε τους 279.165 κατοίκους.*

* Όλες οι πληροφορίες περί του πληθυσμού της Κρήτης προέρχονται : (α) από το βιβλίο του Νικ. Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, Αθήνα 1890, μέρος πρώτο, σ. 188-193, 201.

(β) από το άρθρο της Ελένης Αγγελομάτη - Τσουγκαράκη: «Η Κρήτη στα περιηγητικά κείμενα (τέλη 17^{ου} – αρχές 19^{ου} αιώνα)». *Πεπραγμένα Στ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, τόμος Γ', σ. 9-37.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1881

Διοίκηση	Επαρχίες	Δήμοι	Κοινότητες	Πληθυσμός (συνολικός)
Χανίων	4	17	264	61.473
Σφακίων	3	14	117	30.887
Ρεθύμνης	4	16	209	46.591
Ηρακλείου	7	21	339	87.965
Λασηθίου	5	20	163	52.249
ΣΥΝΟΛΟ	23	88	1.092	279.165

*

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Η ΕΙΔΙΚΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΙΚ.ΣΤΑΥΡΑΚΗ ΤΟ 1881

Σε όλες τις Διοικήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι
Μοναστήρια	894	-
Τεκέδες	-	147
Νοσοκομεία	36	39
Φυλακές	292	152
Χωροφύλακες	854	543

**

* Οι πληροφορίες για τον πίνακα 2 προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη:
Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μέρος δεύτερο, σ. 3.

** Οι πληροφορίες για τον πίνακα 3 προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη:
Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μέρος πρώτο, σ. 202-207.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΣΑΝΤΖΑΚΙ (ΝΟΜΟΣ/ΔΙΟΙΚΗΣΗ) ΣΦΑΚΙΩΝ

Επαρχία	Δήμοι	Κοινότητες	Πληθυσμός (συνολικός)
Αποκόρωνα	4	61	16.493
Αγίου Βασιλείου	4	39	8.997
Σφακίων	6	17	5.187
ΣΥΝΟΛΟ	14	117	30.887*

*Στον αριθμό αυτόν καταλήγουμε, αφού προσθέσουμε τους 210 χωροφύλακες που υπηρετούν στο σαντζάκι Σφακίων ($30.677 + 210 = 30.887$).

Οι πληροφορίες για τον πίνακα 4 προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 3-4.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΦΑΚΙΩΝ

Επαρχία	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι
Αποκόρωνα	16.197	276
Αγίου Βασιλείου	8.215	725
Σφακίων	5.183	4
ΣΥΝΟΛΟ	29.595	1.005
ΣΥΝΟΛΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ & ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ		30.600*

*Ο Νικ.Σταυράκης δεν υπολογίζει στο συγκεκριμένο πίνακα τους 210 χωροφύλακες (το 1881), τους 57 μοναχούς της μονής Πρέβελη και τους 20 κρατούμενους των φυλακών της διοίκησης Σφακίων. Αν προσθέσουμε τους παραπάνω αριθμούς, τότε φτάνουμε στο συνολικό πληθυσμό (30.887 άτομα).

Οι παραπάνω πληροφορίες προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 78.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΟΙ ΕΛΔΡΕΣ ΤΩΝ ΚΑΖΑΛΩΝ (ΕΠΑΡΧΙΩΝ) ΚΑΙ
ΤΩΝ ΝΑΧΙΓΙΕΛΩΝ (ΔΗΜΩΝ) ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΦΑΚΙΩΝ.

Κατά την περίοδο 1880 - 1882 πρωτεύουσα της διοίκησης Σφακίων ήταν η κοινότητα Φυλακή της επαρχίας Αποκόρωνα, καθώς ήταν πιο κοντά στις δύο άλλες επαρχίες (Σφακίων και Αγίου Βασιλείου). Κρίθηκε όμως ακατάλληλη και η πρωτεύουσα επανήλθε στην κοινότητα του Βάμου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΑ

Δήμος	Έδρα του δήμου
Αρμένων	Αρμένιοι
Βάμου	Βάμος (είναι και έδρα της διοίκησης Σφακίων)
Μαθέ	Μαθές
Φρε	Φρε

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Το Σπήλι είναι η έδρα της επαρχίας Αγίου Βασιλείου.

Δήμος	Έδρα του δήμου
Μελάμπων	Μέλαμπες
Φοίνικα	Σελιά
Αγίου Πνεύματος	Άρδακτος
Λάμπης	Κοζαρέ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ

Η Χώρα Σφακίων είναι η έδρα της επαρχίας Σφακίων.

Δήμος	Έδρα του δήμου
Χώρας Σφακίων	Χώρα Σφακίων
Ασκύφου	Ασκύφου
Καλλικράτη	Καλλικράτης
Αγίου Ιωάννη	Άγιος Ιωάννης
Ανώπολης	Ανώπολη
Τμπρου	Τμπρος και Βρασκάς

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 24-30.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΤΟΠΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΣΦΑΚΙΩΝ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΑΡΜΕΝΩΝ

Κοινότητα	Συνολικός πληθυσμός	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Χωροφύλακας/ες που κατοικούν στην κοινότητα
1)Αρμένιοι	679	595	84	9
2)Νέο Χωριό	451	451	-	1
3)Καλόβες	470	347	123	4
4)Στύλος	113	113	-	-
5)Μαχαιροί	250	250	-	2
6)Σαμωνάς	88	88	-	-
7)Πρόβαρμα	122	122	-	3
8)Μεγάλα Χωράφια	143	143	-	1
9)Παλαιόκαστρο	29	29	-	1
10)Ιτζεντίν (φρούριο)	17	-	17	-
11)Τζιβάρας	189	189	-	-
12)Πλάκα	313	313	-	1
13)Κόκκινο Χωριό	317	317	-	-
14)Καμπιά & Νικηθιανά	65	65	-	-
Σύνολο δήμου Αρμένων	3.246	3.022	224	22

ΔΗΜΟΣ ΒΑΜΟΥ

1)Βάμος και Γετίμη τσιφλίκι (μετόχι)	785	759	26	18 (17 στο Βάμο, 1 στο Γετίμη τσιφλίκι)
2&3)Καλαμίτσι (Αμυγδάλου & Αλεξάνδρου)	497	494	3	6
4)Λιτσάρδα	218	214	4	1
5&6)Κεφαλάς (Ανω & Κάτω)	962	962	-	8
7)Δράπανος	131	131	-	1
8)Παλαιλώνι	107	107	-	-
9)Λικοτιναρά	168	168	-	1
10)Σελιά	171	171	-	-
11)Σούρη	116	116	-	1

12)Εξόπολη & Αργυρομούρι	177	177	-	4 (στην Εξόπολη)
13)Γαβαλοχώρι	998	998	-	7
14)Δουλιανά	143	143	-	-
15)Ξηροστέρني	258	258	-	5
Σύνολο δήμου Βάμου	4.731	4.698	33	52

ΔΗΜΟΣ ΜΑΘΕ

1)Μαθές	186	186	-	1
2)Αλίκαμπος	690	690	-	6
3)Φιλίππου	141	141	-	5
4)Μάζα	137	137	-	1
5)Χάμπαθα	69	69	-	-
6)Φονές	159	159	-	-
7)Ασπροσυκιά & Μαρουλόγκρεμος	26	26	-	1 (στην Ασπροσυκιά)
8)Μπρόσνερο	882	882	-	6
9)Δημητρουλιανά	33	33	-	-
10)Μουρί	144	144	-	1
11)Μπαλαρίνα	31	31	-	-
12)Ξυλαδιανά & Κάβαλλος	24	24	-	-
13)Κουρνάς	533	533	-	5
14)Δράμια	34	34	-	1
15)Πάτημα	166	166	-	2
16)Κάστελλος	211	211	-	1
17)Φυλακή	225	206	19	1
18)Ασί Γωνιά	476	476	-	8
Σύνολο δήμου Μαθέ	4.167	4.148	19	39

Στο δήμο Μαθέ διαμένουν και 20 κρατούμενοι στις φυλακές της διοικήσεως Σφακίων.

ΔΗΜΟΣ ΦΡΕ

1)Φρές	707	707	-	6
2)Πεμόνια	367	367	-	3

3)Κάινα μετά Γεντίτσαρη (μετόχι)	317	317	-	1 (στην Κάινα)
4)Τζιτζυφές	481	481	-	6
5)Νίππος	582	582	-	7
6)Βαφές	700	700	-	9
7)Χιλιομοδού	63	63	-	1
8)Αμπέλια	18	18	-	-
9)Κυριακοσέλλια	60	60	-	-
10)Ραμνή	270	270	-	5
11)Καρές	175	175	-	2
12)Μελιδόνι	259	259	-	5
13)Παϊδοχώρι	164	164	-	2
14)Νεροχώρι	166	166	-	-
Σύνολο δήμου Φρέ	4.329	4.329	-	47 (+1, ο οποίος είναι από την κοινότητα Πετροβέλιδο, που δεν μπόρεσα να ταυτίσω.)

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΜΕΛΑΜΠΩΝ

Κοινότητα	Συνολικός πληθυσμός	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Χωροφύλακας/ες που κατοικούν στην κοινότητα
1)Μέλαμπες	1.002	1.002	-	10
2)Σαχτούρια	360	360	-	3
3)Κρύα Βρύση	327	327	-	4
4)Ορνέ	23	23	-	-
Σύνολο δήμου Μελάμπων	1.712	1.712	-	17

ΔΗΜΟΣ ΦΟΙΝΙΚΑ

1)Σελιά	500	500	-	9
2)Γιαννιού	138	138	-	1
3)Ασώματος	143	143	-	3
4)Μαριού	161	161	-	2
5)Μύρθιος	346	346	-	5
6)Λευκόγεια	230	230	-	2
7)Ροδάκινο	376	376	-	6
8)Φοινικιάς	36	36	-	-
Σύνολο δήμου Φοίνικα	1.930	1.930	-	28

Επιπλέον στη μονή Πρεβέλης διαμένουν 57 μοναχοί.

ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

1)Αρδακτος	157	157	-	1
2)Κεραμές & Αγ.Ιωάννης Αλοτός	377	377	-	1 (στον Κεραμέ)
3)Αγαλιανού	75	75	-	-
4)Ακούμια	660	660	-	8
5)Βρύσες	158	158	-	2
6)Πλατανές	88	88	-	-
7)Δουμαεργειό	195	195	-	1
8)Κισσός	208	181	27	3
9)Ακτούντα	173	173	-	2
10)Βάτος	172	172	-	3
11)Δρυμίσκος	170	170	-	1
Σύνολο δήμου Αγίου Πνεύματος	2.433	2.406	27	22

ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΠΗΣ

1)Σπήλι	602	548	54	12
2)Κοξαρέ	212	139	73	4
3)Λαμψηγή	187	136	51	7
4)Μουρνέ	380	380	-	5
5)Ντιμπλοχώρι & Λάκκος	74	-	74	3 (2 στο Ντιμπλοχώρι, 1 στο Λάκκο)
6)Φρατί	67	-	67	1
7)Αγία Πελαγία	62	62	-	-
8)Μιζόρρουμα	126	126	-	1
9)Νταριβιανά	127	127	-	1
10)Ατσιπάδες	236	-	236	16
11)Τσικαλαριά	57	-	57	1
12)Αγκουσελλιανά	134	134	-	3
13)Παλαιόλουτρα	126	49	77	5
14)Άγιος Βασίλης	84	75	9	2
15)Άγιος Ιωάννης	273	273	-	2
Καϋμένος				
16)Καλή Συκιά	118	118	-	-
Σύνολο δήμου Λάμπης	2.865	2.167	698	63

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ

ΔΗΜΟΣ ΧΩΡΑΣ ΣΦΑΚΙΩΝ

Κοινότητα	Συνολικός πληθυσμός	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Χωροφύλακας/ες που κατοικούν στην κοινότητα
1)Χώρα Σφακίων	468	464	4	5
2)Μουρί	184	184	-	3
3)νήσος Γαύδος (Ντρεδιανά, Ξενάκι, Γαλανά, Καστρί, Βατσιανά, Άμπελος, Φραγκιαδιανά, Μετόχια)	417	417	-	3
Σύνολο δήμου Χώρας Σφακίων	1.069	1.065	4	11

ΔΗΜΟΣ ΑΣΚΥΦΟΥ

1) Ασκύφου (Καρές, Κοστό, Αμμουδάρι, Στραβοράχη, Πετρές, Έξω Γωνί, Μέσα Γωνί)	776	776	-	19
--	-----	-----	---	----

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ

1) Καλλικράτης	476	476	-	15
2) Πατσιανός	70	70	-	2
3) Καψοδάσος	148	148	-	2
4) Σκαλωτή	125	125	-	1
5) Αργουλές	78	78	-	2
Σύνολο δήμου Καλλικράτη	897	897	-	22

ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

1) Άγιος Ιωάννης	238	238	-	1
2) Σαμαριά	67	67	-	-
3) Αγία Ρουμέλη	145	145	-	-
4) Αράδενα	124	124	-	3
Σύνολο δήμου Αγίου Ιωάννη	574	574	-	4

ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΠΟΛΕΩΣ

1) Ανώπολη (Κάμπος, Μαριανά, Καμπιά, Σκάλα, Γύρος, Αγ. Δημήτριος, Λουτρό, Λιμνιά, Παυλιανά, Λιβανιανά)	756	756	-	35 (31 στην Ανώπολη, 4 στα Λιβανιανά)
---	-----	-----	---	--

ΔΗΜΟΣ ΙΜΠΡΟΥ

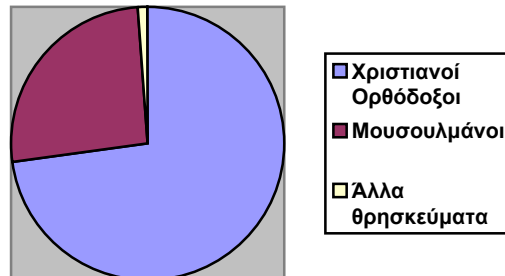
1) Ίμπρος & Βρασκάς	383	383	-	4 (στην Ίμπρο)
2) Ασφέντου, Βουβάς, Κολοκάσια, Νομικιανά	430	430	-	11 (10 στο Ασφέντου, 1 στο Βουβά)
3) Κομητάδες	302	302	-	6
Σύνολο δήμου Νίμπρου	1.115	1.115	-	21

**Από τον καζά Αποκόρωνα προέρχονται 161 υπάλληλοι.
Από τον καζά Αγίου Βασιλείου προέρχονται 130 υπάλληλοι.
Από τον καζά Σφακίων προέρχονται 112 υπάλληλοι.
Συνολικά από το σαντζάκι των Σφακίων προέρχονται 403 υπάλληλοι.***

* Οι πληροφορίες για τις τρεις πρώτες στήλες στους παραπάνω πίνακες προέρχονται από το βιβλίο του Νικ. Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 98-104. Η απογραφή του Σταυράκη έγινε το 1881, οπότε μέσα στη δεκαετία του 1880-1890 ο πληθυσμός του σαντζακίου θα σημείωσε κάποια αύξηση. Ακόμα, σε κάποιες κοινότητες που είχαν αποκλειστικά χριστιανικό πληθυσμό, μετά από μια δεκαετία μπορεί να κατοικούσαν και Μουσουλμάνοι. Οι αριθμοί της τέταρτης στήλης προέρχονται από το κατάστιχο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ ΤΟ 1881.

Οι Χριστιανοί Ορθόδοξοι αποτελούν το 73,44% του συνολικού πληθυσμού.

Οι Μουσουλμάνοι αποτελούν το 26,23% του συνολικού πληθυσμού του νησιού.

Το υπόλοιπο 0,33% ανήκει σε άλλο θρήσκευμα.

Οι Ορθόδοξοι κάτοικοι του νησιού ήταν κατά την απογραφή 205.010 άτομα. Οι Μουσουλμάνοι κατά την ίδια περίοδο έφταναν τα 73.234 άτομα. Επιπλέον 921 κάτοικοι του νησιού ανήκαν σε άλλο θρήσκευμα. Ο συνολικός πληθυσμός του νησιού το 1881 ήταν 279.165 κάτοικοι.

Στην Κρήτη διέμεναν την εποχή της απογραφής: Καθολικοί (253 άτομα), Διαμαρτυρόμενοι (13 άτομα), Αρμένιοι (8 άτομα) και Εβραίοι (647 άτομα), δηλαδή στο σύνολο 921 άτομα.

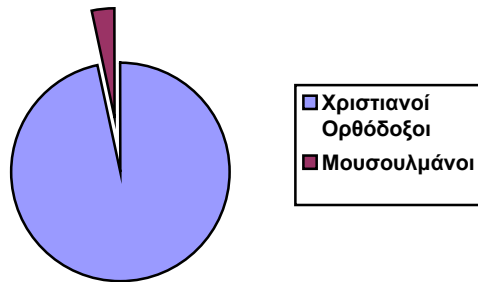
ΣΑΝΤΖΑΚΙ	Καθολικοί	Διαμαρτυρόμενοι	Αρμένιοι	Εβραίοι
Χανίων	190	11	4	527
Σφακίων	-	-	-	-
Ρεθύμνου	5	-	4	31
Ηρακλείου	58	2	-	51
Λασηθίου	-	-	-	38
Συνολικά	253	13	8	647

Η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων με διαφορετικό θρήσκευμα (δηλαδή πέρα των Ορθοδόξων και των Μουσουλμάνων) διαμένει στις μεγάλες πόλεις του νησιού και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό στην πόλη των Χανίων, που ήταν τότε και η πρωτεύουσα του νησιού.*

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Νικ. Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος πρώτο, σ. 201-202, μέρος δεύτερο, σ. 68, 70.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΑΝΤΖΑΚΙΟΥ (ΝΟΜΟΥ) ΣΦΑΚΙΩΝ.

Στο σαντζάκι Σφακίων, το οποίο είναι το πιο ορεινό και αραιοκατοικημένο σε σύγκριση με τα τέσσερα άλλα σαντζάκια του νησιού, οι Χριστιανοί Ορθόδοξοι φτάνουν στο πολύ υψηλό ποσοστό του 96,71%. Από τους 30.600 κατοίκους του νομού, οι 29.595 είναι Ορθόδοξοι και οι υπόλοιποι 1.005 κάτοικοι είναι Μουσουλμάνοι (δηλαδή το 3,29%).

Στο νομό Σφακίων δεν κατοικούν άτομα άλλων θρησκειμάτων.

Στην απογραφή του 1881 ο πληθυσμός του νομού Σφακίων είναι 30.887 άτομα. Τα 287 άτομα που υπολείπονται είναι εγγεγραμμένα στην ειδική απογραφή του Ν.Σταυράκη. Είναι οι 210 χωροφύλακες του νομού, οι 57 μοναχοί της μονής Πρέβελη και 20 κρατούμενοι στις φυλακές του Βάμου, στην πρωτεύουσα του νομού Σφακίων. Δεν αναγράφεται στην απογραφή το θρήσκευμα των χωροφυλάκων και των φυλακισμένων.

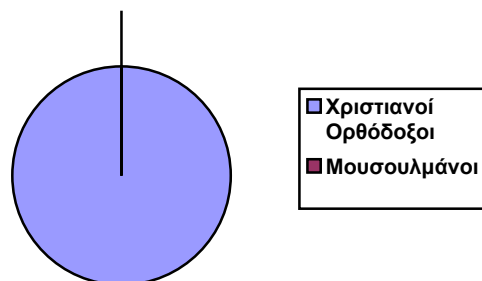
Α)ΚΑΖΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ) ΑΠΟΚΟΡΩΝΑ.

Στην επαρχία του Αποκόρωνα, όπου βρισκόταν και η πρωτεύουσα του νομού Σφακίων ο Βάμος, οι Ορθόδοξοι έφταναν τους 16.197 κατοίκους (ποσοστό 98,32%). Οι Μουσουλμάνοι ήταν συνολικά 276 άτομα (ποσοστό 1,68%) και ήταν διασκορπισμένοι σε διάφορες κοινότητες: στους Αρμένους (84 άτομα), στις Καλύβες (123 άτομα), στο φρούριο του Ιτζεντίν (17 άτομα), δηλαδή στο ναχιγιέ Αρμένων 224 άτομα. Στο Βάμο και στο τσιφλίκι Γετίμη (26 άτομα), στο Καλαμίτσι Αμυγδάλου (3 άτομα) και στη Λιτσάρδα (4 άτομα), δηλαδή στο ναχιγιέ Βάμου 33 άτομα. Στο ναχιγιέ του Μαθέ οι 19 Μουσουλμάνοι κατοικούσαν στην κοινότητα Φυλακή (που για μικρό χρονικό διάστημα ήταν η πρωτεύουσα του νομού Σφακίων). Στο ναχιγιέ του Φρέ δεν κατοικούσαν Μουσουλμάνοι. Από τις 61 κοινότητες της επαρχίας μόνο στις 7 κατοικούσαν Μουσουλμάνοι.

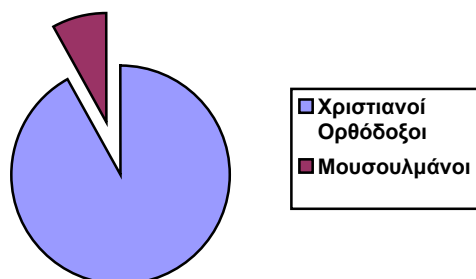
Ο πληθυσμός του Αποκόρωνα το 1881 ήταν 16.493 κάτοικοι. Ο αριθμός αυτός προκύπτει, αφού προσθέσουμε στους παραπάνω αριθμούς των δύο θρησκευτικών ομάδων, τους κρατούμενους των φυλακών στο Βάμο, που τότε ήταν είκοσι τον αριθμό.

Β)ΚΑΖΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ) ΣΦΑΚΙΩΝ.

Στην επαρχία Σφακίων από τους 5.187 κατοίκους, οι 5.183 είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι (ποσοστό 99.92%) και μόλις 4 κάτοικοι είναι Μουσουλμάνοι (ποσοστό 0,08%), οι οποίοι κατοικούν στη Χώρα Σφακίων και είναι υπάλληλοι και όχι μόνιμοι κάτοικοι.

Γ)ΚΑΖΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ) ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Στην επαρχία Αγίου Βασιλείου 8.215 κάτοικοι είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι (ποσοστό 91,89%) και 725 είναι Μουσουλμάνοι (ποσοστό 8,11%). Στους αριθμούς των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων αν προσθέσουμε τους μοναχούς της Μονής Πρέβελη (57 άτομα αποτελούσαν το προσωπικό), τότε βρίσκουμε το συνολικό αριθμό των κατοίκων της επαρχίας Αγίου Βασιλείου, που είναι 8.997 κάτοικοι.

Οι Μουσουλμάνοι κατοικούσαν στις εξής κοινότητες: στο Σπήλι (54 άτομα), στην Κοξαρέ (73 άτομα), στη Λαμπηνή (51 άτομα), στα Παλαιόλουτρα (77 άτομα), στον Άγιο Βασίλειο (9 άτομα). Οι παραπάνω κοινότητες είχαν μεικτό πληθυσμό. Υπήρχαν και κοινότητες με αποκλειστικά μουσουλμανικό πληθυσμό. Αυτές ήταν το Ντιπλοχώρι και ο Λάκκος (74 κάτοικοι), το Φρατί (67 κάτοικοι), οι Ατσιπάδες (236 κάτοικοι) και η κοινότητα Τσικαλαριά (57 κάτοικοι). Όλες οι παραπάνω κοινότητες ανήκουν στο ναχιγιέ Λάμπης. Στο ναχιγιέ Αγίου Πνεύματος κατοικούσαν 27 Μουσουλμάνοι, όλοι στην κοινότητα Κισσός. Στο ναχιγιέ Μελάμπων, όπως και στο ναχιγιέ Φοίνικα δεν κατοικούσαν Μουσουλμάνοι.

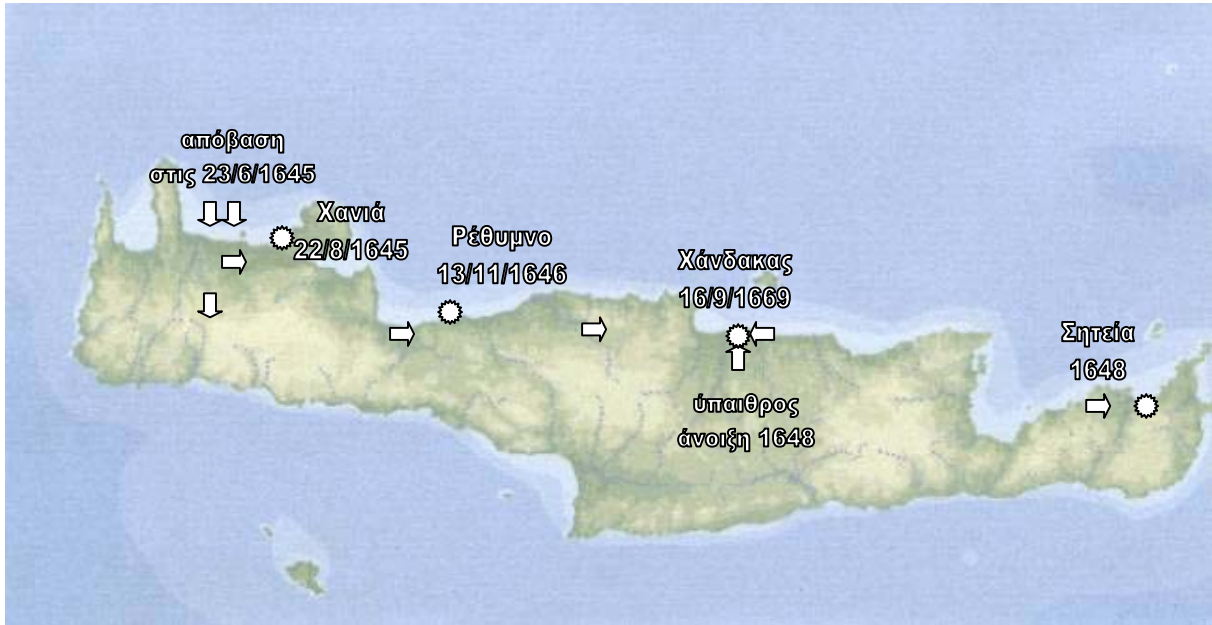
Παρατηρούμε πως από τις 39 κοινότητες της επαρχίας Αγίου Βασιλείου, στις δέκα (10) κατοικούν Μουσουλμάνοι και μάλιστα τέσσερις από αυτές είναι κοινότητες καθαρά με μουσουλμανικό πληθυσμό.*

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Νικ. Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 77-78 και 98-104.

ΧΑΡΤΕΣ
&
ΕΙΚΟΝΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ 1

Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1645-1669).

[Τα βέλη(—>) δείχνουν τις κύριες κατευθύνσεις του τουρκικού στρατού.]

Ο τουρκικός στόλος, που αποτελούνταν από 100 πολεμικά πλοία και 350 μεταγωγικά, με 50.000 άνδρες, από τους οποίους 7.000 ήταν γενίτσαροι, έφτασε στο δυτικό άκρο του κόλπου των Χανίων στις **23 Ιουνίου 1645**. Η απόβαση έγινε κοντά στη Μονή Γωνιάς. Την ίδια μέρα έπεσε και η νησίδα Θοδωρού και τα πρώτα σώματα του τουρκικού στρατού έφταναν στο φρούριο των Χανίων. Μετά από δύο μήνες αντίσταση η πόλη των Χανίων παραδόθηκε στους Τούρκους, στις **22 Αυγούστου 1645**.

Ο επόμενος στόχος ήταν το Ρέθυμνο. Η πολιορκία της πόλης άρχισε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 1646. Τελικά στις **13 Νοέμβριου 1646** το φρούριο παραδόθηκε στους Τούρκους.

Παράλληλα με την κατάληψη των πόλεων το σχέδιο της τουρκικής στρατιωτικής ηγεσίας προέβλεπε τη σταδιακή κατάκτηση της υπαίθρου, ώστε να απομονωθεί ο Χάνδακας. Μέχρι το τέλος του 1646 η δυτική Κρήτη είχε κατακτηθεί. Ολόκληρη η υπαίθρος είχε πέσει στα χέρια των Τούρκων την **άνοιξη του 1648**.

Η πολιορκία του Χάνδακα άρχισε το Μάιο του 1648. Η πρώτη σοβαρή επίθεση έγινε στις 2 Ιουνίου 1648 και αποκρούστηκε αμέσως. Από την πλευρά της στεριάς η πολιορκία έγινε απόλυτη, η πόλη εφοδιαζόταν μόνον από τη θάλασσα. Μέχρι το 1666 η πολιορκία έδειχνε μια εικόνα στασιμότητας και αποτελμάτωσης. Εκείνη τη χρονιά αρχιστράτηγος των Τούρκων διορίστηκε ο μεγάλος βεζύρης Αχμέτ Κιοπρουλής· από την πλευρά των πολιορκημένων αρχιστράτηγος ήταν ο Φραντζέσκο Μοροζίνι. Ο πόλεμος πήρε διεθνή χαρακτήρα,

ενισχύσεις για τους Βενετούς έρχονταν από όλη την Ευρώπη. Το τέλος όμως έφτασε και ο Μοροζίνι ξεκίνησε στα τέλη Αυγούστου του 1669 μυστικές διαπραγματεύσεις με τους Τούρκους για την παράδοση της πόλης. Εκπρόσωποι του Μοροζίνι ήταν ο Σκωτσέζος Annapant και ο κρητικός ευγενής Στέφανος Σκορδίλης. Εκπρόσωποι του Κιοπρουλή ήταν ο Αχμέτ αγάς και ο Έλληνας διερμηνέας Παναγιώτης Νικούσιος. Η συνθήκη υπογράφηκε στις **16 Σεπτεμβρίου 1669** και οι εχθροπραξίες έληξαν αμέσως. Μετά από 12 μέρες η πόλη είχε εκκενωθεί και στις **12 Οκτώβρη 1669** μπήκε ο Κιοπρουλής στο Χάνδακα, που ήταν έρημος, γεμάτος ερείπια.

Τα τρία θαλάσσια φρούρια που κατείχε ακόμα η Βενετία, παραδόθηκαν στους Τούρκους μετά από μερικά χρόνια. Το Δεκέμβριο του 1691 παραδόθηκε η Γραμβούσα και το φθινόπωρο του 1715 η Σούδα και η Σπιναλόγκα.*

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Θεοχ. Δετοράκη: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 251-270, 282-284.

ΧΑΡΤΗΣ 2

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ 1669 - 1868.

Το εγιαλέτι της Κρήτης χωρίστηκε το 1669 σε τρία σαντζάκια (νομούς/διοικήσεις). Πρωτεύουσα του νησιού μέχρι το 1851 ήταν το Ηράκλειο. Εκείνη τη χρονιά η πρωτεύουσα μεταφέρθηκε στα Χανιά. Το σαντζάκι των Χανίων είχε πρωτεύουσα τα Χανιά, το σαντζάκι του Ρεθύμνου το Ρέθυμνο και το σαντζάκι του Ηρακλείου το Ηράκλειο.

Η επαρχία του Μυλοποτάμου άλλοτε υπαγόταν στο σαντζάκι Ηρακλείου και άλλοτε στο σαντζάκι Ρεθύμνου. Η επαρχία Σφακίων από το 1658 ήταν βακουφική, δηλ. αφιερωμένη και μάλιστα στις δύο ιερές πόλεις των Μουσουλμάνων, τη Μέκκα και τη Μεδίνα.*

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Θεοχ. Δετοράκη: *Ιστορία της Κρήτης*, σ. 272-275.

Ο χάρτης που βρίσκεται στη σ. 274 του ίδιου βιβλίου, αποτέλεσε την ιδέα για τη δημιουργία του χάρτη αυτής της σελίδας.

ΧΑΡΤΗΣ 3

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ 1868 - 1898.

Σύμφωνα με τον Οργανικό Νόμο του 1868 τα σαντζάκια (νομοί/διοικήσεις) του νησιού από τρία έγιναν πέντε. Το 1868 δημιουργήθηκαν δύο νέα σαντζάκια, των Σφακίων και του Λασηθίου.

- Το σαντζάκι των Χανίων περιελάμβανε τις επαρχίες Κυδωνίας, Κισάμου, Σελίνου και την πόλη των Χανίων. Πρωτεύουσα του σαντζακίου ήταν τα Χανιά.
- Το σαντζάκι των Σφακίων περιελάμβανε τις επαρχίες Αποκόρωνα, Σφακίων και Αγίου Βασιλείου. Πρωτεύουσα του σαντζακίου ήταν ο Βάμος.
- Το σαντζάκι Ρεθύμνου αποτελούνταν από τις επαρχίες Αμαρίου, Μυλοποτάμου, Ρεθύμνου και από την πόλη του Ρεθύμνου, που ήταν και η πρωτεύουσα του σαντζακίου.
- Το σαντζάκι Ηρακλείου περιελάμβανε τις επαρχίες Μαλεβιζίου, Τεμένους, Πεδιάδας, Μονοφατσίου και μέρος του Ρίζου, Καινούργιου, Πυργιώτισσας και την πόλη του Ηρακλείου. Πρωτεύουσα ήταν το Ηράκλειο.
- Το σαντζάκι Λασηθίου χωριζόταν στις επαρχίες Μιραμπέλλου, Λασηθίου, Βιάννου και μέρος του Ρίζου, Ιεράπετρας και Σητείας. Πρωτεύουσα ήταν η Νεάπολη.

Αυτή η διοικητική διαίρεση ίσχυε στα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας, ως την αυτονομία του νησιού το 1898.*

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος πρώτο, σ. 163-164, μέρος δεύτερο, σ. 4-5.

ΧΑΡΤΗΣ 4

ΤΟ ΣΑΝΤΖΑΚΙ (ΝΟΜΟΣ/ΔΙΟΙΚΗΣΗ) ΣΦΑΚΙΩΝ. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΑΖΑΔΕΣ (ΕΠΑΡΧΙΕΣ) ΤΟΥ ΣΑΝΤΖΑΚΙΟΥ (ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ, ΣΦΑΚΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ).

Το σαντζάκι Σφακίων είχε πρωτεύουσα το Βάμο. Αποτελούνταν από τρεις καζάδες, τον Αποκόρωνα (έδρα ο Βάμος), τα Σφακιά (έδρα η Χώρα Σφακίων) και τον Άγιο Βασίλειο (έδρα το Σπήλι).

- Ο καζάς Αποκόρωνα το 1881 είχε 16.493 κατοίκους.

- Ο καζάς Σφακίων το 1881 είχε 5.187 κατοίκους.

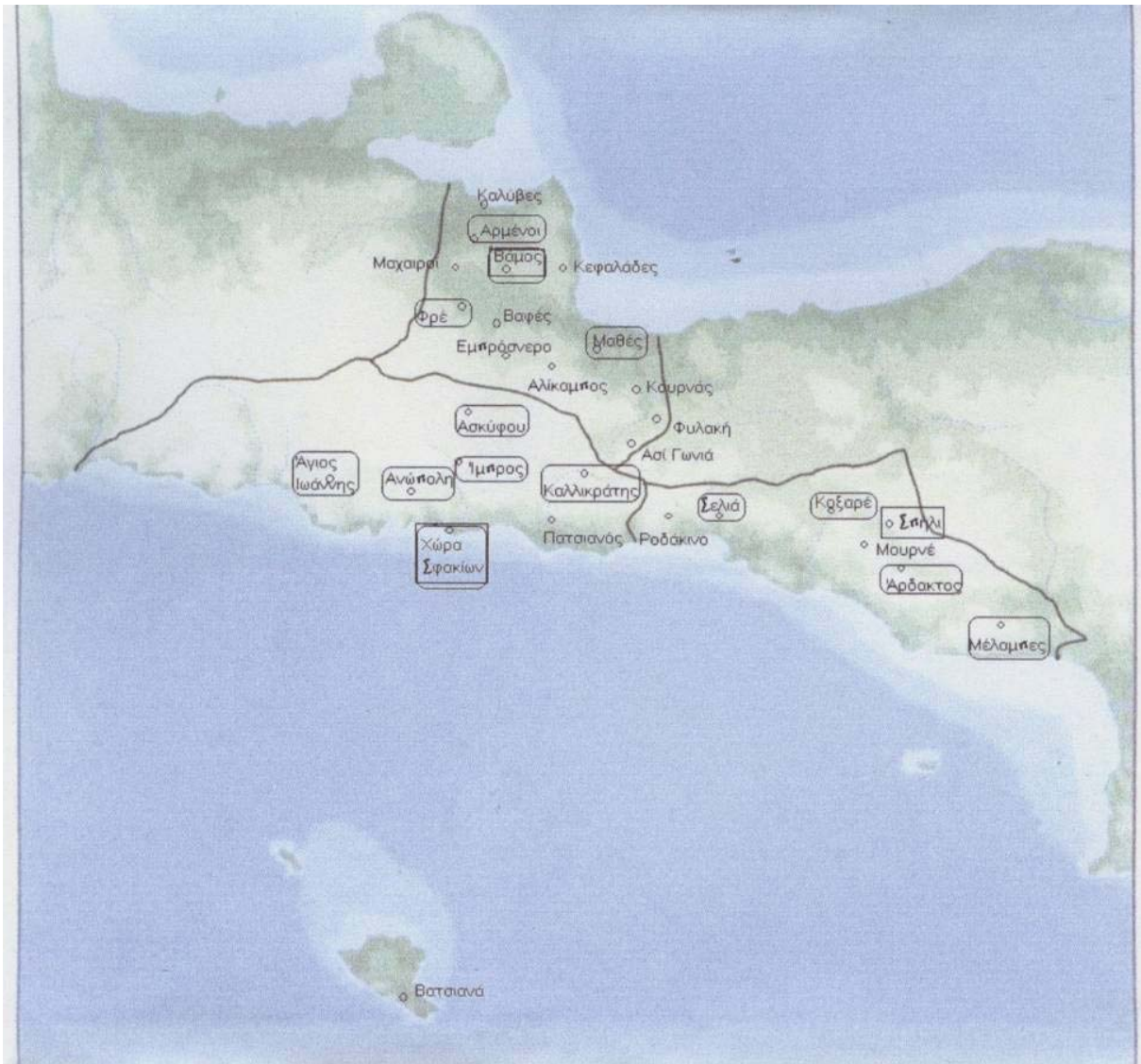
Το νησί της Γαύδου άνηκε στον καζά Σφακίων.

- Ο καζάς Αγίου Βασιλείου το 1881 είχε 8.997 κατοίκους.*

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος πρώτο, σ. 163-165, μέρος δεύτερο, σ. 4.

ΧΑΡΤΗΣ 5

ΤΟ ΣΑΝΤΖΑΚΙ (ΝΟΜΟΣ/ΔΙΟΙΚΗΣΗ) ΣΦΑΚΙΩΝ. ΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ ΤΩΝ ΚΑΖΑΔΩΝ (ΕΠΑΡΧΙΩΝ) ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΑΧΙΓΙΕΔΩΝ (ΔΗΜΩΝ) ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ.

[Μέσα στα τετράγωνα βρίσκοντα οι έδρες των επαρχιών.

Μέσα στα ελλειψοειδή τετράγωνα βρίσκονται οι έδρες των δήμων.]

Πρωτεύουσα του σαντζακίου Σφακίων είναι ο Βάμος (για μικρό χρονικό διάστημα πρωτεύουσα ήταν η κοινότητα Φυλακή).

Το σαντζάκι Σφακίων χωρίζεται σε τρεις καζάδες.

1) Ο καζάς του Αποκόρωνα χωρίζεται σε τέσσερις (4) ναχιγιέδες και αποτελείται από 61 χωριά:

A) Ναχιγιές Αρμένων με έδρα τους Αρμένους. Αποτελείται από 14 χωριά.

B) Ναχιγιές Βάμου με έδρα το Βάμο. Αποτελείται από 15 χωριά.

Γ) Ναχιγιές Μαθέ με έδρα το Μαθέ. Αποτελείται από 18 χωριά. Και

Δ) ναχιγιές Φρέ με έδρα το Φρέ. Αποτελείται από 14 χωριά.

2) Ο καζάς των Σφακίων χωρίζεται σε έξι (6) ναχιγιέδες και αποτελείται από 17 χωριά:

A) Ναχιγιές Χώρας Σφακίων με έδρα τη Χώρα Σφακίων. Αποτελείται από 3 χωριά (και από τη νήσο της Γαύδου).

B) Ναχιγιές Ασκύφου με έδρα το Ασκύφου. Αποτελείται από 1 χωριό.

Γ) Ναχιγιές Καλλικράτη με έδρα τον Καλλικράτη. Αποτελείται από 5 χωριά.

Δ) Ναχιγιές Ανωπόλεως με έδρα την Ανώπολη. Αποτελείται από 1 χωριό.

E) Ναχιγιές Αγίου Ιωάννη με έδρα τον Άγιο Ιωάννη. Αποτελείται από 4 χωριά. Και

ΣΤ) ναχιγιές Ίμπρου με έδρα την Ίμπρο. Αποτελείται από 3 χωριά.

3) Ο καζάς του Αγίου Βασιλείου αποτελείται από τέσσερις (4) ναχιγιέδες και από 39 χωριά:

A) Ναχιγιές Μελάμπων με έδρα τις Μέλαμπες. Αποτελείται από 4 χωριά.

B) Ναχιγιές Φοίνικα με έδρα τα Σελιά. Αποτελείται από 8 χωριά.

Γ) Ναχιγιές Αγίου Πνεύματος με έδρα την κοινότητα Άρδακτο. Αποτελείται από 11 χωριά.

Δ) Ναχιγιές Λάμπης με έδρα την Κοζαρέ. Αποτελείται από 16 χωριά.*

Στον παραπάνω χάρτη σημειώνονται και κάποιες από τις μεγαλύτερες κοινότητες του σαντζακίου Σφακίων.

* Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από το βιβλίο του Νικ.Σταυράκη: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης*, μέρος δεύτερο, σ. 6-7, 24-30.

ΕΙΚΟΝΑ 1

Οπλίτης Κρητικής Χωροφυλακής (1899 - 1913).

*

* Από το εγχειρίδιο ιστορίας της αστυνομίας στην Ελλάδα των Καραβίτη Γεωργίου και Δανούση Κωνσταντίνου, Αθήνα 1997, σ. 151.

ΕΙΚΟΝΑ 2

*

* Από το άρθρο του Ι.Σ.Αλεξάκη: «Ο πρώτος στρατός της Κρήτης, η Κρητική Πολιτοφυλακή», *Πεπραγμένα του Β' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1969, τόμος Δ', πίνακας Ε'. Δεν κατάφερα να βρώ φωτογραφίες ή σκίτσα της Κρητικής Χωροφυλακής από τη δεκαετία του 1880. Οι δύο εικόνες προέρχονται από την εποχή της αυτονομίας (1898 - 1913) μέσα σε 10 με 15 χρόνια υπήρξαν κάποιες αλλαγές στην ενδυμασία και τον οπλισμό των χωροφυλάκων.

ΕΙΚΟΝΑ 3

Περίπολος Κρητών χωροφυλάκων στην απελευθερωμένη Θεσσαλονίκη.

*

* Από το άρθρο του Χαράλαμπου Νικολάου: «Η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης», *Στρατιωτική ιστορία*, Οκτώβριος 2001, τεύχος 62, σ. 13.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

- 1) ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ ΕΛΕΝΗ: «Η Κρήτη στα περιηγητικά κείμενα (τέλη 17^{ου} – αρχές 19^{ου} αιώνα).» *Πεπραγμένα του Στ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Χανιά 1990, τόμος Γ', σ. 9-37.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1986)
- 2) ΑΛΕΞΑΚΗΣ Ι.Σ.: «Ο πρώτος στρατός της Κρήτης, η Κρητική Πολιτοφυλακή.» *Πεπραγμένα του Β' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1969, τόμος Δ', σ. 1-93.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 v.4 c.2)
- 3) ΑΛΙΓΙΖΑΚΗ ΣΤΕΛΛΑ: *Από την Άπτερα στην Υδραμία και από το Καλάμι στον Κουρνά. Ταξιδιωτικές εντυπώσεις από τον Τουρκοκρατούμενο Αποκόρωνα*, Χανιά 1990.
(ΒΠΚ: DF 901 C888 A66 A55 1990)
- 4) ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ: «Η Κρήτη στο οθωμανικό πλαίσιο.» *Κρητολογικά Γράμματα 17*, Ρέθυμνο 2001, σ. 97-110.
(ΒΠΚ: Περιοδικά)
- 5) ΒΑΡΘΟΛΔΟΥ ΜΕΝΔΕΛΣΩΝ: *Επαναστατική εικόν των δυτικών της Κρήτης διαμερισμάτων*, Αθήνα 1870.
(ΒΠΚ: DF 901 C85 P75 1985 c.4)
- 6) BERARD VICTOR: *Κρητικές υποθέσεις*. Μετάφραση: Εκδόσεις Τροχαλία Γ.Τρουφάκος και Σία Ε.Ε. Αθήνα 1994.
(ΒΠΚ: DF 901. C835 B47 1994)
- 7) ΓΕΝΕΡΑΛΙΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ: «Επί τή επέτειω της ολοκαυτώσεως του Αρκαδίου. 8 Νοεμβρίου 1885». *Κρητολογικά Γράμματα 12*, Ρέθυμνο 1996, σ. 41-54.
(ΒΠΚ: Περιοδικά)
- 8) ΓΡΥΝΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ: «Το Ρέθυμνο στην επανάσταση του 1889.» *Κρητολογικά Γράμματα 11*, Ρέθυμνο 1995, σ. 97-110.
(ΒΠΚ: Περιοδικά)
- 9) ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ: *Ιστορία της Κρήτης*, Ηράκλειο Κρήτης 1990.
(ΒΠΚ: DF 901 C82 P4 1990)

- 10) ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ: «Η πολιτική σάτιρα στην Κρήτη τον 19^ο αιώνα.»
Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Ρέθυμνο 1995, τόμος Γ1, σ.
109-119.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1991)
- 11) ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ: *Αντώνιος Τρυφίτσος, γενικός διοικητής Πεδιάδος, 1828-1897*, Καστέλλι Πεδιάδος 1997.
(ΒΠΚ: DF 901 C835 D4 1997)
- 12) *The encyclopaedia of Islam*. New edition. Edited by B.Lewis, V.L.Menage, Ch.Pellat and J.Schacht. Leiden 1986. Volume III (H-IRAM).
(ΙΜΣ: DS 35. 53. E533 D66 1996)
- 13) ΙΝΑΛΤΖΙΚ ΧΑΛΙΑ: *Η Οθωμανική αυτοκρατορία. Η κλασική εποχή, 1300-1600*.
Μετάφραση: Κοκολάκης Μιχάλης. Αθήνα 1995.
(ΒΠΚ: DR 486. I5 1995b)
- 14) *Ιστορία του ελληνικού έθνους*, Αθήνα 1977, τόμος ΙΓ', νεώτερος ελληνισμός από το 1833-1881. Τόμος ΙΔ', νεώτερος ελληνισμός από το 1881-1913.
(ΒΠΚ: DF 757. +I87 v.13 και v.14)
- 15) ΚΑΛΛΙΑΤΑΚΗ ΜΕΡΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΛΛΙΑ: «Ο διορισμός χριστιανού γενικού διοικητή στην Κρήτη, 1878.» *Πεπραγμένα του Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1981, τόμος Γ', σ. 69-106.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 K7 1976 v.3 c.1)
- 16) ΚΑΛΛΙΑΤΑΚΗ ΜΕΡΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΛΛΙΑ: *Ελληνικός αλυτρωτισμός και οθωμανικές μεταρρυθμίσεις. Η περίπτωση της Κρήτης 1868-1877*, Αθήνα 1988.
(ΒΠΚ: DF 901 C853 K35 1988)
- 17) ΚΑΛΟΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ: *Κρητικά ήτοι τοπογραφία και οδοιπορικά της νήσου Κρήτης*, Αθήνα 1894.
(ΒΠΚ: DF 901 +C82 K35 1894)
- 18) ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΔΑΝΟΥΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: *Εγχειρίδιο ιστορίας της αστυνομίας στην Ελλάδα*, Αθήνα 1997.
(Τ.Δ.Α.Ρεθύμνου, βιβλιοθήκη: ταξινομικός αριθμός 938 ΚΑΡ.)
- 19) ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ: *Ιστορία και γεωγραφία της Κρήτης*, Αθήνα 1901.
(ΒΠΚ: DF 901 C865 K6 c.1 1901)
- 20) *ΚΡΗΤΗ, το Αφιέρωμα*. Συγγραφή ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ. Μέρος Α'. Ιστορία. Τόμος 5. Η Κρήτη από τη μεγάλη επανάσταση μέχρι την ένωση με την Ελλάδα (1866-1913), Αθήνα 1985.

(ΒΠΚ: DF 901. C82 C75)

- 21) LEWIS BERNHARD: *The emergence of modern Turkey*. Oxford university press 1961.
(ΙΜΣ: DF 557. L49 1961)
- 22) ΛΟΥΚΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ: «Η Κρήτη κατά την κρίση του Ανατολικού Ζητήματος, 1875-1881. Από ανέκδοτες ελληνικές προξενικές εκθέσεις.» *Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Ρέθυμνο 1995, τόμος Γ1, σ. 187-206.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1991)
- 23) ΜΑΜΑΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ: «Σοβαρές επιτυχίες των επαναστατών το 1868 στην Κρήτη.» *Πεπραγμένα του Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1975, τόμος Γ', σ. 207-212.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1971 v.3 c.1)
- 24) ΜΑΡΚΟΓΛΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ: *Το ενδιαφέρον του Αμερικάνικου λαού δια την Κρητική επανάστασιν 1866-1869*, Αθήνα 1970.
(ΒΠΚ: DF 901 C85 M4 1970)
- 25) ΜΟΥΡΕΛΛΟΣ Ι.Δ.: *Ιστορία της Κρήτης*, Ηράκλειο 1950 (Β' έκδοση), τόμος Γ'.
(ΒΠΚ: ΜΟΑ 209)
- 26) ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ: *Επίτομος ιστορία της Κρήτης*, Αθήνα 1909.
(ΒΠΚ: DF 901 C82 X3 1909)
- 27) ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: *ΚΡΗΤΗ, ιστορία-εικόνες*, Ηράκλειο 1991, Τόμος Β', Τουρκοκρατία-Κρητική πολιτεία.
(ΒΠΚ: DF 901 C82 K73)
- 28) ΠΑΠΑΔΟΠΕΤΡΑΚΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ: *Ιστορία των Σφακίων*. Επανέκδοση, Αθήνα 1971.
(ΒΠΚ: DF 901 C8 S53 1971)
- 29) ΠΑΠΑΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ: «*Τα Χανιά το 1880*», περιοδικό `ΧΑΝΙΑ` Χανιά 1980, (τεύχος του 1980), σ. 25-37. (ΒΠΚ: Περιοδικά)
- 30) ΠΑΠΑΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ: «*Το δίκαιο στις κρητολογικές σπουδές.*» *Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Ρέθυμνο 1995, τόμος Γ1, σ. 391-405.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1991)
- 31) PASHLEY ROBERT: *Ταξίδια στην Κρήτη*, Ηράκλειο 1991, τόμος Β', μετάφραση - επιμέλεια ΔΑΦΝΗ ΓΟΝΤΙΚΑ.
(ΒΠΚ: DF 901 C8 P26 1991B)

- 32) ΠΙΤΥΚΑΚΗΣ ΜΑΝΟΛΗΣ: «Η κρητική χωροφυλακή.» *Κρητική Πρωτοχρονιά*, Αθήνα 1962, έτος δεύτερο, σ. 210-218.
(ΒΠΚ: Περιοδικά)
- 33) ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ: «Το καθεστώς της Χαλέπας και το φερμάνι του 1889.» *Κρητικά Χρονικά*, τεύχος Ι', Ηράκλειο 1963, σ. 163-182.
(ΒΠΚ: Περιοδικά)
- 34) ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ: «Η μεγάλη Κρητική επανάσταση 1866-1869.» *Πεπραγμένα του Β' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1969, τόμος Δ', σ. 401-420.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1966 v.4 c.2)
- 35) ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ ΖΑΧΑΡΕΝΙΑ: «Η πνευματική και πολιτιστική ζωή στην Κρήτη πριν 100 χρόνια.» *ΚΡΗΤΗ*, τεύχος 245, Ιουλίου-Αυγούστου 2000, σ. 38-46.
(ΙΜΣ: Περιοδικά)
- 36) ΣΠΑΝΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ: *ΚΡΗΤΗ, τουρισμός-ιστορία-αρχαιολογία*. Ηράκλειο Κρήτης. Τόμος Α' και Β'.
(ΒΠΚ: DF 901 DF 901 C8 S65)
- 37) ΣΠΑΝΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ: *Πόλεις και χωριά της Κρήτης στο πέρασμα των αιώνων*. Ηράκλειο Κρήτης 1991. Τόμος Α' και Β'.
- 38) ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: *Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης, μετά διαφόρων γεωγραφικών, ιστορικών, αρχαιολογικών, εκκλησιαστικών κτλ. ειδήσεων περί της νήσου*, Αθήνα 1890.
(ΒΠΚ: HB 3632. 5 C7 S82 1978)
- 39) *ΤΑΛΩΣ. Περιοδική έκδοση ινστιτούτου κρητικού δικαίου*. Επιμέλεια: ΠΑΠΑΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ. Χανιά 1993-1994.
Τόμος Γ'. Κρητικός κώδιξ Ι. Περίοδος Α': Τουρκοκρατία (1669-1868).
Τόμος Δ'. Κρητικός κώδιξ ΙΙ. Περίοδος Β': Τουρκοκρατία (1868-1898).
(ΒΠΚ: ΚΚΕ 209. C8 K74 1993-1994)
- 40) ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ: «Κρήτες καταφυγόντες εις Πάτρας κατά τους νεώτερους χρόνους.» *Πεπραγμένα του Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1975, τόμος Γ', σ. 360-366.
(ΒΠΚ: DF 901 C78 D548 1971 v.3 c.1)
- 41) ΤΣΑΚΩΝΑΣ ΠΟΛΥΒΙΟΣ: *Ιστορία της κρητικής χωροφυλακής*. Αθήνα 1963.
(Τ.Δ.Α.Ρεθύμνου, βιβλιοθήκη: ταξινομικός αριθμός 938, 5.)

42) ΤΣΙΒΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ: *ΧΑΝΙΑ 1252-1940*, Αθήνα 1990.

(ΒΠΚ: DF 901. C83 T74)

43) TUROT HENRI: *Η Κρητική επανάσταση και ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897*.

Μετάφραση: ΛΟΪΣΚΑ ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ. Σχόλια-εισαγωγή: ΕΛΕΝΗ ΛΙΑΚΑΚΗ.

Αθήνα 1991.

(ΒΠΚ: DF 901 C835 T8 1991)

44) ΧΙΔΙΡΟΓΛΟΥ ΠΑΥΛΟΣ: «Εξισλαμισμοί στην Κρήτη.» *Πεπραγμένα του Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Αθήνα 1981, τόμος Γ', σ. 336-350.

(ΒΠΚ: DF 901 C78 K7 1976 v.3 c.1)

45) ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: *Η Κρήτη και η ιστορία της*, Αθήνα 1995.

(ΔΒΡ: Κ 938 ΧΡΗ)

46) ΨΙΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ: *Ιστορία της Κρήτης*. Αθήνα χ.χ., τόμος Δ'.

(ΔΒΡ: Κ 938 ΨΙΑ)

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1) *ΚΡΗΤΗ. Εφημερίς της γεν. διοικήσεως Κρήτης*, Χανιά (1867-1896).

(Αρχείο Β, ΔΒΗ)

2) *ΜΙΝΩΣ*, Ηράκλειο (1881-1889).

(Αρχείο Β, ΔΒΗ)

3) *ΤΑ ΑΠΤΕΡΑ*, Χανιά (1880-1881 και 1889- ;).

(Αρχείο Β, ΔΒΗ)

ΛΕΞΙΚΑ

1) *REDHOUSE yeni Türkçe-İngilizce sözlük*. Όγδοη έκδοση, Κωνσταντινούπολη 1986.

(ΒΠΚ: (R) PL 191 R55. 1986)

2) ΧΛΩΡΟΣ Ι.: *Λεξικόν Τουρκο-ελληνικόν*, Κωνσταντινούπολη 1899.

(ΙΜΣ: PL 193. G7 H567)

Β, ΔΒΗ: ΒΙΚΕΛΑΙΑ, ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

ΒΠΚ: ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ.

ΔΒΡ: ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΡΕΘΥΜΝΗΣ.

ΙΜΣ: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ).

Τ.Δ.Α. Ρεθύμνου, βιβλιοθήκη: ΤΜΗΜΑ ΔΟΚΙΜΩΝ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ. ΣΧΟΛΗ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ.

حل افغانی				اسم و شہرتی	مدتی پنشن و سہولتی	مراتبہ عسکرہ	شلسل نومروسی			
نمبر	ناجیہ	تقسا	سجانی				تاریخ	طریقہ	نمبر	نمبر
آناطو پروٹکٹو	آناطو پیشاں ٹون	میلو پوٹو مالوینہ	ریسو فزیو	پاسندنی عمر افغان بناک مطلقہ	۹۰۰۰	طاہور خانہ				۹۰۸
کرمانا	آناطو	ریسو	ریسو	جبرئیلہ ازغوا امر متذاتہ	۹۰۰۰	طاہور خانہ				۹۰۸